



การศึกษาด้านจิตวิทยาผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต
ที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

A STUDY OF THE MEDIATIONAL EFFECTS OF GROWTH MINDSET
ON CHARACTERISTICS OF NEW AGE NON-FORMAL EDUCATIONAL STUDENTS

พงษ์รินทร์ คำสีทิพย์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2565

การศึกษาอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต
ที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่



ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A STUDY OF THE MEDIATIONAL EFFECTS OF GROWTH MINDSET
ON CHARACTERISTICS OF NEW AGE NON-FORMAL EDUCATIONAL STUDENTS



PONGRIN KHAMSRTIP

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Educational Measurement, Evaluation, and Research)
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2022

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต
ที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ของ

พงษ์รินทร์ คำสีทิพย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข)	(รองศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์ฤทัย คลังพหล)
..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา)	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา ศกุนตนาค)

ชื่อเรื่อง	การศึกษาอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่
ผู้วิจัย	พงษ์รินทร์ คำสีทิพย์
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณา เจริญสุข
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาลักษณะและองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (2) เพื่ออธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ (4) เพื่อตรวจสอบการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตในโมเดลเชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยกลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ องค์ประกอบคุณลักษณะ และปัจจัยเชิงสาเหตุ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในบริบทการจัดการศึกษานอกระบบ จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ส่วนตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จากนักศึกษา กศน. ปีการศึกษา 2566 จำนวน 250 คน และ 918 คน ตามลำดับ ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษา กศน. ยุคใหม่ จำนวน 24 ข้อ แบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ยุคใหม่ จำนวน 103 ข้อ เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ผลการวิจัยพบว่า (1) องค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษา กศน. ยุคใหม่ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสนใจใฝ่เรียนรู้, ความสามารถในการเรียนรู้, ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล, ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และปัจจัยเชิงสาเหตุ ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน, การกำกับตนเองในการเรียน, กรอบความคิดแบบเติบโต, พฤติกรรมการสอนของครู, การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบและโมเดลการวัดคุณลักษณะนักศึกษา กศน. ยุคใหม่ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 2.754$, $df = 2$, $p = 0.252$, $GFI = 0.996$, $AGFI = 0.967$, $RMSEA = 0.039$) (2) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 147.550$, $df = 74$, $p = 0.000$, $GFI = 0.968$, $AGFI = 0.930$, $RMSEA = 0.047$) โดยตัวแปรเชิงสาเหตุทุกตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของกรอบความคิดแบบเติบโตและคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ได้ร้อยละ 62.3 และ 77.6 ตามลำดับ (3) กรอบความคิดแบบเติบโตมีบทบาทการส่งผ่านแบบสมบูรณ์ (full mediation) จากแรงจูงใจในการเรียน และการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว และมีบทบาทการส่งผ่านแบบบางส่วน (partial mediation) จากการกำกับตนเองในการเรียน และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ส่วนพฤติกรรมการสอนของครูไม่มีการส่งผ่านไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

คำสำคัญ : คุณลักษณะนักศึกษา, นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่, กรอบความคิดแบบเติบโต, อิทธิพลส่งผ่าน

Title	A STUDY OF THE MEDIATIONAL EFFECTS OF GROWTH MINDSET ON CHARACTERISTICS OF NEW AGE NON-FORMAL EDUCATIONAL STUDENTS
Author	PONGRIN KHAMSRTIP
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2022
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Ornuma Charoensuk
Co Advisor	Associate Professor Dr. Wilailak Langka

The objectives of this research were as follows: (1) to study the characteristics and component characteristics of new age non-formal education students; (2) to explain the causal factors affecting the characteristics of new age non-formal education students; (3) to examine the consistency of the causal model of new age nonformal education student characteristics with a growth mindset as a mediating variable developed with empirical data; and (4) to examine the functioning of the growth mindset as a mediating variable in the causal model. The target group that provides information about the meaning of characteristics, components, and causal factors included of eight informants working in the context of non-formal education and obtained by purposive sampling. This qualitative data collection used interviews. The samples for Confirmatory Factor Analysis and causal relationship model analysis were 250 and 918 non-formal students in the 2023 academic year, obtained by two-stage random sampling and quantitative data collection. The tools were a five-level rating scale, including of the characteristics assessment form of new age non-formal education students, 24 items and the factors affecting characteristics of new age non-formal education students assessment with 103 items. The qualitative data was analyzed by content analysis and the quantitative data were analyzed by descriptive statistics. The confirmatory factor analysis and causal relationship model analysis. The research findings revealed that (1) the component of characteristics of new age non-formal educational students consisted of five components, which included desire for knowledge and learning, learning ability, technology utilization ability, apply knowledge ability, and living with others ability. The causal factors consisted of six factors: learning motivation, learning self-regulation, growth mindset, teacher behavior, parental and family support, and learning from role models. The measurement of characteristics of new age non-formal educational students model created was consistent with the empirical data ($\chi^2 = 2.754$, $df = 2$, $p = 0.252$, $GFI = 0.996$, $AGFI = 0.967$, $RMSEA = 0.039$); (2) an analysis of the causal relationship model found that the causal relationship model created was consistent with the empirical data ($\chi^2 = 147.550$, $df = 74$, $p = .000$, $GFI = 0.968$, $AGFI = 0.930$, $RMSEA = 0.047$). All causal variables together explained the variance of the growth mindset and characteristics of modern non formal education students 62.3% and 77.6%, respectively; (3) the growth mindset had full mediation from learning motivation and parent and family support and had partial mediation from learning self-regulation and learning from role models to the characteristics of new age non-formal education students, but teacher teaching behavior had no mediational effect to the characteristics of new age non-formal education students.

Keyword : student characteristics, New Age Non-Formal Educational Students, Growth mindset, Mediational effects

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความเมตตาและกรุณาмаโดยตลอดจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ดังกา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งทั้งสองท่านเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในการอุทิศเวลาอันมีค่าให้ คำปรึกษา คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง ตลอดจนให้กำลังใจและเอาใจใส่แก่ผู้วิจัยอยู่เสมอ จึงทำให้สามารถ เดินทางมาถึงเป้าหมายในการศึกษาได้สำเร็จ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านด้วยความเคารพ อย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กันต์ฤทัย คลังพหล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา ศกุนตนาถ ประธานและกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบและให้ คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงแก้ไขปริญญาานิพนธ์ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำผึ้ง อินทะเนตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล แจ็ง อักษร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ อาจารย์ ดร. ครรชิต แสนอุบล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา ที่ให้ความอนุเคราะห์เวลาอันมีค่าให้คำแนะนำปรับปรุง แก้ไขเครื่องมือในการวิจัยให้มีความถูกต้องและเหมาะสม

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้องของสำนักงาน กศน.กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย และขอขอบคุณนักศึกษาที่ให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณพี่ปิยะวัฒน์ กรมระรวัย ที่ให้คำปรึกษาในการทำปริญญาานิพนธ์ และขอขอบคุณพี่ภาณุพันธุ์ มุงเมฆ ที่เป็นผู้ประสานงานสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่านที่ได้มอบวิชาความรู้ให้แก่ ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการศึกษาและการทำปริญญาานิพนธ์นี้ และขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษาที่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีคอยช่วยเหลือและให้กำลังใจกันอยู่เสมอ

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในวันนี้ และขอบคุณพี่สาวที่ให้กำลังใจและสนับสนุนช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด คุณประโยชน์ของปริญญาานิพนธ์นี้ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านที่กล่าวมา

พงษ์รินทร์ คำสีทิพย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย.....	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย	13
สมมติฐานในการวิจัย.....	15
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
ตอนที่ 1 เอกสารเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบของประเทศไทย	16
1.1 แนวคิดการศึกษานอกระบบยุคใหม่.....	16
1.2 แนวคิดระบบการศึกษายุคใหม่ของประเทศไทย	20
ตอนที่ 2 มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิดแบบเติบโต	22
2.1 ความหมายของกรอบความคิด.....	22

2.2 ประเภทของกรอบความคิด	24
2.3 ความหมายของกรอบความคิดแบบเติบโต	28
2.4 ความสำคัญของกรอบความคิดเติบโต	29
2.5 การพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต	30
2.6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบความคิดแบบเติบโต	33
ตอนที่ 3 มโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	42
3.1 ความหมายของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	42
3.2 องค์ประกอบของคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	44
3.3 เอกสารเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษา นอกระบบยุคใหม่	60
ตอนที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	72
ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม	72
ตอนที่ 5 ตัวแปรที่ทำการศึกษา	75
5.1 แรงจูงใจในการเรียน	75
5.2 การกำกับตนเองในการเรียน	80
5.3 การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว	86
5.4 พฤติกรรมการสอนของครู	93
5.5 การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ	99
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	104
ระยะที่ 1 การศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่	104
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และอธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	104
1. กลุ่มเป้าหมาย	105
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	105

3. การสร้างหาและคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	106
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	107
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	107
ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอก ระบบยุคใหม่	107
1. ประชากรและตัวอย่าง	107
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	111
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	112
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	114
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	115
ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอก นอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านและการทำหน้าที่เป็นตัวแปร ส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต	115
1. ประชากรและตัวอย่าง	116
2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	117
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	118
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	121
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	121
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	124
ผลการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	126
1. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ	126
2. ผลการศึกษาเชิงปริมาณ.....	138

ผลการวิจัยระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน และการทำหน้าที่ เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต.....	141
2.1 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษา นอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน	141
2.2 การตรวจสอบการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต ในโมเดล เชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิด เติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน	150
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	156
สรุปผลการวิจัย.....	157
อภิปรายผลการวิจัย	161
ข้อเสนอแนะ	172
บรรณานุกรม	175
ภาคผนวก.....	180
ภาคผนวก ก	181
ภาคผนวก ข	183
ภาคผนวก ค	187
ภาคผนวก ง.....	201
ประวัติผู้เขียน.....	204

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ที่มาขององค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	56
ตาราง 2 จำนวนนประชากรจำแนกตามภูมิภาคพื้นที่	108
ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน	110
ตาราง 4 ตัวอย่างข้อคำถามองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่....	112
ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวัดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	114
ตาราง 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ	117
ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวัดปัจจัยแต่ละตัวแปร	120
ตาราง 8 การสังเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ จาก การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	131
ตาราง 9 การสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	137
ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ	139
ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	140
ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปร	142
ตาราง 13 เมทริกซ์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุกับองค์ประกอบ คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	144
ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effect : DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects : IE) อิทธิพลรวม (Total effects : TE) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผล	149

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	15
ภาพประกอบ 2 คุณลักษณะกรอบความคิดเติบโตและกรอบความคิดแบบจำกัด	27
ภาพประกอบ 3 คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน	49
ภาพประกอบ 4 กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	54
ภาพประกอบ 5 ปัจจัยพฤติกรรม (B) ปัจจัยบุคคล (P) และ ปัจจัยสภาพแวดล้อม (E)	73
ภาพประกอบ 6 องค์ประกอบแรงจูงใจในการเรียน	80
ภาพประกอบ 7 องค์ประกอบการทำกับตนเองในการเรียน	86
ภาพประกอบ 8 องค์ประกอบการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว	92
ภาพประกอบ 9 องค์ประกอบพฤติกรรมการสอนของครู	98
ภาพประกอบ 10 องค์ประกอบการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ	103
ภาพประกอบ 11 องค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (New age non-formal Educational students)	132
ภาพประกอบ 12 ปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	138
ภาพประกอบ 13 โมเดลการวัดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	140
ภาพประกอบ 14 โมเดลอิทธิพลการส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับ โมเดล	146
ภาพประกอบ 15 อิทธิพลส่งผ่านแบบสมบูรณ์ (full mediation) ของกรอบความคิดแบบเติบโตจาก แรงจูงใจในการเรียนไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	151
ภาพประกอบ 16 อิทธิพลส่งผ่านแบบบางส่วน (partial mediation) ของกรอบความคิดแบบเติบโต จากการกำกับตนเองในการเรียนไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	152

- ภาพประกอบ 17 กรอบความคิดแบบเติบโตไม่มีอิทธิพลส่งผ่านพฤติกรรมการสอนของครู ไปยัง
คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ 153
- ภาพประกอบ 18 อิทธิพลส่งผ่านแบบสมบูรณ์ (full mediation) ของกรอบความคิดแบบเติบโตจาก
การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัวไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่
..... 154
- ภาพประกอบ 19 อิทธิพลส่งผ่านแบบบางส่วน (partial mediation) ของกรอบความคิดแบบเติบโต
จากการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ 155



บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษานอกระบบในประเทศไทยจัดการศึกษาภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและเป็นการจัดการศึกษานอกระบบตามหลักความเสมอภาคและการบูรณาการในกระบวนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นเพื่อให้รูปแบบการศึกษานอกระบบเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ซึ่งเป็นรูปแบบการศึกษายืดหยุ่นที่เชื่อพื้นฐานที่เป็นลักษณะที่โดดเด่นเกี่ยวกับความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีเป้าหมายสูงสุดของชีวิต คือความสุข ประกอบกับการคิดและตัดสินใจ การเลือกกระทำสิ่งใดด้วยการใช้เหตุผล และเน้นปรัชญาการคิดเป็นพื้นฐานในการใช้เป็นข้อมูลประกอบการบวนการคิดอย่างรอบด้านสู่การตัดสินใจลงมือปฏิบัติและสามารถอธิบายเหตุผลของตนเองได้ ซึ่งกระบวนการคิดของแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไป การจัดการศึกษานอกระบบจึงมุ่งเน้นที่การส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง (อัษฎชดี ธรรมะวิธิกุล, 2551: ออนไลน์) ประกอบกับการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษานอกระบบตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 กล่าวว่า การศึกษานอกระบบจัดขึ้นให้กับประชาชนทุกคน โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการดำรงชีวิต ความรู้ทางด้านทักษะในการประกอบอาชีพ และความรู้ด้านอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต นอกจากนี้การจัดการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบกระบวนการจัดการศึกษา และระยะเวลาในการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยมีหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ที่ได้ให้คำจำกัดความว่าเป็นกิจกรรมการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายและมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตรการศึกษา วิธีการจัดการศึกษา และระยะเวลาศึกษา หรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามความสนใจในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงมีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน โดยมีเยาวชนและผู้ใหญ่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะและมีประสบการณ์และความรับผิดชอบในการดูแลครอบครัวเป็นหลักอยู่แล้ว (อัษฎชดี ธรรมะวิธิกุล, 2551: ออนไลน์)

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของการศึกษานอกระบบมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) หลักความเสมอภาคทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นจัดการศึกษาให้กลุ่มผู้พลาดโอกาสและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาเป็นกลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งมีข้อจำกัดและ

ความแตกต่างของสถานภาพในสังคม อาชีพ เศรษฐกิจ และครอบครัว การจัดการศึกษาจึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ แต่เป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ที่มีความเท่าเทียมกัน

2) หลักของการพึ่งพาตนเองเพื่อให้เกิดพัฒนาศักยภาพตนเอง การศึกษานอกระบบจึงจัดให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองและสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเน้นให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง พึ่งพาตนเอง และนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุข

3) หลักการบูรณาการเรียนรู้กับวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับบริบทสภาพแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่นของผู้เรียน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงถึงการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทของสังคมและชุมชน โดยการบูรณาการวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนแบบองค์รวม

4) หลักการส่งเสริมตามความถนัดและความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจความต้องการของตนเอง มีวิธีการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเหมาะสม และเป็นหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับโครงการศึกษานอกระบบโดยตรง ซึ่งเป็นผู้มีส่วนบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองภายใต้ความหลากหลายของวิธีการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นตามกลุ่มเป้าหมาย และ

5) หลักการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม ซึ่งเป็นหลักการสนับสนุนให้กลุ่มผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมกระบวนการทำงานและการสร้างสัมพันธ์ภาพร่วมกัน มีการร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูล และนำไปสู่การแสดงความคิดเห็นและการยอมรับความแตกต่างที่หลากหลายภายในชุมชนและสังคมเดียวกัน (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน, 2546: น. 3-4) ดังจะเห็นได้ว่าหลักการดังกล่าวของการจัดการศึกษานอกระบบเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะและคุณลักษณะสำคัญที่สามารถประยุกต์เพื่อปรับใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมของตนเองได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่เห็นได้ว่า คุณลักษณะจัดเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลและสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 องค์ประกอบหลัก กล่าวคือ องค์ประกอบลักษณะแรกเป็นคุณลักษณะที่ทำให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกับบุคคลได้อย่างมีความสุข และเป็นคุณลักษณะที่สร้างประโยชน์ต่อบุคคลอื่น โดยกำหนดคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึก จิตสาธารณะ องค์ประกอบลักษณะต่อมาเป็นคุณลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จในการเรียน และความสามารถในการทำงานได้ตลอดจนคุณลักษณะที่ทำให้เกิดการยอมรับของสังคม โดยมีความรู้และทักษะในการดำรงชีวิต ทักษะการคิด ความสามารถในการปรับตัว ทักษะทางสังคม ทักษะชีวิตของ และการสื่อสาร (มาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552; สำนักงานรับรองมาตรฐาน

และประเมินคุณภาพการศึกษา, 2563; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552; สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560: น. 2-3; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560; Partnership for 21st Century Learning, 2016: online) อีกทั้งคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนกำหนดขึ้นตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษา และเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและไม่เป็นภาระของสังคม สอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1994) ประกอบกับ ทักษะที่จำเป็นในการศึกษา การทำงาน และการดำรงชีวิตตามความมุ่งหวังที่ต้องการของทักษะ ในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะอื่นที่เป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่ประสบผลสำเร็จในชีวิต และ ช่วยในการทำนายนายความสำเร็จและความสามารถในการทำงานได้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การบ่มเพาะให้เกิดคุณลักษณะต้องอาศัยความเชื่อพื้นฐานภายในตัวบุคคลที่มีความมุ่งมั่น พยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค หรือการมีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นแรงขับที่ช่วยส่งเสริมให้เกิด คุณลักษณะแก่ผู้เรียนได้

กรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) เป็นความเชื่อของมนุษย์ที่มีต่อลักษณะและ คุณลักษณะของตนเองว่าสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ สำหรับการศึกษากรอบความคิด ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า กรอบความคิดเติบโตมีความสำคัญและจำเป็นต่อการ พัฒนาศักยภาพของมนุษย์ อีกทั้งการมีกรอบความคิดแตกต่างกันจะส่งผลให้มีคุณลักษณะ แตกต่างกันไปหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นความพยายาม ทักษะที่มีต่อความล้มเหลว รวมถึง ความสามารถในการปรับตัวใน (ซินิตา รุ่งเรือง และ เสรี ชัดเข้ม, 2559) ในการศึกษาเกี่ยวกับ กรอบความคิดเติบโตสะท้อนว่า กรอบความคิดแบบเติบโตมีความสำคัญหลายประการส่งผลทำให้ ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และแสวงหาสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ (Mueller & Dweck, 1998) อีกทั้งมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจภายในของผู้เรียน (Ng, 2018) รวมถึงมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมความมุ่งมั่นพยายามและการพึ่งพาตนเองทางการเรียนรู้ของผู้เรียน (Grant & Dweck, 2003) ยังส่งผลต่อการมีเป้าหมายในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Dweck, 2009) ตลอดจนมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนพฤติกรรม ความยืดหยุ่นผูกพันอยู่กับการเรียนรู้ ความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จและความมุ่งมั่น พยายามในการเรียนรู้สิ่งที่ท้าทาย (Weiss & Fortus, 2013) อีกทั้งทำให้ปรับตัวได้กับสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงได้ดี (Blackwell, Trzesniewski & Dweck, 2007) และมีความอดทนส่งผลให้ผล การเรียนรู้ดีกว่าผู้เรียนที่ขาดกรอบความคิดแบบเติบโต (Dweck, 2008) อีกทั้งผู้เรียน ที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตจะมีความมุ่งมั่นพยายามในการเรียนรู้และนำมาสู่การประสบ

ความสำเร็จทางการเรียน (Good, Anderson, & Inzlicht, 2003) และสามารถกำกับตนเอง มีความอดทนที่เป็นปัจจัยความสำเร็จทางวิชาการของผู้เรียน รวมทั้งความสามารถด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนที่มีกรอบความคิดเติบโต (Duckterman & Blackwell, 2014) สอดคล้องกับการศึกษา ของนักจิตวิทยาหรือนักการศึกษาหลายคนที่กล่าวว่าการอบความคิดแบบเติบโตเป็นเสมือนกุญแจ สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ ไม่เพียงแต่ ในด้านวิชาการเท่านั้น และสอดคล้องกับ OECD (2018) กล่าวว่าการมีกรอบความคิดแบบเติบโต ยังช่วยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อีกด้วยและมีรายงานว่าผู้เรียนจะมีศักยภาพ ที่เพียงพอ แต่หากไม่มีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ จะทำให้ ไม่เกิดศักยภาพในการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งบ่งชี้ว่า ในกลุ่มผู้เรียนที่มีกรอบความคิด แบบเติบโตจาก 64 เขตประเทศเศรษฐกิจ พบว่ามีสัดส่วนของผู้เรียนที่มีความไม่ย่อท้อทาง การศึกษามากกว่าในกลุ่มของนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบจำกัด มีความแตกต่างของสัดส่วน ของนักเรียนที่มีความไม่ย่อท้อทางการศึกษาระหว่างนักเรียนสองกลุ่มนี้อยู่ร้อยละ 8 ในขณะที่ ข้อมูลของนักเรียนไทยพบว่า มีความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนที่มีความไม่ย่อท้อทาง การศึกษา ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตและกรอบความคิดแบบจำกัดเป็น ร้อยละ 12 ซึ่งความแตกต่างแสดงให้เห็นว่า กรอบความคิดแบบเติบโตเป็นปัจจัยหนึ่งที่มี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับความไม่ย่อท้อทางการศึกษาของนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของ นักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตในเขตประเทศเศรษฐกิจ พบว่านักเรียนไทยยังมีกรอบ ความคิดแบบเติบโตเพียงร้อยละ 43 ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิกในกลุ่ม OECD ซึ่งมีถึงร้อยละ 63 เห็นได้ว่ากรอบความคิดแบบเติบโตน่าส่งผลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาความท้าทาย การจัดการกับอุปสรรค การปรับตัว และการเรียนรู้จาก ความผิดพลาดโดยมีปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดคุณลักษณะเหล่านี้ไปสู่การประสบ ความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน (ชนิตา รุ่งเรือง และ เสรี ชัดเข้ม, 2559)

จากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่มีอิทธิพลคุณลักษณะนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัย พบว่ามีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อ คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ซึ่งมีปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัย สภาพแวดล้อม โดยปัจจัยภายในบุคคล ประกอบด้วย แรงจูงใจในการเรียน (เบญจวรรณ ดันประดิษฐ์, 2558; นันทนา วงษ์อินทร์, 2550; คณิต เพ็งผอม, 2560; วิลาวรรณ จตุเทน, 2560; สมรัก รินรุด, 2552; บุรณี ทรัพย์ถนอม และ ปัทมา มุลหงส์, 2552; เกล้า จักทอน, 2553) การ กำกับตนเองในการเรียน (OECD, 2018; เบญจวรรณ ดันประดิษฐ์, 2558, วิลาวรรณ จตุเทน,

2560; เกล้า จักทอน, 2553; อูร์จันทา นามรักษ์, 2555) และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (อรรถวุฒิ มุขมา, 2564; ทศนีย์ เทิดธนากาญจน์, 2546; Rightliverhood, 2566; mot, 2566; Saranukrom, 2566: ออนไลน์) ในส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัว (สรียา ไชติธรรม, 2561; สมรัก รินรุต, 2552; เกล้า จักทอน, 2553) และพฤติกรรมการสอนของครู (วิลาวรรณ จตุเพน, 2560; สรียา ไชติธรรม, 2561; สมรัก รินรุต, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคมของแบนดูรา ที่มีความเชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ทั้งสิ้นและการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่เหล่านั้น สามารถเรียนรู้ได้โดยประสบการณ์ตรงหรือโดยการสังเกต (Bandura, 1989) โดยมีปัจจัยที่มีปฏิสัมพันธ์กันและกัน ได้แก่ ปัจจัยระหว่างบุคคล ปัจจัยพฤติกรรม และปัจจัยสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจัยที่กำหนดอิทธิพลระหว่างบุคคลจะเป็นการรับรู้ความสามารถของตน กระบวนการทางอภิปัญญา กลวิธีทางความรู้ และการรับรู้ของความรู้สึกและอารมณ์ ต่อมาปัจจัยพฤติกรรม จะเป็นการแสดงออกเกี่ยวกับการกระทำของแต่ละบุคคล การแสดงคำพูด และการคัดเลือก ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสังเกตตนเอง การตัดสินใจตนเอง และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง และปัจจัยสภาพแวดล้อมจะเป็นโครงสร้างของสังคมและบริบทการเรียนรู้และอำนาจจากรูปแบบของประสบการณ์ การชักจูงทางภาษา และรูปแบบสัญลักษณ์ที่หลากหลายของข้อมูล ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลและจากผลจากการปฏิบัติ (Bandura, 1986; Zimmerman, 1989)

ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจความสำคัญของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีความสำคัญต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่ทำให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิตและการเรียน โดยที่ผู้วิจัยสนใจกรอบความคิดแบบเติบโตที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลทางตรงที่ทำให้คุณลักษณะของนักศึกษาเป็นไปในทิศทางที่สูงขึ้น และเช่นเดียวกับการศึกษาวิจัยเชิงสาเหตุอื่นที่ได้จากการศึกษาวิจัยของนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่พบว่าปัจจัยภายในและภายนอกมีผลทำให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าว ซึ่งได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากกรอบความคิดแบบเติบโตได้เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยสนใจศึกษาในกลุ่มของนักศึกษาการศึกษานอกระบบที่มีความความมุ่งมั่นในการศึกษาที่แตกต่างจากผู้เรียนของการศึกษาในระบบทั่วไป อีกทั้งผู้เรียนในการศึกษานอกระบบมีมุมมองที่หลากหลายต่อการเรียนและส่งผลต่อความสำเร็จในเป้าหมายของผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกัน ประกอบกับผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะทำให้สถานศึกษา ศูนย์การศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ และหน่วยงานที่กำกับหรือเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายหลักของการศึกษานอกระบบจะมีแนวทางการในการวางแผน

เพื่อส่งเสริมจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาการศึกษานอกระบบมีคุณภาพ และบรรลุเป้าหมายในการเรียนได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาของการศึกษานอกระบบต่อไป

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีลักษณะอย่างไร และมีองค์ประกอบ อะไรบ้าง
2. ปัจจัยเชิงสาเหตุใดบ้างที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่
3. โมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ และกรอบความคิดแบบเติบโตทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา ลักษณะ และองค์ประกอบ คุณลักษณะ นักศึกษา การศึกษา นอกระบบยุคใหม่
2. เพื่ออธิบาย ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะ นักศึกษา การศึกษา นอกระบบยุคใหม่
3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะ นักศึกษา การศึกษา นอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
4. เพื่อตรวจสอบการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต ในโมเดลเชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับลักษณะและองค์ประกอบของคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่แตกต่างจากบริบทการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของสถานศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไปโดยพัฒนาขึ้นมาจากแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษายุคใหม่ และได้องค์ความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ และได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับบทบาทการเป็นตัวแปรส่งผ่านของตัวแปรกรอบความคิดแบบเติบโตที่เป็นความเชื่อพื้นฐานภายในตนเองนำไปสู่

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ได้ ซึ่งการศึกษาคั้งนี้สามารถใช้เป็นองค์ความรู้ประกอบในการพัฒนาในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาการศึกษานอกระบบ นอกจากนี้สามารถใช้เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หรือทฤษฎีผลจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอก เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนาการศึกษานอกระบบให้สอดคล้องกับผู้เรียนการศึกษานอกระบบ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลในการนำไปกำหนดแนวทางและวางแผนเพื่อส่งเสริมให้มีความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษานอกระบบของประเทศต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลหรือผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการศึกษาลักษณะและองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. เขต ในกรุงเทพมหานคร ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ รวมจำนวน 8 คน

ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาการศึกษานอกระบบที่อยู่ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต รวมจำนวน 16,519 คน (สารสนเทศศ กศน. 2566.)

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) องค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ เป็นนักศึกษาการศึกษานอกระบบที่อยู่ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 250 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

**การวิจัยระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุ
คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปร
ส่งผ่านและการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต**

ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาการศึกษานอกระบบ ที่อยู่ในหลักสูตร
การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร
จำนวน 50 เขต รวมจำนวน 16,519 คน (สารสนเทศ กศน. 2566.)

ตัวอย่างวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling:
SEM) เป็นนักศึกษาการศึกษานอกระบบที่อยู่ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 918 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน
(Two - Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรแฝงภายนอก (exogenous variables) มีจำนวน 5 ตัว ได้แก่
 - 1.1 แรงจูงใจในการเรียน
 - 1.1.1 แรงจูงใจภายใน
 - 1.1.2 แรงจูงใจภายนอก
 - 1.2 การกำกับตนเองในการเรียน
 - 1.2.1 การกำกับตนเองด้านการรู้การคิด
 - 1.2.2 การกำกับตนเองด้านพฤติกรรมการเรียนรู้
 - 1.3 การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว
 - 1.3.1 การสนับสนุนด้านอารมณ์
 - 1.3.2 การสนับสนุนความรู้ข้อมูลข่าวสาร
 - 1.3.3 การสนับสนุนความรู้ข้อมูลข่าวสาร
 - 1.4 พฤติกรรมการสอนของคุณครู
 - 1.4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 1.4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคุณครูและนักเรียน

- 1.5 การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ
 - 1.5.1 การตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้
 - 1.5.2 การกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้
2. ตัวแปรแฝงภายใน (endogenous variables) มีจำนวน 2 ตัว ได้แก่
 - 2.1 คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่
 - 2.1.1 ความสนใจใฝ่เรียนรู้
 - 2.1.2 ความสามารถในการเรียนรู้
 - 2.1.3 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
 - 2.1.4 ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้
 - 2.1.5 ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
 - 2.2 ตัวแปรส่งผ่าน (mediator variable) คือ กรอบความคิดแบบเติบโต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษานอกระบบ หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาในการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา หลักสูตรและเนื้อหาสาระ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่มอายุให้เข้าถึง ศูนย์การเรียนรู้

2. ลักษณะการจัดการศึกษานอกระบบยุคใหม่ หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีการผสมผสานวิธีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย ให้เกิดความยืดหยุ่นตามกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาการศึกษานอกระบบได้อย่างเหมาะสม โดยมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับยุคสมัย เริ่มตั้งแต่การเริ่มต้นเข้าศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ มุ่งมั่นแสวงหาความรู้เพื่อให้เกิดการตั้งเป้าหมายและจุดประสงค์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดทักษะการเรียนรู้ที่มุ่งสู่การสร้างเป็นองค์ความรู้และนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษาเรียนรู้และการดำเนินชีวิต และส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา

3. การศึกษานอกระบบยุคใหม่ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสถานการณ์และบูรณาการใช้วิธีการที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจร่วมกันเพื่อพัฒนาให้มีทักษะการเรียนรู้

เกิดองค์ความรู้ใหม่รอบตัวและมีทักษะชีวิตที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมและโลกตลอดเวลา รวมถึงนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน

4. คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความสนใจใฝ่เรียนรู้ มีการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง มีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่น ตั้งใจในเป้าหมายในเป้าหมายของตนเอง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสาร มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ มีการประยุกต์ใช้องค์ความรู้รอบตัวเพื่อศึกษาค้นคว้าให้บรรลุเป้าหมาย มีการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในด้านการเรียนและการทำงานตลอดเวลา อีกทั้งมีปฏิสัมพันธ์และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ประกอบด้วย ความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และ ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

4.1 ความสนใจใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงการเห็นคุณค่าของการใฝ่เรียนรู้ การมีความตั้งใจเรียนและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ความอยากเรียนรู้ในสิ่งใหม่ การแสวงหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และมีการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้

4.2 ความสามารถในการเรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การเรียนรู้เข้าใจเหตุและผล พัฒนาความรู้ อยู่ตลอดเวลา มีทักษะการเรียนรู้ มีความรอบรู้ และมีการใช้ทักษะการสื่อสารที่เหมาะสม

4.3 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าสิ่งที่เรียนรู้ การเข้าถึงแอปพลิเคชันในการเรียนรู้ การมีทักษะการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ และการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านระบบออนไลน์

4.4 ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงการนำความรู้ที่ผ่านการศึกษารุ่นเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองทั้งในด้านการเรียนและในการดำเนินชีวิต หรือการนำความรู้ที่มีอยู่ไปปฏิบัติใช้ในเชิงสร้างสรรค์

4.5 ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงการเห็นความสำคัญของเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่น การรู้จักแบ่งปันการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น การร่วมปฏิบัติกิจกรรมอย่างสมัครใจร่วมกับผู้อื่น การรู้จักปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่

ของตนเอง การแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเหตุและผล และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีความแตกต่างจากตนเอง รวมถึงการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการเรียนรู้ อยู่ตลอดเวลา

5. กรอบความคิดแบบเติบโต หมายถึง กรอบความคิดพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ความตั้งใจ ความเพียรพยายาม ความอดทนต่อความยากลำบากที่เกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน และสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคเพื่อให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายของตนเอง ในการศึกษาเล่าเรียน

6. แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาที่แสดงออกถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจากการเสาะแสวงหาของตนเอง โดยมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาเล่าเรียนให้ประสบความสำเร็จ มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหา มีความมุ่งมั่นในการตั้งเป้าหมายและกำหนดจุดประสงค์การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการได้รับแรงผลักดันให้มีการพัฒนาตนเองให้บรรลุตามเป้าหมายของตนเอง ประกอบด้วย

6.1 แรงจูงใจภายใน หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาที่ผลักดันจากภายในตัวบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรม เช่น ความสนใจ ความตั้งใจ เจตคติ ความพอใจ ความภาคภูมิใจ เป็นต้น

6.2 แรงจูงใจภายนอก หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาที่ผลักดันจากภายนอกตัวบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรม เช่น การได้รับรางวัล คำชมเชย ชื่อเสียง การได้รับการยกย่อง เป็นต้น

7. การกำกับตนเองในการเรียน หมายถึง การที่สามารถดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ตนเองมีการตระหนักรู้คิด โดยควบคุมการกระทำและมีความพยายามจัดการสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองและใช้กระบวนการกลวิธีทางการรู้คิดในการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย

7.1 การกำกับตนเองด้านการรู้คิด หมายถึง การที่นักศึกษาสามารถดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และทักษะต่าง ๆ โดยมีการใช้กลวิธีการทางการรู้คิด เช่น การค้นคว้าความรู้ การเชื่อมโยงความรู้ในการจัดรูปแบบ และการตั้งเป้าหมายในการวางแผนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 การกำกับตนเองด้านพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การที่นักศึกษาสามารถดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และทักษะต่าง ๆ โดยมีการใช้กลวิธีการกำกับตนเอง การจัดการความคุมความพยายามของตนเองในการเรียนรู้ที่นำไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของครูที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมือในการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายครอบคลุมหลักสูตรการศึกษา การเสริมแรงให้นักศึกษาเกิดความสนใจในการเรียนรู้ การชี้แนะแนวทางให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมศักยภาพให้นักศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการของตนเองจนเกิดเป็นทักษะกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย

8.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของครูในการใช้รูปแบบวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบทเรียน ใช้กิจกรรมหลากหลายรูปแบบ มีการใช้สื่อการสอน และมีการสอนแบบบูรณาการภายในวิชาและบูรณาการกับวิชาอื่น

8.2 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของครูในการให้ความสำคัญต่อนักเรียน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ มีความเป็นกันเอง สนับสนุนให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาในด้านการเรียนและส่วนตัว ตลอดจนให้โอกาสกับนักเรียนในการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถออกมาอย่างเต็มที่

9. การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองและบุคคลในครอบครัวที่ปฏิบัติต่อนักศึกษาโดยแสดงออกในการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำเพิ่มเติม การให้กำลังใจ การเอาใจใส่ดูแล รวมถึงการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในชีวิตและอนาคต ประกอบด้วย

9.1 การสนับสนุนด้านอารมณ์ความรู้สึก หมายถึง การรับรู้การแสดงออกของผู้ปกครองและครอบครัวที่ปฏิบัติต่อนักศึกษาโดยการให้ความสนใจ เอาใจใส่ ดูแลและให้กำลังใจ นักศึกษาในด้านการเรียน

9.2 การสนับสนุนความรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การรับรู้การแสดงออกของผู้ปกครองและครอบครัวที่ปฏิบัติต่อนักศึกษาโดยการให้สนใจในการเรียน รู้อยู่เสมอ ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำเกี่ยวกับสิ่งที่นักศึกษาต้องการเรียนรู้ แก้ปัญหา รวมถึงการให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักศึกษา

9.3 การสนับสนุนด้านสิ่งของและบริการ หมายถึง การรับรู้การแสดงออกของผู้ปกครองและครอบครัวที่ปฏิบัติต่อนักศึกษาโดยการให้การสนับสนุนจัดเตรียมสิ่งของและบริการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของเงิน หนังสือ อุปกรณ์การเรียนรู้อื่นๆเพิ่มเติมให้นักศึกษาอย่างเพียงพอตามความจำเป็น

10. การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ หมายถึง การเรียนรู้จากกรณีตัวอย่างของบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การนำชีวประวัติผลงานของบุคคลในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและที่เกี่ยวข้อง การเรียนรู้ด้านอื่น ๆ มาเป็นต้นแบบในการส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการศึกษา เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจและพยายามศึกษาเล่าเรียนตามบุคคลต้นแบบในการศึกษานอกระบบ ประกอบด้วย

10.1 การตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้ หมายถึง การรับรู้และเข้าใจถึงการเห็นคุณค่าและความสำคัญจากตัวอย่างของบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

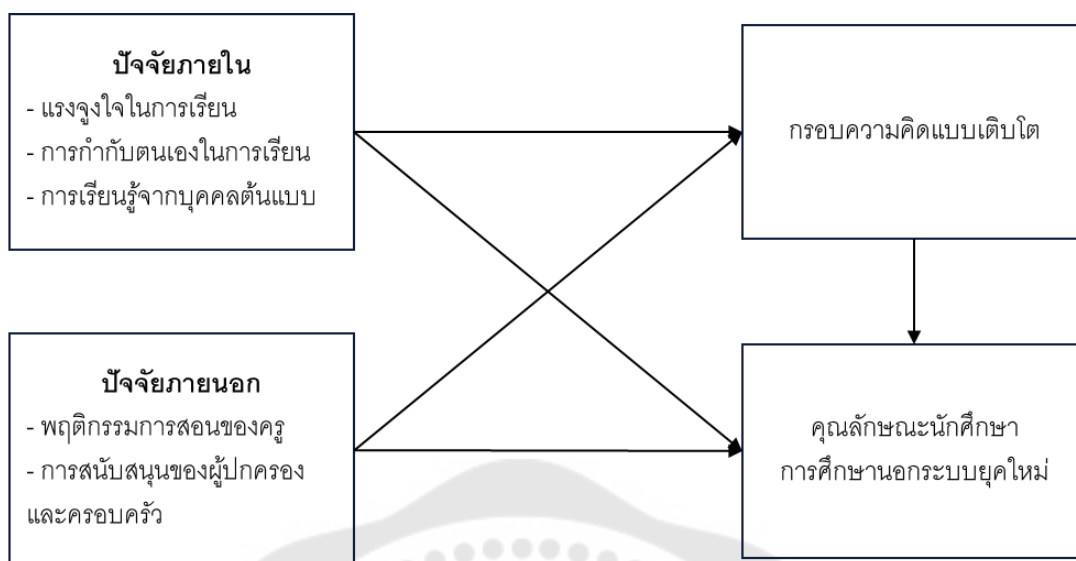
10.2 การกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ หมายถึง การรับรู้และเข้าใจที่แสดงถึงการกระทำที่มุ่งมั่นตั้งใจ ความเพียรพยายาม และความสำคัญจากตัวอย่างของบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกนอกระบบยุคใหม่และปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากการสังเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกนอกระบบมีที่มาจากการประมวลเอกสารแนวคิดของมาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) พ.ศ. 2563 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) คุณลักษณะเกี่ยวกับทักษะชีวิต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) และคุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Learning, 2016: online)

การศึกษาอิทธิพลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของนักศึกษาที่มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคมของแบนดูรา ซึ่งมีความเชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้และพฤติกรรมใหม่สามารถเรียนรู้ได้โดยประสบการณ์ตรงหรือโดยการสังเกต (Bandura, 1989) โดยมีปัจจัยที่มีปฏิสัมพันธ์กำหนดซึ่งกันและกัน ได้แก่ ปัจจัยระหว่างบุคคล ปัจจัย

พฤติกรรม และปัจจัยสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจัยที่กำหนดอิทธิพลระหว่างบุคคลจะเป็นการรับรู้ความสามารถของตน กระบวนการทางอภิปัญญา กลวิธีทางความรู้ และการรับรู้ของความรู้สึกและอารมณ์ ต่อมาปัจจัยพฤติกรรมเป็นการแสดงออกเกี่ยวกับการกระทำของแต่ละบุคคล การแสดงคำพูด และการคัดเลือก ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสังเกตตนเอง การตัดสินใจตนเอง และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง และปัจจัยสภาพแวดล้อม จะเป็นโครงสร้างของสังคมและบริบทการเรียนรู้และอำนาจจากรูปแบบของประสบการณ์ การชักจูงทางภาษา และรูปแบบสัญลักษณ์ที่หลากหลายของข้อมูล ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลและจากผลจากการปฏิบัติ (Bandura, 1986; Zimmerman, 1989) ประกอบกับการศึกษาพบว่าปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อม โดยปัจจัยภายในบุคคล ประกอบด้วย แรงจูงใจในการเรียน (เบญจวรรณ ดันประดิษฐ์, 2558; นันทนา วงษ์อินทร์, 2550; คณิต เพ็งผอม, 2560; วิจารณ์ จตุเทน, 2560; สมรัก รินรูด, 2552; บุรณี ทรัพย์ถนอม และ ปัทมา มูลหงส์, 2552; เกล้า จักทอน, 2553) การกำกับตนเองในการเรียน (OECD, 2018; เบญจวรรณ ดันประดิษฐ์, 2558; วิจารณ์ จตุเทน, 2560; เกล้า จักทอน, 2553; อุรัจฉา นามรักษ์, 2555) และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (อรรณภูมิ มุขมา, 2564; ทศนีย์ เทิดธนากาญจน์, 2546; Rightliverhood, 2566; Mot, 2566; Saranukrom, 2566: ออนไลน์) ในส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัว (สรียา ไชติธรรม, 2561; สมรัก รินรูด, 2552; เกล้า จักทอน, 2553) และพฤติกรรมการสอนของครู (วิจารณ์ จตุเทน, 2560; สรียา ไชติธรรม, 2561; สมรัก รินรูด, 2552)



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. โมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยมีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน การทำกับตนเองในการเรียน พฤติกรรมการสอนของครู การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ และกรอบความคิดแบบเติบโตมีอิทธิพลทางตรงทางอ้อมต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาอิทธิพลของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยแบ่งสาระสำคัญของงานนำเสนอเป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เอกสารเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบของประเทศไทย ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ตอนที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และ ตอนที่ 5 ตัวแปรที่ศึกษา รายละเอียดแต่ละตอนมีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เอกสารเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบของประเทศไทย

1.1 แนวคิดการศึกษานอกระบบยุคใหม่

การศึกษานอกระบบปัจจุบันเป็นวิธีการเรียนรู้ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอัน เป็นผลสืบเนื่องมาจาก ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การขยายตัวทางสังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ได้แผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง องค์ความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ล้วนเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนพัฒนาการของระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge-based Economy) เกิดเป็นความต้องการในการแสวงหาความรู้ นำไปสู่การเรียนรู้ของกิจกรรมในสังคม วิธีการเรียนรู้ของมนุษย์จึงเปลี่ยนแปลงจากการศึกษาในระบบ (ชั้นเรียน) การเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเกิดกิจกรรมทางการศึกษา รวมไปถึงแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย (เครือข่ายสื่อการศึกษา, 2555)

ความหมายของการศึกษานอกระบบ

ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบว่าสรุปได้ว่าการศึกษานอกระบบเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนที่รับบริการโดยมีวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้มีรูปแบบชัดเจนที่ประกอบด้วย หลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ และระยะเวลาศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและใช้วิธีการที่หลากหลาย และมีวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่มีมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องตามความเหมาะสมของผู้เรียน นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 ได้กล่าวถึงความหมายของการศึกษานอกระบบที่สรุปได้ว่าเป็นการศึกษาจัดขึ้นนอกระบบปกติให้กับประชาชนทุกคน ไม่มีข้อจำกัดโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับ

ความรู้จำเป็นพื้นฐาน ประกอบกับความรู้อาชีพและการประกอบอาชีพ รวมถึงความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อใช้ในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษา และระยะเวลาการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเงื่อนไขความสำเร็จการศึกษา โดยหลักสูตรต้องมีความเหมาะสม และมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา รวมถึงให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

การศึกษานอกระบบเกิดขึ้นครั้งแรกใน ปี ค.ศ. 1967 ในการประชุมของ UNESCO เรื่อง The World Educational Crisis ซึ่งได้เกิดเป็นคำนิยามของการศึกษานอกระบบว่าหมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่ชัดเจนที่นอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบปกติ โดยมุ่งให้บริการแก่ประชาชนทุกกลุ่มที่เป็นผู้ใหญ่ เน้นให้เรียนรู้เป็นหลัก ทั้งนี้ปัจจุบันการศึกษานอกระบบสามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนทั้งไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ รวมถึงมีความยืดหยุ่นกว่าการศึกษาในระบบทั่วไป ทั้งนี้ผลลัพธ์การเรียนรู้จึงเป็นสมรรถนะที่เป็นทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ครอบคลุมถึงการมีภาวะผู้นำ การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหาาร่วมกัน รวมถึงการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ดังนั้นการศึกษานอกระบบเป็นการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะเป็นสำคัญ (Learning and Competency) (อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2552) จึงกล่าวได้ว่าจัดเป็นการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายสำคัญให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตภายใต้บริบทของสังคมที่เป็นสิทธิพื้นฐานที่คนทุกคนพึงได้รับการศึกษา นอกจากนี้จะต้องต้องเป็นการศึกษาอย่างต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถใช้ความรู้และทักษะไปพัฒนาอาชีพ และเป็นการศึกษาที่มีมีความยืดหยุ่น ไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับอายุและสถานที่ โดยมุ่งให้เป็นการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ มีการกำหนดโครงสร้างและจุดมุ่งหมายของการศึกษา ที่ครอบคลุมหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน สื่อ การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับบริบทของสภาพความต้องการและปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย แบ่งได้ 3 ประเภท ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานสายสามัญ ความรู้ในทักษะอาชีพ และประเภทข้อมูลความรู้ทั่วไป (สำนักงาน กศน., 2553, น. 1)

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นโดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาในการศึกษา การวัดและประเมินผลผู้เรียน ที่เป็นข้อกำหนดเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษา โดยมีหลักสูตรการเรียนรู้อันเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน

การจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครือข่ายสื่อการศึกษา (2555) กล่าวถึง การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาโดยมีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและมีข้อจำกัดในการเข้าถึงการเรียนรู้โดยมีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้ที่พลาดโอกาสจากการศึกษาในระบบปกติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาชัดเจน แต่มีความแตกต่างของวิธีการจัดการเรียนรู้และระยะเวลาศึกษา ประกอบกับมีการฝึกอบรม โดยการจัดการศึกษาภายใต้ความยืดหยุ่นและหลากหลายสอดคล้องตามกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยผู้ใหญ่ โดยมีหลักการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) เน้นความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมและทั่วถึง 2) ส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ระเบียบต่าง ๆ และ 3) จัดการศึกษาให้สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้เรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิต 4) จัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนมิได้จำกัดเฉพาะครู อาจจะเป็นผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานหรือจากท้องถิ่น ทั้งนี้ อัญชลี ธรรมะวิสิฏกุล (2551) ได้กล่าวถึง หลักการของการจัดการศึกษานอกระบบจะต้องจัดการศึกษาภายใต้กฎหมายการศึกษาและต้องยึดหลักความเสมอภาคและมีความเท่าเทียมกัน โดยมีการบูรณาการกระบวนการวางแผน การจัดการเรียนรู้อยากหลากหลาย มีความยืดหยุ่นเพื่อให้การศึกษานอกระบบเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมายที่รับการศึกษาโดยมีลักษณะที่ชัดเจนในการจัดการศึกษานอกระบบของประเทศไทย คือ การมีความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนต้องการความสุขเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต การเลือกกระทำหรือไม่กระทำใด ๆ ล้วนใช้เหตุผล และการคิดตัดสินใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการคิดอย่างรอบด้าน ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคม ข้อมูลทางวิชาการ กล่าวคือ การใช้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ กระบวนการคิด แบบคิดเป็น จึงเป็นการใช้ข้อมูลประกอบการคิดอย่างรอบด้านสู่การตัดสินใจเลือกที่จะกระทำอย่างถูกต้องมีเหตุและผล โดยสามารถอธิบายเหตุผลของตนเองได้ การจัดการศึกษานอกระบบจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง โดยมีความสำคัญหลักคือการยอมรับและเคารพในการตัดสินใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นรากฐานของความเป็นประชาธิปไตยในระดับพื้นฐาน อีกทั้งกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบเป็นกลุ่มที่มีความหลากหลายของช่วงวัยที่ส่วนมากเป็นเยาวชนและผู้ใหญ่เป็นผู้มีวุฒิภาวะ มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบในการ ดูแลครอบครัว ประกอบอาชีพ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของกลุ่มผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นจะต้องส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาพื้นฐานมา

ความรู้ไปพัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาสังคมและชุมชน สอดคล้องกับสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนโรงเรียน (2547, น. 3-4) ได้กล่าวถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ที่ต้องส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน กล่าวคือการใช้หลักความเสมอภาคทางการศึกษา หลักการพัฒนาตนเองและการพึ่งพาตนเอง หลักการบูรณาการการเรียนรู้และวิถีชีวิต หลักความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และหลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบ

การจัดการศึกษานอกระบบมีปรัชญาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นพื้นฐานของความคิดในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนโรงเรียน, 2547, น:30-31)

1. ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) เน้นแนวความคิดในเรื่องการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา มุ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาสังคม

2. ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism) ให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับในความต่างต่างนั้น การพัฒนาคนเน้นที่การพัฒนาเป็นรายบุคคล และคำนึงถึงความต้องการของบุคคลและยอมรับความรู้และประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งจะเป็นหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้

3. ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) เน้นความเคารพในเสรีภาพส่วนบุคคล การยอมรับผลของการกระทำและการตัดสินใจให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อตนเองในการกระทำทางสังคม การจัดการศึกษาจึงมุ่งเสริมสร้างพลังเพื่อพัฒนาและตัดสินใจของบุคคล

4. ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism) กลุ่มปรัชญานี้เป็นที่รวมของแนวความคิดที่วิพากษ์การศึกษาที่จัดอยู่โดยทั่วไป มุ่งใช้การศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม

5. ปรัชญาคิดเป็น (Khit Pen) เป็นปรัชญาพื้นฐานของการศึกษานอกระบบ ซึ่งมีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนต้องการความสุข โดยความสุขของแต่ละคนแตกต่างกัน เช่น ความแตกต่างสภาพสังคมสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ซึ่งทำให้ความต้องการและความสุขของแต่ละคนไม่เหมือนกัน โดยมีส่วนสำคัญ ดังนี้

5.1 หลักการของการคิดเป็น ประกอบด้วย คิดเป็น เชื่อว่าสังคมเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลาก่อให้เกิดปัญหา ซึ่งปัญหานั้นสามารถแก้ไขได้ คนเราแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่าง

เหมาะสมที่สุด โดยใช้ข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง สังคม และวิชาการ เมื่อได้ตัดสินใจแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการไตร่ตรองรอบคอบทั้ง 3 ด้านแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความพอใจในการตัดสินใจนั้นและควรรับผิดชอบต่อการตัดสินใจนั้น และแต่สังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การคิดตัดสินใจอาจจะต้อง เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

5.2 ลักษณะของคนคิดเป็นมี 4 ประการ มีดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน, 2547: 124) ได้แก่ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่ตลอดเวลา มีความรอบคอบต่อตนเองและสังคม และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5.3 สมรรถนะของคนคิดเป็น ประกอบด้วย เผชิญปัญหาในชีวิตประจำวัน อย่างมีระบบ สามารถที่จะแสวงหาและใช้ข้อมูลหลาย ๆ ด้านในการคิดแก้ไขปัญหา และรู้จักขังน้ำหนัก คุณค่า และตัดสินใจหาทางเลือกให้สอดคล้องกับค่านิยม ความสามารถและสถานการณ์ หรือเงื่อนไขส่วนตัวและระดับความเป็นไปได้ของทางเลือกต่าง ๆ

5.4 กระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การคิดเป็น มีดังนี้ (สำนักบริหารงาน การศึกษานอกโรงเรียน, 2547: 120-121) ประกอบด้วย ขั้นสำรวจปัญหา ขั้นหาสาเหตุของปัญหา ขั้นวิเคราะห์ ขั้นตัดสินใจ ขั้นตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ และขั้นปฏิบัติในการแก้ปัญหา

กล่าวโดยสรุป หลักการจัดการศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาโดยส่งเสริม การศึกษาให้ผู้พลาดโอกาสเรียนจากระบบการศึกษาปกติ หรือผู้ต้องการพัฒนาตนเองได้รับการ เรียนรู้ โดยเน้นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนได้รับ โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามสิทธิมนุษยชนที่ทุกคนพึงได้รับ ส่งผลให้ประชาชนได้รับการ ศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิตได้อย่างแท้จริง เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่กว้างขวางและเป็นไป ในอัตราที่รวดเร็ว อันจะส่งผลให้ประเทศมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันและ การพัฒนาโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเป็นการพัฒนาที่ยึดคนที่มุ่งเน้น ให้คนคิดเป็นมีคุณธรรมนำความรู้ อันจะเป็นสะพานทอดนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป

1.2 แนวคิดระบบการศึกษายุคใหม่ของประเทศไทย

แนวคิดการจัดการศึกษาของประเทศไทย จัดเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากการผสมผสาน ของ การศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) และ การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เพื่อให้บุคคลสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป้าหมายในระยะยาว คือ การพัฒนาประชากรให้มีประสิทธิภาพ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและชุมชน เป็นพลเมืองดีของท้องถิ่น ของสังคม และของโลก

เป็นผู้รักษาและสืบทอดวัฒนธรรม เป็นผู้นำและผู้คิดค้น รู้เท่าทันและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้เหมาะสม และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการดูแลสภาพแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมากและมีอัตราเร่งของการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นในอนาคต การเรียนรู้ที่บุคคลได้รับในช่วงเวลาหนึ่ง (วัยเรียน) หรือจากสถานที่หนึ่ง (สถานศึกษา) จึงไม่เพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ได้ ฉะนั้น จึงจำเป็นที่บุคคลต้องได้รับความรู้เพิ่มเติมในทุกช่วงชีวิตและในทุกสถานการณ์ของการดำรงชีวิต โดยประสานสัมพันธ์ทั้งในด้านความต่อเนื่องเวลา (ช่วงชีวิตคน) และเนื้อหาสาระที่คนต้องนำความรู้ไปใช้การศึกษาตลอดชีวิต และต้องมีลักษณะที่ยืดหยุ่นในด้านเวลา สถานที่ เนื้อหา และเทคนิคการเรียนการสอน ตลอดจนการเรียนรู้ที่มีหลายรูปแบบและหลายวิธีการ คูมพ์ เดฟ อีโรท์ บิลเล็ตต์ เบ็คเค็ทท์และฮาเจอร์ ฮอดกินสัน และฮอดกินสัน ลิฟวิงสโตน (Beckett & Hager, 2002; Billett, 2002; Bloom, 1976; Coombs, 1973, pp. 14-25; Dave, 1976; Eraut, 2000; Hodkinson & Hodkinson, 2001; Livingstone, 2001) และชูเกียร์ตี ดี สุวรรณ (2552, 2-5) โดยนักการศึกษาต่าง ๆ นั้นได้เสนอแนวคิดที่ว่า 1) การศึกษาในระบบ จัดเป็นการจัดการศึกษาที่กำหนดความต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเรียนจากหลักสูตรที่จัดเป็นองค์ความรู้ที่ถูกกำหนดมาไว้ก่อน หรือมีรูปแบบที่ถูกกำหนดเกี่ยวกับ อายุ ระดับชั้นเรียน และระบบสถานศึกษา กล่าวคือ ผู้เรียนที่เรียนในระบบมีองค์ความรู้ที่สืบทอดต่อกันอย่างต่อเนื่อง 2) การศึกษานอกระบบเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนเลือกจะรับความรู้หรือทักษะโดยเข้าเรียนอย่างสมัครใจ มีอิสระในการเลือกครูผู้ให้คำปรึกษา โดยใช้หลักสูตรที่จัดขึ้น เช่น การศึกษาผู้ใหญ่ และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัยจัดเป็นการศึกษาที่ครูรับผิดชอบในการแนะนำให้ผู้เรียนได้มีการอบรมตามสถานการณ์ องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจะเป็นความรู้แบบบังเอิญไม่ได้ตั้งใจ หรือเกิดโดยธรรมชาติตามสัญชาตญาณ เช่น กิจกรรมการฝึกทักษะอาชีพ และกิจกรรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดระบบการศึกษาไทยปัจจุบันที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 ประกอบด้วยการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1 - ป.6) และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) หรือเรียกว่าระบบ 6-3-3

ระบบการศึกษาในประเทศไทย เป็นการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และตามกฎหมายการศึกษาไม่มีการแบ่งแยกการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียนออกจาก การ และจัดเป็นรูปแบบวิธีการสอนเท่านั้น ซึ่งการจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ ประกอบด้วย การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย กล่าวคือ การศึกษาในระบบ มีจุดมุ่งหมายและวิธีการศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา ต่อมาการศึกษา

นอกระบบมีรูปแบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นของจุดมุ่งหมาย ซึ่งมีเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จ การศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาจะเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตาม ความสนใจ ความพร้อม และโอกาส โดยมีการศึกษาประสบการณ์จากบุคคลต้นแบบ สังคม สภาพแวดล้อม หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2556: ออนไลน์) ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถจัดในรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบได้โดยอาจให้มีการเทียบโอนผล การเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ แต่ในที่มาของแนวคิดนี้ใช้ คำว่า System คือ ระบบ ได้แก่ Formal Education System หรือบางครั้งใช้คำว่า Formal School System ซึ่งคำหลังนี้น่าจะถูกต้องมากกว่า และตามมาด้วยคำว่า Nonformal Schooling System และคำ Informal Education System อย่างไรก็ตามแนวคิดของกฎหมายฉบับนี้จะถือว่าทั้ง 3 ระบบนี้ คือ รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนการสอน และส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ และให้มีระบบการเทียบโอนซึ่งต้องมีหลักเกณฑ์การพิจารณา เพื่อไม่ให้เกิดความลักลั่น ระหว่างสถานศึกษาต่าง ๆ หน่วยงานที่รับผิดชอบกำหนดมาตรฐานการศึกษาอาจจะต้อง คิด หลักเกณฑ์การเทียบโอนนี้ให้สถานศึกษานำไปเป็นแบบของการเทียบโอน ซึ่งหากเป็นการศึกษา ชั้นพื้นฐานไม่บังคับให้ประชาชนต้องเข้าเรียนแต่เป็นสิทธิ ส่วนการศึกษาภาคบังคับเป็นการบังคับ ให้เข้าเรียนถือเป็นหน้าที่ของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญ

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน รูปแบบหนึ่ง โดยมีการจัดการศึกษาภาคบังคับเหมือนกับการศึกษาในระบบ ซึ่งการจัดการศึกษา นอกระบบและการศึกษาในระบบ ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีรูปแบบของการ จัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน และเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาที่ สะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้และไม่จำเป็นต้องเป็นผลการเรียนจาก สถานศึกษาเดียวกัน

ตอนที่ 2 มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิดแบบเติบโต

2.1 ความหมายของกรอบความคิด

กรอบความคิด (Mindset) เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ที่กำลัง ได้รับความสนใจ ทั้งในแวดวงการศึกษา สุขภาพ และธุรกิจ เนื่องจากทฤษฎีกรอบความคิด สามารถนำมาประยุกต์เพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้ประสบความสำเร็จ และสามารถ ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่นและมีความสุข จึงมีการให้ความหมายของคำว่า กรอบความคิด (Mindset) อย่างหลากหลาย ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2555) ให้ความหมายของกรอบความคิดว่า หมายถึง ชุดความเชื่อ ฐานความเชื่อ หรือกรอบความคิดที่ฝังแน่น ซึ่งบอกถึงพฤติกรรม หรือท่าทีเชิงมโนทัศน์ของบุคคลให้ยอมรับหรือตอบโต้เหตุการณ์ที่เผชิญหน้าตามความคิด ความเชื่อ ที่บุคคลยึดติดและเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ผ่านมาจนยากที่จะเปลี่ยนแปลง

Sung, Kang, and Liu (2004) ให้ความหมายกรอบความคิด คือ พื้นฐานของสมมติฐานความเชื่อ ค่านิยม เป้าหมายและความคาดหวัง ของบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีความมุ่งมั่นเดียวกัน รวมทั้งใช้ข้อตกลงเพื่อให้กลุ่มมีแนวทางในด้านทัศนคติและการปฏิบัติตนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Goldsten and Brooks (Goldsten and Brooks, 2007; อ้างอิงจาก สุจิตรา ตรีรัตน์นุกูล, 2562) ที่ให้ความหมายของกรอบความคิดว่า คือ สมมติฐานหรือสิ่งที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตที่มีอยู่ในตัวของบุคคลและบุคคลอื่นที่ส่งผลถึงพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ

Dweck (2006) ให้ความหมายของกรอบความคิด คือ ชุดของความเชื่อหรือความคิดที่ส่งผลถึงพฤติกรรม ท่าที ทัศนคติ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท

1. กรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) เชื่อว่ามนุษย์พัฒนาได้ ความสามารถสร้างได้ด้วยการเรียนรู้ มองว่าปัญหาและอุปสรรคเป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา ให้ความสำคัญกับความตั้งใจและความพยายาม เด็กที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตจะกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ชอบที่จะเรียนรู้จากปัญหา สนุกเวลาเจอโจทย์ยาก ๆ มีความพยายามที่จะแก้ปัญหาอุปสรรค พัฒนาสิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทาย มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ มักมีคำถามเรื่องการเรียน รวมถึงสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ไม่ว่าจะด้านพรสวรรค์แต่แรกเริ่ม ความถนัด ความสนใจ หรืออารมณ์ ทุกคนสามารถเปลี่ยนแปลงและเติบโตได้จากการนำไปประยุกต์ใช้และจากประสบการณ์

2. กรอบความคิดแบบจำกัด (Fixed Mindset) เชื่อว่าไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความสามารถของมนุษย์ได้ ไม่สามารถเพิ่มพูนทักษะความสามารถได้ และให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์คุณสมบัตินั้น เช่น ต้องดูฉลาด ดูเก่ง เด็กที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดไม่ชอบเรียน เพราะคิดว่าไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความสามารถของตนเองได้ มักจะไม่มี ความพยายาม หลีกเลี่ยงปัญหาและงานที่ท้าทาย เมื่อเจออุปสรรคจะมองว่ามันคือความล้มเหลว หนีปัญหา เนื่องจากกลัวว่าถ้าทำไม่ได้แล้วจะดูโง่ ไม่เก่ง เสียภาพลักษณ์

บุญเกียรติ โชควัฒนา (2554) ได้ให้ความหมายของคำว่า กรอบความคิดไว้ว่า คือ สิ่งที่ได้พบ สิ่งที่ได้สัมผัส สิ่งที่ได้รับรู้และมักจะยึดติดอยู่ ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ถ้ามีกรอบความคิดที่เป็นบวกและดีควรเก็บไว้ แต่ถ้ามีกรอบความคิดที่เป็นลบและมีผลต่อตนเองและผู้อื่นในทางที่ไม่ดี

ควรปรับเปลี่ยน ในขณะที่ ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา มูลนิธิยุวสถิรคุณ (ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2563, อ้างถึงใน ศูนย์วิชาการและเครือข่ายวิชาการด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัว, 2563) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กรอบความคิด เป็นความเชื่อหรือความคิดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติ โดยประสบการณ์ที่เราได้รับจะส่งผลต่อกรอบความคิด และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนามุมมองต่าง ๆ ของตัวเรา

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า กรอบความคิด คือ กรอบความคิดของบุคคลโดยมีพื้นฐานมาจากค่านิยม ความเชื่อ ความคาดหวัง ทัศนคติ และประสบการณ์เดิมของบุคคลนั้น ๆ ส่งอิทธิพลต่อการแสดงออก ของบุคคลต่อการตอบสนองในสถานการณ์ และในแต่ละบุคคลจะประกอบด้วย การพัฒนากรอบความคิดที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ในหลายด้าน โดยจะมีการพัฒนากรอบความคิดที่ส่งผลต่อพฤติกรรม 2 แบบ คือ การพัฒนากรอบความคิดจำกัด เป็นการพัฒนากรอบความคิดที่ว่าไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ยึดติดกับสิ่งที่ตนเองเป็น แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าได้รับการพัฒนา และการพัฒนากรอบความคิดเติบโต คือ การพัฒนากรอบความคิดที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและจากการให้คำแนะนำหรือการเรียนรู้

2.2 ประเภทของกรอบความคิด

Dweck (Dweck, 2006) ได้นำเสนอทฤษฎีความเชื่อส่วนบุคคล (Implicit theory) ซึ่งแบ่งความเชื่อออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ความเชื่อที่ว่า เชาว์ปัญญาหรือความสามารถของคนเปลี่ยนแปลงได้ (Incremental theory) และ 2) ความเชื่อที่ว่า เชาว์ปัญญาหรือความสามารถของคนเปลี่ยนแปลงไม่ได้ (Entity theory) (Blackwell, Trzesniewski, H., & Dweck, 2007; Dweck, Chiu, & Hong, 1995) ต่อมาได้มีการพัฒนาแนวคิดเรื่อง กรอบความคิดโดย Dweck ได้แบ่งกรอบความคิดออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) กรอบความคิดเติบโต (Growth mindset) เป็นความเชื่อที่มีต่อลักษณะและคุณลักษณะของตนเองว่า สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ ทั้งด้านเชาว์ปัญญา ทักษะความสามารถ และบุคลิกภาพ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา สามารถเกิดขึ้นได้โดยอาศัยความพยายาม การเรียนรู้ และการฝึกฝน ทั้งนี้ กรอบความคิดเติบโตจะนำไปสู่การจูงใจให้ผู้ที่มีการอบความคิดประเภทนี้แสวงหาโอกาสในการพัฒนาตนเองตลอดเวลา (Dweck, 2006, 2015)

2) กรอบความคิดจำกัด (Fixed mindset) เป็นความเชื่อที่มีต่อลักษณะและคุณลักษณะของตนเองว่า ไม่อาจเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาได้ หรือหากพัฒนาได้ก็เกิดขึ้นเฉพาะในช่วงต้นของชีวิต เนื่องจากศักยภาพหรือความสามารถต่าง ๆ เป็นผลมาจากพันธุกรรมหรือสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (Dweck, 2006)

อย่างไรก็ตาม กรอบความคิดเติบโตและกรอบความคิดจำกัดจะเป็นความเชื่อที่แตกต่างกัน แต่พบว่า แต่ละคนสามารถมีกรอบความคิดต่อลักษณะหรือคุณลักษณะของตนเองในแต่ละด้านที่แตกต่างกันได้ (Dweck, 2006; Dweck et al., 1995) กล่าวได้ว่า บางคนอาจมีกรอบความคิดเติบโตเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญา แต่อาจมีกรอบความคิดจำกัดเกี่ยวกับบุคลิกภาพหรือทักษะทางดนตรีของตนก็เป็นได้ บุคคลที่มีกรอบความคิดแตกต่างกันจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันหลายประการ เช่น รูปแบบการเรียนรู้ เป้าหมายในชีวิต พฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ทำนายหรือเมื่อเกิดปัญหา และปฏิกิริยาเมื่อพบกับความล้มเหลว ซึ่งความแตกต่างของการตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ นี้ จะส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ทั้งการเรียน การทำงาน รวมถึงการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป (Esparza, Shumow, & Schmidt, 2014; Lee, Heeter, Magerko, & Medler, 2012)

อีกทั้งบุคคลที่มีกรอบความคิดเติบโตมักจะทำให้ความสำคัญต่อการแสวงหาแนวความคิดใหม่ รวมทั้งมีความพยายามและฝึกฝนตนเองอย่างหนักเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ (Chan, 2012; O'Rourke, 2014) ในขณะที่บุคคลที่มีกรอบความคิดจำกัดมักมีความเชื่อว่า การใช้ความพยายามสะท้อนถึงการด้อยความสามารถ เพราะหากเป็นผู้ที่มีความสามารถแล้ว ไม่จำเป็นต้องอาศัยความพยายามในการทำสิ่งต่าง ๆ (Chan, 2012; Lee et al., 2012) ด้วยเหตุนี้ผู้ที่มีการกรอบความคิดจำกัดจึงมักหลีกเลี่ยงที่จะใช้ความพยายามในการจัดการหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ (Lee et al., 2012) รวมทั้งมีความวิตกกังวลกับการพิสูจน์ว่า ตนเองมีคุณลักษณะที่ดีเพียงพอหรือไม่ หรือมีความสามารถมากน้อยเพียงใด (Dweck, 2015; Lee et al., 2012; Mangels, Butterfield, Lamb, Good, & Dweck, 2006) ซึ่งแตกต่างจากผู้ที่มีการกรอบความคิดเติบโตที่ไม่วิตกกังวลกับภาพลักษณ์เหล่านี้

Murphy & Dweck (2015), Mangels et al. (2006) ได้ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญาที่มีผลต่อการเรียนรู้ผ่านการวัดคลื่นไฟฟ้าสมองสัมพันธ์กับเหตุการณ์ (Event-Related Potentials: ERPs) ในนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มที่มีการกรอบความคิดจำกัดมักมีความกังวลเกี่ยวกับการพิสูจน์ความสามารถของตนเอง ในขณะที่การศึกษาของ Murphy and Dweck ในปี ค.ศ. 2015 ปรากฏว่า ผู้ที่มีการกรอบความคิดเติบโต มักไม่ให้ความสำคัญต่อการพยายามรักษาภาพลักษณ์ของตนมากนัก แต่จะให้ความสำคัญกับสิ่งที่ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้มากกว่า

จากการศึกษาดังกล่าวทราบบุคคลที่มีการกรอบความคิดแตกต่างกันจะมีมุมมองต่อความพยายามแตกต่างกัน ส่งผลให้มีพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งท้าทายที่แตกต่างกันออกไปด้วย

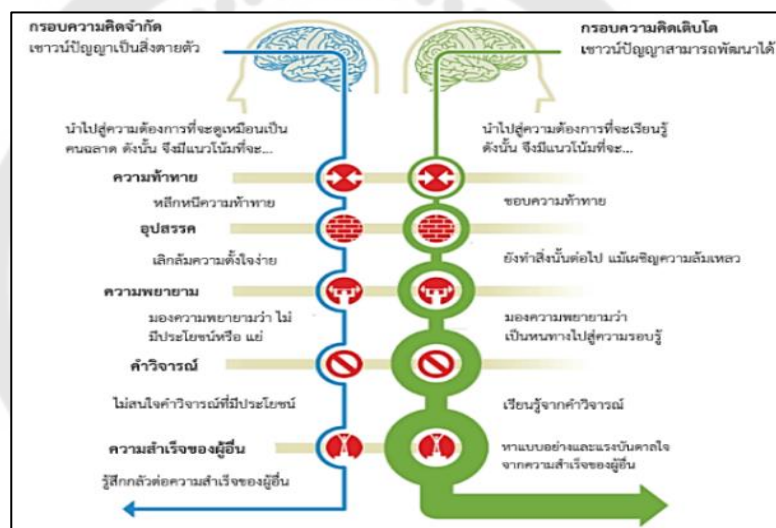
ผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตมักมีการแสวงหาสิ่งที่ท้าทาย เนื่องจากมีความเชื่อว่า การทำในสิ่งที่ท้าทายเป็นเสมือนโอกาสในการเรียนรู้ (Lee et al., 2012) ในขณะที่บุคคลที่มีกรอบความคิดจำกัดมีความเชื่อว่า สถานการณ์ที่ท้าทายเป็นเสมือนบททดสอบหรือเป็นการประเมินความฉลาดหรือความสามารถของตนเอง (Lee et al., 2012; O'Rourke, 2014) ดังนั้น จึงพยายามหลีกเลี่ยงความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รวมถึงมีแนวโน้มในการแสวงหาเฉพาะสิ่งที่ย่างๆ และจะหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความผิดพลาด (Chan, 2012; Lee et al., 2012) ทั้งนี้ ในการที่จะจัดการกับสถานการณ์ที่มีความท้าทายได้ดีนั้น ต้องมีแรงจูงใจ เพื่อให้สามารถเอาชนะอุปสรรคได้ และ Miele, Son, and Metcalfe (2013) ได้เสนอแนะว่า เด็กมักมีการใช้กรอบความคิดเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญาของตนในการสร้างแรงจูงใจ นอกจากนี้มีการศึกษาของ Yan, Thai, and Bjork (2014) ยังแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีกรอบความคิดแตกต่างกันจะมีลักษณะแรงจูงใจที่แตกต่างกัน กล่าวคือ คนที่มีกรอบความคิดเติบโต จะมีแรงจูงใจภายใน ขณะที่ผู้ที่มีกรอบความคิดจำกัด จะมีแรงจูงใจภายนอกเป็นตัวผลักดันพฤติกรรม เช่น รางวัล

ผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตกับผู้ที่มีกรอบความคิดจำกัดมีความแตกต่างกันอีกประการหนึ่ง คือ มุมมองต่อความผิดพลาดหรือความล้มเหลวและการปรับตัว Morser et al. (2011) ศึกษาความใส่ใจกับความผิดพลาดและการปรับตัว ด้วยวิธีการวัดคลื่นไฟฟ้าสมองสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปรากฏว่า ผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตมีการตระหนักและให้ความสนใจกับความผิดพลาด รวมทั้งมีการพัฒนาตนเองภายหลังจากที่ผิดพลาดได้มากกว่าผู้ที่มีกรอบความคิดจำกัด ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการศึกษาของ Schoder et al. (2014) ที่ได้ศึกษาผลของกรอบความคิดต่อการควบคุมทางปัญญา (Cognitive control) ด้วยการวัดคลื่นไฟฟ้าสมองสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งผลปรากฏว่า กลุ่มที่มีกรอบความคิดเติบโตมีความสนใจต่อสิ่งเร้า ในขณะที่กลุ่มที่มีกรอบความคิดจำกัดจะสนใจที่ผลลัพธ์ซึ่งไม่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัว แตกต่างจากกลุ่มที่มีกรอบความคิดเติบโตที่มีการปรับตัวได้ดีกว่า นอกจากนี้ ผลจากการศึกษาของ (King, 2012) ยังแสดงให้เห็นว่ากรอบความคิดเติบโต มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวที่เหมาะสม ขณะที่กรอบความคิดจำกัดมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม

แม้ว่าการศึกษาของ Morser et al. (2011) และ Schoder et al. (2014) จะมีกระบวนการวิจัยที่คล้ายคลึงกัน แต่ก็มี ความแตกต่างในประเด็นที่ศึกษา กล่าวคือ Morser et al. สนใจในมิติทางด้านสังคมควบคู่กับด้านประสาทวิทยาศาสตร์ แต่การศึกษาของ Schoder et al. มุ่งเน้นอธิบายความแตกต่างของกรอบความคิดในด้านการทำงานของ

กระบวนการทางปัญญา อย่างไรก็ตาม การศึกษาทั้งสองเรื่องก็สามารถอธิบายถึงการปรับตัวของคนที่มีกรอบความคิดที่แตกต่างกัน ในการเผชิญกับความล้มเหลวด้วยวิธีการด้านประสาทวิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

Dweck (2012) ได้สรุปถึงลักษณะที่แตกต่างกันของผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตและผู้ที่มีการอบความคิดจำกัดด้วยแผนภาพ โดยแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีกรอบความคิดแตกต่างกัน เมื่อพบกับสิ่งท้าทาย หรืออุปสรรคจะมีมุมมองและการแสดงพฤติกรรมแตกต่างกัน รวมถึงมีความพยายามแตกต่างกันออกไป อีกทั้งเมื่อพบกับคำวิพากษ์วิจารณ์หรือเมื่อเห็นว่าผู้อื่นประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตจะมีมุมมองและการแสดงออกที่แตกต่างจากผู้ที่มีกรอบความคิดจำกัดเช่นกัน (ชนิตา รุ่งเรือง & เสรี ชัดเข้ม, 2016)



ภาพประกอบ 2 คุณลักษณะกรอบความคิดเติบโตและกรอบความคิดแบบจำกัด

ที่มา : ชนิตา รุ่งเรือง และเสรี ชัดเข้ม, 2559, น. 6

จากภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างของกรอบความคิดส่งผลให้คนมีมุมมองต่อตนเองแตกต่างกันทั้งในด้านมุมมองต่อภาพลักษณ์ การใช้ความพยายาม การเรียนรู้ รวมถึงการปรับตัว ทั้งนี้ การให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้มากกว่าการพิสูจน์ภาพลักษณ์ของตนเอง รวมถึงการปรับตัวที่เหมาะสมเมื่อประสบความล้มเหลวเป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโต ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตจะมีกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Yan, Thai, & Bjork, 2014) ซึ่งทำให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองและประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ได้

จากการศึกษาดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่า กรอบความคิดแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ กรอบความคิดแบบเติบโต และกรอบความคิดแบบจำกัด ซึ่งลักษณะที่แตกต่างกันของผู้ที่มีกรอบความคิดเติบโตและผู้ที่มีกรอบความคิดจำกัดจะแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีกรอบความคิดแตกต่างกันเมื่อพบกับสิ่งท้าทาย หรืออุปสรรคจะมีมุมมองและการแสดงพฤติกรรมแตกต่างกัน และจะมีความพยายามในการแสดงออกแตกต่างกันด้วยเช่นกัน รวมถึงเมื่อพบกับคำวิพากษ์วิจารณ์ หรือเมื่อเห็นว่าผู้อื่นประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตจะมีมุมมองและการแสดงออกของพฤติกรรมที่แตกต่างจากผู้ที่มีกรอบความคิดแบบจำกัดด้วยเช่นกัน

2.3 ความหมายของกรอบความคิดแบบเติบโต

กรอบความคิดแบบเติบโต หรือ Growth mindset ได้รับการวิจัยและพัฒนาขึ้นจนเป็นที่แพร่หลาย โดย Carol S. Dweck ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยา แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา และได้นำไปใช้สำหรับพัฒนาบุคลากรในหลายวงการ ไม่ว่าจะเป็นวงการธุรกิจ หรือ กีฬา รวมทั้งวงการการศึกษาด้วย และ Alerson (2017) ได้กล่าวว่า Growth mindset ถือว่าเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในอนาคต เพราะ Growth mindset เป็นความเชื่อของบุคคลที่มีต่อตนเองว่าสามารถพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ได้ หากใช้ความมุ่งมั่นพยายามอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ Growth mindset ไม่ใช่การเปิดใจกว้าง (open mind) หรือความยืดหยุ่นในความเชื่อ (flexible belief) (มารุต พัฒผล, ม.ป.ป)

Dweck (2006) ได้ให้ความหมาย กรอบความคิดเติบโต หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความเชื่อว่าคุณสมบัติและความสามารถสร้างได้ด้วยการเรียนรู้ ให้ความสำคัญมากกับความพยายาม ซอบปัญหาและความท้าทาย มองว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา

Blackwell et al. (2007) ได้ให้ความหมาย กรอบความคิดเติบโต หมายถึง ความคิดในเชิงการพัฒนาที่เติบโตมีความเชื่อว่าพวกเขาสามารถพัฒนาสติปัญญาได้มากกว่าที่เป็นอยู่ มีมุมมองทางปัญญาและการเรียนรู้ที่คิดว่าความฉลาดทางสติปัญญาสามารถแก้ไขพัฒนาและปรับปรุงได้

Siegle & McCoach (2005) ได้ให้ความหมาย กรอบความคิดเติบโต หมายถึง ความคิดที่เชื่อว่าสติปัญญา ความฉลาด ความสามารถ สามารถดัดแปลงแก้ไขได้ง่าย และสามารถประสบความสำเร็จทางด้านวิชาการได้มากกว่าคนที่มีความเชื่อว่าสติปัญญา ความฉลาด ความสามารถ ไม่สามารถดัดแปลงแก้ไขได้

Dweck et al. (1995) ได้ให้ความหมาย กรอบความคิดเติบโต หมายถึง ความคิดแบบเจริญเติบโต มีทักษะเข้าใจว่าสติปัญญาสามารถทำให้ดีขึ้น สามารถพัฒนาและเติบโตได้

นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่า คนที่มี Growth mindset จะมีความเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้นได้ โดยใช้การฝึกหัด สังคมประสบการณ์ และมีความมุ่งมั่นพยายาม (Dweck, 2012) การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง (Hanover Research, 2015; Rienzo, Rolfe, & Wilkinson, 2015) ใช้กระบวนการเรียนรู้ไปสู่การประสบความสำเร็จ (Silver, & Stafford, 2017; Hildrew, 2018; Smith, & Firth, 2018)

จึงสรุปได้ความหมายได้ว่า กรอบความคิดแบบเติบโต หมายถึง กรอบความคิดในเชิงพัฒนาพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการสร้างความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อว่าตนเองมีความฉลาด และสร้างได้ด้วยการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับความพยายาม ขอบปัญหาและความท้าทาย มีความคิด ความเชื่อ หรือทัศนคติที่เชื่อมั่นในความสามารถและสติปัญญาสามารถพัฒนาแก้ไข ดัดแปลงได้ ส่งผลให้เกิดความพยายามและความมุ่งมั่นในการพุ่งชนปัญหา และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค จนเป็นหนทางในการเรียนรู้ที่ดีและสามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้

2.4 ความสำคัญของกรอบความคิดเติบโต

จากการศึกษากรอบความคิดเติบโต มีความสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในด้านกระบวนการเรียนรู้ การจัดการปัญหา บุคลิกภาพ และการปรับตัว ดังนั้น กรอบความคิดแบบเติบโตจึงนับเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพอันนำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิต และจากการทบทวนวรรณกรรม ยังพบว่า Growth mindset หรือ กรอบความคิดแบบเติบโตยังมีความสำคัญจากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญหลากหลายประเด็น สรุปได้ดังต่อไปนี้

1) Growth mindset มีความสำคัญหลายประการทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และแสวงหาสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ (Mueller, & Dweck, 1998) อีกทั้งมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจภายใน (inner motivation) ของผู้เรียน (Ng, 2018) รวมถึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความมุ่งมั่นพยายามและการพึ่งพาตนเองทางการเรียนรู้ของผู้เรียน (Grant, & Dweck, 2003)

2) Growth mindset ส่งผลต่อการมีเป้าหมายในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Dweck, 2009) ตลอดจนมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และพฤติกรรมที่ส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนพฤติกรรมความยึดมั่นผูกพันอยู่กับการเรียนรู้ ความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จและพฤติกรรมความมุ่งมั่นพยายามในการเรียนรู้สิ่งที่ท้าทาย (Weiss, & Fortus, 2013) อีกทั้งทำให้ปรับตัวได้กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ดี (Blackwell, Trzesniewski, & Dweck, 2007) และมีความอดทนมากกว่า รวมถึงมีผลการเรียนรู้ที่ดีกว่าผู้เรียนที่ขาด Growth mindset (Dweck, 2008)

3) Growth mindset จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความมุ่งมั่นพยายาม แรงจูงใจ และการพึ่งพาตนเองของผู้เรียนแล้ว Growth mindset ยังช่วยการจัดการความเครียดและความก้าวร้าวได้อีกด้วย (Yeager, & Dweck, 2012) ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เพราะนอกจากจะมีความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำได้แล้ว ยังมีแรงจูงใจภายในและความมุ่งมั่นพยายาม แต่ถ้าเป็น fixed mindset จะทำไม่สำเร็จเพราะคิดว่าตั้งแต่ต้นว่าทำไม่สำเร็จ (Alerson, 2017)

4) ผู้เรียนที่มี Growth mindset จะมีความมุ่งมั่นพยายามในการเรียนรู้และนำไปสู่การประสบความสำเร็จทางการเรียน (Good, Anderson, & Inzlicht, 2003) เนื่องจากสามารถกำกับตนเอง (self - regulation) และมีความอดทน คือ ปัจจัยความสำเร็จทางวิชาการของผู้เรียนรวมทั้งความสามารถด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องมี Growth mindset (Dockterman, & Blackwell, 2014)

5) ผู้เรียนที่มี Growth mindset จะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้มากกว่าผู้เรียนที่มี Fixed mindset (Flores, Lemons, & McTernan, 2011) นอกจากนี้จากผลการวิจัยที่ผ่านมายังพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับกิจกรรมการเสริมสร้าง Growth mindset มีผลการเรียนรู้ดีขึ้น และผู้เรียนที่ได้เรียนกับผู้สอนที่ได้รับการพัฒนาทักษะการเสริมสร้าง Growth mindset มีผลการเรียนดีกว่าผู้เรียนที่เรียนกับผู้สอนที่ไม่ได้รับการพัฒนาทักษะการเสริมสร้าง Growth mindset (Rienzo, Rolfe, & Wilkinson, 2015) ส่วนในมุมมองของการปลูกฝังกรอบความคิดเติบโตให้กับเด็ก จะทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนและมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูง เพราะเชื่อว่าความสามารถสร้างได้จึงตั้งใจเรียนรู้เต็มที่เมื่อเจออุปสรรคเด็กจะตีความว่ามันเป็นโอกาสในการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้

2.5 การพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต

การพัฒนากรอบความคิดของนักเรียนเพื่อปรับทัศนคติ การเปลี่ยนมุมมองโลกในแง่บวกที่ควรจะเป็น การปรับความชอบหรือนิสัยหรือการจัดลำดับความคิดของตนเอง โดยครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดของเด็กนักเรียนได้ ซึ่งหลักการสร้างหรือการรักษากรอบความคิดเติบโตให้คงอยู่ที่สำคัญ คือ การช่วยให้เด็กเห็นว่า คุณสมบัติหรือความสามารถต่าง ๆ ไม่ใช่ สิ่งที่ติดตัวหรือเป็นอัตลักษณ์ของเขา แต่เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ด้วยการเรียนรู้ และความพยายามวิธีการดังต่อไปนี้ 1) สอนให้เด็กเข้าใจว่าการเรียนรู้สามารถ เพิ่มศักยภาพของสมองได้ (Brainology) 2) สอนให้เด็กรู้จักตั้งเป้าหมายในการเรียน (Student's Expectation) 3) ไม่พลาดเมื่อผิดพลาด (Mistake is Interesting) 4) ใช้พลังของคำว่า

"ยัง" (Power of YET) 5) ชมที่ความพยายามและกระบวนการ (Praising Effort and the Process) 6) ให้ Feedback เพื่อการเรียนรู้และพัฒนา (Constructive Feedback) (สุริยเดว ทรีปาตี และคณะ, มปป)

ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2563) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างกรอบความคิดเติบโต ไว้ดังนี้

1. ครูและผู้ปกครองเป็นตัวอย่างของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตไม่ย่อท้อต่อปัญหา รักที่จะเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก เชื่อว่าเด็กทุกคนพัฒนาได้ สอนอย่างตั้งใจ ใช้เวลาและโอกาสกับเด็กทุกคนในการเรียนรู้
2. สอนให้เด็กเข้าใจเรื่องกรอบความคิดแบบเติบโต ว่าคนเราพัฒนาศักยภาพและความสามารถได้สิ่งที่สำคัญ คือ ความพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และฝึกทำสิ่งใหม่ที่ท้าทาย
3. ให้ความสำคัญกับกระบวนการ (Process) ในการเรียนหรือการทำงานของเด็ก เพื่อให้เด็กเห็นว่าเราให้ความสำคัญกับความพยายามในการเรียนรู้มากกว่าผลลัพธ์ (Outcome) หรือความฉลาด
4. ให้ Feedback ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กรู้ว่าอะไรที่ทำได้ดีแล้ว และอะไรที่ต้องพัฒนาตนเอง หรือสิ่งที่ยังทำได้ไม่ดีควรปรับปรุงแก้ไข โดย Feedback ที่ดีต้องให้ข้อมูลในการแก้ไขและพัฒนาเพิ่มเติม

นอกจากนี้ การศึกษาทบทวนวรรณกรรมยังพบว่า Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2018) ได้เสนอแนะแนวทางที่น่าสนใจในการสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตให้กับนักเรียน ประกอบด้วยแนวทางต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตโดยควรเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโตรวมถึงการปลูกฝังความเชื่อที่ว่า "ความสามารถเป็นสิ่งที่พัฒนาได้" ให้กับผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกโรงเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน "ความเชื่อและพฤติกรรมครู" ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อกรอบความคิดของนักเรียน โดย PISA รายงานว่า หากครูมีความเชื่อว่า ความสามารถของนักเรียนไม่สามารถพัฒนาได้ด้วยความพยายาม จะนำไปสู่พฤติกรรมของครูที่บั่นทอนจิตใจและส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อเช่นนั้นตามไปด้วย เช่น การชื่นชมหรือให้ความสนใจแก่นักเรียนที่ครูคิดว่ามีความสามารถมาแต่กำเนิดมากกว่านักเรียนคนอื่น และการชื่นชมนักเรียนมากเกินไป เมื่อนักเรียน

เพียงทำงานที่ง่ายกว่านักเรียนคนอื่นได้สำเร็จ เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยบ่งชี้ว่า พฤติกรรมเหล่านี้ของครู อาจสะท้อนให้นักเรียนเข้าใจได้ว่า ตนเองมีความสามารถน้อยกว่านักเรียนคนอื่น ดังนั้น ครูจึงควรแสดงความชื่นชมต่อนักเรียนอย่างเหมาะสมด้วยการให้คุณค่ากับกระบวนการและความพยายามในการเรียนรู้ของนักเรียน

2. การสอนให้นักเรียนมีความเชื่อและเข้าใจเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโตความเชื่อมั่นในผลของความพยายามมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนจะลงทุนลงแรง หากพวกเขาเชื่อว่าผลของความพยายามนี้จะนำไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ การสอนให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพในการเรียนรู้ของสมองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอภิปรายในชั้นเรียน จะช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อว่า ศักยภาพของสมองสามารถเปลี่ยนแปลงได้และมีความกลัวต่อความล้มเหลวน้อยลง ดังนั้น จึงควรมีการปลูกฝังความเชื่อเกี่ยวกับความพยายามและศักยภาพของสมองร่วมกับการสอนให้นักเรียนเข้าใจความหมายของกรอบความคิดแบบเติบโตทั้งในทางตรงและทางอ้อมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนให้นักเรียนได้อธิบายเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโตกับนักเรียนคนอื่น เป็นต้น

3. การจัดการเรียนการสอนที่ช่วยเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตบางระบบ การศึกษาจัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และประสบความสำเร็จได้ ความเชื่อดังกล่าวช่วยส่งเสริมกรอบความคิดแบบเติบโตในนักเรียนได้ เช่น การจัดการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง และเข้าใจว่าสิ่งที่ตนได้เรียนรู้จากงานที่เคยทำสำเร็จมาแล้วจะเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในลำดับต่อไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การสร้างความเข้าใจแก่นักเรียนว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นเป็นลำดับขั้นตอน ดังนั้น ครูควรออกแบบประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้น และตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุเป้าหมายผ่านรูปแบบการสอนที่เหมาะสมเต็มศักยภาพของตนเอง

จากการทำงานของ PISA ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งจากที่บ้านและที่โรงเรียน โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่นักเรียนสามารถพัฒนาความเชื่อ และการจัดหาทรัพยากรและทักษะที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายทางการเรียนรู้ให้กับพวกเขาด้วย ซึ่งอาจเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโตและการปลูกฝังความเชื่อที่ถูกต้องให้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่บรรยากาศในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างกรอบความคิดแบบเติบโต อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาอาจต้องใช้ระยะเวลาานานมากและจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนใน

การปลูกฝังกรอบความคิดนี้แก่นักเรียน แต่จากรายงานของ PISA ได้ยืนยันแล้วว่าผลของความทุ่มเทเหล่านี้จะเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ทั้งในแง่ของการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมของการเรียนรู้ตลอดชีวิตในอนาคต

2.6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบความคิดแบบเติบโต

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต พบว่ามีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้เรียนในวัยมัธยมศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นดังกล่าวแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้สอน ทักษะคิดและกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ส่งผลต่อการสร้างกรอบความคิดของผู้เรียนเป็นอย่างมาก มีงานวิจัยที่ตรวจสอบทฤษฎีของครูเกี่ยวกับธรรมชาติของความสามารถในการแสดงให้เห็นว่า มุมมองของแต่ละคนอาจส่งผลกระทบต่อวิธีการเรียนการสอนในชั้นเรียน (Swann & Snyder, 1980) ซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่า ครูที่เชื่อว่าสติปัญญาของนักเรียนสามารถได้รับการพัฒนาได้นั้น จะให้กำลังใจแก่นักเรียนจนนักเรียนสามารถหาทางแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง แต่ในทางตรงกันข้าม ครูที่เชื่อว่าสติปัญญาของผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาได้จะสนใจที่ผลการเรียนของนักเรียนอย่างเดียว ไม่มีการให้กำลังใจหรือสนับสนุนให้นักเรียนได้พยายามแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง แต่ครูจะเป็นผู้บอกวิธีการแก้ปัญหานั้นให้เลย และยังมีงานวิจัยอีกหลายงานที่กล่าวว่า ครูมีผลต่อการเรียนการสอนและทัศนคติของผู้เรียนเป็นอย่างมาก การแสดงท่าทีความไม่เชื่อมั่นในความสามารถของผู้เรียน การไม่ตอบสนองต่อความพยายามในการแก้ปัญหาของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมที่ไม่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน หรือแม้แต่การเชื่อมั่นในความคิดของตนเองว่า ผู้เรียนมีขีดจำกัดในความสามารถ สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้ในการพยายาม เกิดอคติในตัวผู้สอน จนเกิดเป็นความอคติต่อวิชาเรียน จนทำให้ผู้เรียนเกิดกรอบความคิดแบบจำกัด ตีค่าความสามารถของตนเองด้อยค่า จนไม่ประสบผลสำเร็จได้ดีเท่าที่ควร (Gutshall, 2013; Yeager, 2012; Dweck, 2006; Konings, 2011)

2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้เรียน ความเชื่อที่คิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ ความเชื่อที่คิดว่าตนเองทำไม่ได้ ความเชื่อที่ตนเองไม่สามารถพัฒนาได้ ความคิดที่ท้อแท้ ความติดสอยที่ไม่พยายาม ความอายที่จะถูกคนอื่นมองว่าไม่ดี ความเก่งที่ตนเองเชื่อว่า ถ้าทำเรื่องที่ยากไม่ได้ความเก่งของตนเองจะลดลง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เรียนตั้งกรอบความเชื่อ ตั้งกรอบทัศนคติ ให้ตนเองแบบจำกัด ทำให้เป็นสิ่งที่ขัดขวางต่อการเดินหน้าพัฒนาตนเอง แต่ในทางกลับกันผู้เรียนที่มีความคิดและความเชื่อว่าตนเองนั้น มีความสามารถตนเองสามารถพัฒนาได้ ไม่อายที่จะถูกมองว่าไม่เก่ง ไม่ย่อ

ท้อต่ออุปสรรค ชอบความท้าทายและความพยายาม คิดและเชื่อมั่นในตนเอง ผู้เรียนจะสามารถมีกรอบความคิดแบบเติบโต และเป็นหนทางในการพัฒนาตนเองได้จนประสบผลสำเร็จ (Blackwell et al., 2007) ทั้งนี้ผู้เรียนจะมีความคิดหรือความเชื่อที่ส่งผลต่อการเกิดกรอบความคิดแบบใดได้นั้นก็มีปัจจัยย่อยที่ส่งผลต่อตัวผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ประสบการณ์การได้พบครู หรือ พบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการสร้างกรอบความคิดแบบต่าง ๆ ตั้งแต่วัยเด็กและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กแต่ละคนได้รับไม่เหมือนกัน ก็ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดกรอบความคิดที่แตกต่างกัน (Schmidt et al., 2015) 2) สภาพแวดล้อม ภูมิหลัง สภาพครอบครัว สภาพการณ์ต่าง ๆ ความสัมพันธ์ที่เกิดกับบุคคลรอบข้าง เหล่านี้ก็มีส่วนในการเกิดกรอบความคิดแบบต่าง ๆ เช่นกัน (Law & Meyer, 2011) 3) การรับรู้และการทำงานของสมอง ภาวะร่างกายที่อาจจะไม่สมบูรณ์ ย่อมก่อให้เกิดอุปสรรคในการเรียนรู้ การรับรู้ที่มีการทำงานของสมองบกพร่อง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่สมความตั้งใจของผู้เรียน เหล่านี้ก็อาจเกิดเป็นอุปสรรคขวางกั้นการเกิดกรอบความคิดแบบเติบโตเช่นกัน (Schroder, Moran, Donnellan, & Moser, 2014)

จากแนวทางที่ได้กล่าวไปในข้างต้นผู้วิจัย พบว่า กระบวนการหลักในการเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้เรียนนั้น คือ การเปิดความคิดและทัศนคติของทั้งผู้สอนและผู้เรียนในเรื่องความสามารถทางสติปัญญาและทางร่างกายเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ในทุกคนและยังพบว่ามีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในวงการศึกษาได้ทำวิจัยศึกษาเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) อยากรหลากหลายประเด็น ซึ่งการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยผู้วิจัยขอนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คุณานนต์ โรจนผาติวงศ์, ศศิณี อรุณอาภารัตน์, อัญฐพล สกุลชัยวรรณท์, ทิพย์นภาพวนสุริยา และ สักกพัฒน์ งามเอก (2558) ได้ศึกษาการริเริ่มปรับเปลี่ยนการทำงานและการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านจิตใจส่งผ่านอิทธิพลของกรอบความคิดที่ยืดหยุ่น (Growth Mindset) ที่มีต่อความทุ่มเทในงานหรือไม่ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป มาตรการวัดกรอบความคิดที่ยืดหยุ่น จำนวน 8 ข้อ มาตรการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านจิตใจ จำนวน 12 ข้อ มาตรการริเริ่มปรับเปลี่ยนการทำงาน จำนวน 21 ข้อ มาตรการวัดความทุ่มเทในงาน จำนวน 9 ข้อ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ผลด้วย Path Analysis ผลการวิจัยกลุ่มพนักงานในองค์กรเอกชนที่มีอายุงานในองค์กรปัจจุบันอย่างน้อย 3 เดือน จำนวน 206 คน พบว่า กรอบความคิดที่ยืดหยุ่นส่งอิทธิพลต่อความทุ่มเทในงาน โดยส่งผ่านการริเริ่มปรับเปลี่ยนการทำงาน และกรอบความคิดที่ยืดหยุ่นส่งอิทธิพลต่อความทุ่มเทในงาน โดยผ่านตัวแปรส่งผ่าน 2 ตัว คือ การริเริ่ม

ปรับเปลี่ยนการทำงานและการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านจิตใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และโมเดลงานวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์ก็ยังคงพบว่า การปรับเปลี่ยนการทำงานและการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านจิตใจทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลของกรอบความคิดที่ยืดหยุ่นที่มีต่อความทุ่มเทในงานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มุกิตา อุดทน, วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์, และ จุฑามาศ แหนจอน (2561) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนารอบความคิดเติบโตในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา จังหวัดระยอง จำนวน 70 คน โดยใช้การจัดหน่วยตัวอย่างเข้ากลุ่มแบบสุ่ม และการจับคู่ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 35 คน และกลุ่มควบคุม 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมการพัฒนารอบความคิดเติบโตและแบบวัดชุดความคิด เปรียบเทียบคะแนนกรอบความคิดเติบโตระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง และเปรียบเทียบคะแนนกรอบความคิดเติบโตในกลุ่มทดลองระหว่างสิ้นสุดการทดลองกับก่อนการทดลองด้วยการทดสอบค่าที ซึ่งได้ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนารอบความคิดเติบโตมีคะแนนกรอบความคิดเติบโตสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมภายหลังสิ้นสุดการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนารอบความคิดเติบโตมีคะแนนกรอบความคิดเติบโตเมื่อสิ้นสุดการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการทดลองนี้ชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมการพัฒนารอบความคิดเติบโตสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีกรอบความคิดเติบโตดีขึ้นและดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

ศุภณัฐ ศรีอุทัยสุข (2560) สังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบคิดและสุขภาวะด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-Analysis) และต้องการศึกษาว่าความสัมพันธ์ระหว่างกรอบคิดและสุขภาวะเปลี่ยนแปลงไปตามคุณลักษณะงานวิจัยและคุณภาพงานวิจัยหรือไม่ผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณจากงานวิจัยจำนวน 21 เรื่อง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 31 กลุ่ม และค่าขนาดอิทธิพลที่ถูกแปลงให้อยู่ในรูปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จำนวน 64 ค่า พบว่า กรอบคิดแบบเติบโตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาวะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่มีขนาดอิทธิพลในระดับต่ำ กล่าวได้ว่า คนที่มองว่าสติปัญญา บุคลิกภาพ และ/หรืออารมณ์ สามารถเปลี่ยนแปลงได้มีแนวโน้มที่จะมีสุขภาวะที่ดี เมื่อเทียบกับคนที่มองว่าคุณลักษณะเหล่านี้เป็นสิ่งตายตัว อีกทั้งการวิเคราะห์ห่อภิมาณนี้ไม่พบว่ากรอบคิดด้านสติปัญญา กรอบคิดด้านบุคลิกภาพ กรอบคิดด้านอารมณ์ มีอิทธิพลต่อสุขภาวะแตกต่างกัน และไม่พบว่าเมื่ออายุเพิ่มขึ้นความสัมพันธ์ของกรอบคิดกับสุขภาวะเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเพิ่มเติมว่า ในขณะที่งานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์

ส่วนใหญ่มักพบความสัมพันธ์ระหว่างกรอบคิดกับสุขภาวะอย่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่งานวิจัยที่จัดกระทำกรอบคิดไม่พบว่ามียุทธวิธีผลทำให้สุขภาวะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสรุปงานวิเคราะห์หรือภิมานนี้บ่งชี้ว่า บุคคลที่เชื่อว่าคุณลักษณะต่าง ๆ สามารถเปลี่ยนแปลงได้มีแนวโน้มที่จะมีสุขภาวะที่ดีมากกว่าบุคคลที่มองว่าคุณลักษณะต่าง ๆ เป็นสิ่งตายตัว แต่ยังไม่พบหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สรุปความเป็นสาเหตุได้ชัดเจนว่ากรอบคิดทำให้เกิดสุขภาวะโดยตรงหรือโดยทันที

วชิราภรณ์ นุปผาชาติ (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนากรอบความคิดเติบโต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 140 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสภาพปัญหาปัจจุบัน และความ ต้องการจำเป็นต่อการพัฒนากรอบความคิดเติบโตที่มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า PNI modified 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต ผู้วิจัยนำผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและ ปัญหาและความต้องการจำเป็น ประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิดเติบโต และองค์ประกอบของรูปแบบมาสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนากรอบความคิดเติบโต แบ่งตามความคิดเห็นของนักเรียน มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ด้านมี ความพยายามและพัฒนาตนเอง ด้านแก้ไขความบกพร่องสู่ความสำเร็จ ด้านเผชิญความท้าทาย และด้านการตั้งเป้าหมาย ตามลำดับ 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสร้างความเข้าใจ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายใน (Open Mind) ขั้นตั้งเป้าหมาย นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Goal-Setting) ขั้นแก้ปัญหา นำไปสู่การค้นพบ (Problem Solving) ขั้นสรุป สังเคราะห์ (Summary and Synthesis) และขั้นสะท้อนผลเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา (Feedback) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวพร้อมทั้งคู่มือการใช้รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบ ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณานวัตกรรมและรับรองรูปแบบอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.89)

จรัมพร ให้อายอง (2562) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกรอบวิธีคิดในการทำงาน ความสุข และความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิด ความทุ่มเทในการทำงาน และความสุขของบุคลากรในภาคการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยจำแนกกรอบวิธีคิดเป็น 2 ประเภท คือ กรอบวิธีคิดติดฝังแน่น (fixed mindset) และ กรอบวิธีคิดแบบเติบโต (growth mindset) กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัย จำนวน 39,861 คน จาก 27 มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมการสำรวจคุณภาพชีวิต ความสุข ความผูกพัน และ สมดุลแห่งชีวิตการทำงานของบุคลากรในช่วงปี 2561-2562 เก็บข้อมูลโดยโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ผลการศึกษา พบว่า (1) ลักษณะของกรอบวิธีคิดของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งมีกรอบวิธีคิดที่เอื้อไปสู่กรอบวิธีคิดแบบเติบโต โดยบุคลากรสายวิชาการมีส่วนของผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตมากกว่าสายสนับสนุน (2) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิด ความทุ่มเทในการทำงาน และ ความสุข พบว่า บุคลากรที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตมีความทุ่มเทในการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่น และผู้ที่มีกรอบวิธีคิดแบบเติบโตมีความสุขในการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีกรอบวิธีคิดติดฝังแน่น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบวิธีคิดและความสุขในภาพรวมมีทิศทางไม่ชัดเจน การศึกษานี้สะท้อนความจำเป็นในการเสริมสร้างกรอบวิธีคิดแบบเติบโตให้แก่บุคลากรเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนขององค์กร

เขมิกา เขมะกนก, สุดนาวา ชาศรียา อีเรนทร และ อภิรม ใหญ่ไต้บาง (2562) ได้ศึกษาลักษณะกรอบความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสุขในการเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะกรอบความคิดของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกรอบความคิด กับคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) และคะแนนความสุขในการเรียน วิธีการวิจัย การศึกษาแบบตัดขวางเชิงวิเคราะห์ ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงเวลา ธันวาคม 2560 ถึง เมษายน 2561 นักเรียนและผู้ปกครองที่สมัครใจเข้าร่วมงานวิจัย ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน กรอบความคิด และ ความสุขในการเรียน เมื่อจบปีการศึกษาทำการรวบรวมคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน 4 วิชา (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบความแตกต่างรายคู่ และการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัย พบว่า ผู้เข้าร่วมงานวิจัย 441 คน โดยจำแนกเป็นกลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโตร้อยละ 56 กลุ่มกรอบความคิดแบบไม่ชัดเจน ร้อยละ 38 และกลุ่มกรอบความคิดแบบตายตัว ร้อยละ 6 และจากการศึกษาพบว่า

กลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโตมีความสัมพันธ์กับคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานและคะแนนความสุขในการเรียนที่มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยกรอบความคิดมีค่าสหสัมพันธ์ที่ต่ำกับคะแนนความสุขในการเรียน ($\beta = 0.529$, adjust R2 0.278, $p < 0.001$) และมีค่าสหสัมพันธ์ที่ต่ำมากกับคะแนนรวมการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน ($\beta = 0.173$, adjust R2 0.028, $p < 0.001$). เมื่อควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ให้คงที่พบว่ากรอบความคิดสามารถทำนายคะแนนรวมการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานได้ร้อยละ 3 และสามารถทำนายคะแนนความสุขในการเรียนได้ร้อยละ 28 สรุป นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบสัดส่วนของกลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโตมากที่สุด กลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโตมีความสัมพันธ์กับคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานและคะแนนความสุขในการเรียนที่มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกรอบความคิดมีค่าสหสัมพันธ์ที่ต่ำกับคะแนนความสุขในการเรียนและมีค่าสหสัมพันธ์ที่ต่ำมากกับคะแนนรวมการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน

อุไร จักรตรีมงคล (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนสถิติพื้นฐานตามแนวทางการกรอบความคิดเปิดกว้างสำหรับนิสิตปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา รูปแบบการสอนสถิติพื้นฐาน สำหรับนิสิตปริญญาตรีที่ให้ผลสูงทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิชาที่เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 29 คนได้มาจากการเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย คู่มือการสอนหัวข้อ “การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและสถิติเพื่อการวิจัย” ที่มีกิจกรรมเสริมสร้างกรอบความคิดเปิดกว้าง แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียน แบบประเมินกรอบความคิด และแบบวัดเจตคติต่อวิชาสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การทดสอบที (t-test) แบบ Dependent Samples T-test ผลการวิจัยพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคะแนนเจตคติต่อวิชาสถิติพื้นฐานของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ธนะดี สุริยะจันทร์หอม และ อารยา ปิยสกุล (2561) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ไกรวัธมายด์เซต สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ไกรวัธมายด์เซตสำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครู และทดสอบความตรงเชิงโครงสร้าง โดยตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน และ

นักศึกษา หลักสูตรวิชาชีพครู จำนวน 700 คน เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และนักศึกษา หลักสูตรวิชาชีพครู 1,017 คน เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยตัวอย่างทั้งหมดได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบวัดโกรว์ธมายด์เซต มาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ จำนวน 92 ข้อ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้โกรว์ธมายด์เซต สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้โกรว์ธมายด์เซตของนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครูมีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความเชื่อว่าคุณสามารถทางปัญญาพัฒนาได้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 2) การต้อนรับความท้าทายประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ 3) การยืนหยัดแม้เผชิญกับความพ่ายแพ้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 4) การมองว่าคุณพยายามทำให้เกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 5) การเรียนรู้จากคำวิพากษ์วิจารณ์ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 6) การหาบทเรียนและแรงบันดาลใจ จากความสำเร็จของผู้อื่น ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ รวม 20 ตัวบ่งชี้ 2) ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของโกรว์ธมายด์เซตสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้โกรว์ธมายด์เซตสำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครูมีความตรงเชิงโครงสร้าง มีน้ำหนักความสำคัญเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ 1) มองว่าคุณพยายามทำให้เกิดการเรียนรู้ 2) เรียนรู้จากคำวิพากษ์วิจารณ์ 3) ยืนหยัดแม้เผชิญกับความพ่ายแพ้ 4) หาบทเรียนและแรงบันดาลใจจากความสำเร็จของผู้อื่น 5) การต้อนรับความท้าทาย 6) เชื่อว่าคุณสามารถทางปัญญาพัฒนาได้ มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ 0.93, 0.84, 0.86, 0.85, 0.77 และ 0.76 ตามลำดับ

Hwang and Lee (2018) ได้ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรส่งผ่านวิธีคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเห็นคุณค่าในตัวเอง (self-esteem) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนชาวเกาหลีจำนวน 350 คน พบว่า ระดับวิธีคิดแบบเติบโต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มเยาวชนที่มีระดับวิธีคิดแบบเติบโตและการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตามไปด้วย ซึ่งตัวแปรวิธีคิดแบบเติบโตจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลจากการเห็นคุณค่าในตนเองไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Burnette และคณะ (2013) ศึกษาอิทธิพลของกรอบคิดและการควบคุมพฤติกรรมของตน (self-regulation) ต่อการบรรลุเป้าหมาย (goal achievement) ผลการวิจัยโดยสังเขปพบว่า กรอบความคิดมีความสำคัญ (mindsets matter) กล่าวคือ การมีกรอบคิดแบบเติบโต

(Growth Mindset) สามารถนำไปสู่ความสำเร็จและการมีกรอบคิดแบบยืดหยุ่น (Fixed Mindset) มักนำไปสู่การปรับตัวที่ไม่ดี อีกทั้ง Burnette และคณะใช้แนวคิดการวิเคราะห์ห่อหุ้มของ Hunter และ Schmidt (2004, อ้างถึงใน Burnette et al., 2013) ผลการวิจัยพบว่า กรอบคิดสามารถทำนายลักษณะการควบคุมพฤติกรรมของตนเองแบบต่าง ๆ (self-regulatory processes) และการควบคุมพฤติกรรมของตนเองแบบต่าง ๆ สามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย (goal achievement) ได้ โดยกรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) สามารถทำนายการตั้งเป้าหมาย (goal setting) ที่ประกอบด้วยการตั้งเป้าหมายที่ผลสัมฤทธิ์ (performance goals; $r = -0.151$) หรือการเรียนรู้ (learning goals; $r = 0.187$) สามารถทำนายการมุ่งสู่เป้าหมาย (goal operating) ที่ประกอบด้วยการยอมแพ้ (helpless-oriented strategies; $r = -0.238$) หรือการพยายามจนถึงที่สุด (mastery-oriented strategies; $r = 0.227$) และสามารถทำนายการควบคุมตรวจสอบเป้าหมาย (goal monitoring) ที่ประกอบด้วยอารมณ์ทางลบ (negative emotions; $r = -0.233$) และความคาดหวัง (expectations; $r = 0.157$) นอกจากนี้ Burnette และคณะ (2013) พบว่า อิทธิพลของกรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ต่อการตั้งเป้าหมายและการมุ่งสู่เป้าหมาย มีขนาดอิทธิพลเปลี่ยนแปลงไปตามระดับของความคุกคามต่อตัวตน (ego threats) เช่น หากถูกติบุคคลที่มีกรอบคิดแบบเติบโตก็จะพยายามมุ่งสู่เป้าหมายมากขึ้น

Gal และ Szamoskozi (2016) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบคิดด้านสติปัญญา กับอารมณ์ทางบวก-ทางลบด้วยการวิเคราะห์ห่อหุ้ม ในภาพรวมงานวิจัย พบว่า กรอบคิดแบบเติบโตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอารมณ์ทางบวก (อารมณ์ทางบวกมากในงานวิจัยนี้หมายถึงการมีอารมณ์ทางลบน้อย) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของความสัมพันธ์อยู่ที่ระดับต่ำถึงปานกลาง ($r = 0.22$)

Andersen and Nielsen (2016) ได้ศึกษาเรื่อง การแทรกแซงการอ่านด้วยกรอบความคิดแบบเติบโตจะช่วยพัฒนาทักษะของเด็ก ได้ศึกษาในเด็กชั้นมัธยม เขตเทศบาลเมืองอาร์ฮุส ประเทศเดนมาร์ก จำนวน 1,587 คน ใช้วิธีการทดลองแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุม ซึ่งมีแนวทางในการแทรกแซงการอ่านของเด็ก ดังนี้ 1) ทักษะการควบคุมความคิดแบบเติบโตของพ่อแม่ 2) การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์และเป็นเลิศกับเด็ก 3) ยกย่องความพยายามของเด็กมากกว่าประสิทธิภาพและผลลัพธ์ของการทำงาน 4) ให้ความสำคัญกับทฤษฎีกรอบความคิดแบบเติบโต โดยอธิบายให้พ่อแม่ทราบว่า ความสามารถในการอ่านของเด็กสามารถปรับปรุงได้ 5) สนับสนุนให้พ่อแม่ใช้วิธีการสร้างสรรค์ในการมุ่งเน้นการเรียนรู้ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กด้วยหนังสือ โดยผู้ปกครองต้องพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหา ก่อนและหลังการอ่าน อาจใช้คำถามที่เปิดกว้างสำหรับ

เด็ก ให้เวลาในการตอบคำถาม และแน่ใจว่ามันเป็นประสบการณ์ที่สนุกสนานสำหรับเด็ก 6) กระตุ้นให้ผู้ปกครองยกย่องความพยายามของบุตรหลานมากกว่าผลงาน โดยผู้ปกครองและเด็กสามารถใช้สมุดบันทึกประจำตัวได้โดยการจดบันทึกทุกช่วงการอ่าน สมุดบันทึกจึงรับรองความพยายามของเด็กไม่ใช่ผลงานหรือผลลัพธ์ ผลการศึกษา พบว่า การแทรกแซงการอ่านด้วยกรอบความคิดแบบเติบโต สร้างความแตกต่างให้กับความสามารถในการอ่านของเด็กและส่งเสริมศักยภาพของโรงเรียนในการสอนเด็กให้อ่านได้ดี และแสดงออกเป็นลายลักษณ์อักษร

Baker (2017) ได้ศึกษากรอบความคิดแบบเติบโตต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 29 คน เปรียบเทียบกับนักเรียนกลุ่มควบคุม จำนวน 29 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการแทรกสอดความคิดเป็นเวลา 7 สัปดาห์นอกเหนือจากการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามปกติมีกรอบความคิดแบบเติบโตมีประสิทธิภาพทางคณิตศาสตร์มากขึ้น

Sorensen (2016) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของกรอบความคิดแบบเติบโตและการกำหนดเป้าหมายในชั้นปีแรกของวิทยาลัย ผู้เข้าร่วมการศึกษาคั้งนี้เป็นนักศึกษา จำนวน 35 คน ที่เข้าเรียนวิชาเคมีอะตอมและโครงสร้างโมเลกุล ที่ South Dakota State University โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกำหนดเงื่อนไขเพื่อรักษาความสมบูรณ์ของวิธีการทดลอง และจากนั้นก็เปลี่ยนไปเป็นการบันทึกการกระทำของผู้เข้าร่วมทดลองเพื่อจับภาพการตัดสินใจของพวกเขาเกี่ยวกับเป้าหมาย และแรงจูงใจจากผลสะท้อนกลับจากการสอบครั้งแรก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่เข้าร่วมทดลองมีคะแนนสอบสูงกว่าผู้เรียนทั่วไป

Susana Claroa, David Pauneskub, and Carol S. Dweckb (2016) ทำการศึกษาเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโต (ที่มีความเชื่อว่าความสามารถพัฒนาได้) ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษาเป็นครั้งแรกในประเทศชิลี ซึ่งทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มาจากความหลากหลายที่มีภูมิหลังเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีภูมิหลังมาจากรายได้ครอบครัวต่ำจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและจะมีกรอบความคิดแบบเติบโตต่ำด้วยเช่นกัน แต่ในขณะที่นักเรียนที่มีภูมิหลังมาจากรายได้ครอบครัวสูงจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและจะมีกรอบความคิดแบบเติบโตสูงด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสามารถบอกได้อีกว่า กรอบความคิดแบบเติบโตเป็นกลไกที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ต่ำได้ในสภาพภูมิหลังของเศรษฐกิจที่ต่างกัน

Emily Rhew, Jody S. Piro, Pauline Goolkasian, and Patricia Cosentino (2018) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลของกรอบความคิดแบบเติบโตในการรับรู้ความสามารถของตนเองและ

แรงจูงใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองและแรงจูงใจของนักเรียนการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ที่ได้รับการจัดแผนการศึกษาพิเศษรายบุคคลในกลุ่มของผู้พิการ ซึ่งเป็นวิจัยแบบกึ่งทดลองโดยทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า กรอบความคิดแบบเติบโตส่งผลต่อแรงจูงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

จากการศึกษางานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ของนักศึกษา กศน. พบว่ามีตัวแปรจำนวนมากส่งผลหรือมีความสัมพันธ์ต่อกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) เช่น ปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ปัจจัยเกี่ยวกับตัวครูผู้สอน ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองและครอบครัว และยังรวมถึงปัจจัยอื่นๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาตัวแปรจากปัจจัยเหล่านี้ ซึ่งได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน การกำกับตนเอง การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว พฤติกรรมการสอนของครู และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตัวแปรที่ได้มาแล้วผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มตัวแปรให้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคมที่นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีหลักของงานวิจัยนี้ จึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยภายในบุคคล ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน การกำกับตนเอง และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัว พฤติกรรมการสอนของครู และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ

ตอนที่ 3 มโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

3.1 ความหมายของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

นักวิชาการหลายคนให้ความหมายของคำว่า คุณลักษณะ ไว้อย่างหลากหลาย ความหมาย ภายใต้บริบทของไทยและต่างประเทศ สามารถสรุปคุณลักษณะของผู้เรียน ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณลักษณะ ว่าหมายถึง เครื่องหมาย หรือสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็น หรือลักษณะประจำ และมหาวิทยาลัยออกฟอร์ด (Oxford Dictionaries, 2021) ให้ความหมายคำว่าว่า คุณลักษณะ ว่าหมายถึง ลักษณะ หรือคุณภาพที่เป็นแบบฉบับในการระบุลักษณะตัวตนของบุคคล สถานที่ สิ่งของ และพจนานุกรมเฮอร์บัน (Urban Dictionary, 2018: online) ให้ความหมายว่า คุณลักษณะ ว่าหมายถึง ลักษณะที่จะช่วยแยกแยะบุคคลหรือสิ่งของให้ชัดเจนขึ้น

นอกจากนี้ ในเชิงจิตวิทยาพจนานุกรมจิตวิทยา (B. Suwannapet. 2002: 42) ก็ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะนิสัยความรู้สึก และอุดมคติรวมกัน ซึ่งแสดงให้เห็นได้ และทำนายได้จากจากการกระทำของบุคคลนั้น และนอกจากนี้ สมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (American Psychological Association. 2018: online) ลักษณะเฉพาะหรือคุณภาพของบุคคล สัตว์ หรือหน่วยอื่นใดที่นำสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะหรือคุณภาพที่ยั่งยืนที่กำหนดลักษณะหรือบุคลิกของแต่ละบุคคลในความสัมพันธ์กับผู้อื่น

ในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบริบทของการจัดการศึกษาแล้ว จะทำให้พบว่า มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายในเชิงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน โดยได้กล่าวถึง คำว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ (2545) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ความดีงามควมมีคุณค่าของจริยธรรม ความงามเป็นคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ สิ่งตอบสนองความต้องการได้เป็นสิ่งที่มีความค่า ซึ่งคุณค่าเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลและเวลา และคุณค่าก็ยังสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของความเจริญก้าวหน้าในสังคม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม บุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงามตามที่สถานศึกษากำหนด อีกทั้งยังให้ความหมายของคำว่า คุณธรรม ว่าหมายถึง สิ่งที่บุคคลส่วนใหญ่ยอมรับว่าดีงาม ซึ่งส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์และความดีต่อสังคม และให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม ว่าหมายถึง สิ่งที่ถูกต้องดีงามที่ควรปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม และให้ความหมายของคำว่า ค่านิยม ว่าหมายถึง สิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2552) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ว่าหมายถึงคุณภาพของผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่างๆ โดยอาจพิจารณาจากสภาพปัญหาของชุมชน สังคม และสภาพการเปลี่ยนแปลง

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) (WHO, 1994) กล่าวว่า ทักษะชีวิต (Life Skill) เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้คนมีสภาพการดำรงชีวิตที่มีความสุขและ

สามารถดำรงอยู่ในสังคมโดยไม่เป็นภาระของสังคม ทักษะชีวิตเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้น เพื่อพัฒนามนุษย์ในสังคมและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นทักษะชีวิตจึงเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญที่เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เนื่องจากจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเข้มแข็งและปรับเปลี่ยนตนเองให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ทั้งภายนอกและภายในครอบครัว มองเห็นคุณค่าในตนเอง มีความเชื่อมั่น รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้

นอกจากนี้ องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถ (Ability) ในการปรับตัว (adaptive) และการมีพฤติกรรมทางบวก (positive behavior) เมื่อเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (World Health Organization, 1999) โดยความหมายของทักษะนี้ จะมีความหมายเป็นทักษะเชิงจิตสังคม (psychosocial skills) ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะในการจัดการกับปัญหาที่อยู่รอบตัวภายใต้สังคมปัจจุบัน

จากการศึกษาเอกสารในข้างต้นจึงสรุปความหมายของ คุณลักษณะนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่ ว่าหมายถึง ลักษณะของผู้เรียนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถสร้างประโยชน์ต่อบุคคลอื่น และเป็นลักษณะของผู้เรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน ตลอดจนเป็นลักษณะของผู้เรียนที่ทำให้เกิดการยอมรับของสังคม

3.2 องค์ประกอบของคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ในการนำเสนอองค์ประกอบของคุณลักษณะ ส่วนนี้เป็นการนำเสนอถึงองค์ประกอบของคุณลักษณะของนักศึกษา กศน. ซึ่งมีที่มาจาก การประมวลเอกสารแนวคิดของมาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาของ สมศ. พ.ศ 2563 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ2551.ศ. ค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (.คสช) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ2561 .ศ. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ2579- 2560 .ศ. คุณลักษณะเกี่ยวกับทักษะชีวิต และคุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้หน่วยงานด้านการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการจัดการศึกษาตามความเหมาะสมให้สอดคล้องในด้านต่างๆ ซึ่งมาตรฐานการศึกษานี้

เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งกำหนดมาตรฐานไว้ทั้งหมด 3 มาตรฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) โดยในมาตรฐานที่ 1 เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียน กศน. โดยกำหนดไว้ 8 ประเด็น ประกอบด้วย

- 1) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดีตามสถานศึกษา กำหนด
- 3) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 4) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานความสามารถในการสร้างสรรค์งาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม
- 5) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
- 6) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสุขภาพะทางการ และสุนทรียภาพ
- 7) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการอ่าน การเขียน และ
- 8) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานนำความรู้ ทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปใช้หรือประยุกต์ใช้

2. คุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาของ สมศ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2563) กำหนดมาตรฐานในการประเมิน ซึ่งมาตรฐานในการประเมินคุณภาพผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประกอบด้วยตัวชี้วัดที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเมื่อพิจารณาตามกรอบมาตรฐานการประเมินคุณภาพด้านผู้เรียน จะพบคุณลักษณะของเป้าหมายผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) มีการระบุเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนมีคุณธรรม มีทักษะกระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต และมีความรู้พื้นฐาน

- 2) มีการระบุวิธีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ตามเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนได้รับวิธีการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยการอบรม จัดค่าย การจัดการเรียนรู้ทั้งรูปแบบการระดมสมอง แบบลงมือปฏิบัติจริง แบบร่วมมือกันเรียนรู้ แบบใช้กระบวนการคิด การระบวนการใช้ปัญหาเป็นหลัก

- 3) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด กล่าวคือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร คิดวิเคราะห์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยคำนึงถึงความสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 23 มาตรา 24 และมาตรา 26 ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาทั้งในด้านความรู้และคุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการความรู้ด้านต่างๆ โดยเน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกสายวิชา นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ที่คำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา สร้างความตระหนักให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและวิถีประชาธิปไตย จึงได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

4. ค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560: 2-3) ได้กำหนดค่านิยมหลักของคนไทยที่เกี่ยวกับการศึกษาและการเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ ต้องสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ มีความใฝ่รู้และทักษะ ที่เหมาะสม เป็นคนดี มีคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้ พัฒนาคนทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถ มีความรู้และทักษะใหม่ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคตปรับกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการความรู้และคุณธรรม เข้าด้วยกันเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ การใฝ่เรียนรู้ การแก้ปัญหา การรับฟังความเห็นผู้อื่น มีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี และปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี จึงได้กำหนดเป็นค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยต้องสร้างคนในชาติ และผู้เรียนให้มีค่านิยมไทย 12 ประการ ได้แก่ 1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ 7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย 8) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ 9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ 10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ และ 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

5. คุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561 เพื่อให้หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับ

นำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาด้านต่างๆ โดยเป็นมาตรฐานสำหรับการจัดการศึกษา จะต้องให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่เกิดจากการจัดการศึกษาทุกระดับ ในมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องดำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก กล่าวคือ เป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีลักษณะ 3 ด้าน ซึ่งกำหนดคุณลักษณะเป็นมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ดังนี้

1) ผู้เรียน ต้องมีความใฝ่เรียนรู้และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมยุคดิจิทัลและโลกอนาคต และมีสมรรถนะในการเรียนรู้ (Competency) จากด้านต่างๆ มีสุนทรียะและสามารถประยุกต์ใช้ทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพอยู่บนพื้นฐานของความมั่นคงในชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดี

2) ผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม ต้องเป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 และทักษะทางปัญญา มีความฉลาดรู้ทางดิจิทัล และมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะเข้าใจความต่างของวัฒนธรรม และมีสมรรถนะการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ รวมถึงทักษะผู้ประกอบการเพื่อการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยี

3) พลเมืองที่เข้มแข็ง ต้องเป็นผู้มีความรักต่อประเทศและบ้านเกิดของตนเอง การมีจิตสำนึกเป็นพลเมืองและพลโลก อยู่บนพื้นฐานความเท่าเทียมและเสมอภาคภายใต้ความเป็นประชาธิปไตย รวมถึงบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในอย่างสันติ

นอกจากนี้ มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดค่านิยมร่วม 4 ประการ และคุณธรรม ความรู้ ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ของคุณลักษณะผู้เรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ค่านิยมร่วมของสังคม 4 ประการ ประกอบด้วย

1) ความเพียรอันบริสุทธิ์ คือ ผู้เรียนมีความอดทน มุ่งมั่น ทำสิ่งใดๆ ให้เกิดผลสำเร็จอย่างไม่ย่อท้อต่อความลำบาก เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ส่วนรวม ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

2) ความพอเพียง คือ ผู้เรียนมีความสมดุลรอบด้านทั้งความรู้ คุณธรรม และทักษะที่เกี่ยวข้องโดยคำนึงถึงความสมดุลทั้งประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน และสังคม

3) วิธีประชาธิปไตย คือ ผู้เรียนยึดมั่นในการมีส่วนร่วม การเคารพกติกา สิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบ การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข

4) ความเท่าเทียมเสมอภาค คือ ผู้เรียนเคารพความแตกต่างและให้ความสำคัญแก่ผู้อื่นโดยปราศจากอคติ แม้มีสถานภาพแตกต่างกันทางเศรษฐกิจ สังคม เชื้อชาติ ถิ่นที่อยู่ วัฒนธรรมและความสามารถ

คุณธรรม ความรู้ ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ประกอบด้วย

1) คุณธรรม คือ ลักษณะที่ดี และคุณลักษณะที่ดีด้านคุณธรรมพื้นฐาน การรู้จักผิด ความดีงาม จริยธรรม จรรยาบรรณในการเป็นสมาชิกของสังคม เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

2) ทักษะการเรียนรู้และชีวิต คือ ทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้เพื่อโลกดิจิทัลและโลกในอนาคต เช่น การรู้วิธีเรียน ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะชีวิตและทักษะการจัดการความสามารถในการปรับตัว ยืดหยุ่น พร้อมเผชิญความเปลี่ยนแปลง

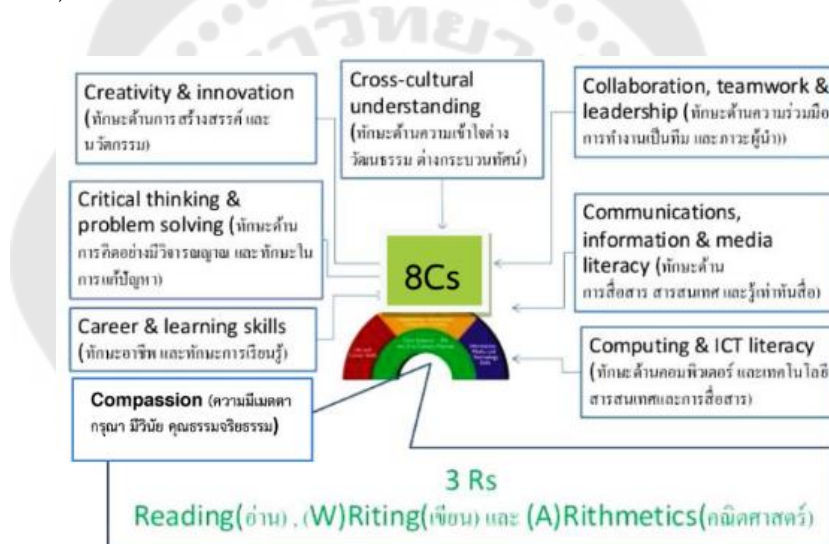
3) ความรู้และความรอบรู้ คือ ชุดความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้ตนเองรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงได้ ได้แก่ 1) ความรู้พื้นฐาน (ภาษา การคำนวณ การให้เหตุผล) และความรู้ตามหลักสูตร 2) การรู้จักตนเอง 3) ความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ท้องถิ่น ชุมชน สภาพภูมิสังคม ภูมิอากาศ ประเทศชาติ ประชาคมโลก 4) ความรอบรู้ด้านต่างๆ ได้แก่ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การเงิน สารสนเทศ และ 5) ความรู้เรื่องการทำงานอาชีพ

4) ทักษะทางปัญญา คือ ทักษะที่จำเป็นในการสร้างเทคโนโลยีหรือทางสังคม เช่น ภูมิปัญญาไทยและศาสตร์พระราชา ทักษะศตวรรษที่ 21 ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะพหุปัญญา ทักษะข้ามวัฒนธรรม ความสามารถในการบูรณาการข้ามศาสตร์ สร้างสรรค์นวัตกรรม และการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกยุคดิจิทัล

6. คุณลักษณะตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาไว้ว่า คนไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข และสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 และจากวิสัยทัศน์นี้จึงได้มีการกำหนดออกมาเป็นเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยที่แผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุก

คนให้มีคุณลักษณะเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 1) 3Rs ประกอบด้วย การอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) และการคิดเลข (Arithmetic) 2) 8Cs ได้แก่ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และด้านการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ด้านความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cross – cultural Understanding) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ด้านคอมพิวเตอร์และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ด้านอาชีพและการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และการมีเมตตาคุณธรรมจริยธรรม (Compassion)



ภาพประกอบ 3 คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

ที่มา: Partnership for 21st Century Learning (2016)

7. คุณลักษณะเกี่ยวกับทักษะชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานกวีวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิต สำหรับใช้สร้างและพัฒนาภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนในสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต โดยมี 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1) การตระหนักรับรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น คือ การมีความรู้และเข้าใจความสามารถและความถนัด ข้อเด่นและข้อด้อยของตนเอง และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงการยอมรับการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น อีกทั้งการมีเป้าหมายในชีวิต และการมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2) การคิดวิเคราะห์และตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการแยกแยะและจำแนกข้อมูลต่างๆ รอบตัว รวมถึงสามารถวิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบด้านประกอบการตัดสินใจภายใต้พื้นฐานความถูกต้องของข้อมูล และใช้วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

3) การจัดการกับอารมณ์และเครียด คือ ความสามารถในการรับรู้ภาวะอารมณ์ของตนเองและบุคคลอื่น เข้าใจถึงสาเหตุของอารมณ์และความเครียด รวมถึงการจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้

4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น คือ ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นและใช้วิธีการที่เหมาะสมในการเข้าหาผู้อื่นเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีร่วมกัน

นอกจากนี้ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) (World Health Organization, 1999) ได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 องค์ประกอบหรือ 5 คู่ ตามพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านพุทธิพิสัย (ด้านความรู้) ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) เป็นความสามารถในการจำแนกและแยกแยะข้อมูลข่าวสารอย่างรอบคอบ และการคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) เป็นความสามารถในการคิดอย่างอิสระนอกกรอบและไม่ยึดติดแบบแผน

2) ด้านจิตพิสัย (ด้านเจตคติ) ได้แก่ การตระหนักรู้ในตน (Self-awareness) เป็นความสามารถเข้าใจจุดบกพร่องและจุดเด่นของตนเอง รวมถึงการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการคิดถึงผู้อื่นและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ต่อมาความภูมิใจในตนเอง (self-esteem) เป็นการรับรู้ในการมีคุณค่าและมีความภูมิใจในตนเอง และสุดท้ายการรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) เป็นความเข้าใจในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม

3) ด้านทักษะมี 3 คู่ ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพ (Interpersonal relationship) และการสื่อสาร (communication) คือ ความสามารถในการใช้คำพูดและภาษา ท่าทาง เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน และรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่าย การตัดสินใจ (Decision

making) และแก้ปัญหา (problem solving) คือ ความสามารถในการรับรู้ปัญหาสาเหตุ หาทางเลือกวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของทางเลือก ประเมินทางเลือก ตัดสินใจเลือก และลงมือแก้ปัญหาอย่างถูกต้องเหมาะสม และสุดท้ายการจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotions) และการจัดการกับความเครียด (coping with stress) คือ ความสามารถในการประเมินและรู้เท่าทันอารมณ์หรือความเครียดว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เลือกใช้วิธีการจัดการกับอารมณ์หรือความเครียด และมีวิธีการป้องกันการเกิดอารมณ์หรือความเครียดที่เหมาะสม

8. คุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่ามีหลักฐานทางด้านวิชาการอย่างแพร่หลายคือ ทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจัดเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับความสำเร็จในการศึกษา การทำงาน และการดำรงชีวิต โดยมีกลุ่มภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) (Partnership for 21st Century Learning, 2016: online) ได้กำหนดองค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไว้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิชาแกนในศตวรรษที่ 21 (Core Subjects and 21st Century Themes) 2) ทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ซึ่งประกอบด้วยทักษะใน 3 กลุ่มคือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills) ดังนี้

1) วิชาแกนในศตวรรษที่ 21 (Core Subjects – 3Rs and 21st Century Themes) กล่าวคือ วิชาแกน (Core Subjects) หมายถึง วิชาพื้นฐาน เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น และควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจจากแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 (21st Century Themes) เนื่องจากมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่หลากหลายศาสตร์ในลักษณะพหุสาขา (Interdisciplinary Themes) ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1) การมีจิตสำนึกต่อโลก (Global Awareness) เป็นการใช้ทักษะในการทำ ความเข้าใจถึงในประเด็นสำคัญต่างๆ จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน โดยการเรียนรู้จากทำงานร่วมกับผู้อื่นในบริบทที่ต่างวัฒนธรรม

1.2) การรับรู้ด้านเศรษฐกิจการเงิน และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and Entrepreneurial Literacy) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจและการเงินที่สำคัญต่อตนเอง เข้าใจบทบาทของเศรษฐกิจในสังคม รวมถึงมีความเข้าใจความสามารถของทักษะการเป็นผู้ประกอบการด้านอาชีพและผลผลิต

1.3) การรู้ด้านพลเมือง (Civic Literacy) เป็นการรับรู้และเข้าใจในการเข้าร่วมกระบวนการของรัฐในฐานะที่เป็นพลเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงรักษาสิทธิของความเป็นพลเมืองทุกระดับท้องถิ่น อีกทั้งรับรู้และเข้าใจในการตัดสินใจภายใต้เหตุและผล

1.4) การรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) เป็นการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพและสาธารณสุขพื้นฐาน และใช้ข้อมูลในการส่งเสริมสุขภาพ รู้จักดูแลและรักษาสุขภาพกาย และสุขภาพจิตด้วยการการเรียนรู้สาธารณสุขพื้นฐาน เช่น การได้รับสารอาหารที่ถูกต้องและเหมาะสม การออกกำลังกาย นอกจากนี้ยังสามารถใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจทางด้านอย่างเหมาะสมในการสาธารณสุขและสุขภาพ

1.5) การรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) เป็นการรับรู้และเข้าใจสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น พลังงาน สภาพภูมิอากาศ ระบบนิเวศ รวมถึงรู้และเข้าใจผลกระทบของสังคมต่อทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อัตราการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมศึกษารวมถึงการตอบสนองต่อการจัดการประเด็นสิ่งแวดล้อม เช่น การเข้าร่วมปฏิบัติการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

2) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) เป็นทักษะของผู้เรียนที่รับรู้และเข้าใจเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม ซึ่งทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

2.1) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) เป็นความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ (Think Creatively) ซึ่งสามารถทำงานและร่วมงานกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ไร้ขอบเขตทางความคิด (Working Creatively with Others)

2.2) การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) เป็นความสามารถในการใช้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (Reason Effectively) และผสมผสานด้วยการคิดเชิงระบบ (Use Systems Thinking) เพื่อการแก้ปัญหา

2.3) การสื่อสารและร่วมมือกันทำงาน (Communication and Collaboration) เป็นความสามารถของการสื่อสารที่ชัดเจน (Communicate Clearly) และร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Collaborate with Others)

3) ทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) เป็นการรับรู้และเข้าใจโลกปัจจุบัน และการรับรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารที่มีความรวดเร็ว ประกอบด้วย 3 ทักษะ ดังต่อไปนี้

3.1) การรู้ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี กล่าวคือ เป็นการเข้าถึงสารสนเทศและการประเมินสารสนเทศ (Access and Evaluate Information) สามารถใช้

สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ จัดการการรับข้อมูลทางสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลายและมีความเข้าใจพื้นฐานทางจริยธรรมและกฎหมาย เพื่อเข้าถึงการใช้ข่าวสารได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

3.2) การใช้สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เป็นการวิเคราะห์สื่อ เพื่อความเข้าใจกระบวนการและวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ความแตกต่างของตีความสารของแต่ละบุคคล เช่น ผลลัพธ์ของค่านิยมและมุมมองของบุคคลต่อการตีความสารที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อและพฤติกรรมของบุคคลอย่างไร เป็นต้น มีความเข้าใจพื้นฐานที่ถูกต้องทางจริยธรรมและกฎหมาย เพื่อเข้าถึงการสร้างผลผลิตทางสื่อ

3.3) การเข้าถึงข้อมูลสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยี เป็นการใช้เทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ เช่น การใช้เทคโนโลยีสำหรับการวิจัย การประเมิน การจัดการ และการสื่อสาร เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ เครือข่ายสื่อหรือเครือข่ายสังคม (Social Network) ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถเข้าถึงการบูรณาการ การประเมิน และการสร้างสารสนเทศที่มีคุณภาพและมีความเข้าใจพื้นฐานที่ถูกต้องทางจริยธรรมและกฎหมาย

4) ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

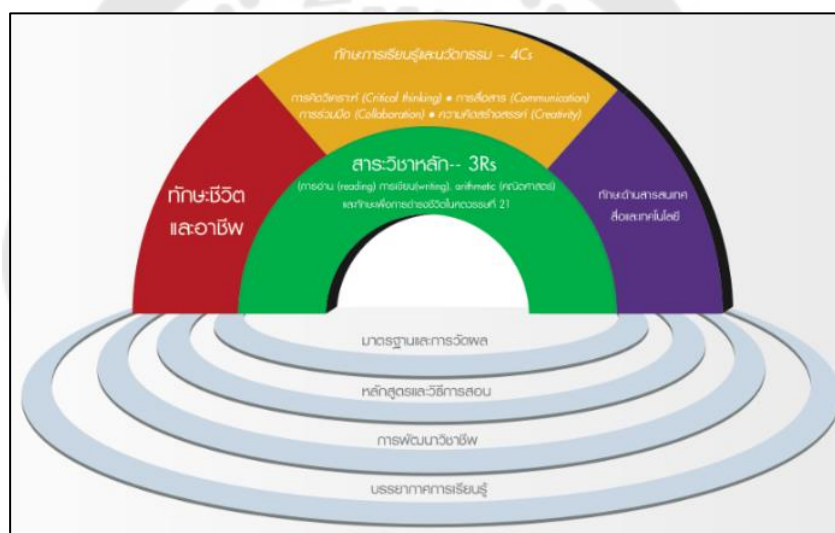
4.1) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) เป็นความสามารถในการปรับตัวรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง (Adapt to Change) เช่น การปรับตัวเพื่อหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการใช้ข้อมูลย้อนกลับได้อย่างมีประสิทธิภาพ รับผิดชอบต่อคำวิจารณ์ได้ดี และสร้างความสมดุลสม่ำเสมอในมุมมองและความเชื่อเพื่อให้ทำงานภายใต้สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างได้ดี

4.2) ความคิดริเริ่มและการนำตนเอง (Initiative and Self-Direction) เป็นความสามารถในการบริหารจัดการเป้าหมายและเวลา (Manage Goals and Time) การปฏิบัติงานได้อย่างเป็นอิสระและเป็นผู้เรียนที่นำตนเองได้ (Be Self-Directed Learners)

4.3) ทักษะสังคมและการเรียนรู้การข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักการหาโอกาสที่เหมาะสมในการเป็นผู้พูดหรือผู้ฟัง และสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในบริบทการทำงานที่หลากหลาย (Work Effectively in Diverse Teams)

4.4) การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ (Productivity and Accountability) เป็นความสามารถในการบริหารจัดการโครงการ (Manage Projects) เช่น การจัดลำดับความสำคัญในการตั้งเป้าหมาย เพื่อให้โครงการบรรลุเป้าหมายภายใต้แรงกดดันและอุปสรรคได้อย่างมีคุณภาพ

4.5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) เป็นความสามารถในการแนะนำและมีบทบาทนำผู้อื่น (Guide and Lead Others) โดยการใช้ทักษะการแก้ปัญหาระหว่างบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เช่น การแสดงพฤติกรรมในการใช้อำนาจ การใช้ประโยชน์จากจุดเด่นของผู้อื่น การสร้างแรงบันดาลใจ และการแสดงความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง



ภาพประกอบ 4 กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ที่มา: Partnership for 21st Century Learning (2016)

จากการศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะ 8 แห่ง ได้แก่ 1) มาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) มาตรฐานการศึกษาของ สมศ. พ.ศ 2563 3) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 4) ค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) 5) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 6) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 7) คุณลักษณะเกี่ยวกับทักษะชีวิต และ 8) คุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า การกำหนดองค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้เรียนมีความคล้ายคลึงกันในสองลักษณะ

กล่าวคือ องค์ประกอบลักษณะแรกเป็นคุณลักษณะลักษณะที่ทำให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกับบุคคลได้อย่างมีความสุข และเป็นคุณลักษณะที่สร้างประโยชน์ต่อบุคคลอื่น เช่น มีการกำหนดคุณลักษณะที่เป็นคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึก จิตสาธารณะ และองค์ประกอบลักษณะที่สองเป็นคุณลักษณะที่มีลักษณะของผู้เรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จในการเรียนและการทำงานและความสามารถในการทำงานได้ ตลอดจนคุณลักษณะที่ทำให้เกิดการยอมรับของสังคม เช่น ความรู้และทักษะในการดำรงชีวิต ทักษะการคิด ความสามารถในการปรับตัว ทักษะทางสังคม ทักษะชีวิตของ และการสื่อสาร ดังนั้นแนวคิดของคุณลักษณะดังกล่าวจึงจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ สรุปได้ดังตาราง 1



ตาราง 1 ที่มาขององค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาก้าวไกลศึกษานอกระบบยุคใหม่

คุณลักษณะของนักศึกษาก้าวไกลศึกษานอกระบบ									
มาตรฐานการศึกษา นอกระบบ ระดับ การศึกษาระดับพื้นฐาน (2562)	มาตรฐานการศึกษา ของ สทศ. (2663)	หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551)	คำนิยามหลักของคน ใหม่ตามใบเบาของ คณะกรรมการส่งเสริม แห่งชาติ (คสช.) (2560)	มาตรฐานการศึกษา แห่งชาติ (2561)	แผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. - 2560 (2560) 2579	ทักษะชีวิตองค์การ อนามัยโลก (1999)	ภาคีเพื่อทักษะแห่ง ศตวรรษที่ 21	คุณลักษณะของ นักศึกษาก้าวไกล นอกระบบยุคใหม่	
-มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนที่ดี	- มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของผู้เรียนตาม เป้าหมาย - ทักษะการแสวงหา ความรู้และการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง - การเรียนรู้ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย	- ไม่เรียนรู้ - มุ่งมั่นในการทำงาน	- ไม่หาความรู้ - รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ - ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน - กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ - มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ - ดำเนินสิ่งผลประโยชน์ ของส่วนรวม	-ความรู้พื้นฐาน (ภาษา การคำนวณ การให้ เหตุผล) -ไม่เรียนรู้ แต่มีทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต -ความขยันหมั่นเพียร	- คุณธรรม จริยธรรม ถูกฝึก มีจิตสำนึก	- การคิดวิเคราะห์และ การแก้ปัญหา	- ความรู้พื้นฐานในการ เรียนรู้ - ความสนใจไม่เรียนรู้	คุณลักษณะของ นักศึกษาก้าวไกล นอกระบบยุคใหม่	
-คุณธรรม จริยธรรม คำนิยม	- มีคุณธรรม - มีคุณธรรม - สติ - มีวินัย - มีจิตสาธารณะ - รักชาติ ศาสนา กษัตริย์ - ซื่อสัตย์สุจริต - มีวินัย - มีจิตสาธารณะ - รักชาติ ศาสนา กษัตริย์ - ประเพณีไทย - มีศีลธรรม รักความ สัตย์ - มีระเบียบวินัย เคารพ กฎหมาย	- รักชาติ ศาสนา กษัตริย์ - ซื่อสัตย์สุจริต - มีวินัย - มีจิตสาธารณะ - รักชาติ ศาสนา กษัตริย์ - ประเพณีไทย - มีศีลธรรม รักความ สัตย์ - มีระเบียบวินัย เคารพ กฎหมาย	- รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ - ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน - กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ - มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ - ดำเนินสิ่งผลประโยชน์ ของส่วนรวม	- มีคุณธรรม จริยธรรม ถูกฝึก มีจิตสำนึก	- คุณธรรม จริยธรรม	- คุณธรรม จริยธรรม ในการ เรียนรู้	คุณธรรม จริยธรรมในการ เรียนรู้		
-การคิดวิเคราะห์ คิด อย่างมีวิจารณญาณ	- มีทักษะกระบวนการคิด - คิดวิเคราะห์ และคิด อย่างมีวิจารณญาณ	- มีทักษะกระบวนการคิด - คิดวิเคราะห์ และคิด อย่างมีวิจารณญาณ	- ทักษะด้านการศึกษา อย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการ แก้ปัญหา	- ทักษะด้านการศึกษา อย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการ แก้ปัญหา	- การคิดเชิงวิพากษ์และ การแก้ปัญหา	- ความคิดวิเคราะห์ วิจารณ์	-การคิดเชิงวิพากษ์และ การแก้ปัญหา	การคิดวิเคราะห์และ แก้ปัญหา	

คุณลักษณะของนักศึกษาระดับปริญญาโท									
มาตรฐานการศึกษา นอกระบบ ระดับ การศึกษาระดับปริญญา (2562)	มาตรฐานการศึกษา ของ ส.ม.ศ. (2563)	หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551)	คำนิยามหลักของคน ไทยตามนโยบายของ คณะกรรมการส่งเสริม การศึกษา (คสช.) (2560)	มาตรฐานการศึกษา แห่งชาติ (2561)	แผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. - 2560 (2560) 2579	ทักษะชีวิตของคณาจารย์ นานาชาติโลก (1999)	ภาคีเพื่อทักษะแห่ง ศตวรรษที่ 21	คุณลักษณะของ นักศึกษาระดับปริญญา นอกระบบยุคใหม่	
- การสร้างสร้งงาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม				- ทักษะการคิดสร้างสรรค์ - มีคุณลักษณะความเป็น ผู้ประกอบการ	- ทักษะด้าน การสร้างสร้งสร้งและ นวัตกรรม	- ความคิดสร้างสรรค์และ นวัตกรรม		การคิดสร้งสร้งและ นวัตกรรม	
- ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	- การจ้งเทคโนโลยี สารสนเทศ			- ก้าวทันโลกยุคดิจิทัล และโลกอนาคต	- ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยี สารสนเทศและการ สื่อสาร		- ทักษะด้านสารสนเทศ และเทคโนโลยี	การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และสารสนเทศ	
- สุขภาวะทางกาย และ สุนทรีย์ภาพ		- รักความเป็นไทย - เข้าใจเรียนรู้การเป็น ประชาธิปไตย	- มีความเข้มแข็งทั้ง ร่างกาย และจิตใจ	- มีสุนทรีย์ะ รักและ ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ไทย		- เห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น		ความสูงในการเรียนรู้	
- การอ่าน การเขียน และ การสื่อสาร	- การอ่าน การเขียน และ การสื่อสาร				- ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการ รู้เท่าทันสื่อ	- การสร้งสร้งสัมพันธ์ภาพ และการสื่อสาร	การสื่อสารและการ ร่วมมือกันทำงาน	ความสามารถในการ สื่อสาร	
- นำความรู้ ทักษะพื้นฐาน ที่ได้รับไปใช้หรือ ประยุกต์ใช้	- ประยุกต์ใช้ในการ ดำรงชีวิต และมีความรู้ พื้นฐาน	- อยู่อย่างพอเพียง	- ดำรงตนอยู่โดยใช้หลัก ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	- ทักษะชีวิตและทักษะ การจัดการ ความสามารถในการ ปรับตัว				การประยุกต์ใช้ความรู้ใน การดำเนินชีวิต	
					- ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และ ภาวะผู้นำ		- ทักษะชีวิตและการ ทำงาน	การทำงานและอยู่ร่วมกับ ผู้อื่น	

จากตารางสรุปได้ว่า คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ขององค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษานอกระบบแล้ว โดยส่วนใหญ่กล่าวถึงคุณลักษณะและ ทักษะในการเรียนรู้ การใช้ความรู้ การปรับตัวเองให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัล ผู้วิจัยจึง ใช้กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษานอกระบบ คุณลักษณะและทักษะจากเอกสาร มาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาของ สมศ. พ.ศ. 2563 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ค่านิยมหลักของคนไทยตาม นโยบายของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 คุณลักษณะเกี่ยวกับทักษะชีวิต และคุณลักษณะผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวคิดในการศึกษาคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ได้แก่ 1) ความรู้ พื้นฐานจากการเรียนรู้ 2) ความสนใจใฝ่เรียนรู้ 3) คุณธรรม จริยธรรมในการเรียนรู้ 4) การคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา 5) การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 6) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ สารสนเทศ 7) ความสุขในการเรียนรู้ 8) ความสามารถในการสื่อสาร 9) การประยุกต์ใช้ความรู้ใน การดำเนินชีวิต 10) การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยเขียนเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการได้ดังนี้

คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ หมายถึง ลักษณะของผู้เรียนที่ทำให้ ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถสร้างประโยชน์ต่อบุคคล อื่น และเป็นลักษณะของผู้เรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน ตลอดจนเป็นลักษณะของผู้เรียนที่ทำให้เกิดการยอมรับของสังคม ทั้งในการใช้ทักษะและ กระบวนการเรียนรู้ในการเรียนและในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งสำหรับในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ออกเป็น 10 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ความรู้พื้นฐานจากการเรียนรู้ หมายถึง การมีความรู้และความรอบรู้ที่จำเป็น สำหรับการเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และได้รับข้อมูลความรู้จากวิธีการเรียนรู้ทั้งในและนอก ห้องเรียน ชุมชน และบริบทของสังคม

2) ความสนใจใฝ่เรียนรู้ หมายถึง มีการแสวงหาความรู้ในสิ่งใหม่จากแหล่งทรัพยากร ทางการเรียนรู้ มีความขยันหมั่นเพียร มุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้และการทำงาน โดยใช้วิธีการเรียนรู้ อย่างหลากหลายและทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ได้มาซึ่งข้อมูลความรู้

3) คุณธรรม จริยธรรมในการเรียนรู้ หมายถึง การมีคุณธรรมและจริยธรรมในการ เรียนรู้ ซื่อสัตย์ สุจริต มีระเบียบวินัย รู้ถูกผิด และมีจิตสำนึกสาธารณะ โดยคำนึงถึงการปฏิบัติตน ตามแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมและผลประโยชน์ส่วนรวม

4) การคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์ โดยใช้ทักษะกระบวนการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ มีการคำนึงถึงการรับรู้สาเหตุของปัญหาและใช้กระบวนการตัดสินใจในการ แก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

5) การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถในการคิดริเริ่มสิ่งใหม่ และคิดอย่างกว้างขวาง โดยใช้ทักษะกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลงานและ นวัตกรรมทั้งในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวันในลักษณะการเผยแพร่ การถ่ายทอด แบ่งปัน หรือนำความรู้ที่มีไปใช้ในเชิงสร้างสรรค์

6) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้อง จัดการเกี่ยวกับการรับรู้ ข้อมูลสารสนเทศในการวิเคราะห์สื่อ และการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศเพื่อจัดการข้อมูล การประเมิน และการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ในชีวิต เพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกอนาคต

7) ความสุขในการเรียนรู้ หมายถึง การมีสุขภาวะทางกายและสุขภาวะทางจิตที่ดี มีมุมมองการมองโลกในแง่ดี โดยมีวิธีการจัดการอารมณ์และความเครียดอย่างเหมาะสม เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีการตระหนักรู้ในกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงการเข้าใจตนเอง และผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

8) ความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษา การติดต่อสื่อสาร การถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้และความเข้าใจในการเรียนผ่าน ทักษะทางการสื่อสารด้วยวิธีการที่เหมาะสม ทั้งในการการใช้การสื่อสารเพื่อสร้างสัมพันธภาพ และการร่วมมือการทำงานกับผู้อื่นทั้งในการเรียนและชีวิตประจำวัน

9) การประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำเนินชีวิต หมายถึง การนำความรู้ซึ่งได้มาจากการ เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่มีอยู่ หรือข้อมูลความรู้ที่ได้จากความรู้พื้นฐานจากการ เรียนรู้และทักษะกระบวนการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการเรียน และในการดำเนินชีวิตประจำวัน

10) การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตและ การจัดการในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น โดยทักษะชีวิต ทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม การร่วมมือ ทั้งในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต โดยคำนึงถึงการยอมรับความแตกต่างทางความ คิดเห็นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และมีภาวะผู้นำในการเรียนรู้

3.3 เอกสารเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะนักศึกษา กคน. ที่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Hallberg, School Success Central (2001) ได้กล่าวถึงปัจจัยทั้ง 8 ด้านที่มีความสำคัญต่อความสามารถด้านวิชาการ และเป็นเครื่องชี้วัดถึงดัชนีความสำเร็จในการเรียนระดับมหาวิทยาลัย (CSFI) และดัชนีความสำเร็จในการเรียนระดับมัธยมศึกษา (SSFI) ปัจจัย 8 ด้านประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบและการบังคับหรือการควบคุมตนเอง 2) การแข่งขัน 3) ความแม่นยำในการทำงาน 4) การคาดหวัง 5) ความสุขสมบูรณ์ 6) การบริหารเวลา 7) ความสัมพันธ์ภายในมหาวิทยาลัย และ 8) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว รายละเอียดดังนี้

1. ความรับผิดชอบและการบังคับความสำเร็จ วัดจากกระบวนการของความรับผิดชอบที่ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นในแต่ละปี และวัดจากระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักเรียน ยอมรับว่าจะต้องทำให้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ งานมอบหมายทั้งหลายที่โรงเรียนเป็นสิ่งแรกที่ครูได้สอนให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบที่ได้รับมาในช่วงระหว่างการเข้าเรียนมหาวิทยาลัยปีแรกนั้น ได้มีรายงานว่า ร้อยละ 33 จากเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับนักศึกษามหาวิทยาลัยได้สร้างภาวะการต้องพึ่งตนเองให้เกิดขึ้น (Straub, 1987 อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001) และความรับผิดชอบสำหรับคนที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีควบคู่ไปกับการได้รับการบังคับ การทราบจุดหมาย และความจำเป็นที่จะต้องบังคับมันให้อยู่กับตัวเอง อาจจะเป็นสองสิ่งที่แตกต่างกัน หลายสิ่งภายใต้การบังคับของเหตุการณ์ต่าง ๆ และบ่อยครั้งที่พบ ว่าเหตุการณ์เหล่านั้นได้เป็นตัวกระตุ้นให้พวกเขาพยายามมากขึ้น หรือตั้งใจทุกวิถีทาง ซึ่งเหมือนว่า นักเรียนเหล่านี้ก็ชอบที่จะถูกบังคับ (Madden, et al, 1987 อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001)

2. การแข่งขัน เป็นความต้องการอย่างหนึ่งของธรรมชาติ การแข่งขันในมหาวิทยาลัย คือ การได้เกรด A สำหรับการสอบ นอกจากนี้การแข่งขันยังเกิดขึ้นในการทำกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่น ๆ อีกด้วย Astin พบว่าทั้งเนื้อหาและแนวทางการสอนของครูมีแนวโน้มที่จะเน้นวิชาการ นักเรียนเกิดความทะนงตัว และความสำเร็จในการเรียนมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นอย่างแจ่มชัดถึงกระบวนการสร้างวัฒนธรรมทางสังคมที่ ซึ่งมีการแข่งขันกันสูง (Tinto, 1975 อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001)

3. ความแม่นยำในการทำงาน คือเป็นความสำเร็จในการเรียนมหาวิทยาลัย ส่วนหนึ่ง ถูกกำหนดโดยการสร้างชิ้นงานให้เกิดขึ้นจากการเรียนในห้อง ความมุ่งมั่นที่จะทำให้ชิ้นงานได้สำเร็จ และดีในการเรียนนั้นมีความเกี่ยวข้องถึงความเพียรพยายามที่จะเรียนในสถาบันนั้น ๆ (Bucklin, 1970; Coker, 1968; Medsker, 1968 อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001)

4. ความคาดหวัง เป็นสิ่งนักเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้นมีเป้าหมายและความคาดหวังต่องานที่ได้รับมอบหมาย สาขาที่เรียน และอาชีพในอนาคต (Lunneborg, 1976,อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001) ความสำเร็จในโรงเรียนนั้นจะเกิดขึ้นจากการที่ใครสักคนต้องการแสวงหาและ ค้นคว้าสิ่งใหม่และประสบการณ์ที่ท้าทาย การค้นคว้านั้นเป็นการผสมผสานกันระหว่างการค้นคว้าด้วยตนเองและจากการเรียนกับครูในห้องเรียน (Jones, 1955; Lavin, 1965, อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001) อีกทั้งการบรรลุเป้าหมาย ความคาดหวังและลักษณะที่แสดงถึงการพัฒนาความรู้เป็นสิ่งที่จำเป็นอันจะบ่งบอกถึง ความสำเร็จ (Schmidt, 1985; Jones, 1955; Lavin, 1965 อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001)

5. ความสุขสมบูรณ์ ลักษณะที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็น อาการ เครียดนอนไม่หลับ ขาดสารอาหาร หรือท้อแท้บ่อยครั้งจากอุปสรรคในการเรียนมหาวิทยาลัย อาการเหล่านี้ได้ แสดงอาการออกมาทางด้านจิตวิทยา เชื้อโรค ความทรุดโทรม ซึ่งอาจจะได้รับมาจากเงื่อนไขที่หลีกเลี่ยงได้ (Rich, 1978 อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001) ความท้อแท้ สิ้นหวัง และความเครียดเป็นอุปสรรคขัดขวางในการเรียนระดับมัธยมและ มหาวิทยาลัย

6. การบริหารเวลา คือสิ่งที่มีค่าในวัฒนธรรมของคนอเมริกัน จากเวลาของแต่ละคน จะต้องใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เวลาเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน ระหว่างที่เราอยู่ในมหาวิทยาลัย เวลาเป็นเครื่องวัดคุณค่าของเรา และผลงานความแข็งแกร่งของวัฒนธรรม คือสิ่งที่แยกไม่ออกจากเวลา การวางแผนล่วงหน้าและกำหนดเวลาบังคับให้งาน สำเร็จสมบูรณ์เป็นเทคนิคขั้นสูงทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างมาก แสดงถึงการได้เกรดดีและสำเร็จ การศึกษา (Lewin, 1936อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001) พบว่า เวลาและ ความสำเร็จเป็นสิ่งที่ได้รับการยกย่องว่ามีคุณค่าของบุคคล และสิ่งแวดล้อม (Astin, 1984 อ้างถึง ใน Hallberg School Success Central, 2001) ได้สนับสนุนความคิดอยู่เสมอเมื่อเขายังมีชีวิตอยู่ ว่า แหล่งทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของสถาบันอาจจะเป็นเวลาของนักเรียน นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จในการทำงานมีเวลาเป็นตัวกำหนด” (Schmelzer, 1987 อ้างถึงใน Hallberg School

Success Central, 2001) ยังชี้ให้เห็น ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเวลากับความสำเร็จในการเรียน

7. ความสัมพันธ์ภายในมหาวิทยาลัย ที่เป็นความสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นระหว่างมหาวิทยาลัย และความสำเร็จที่พึง ซึ่งความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยสามารถแสดงออกมาได้หลายแบบ เช่น การอยู่หอพักมหาวิทยาลัย การทำงานพิเศษ (Astin, 1984 อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001) ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างเพื่อน (Bern et al, 1966; Scott, 1971 อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001) จากกิจกรรมของมหาวิทยาลัย (Wolford, 1964; Bernis, 1967; Spady, 1971) ความสัมพันธ์ภายในมหาวิทยาลัย ด้านงาน ศิลปะของนักเรียนไม่เพียงแต่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนแต่ยังแสดงถึงผลสัมฤทธิ์อีกด้วย และยังเกิดความพึงพอใจกับประสบการณ์ทางวิชาการ (Witt, 1984 อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001)

8. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว คือการให้การสนับสนุนกับนักศึกษาปีแรก หรือ การที่สมาชิก ในครอบครัวคนหนึ่งได้เรียนในมหาวิทยาลัยได้ปรากฏเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนในมหาวิทยาลัย (Hackman, 1970 อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001) ผู้ที่มีความพากเพียรในการเรียนมหาวิทยาลัยมักจะมาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองเป็นนักการศึกษา (Chase, 1970, Cope and Hewitt, 1970; Spady, 1971 อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001) นักศึกษาที่ขยันมักจะได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครอง คำชมเชย และความใส่ใจดูแล (Trent, 1965 อ้างถึงใน Hallberg School Success Central, 2001)

ประภัสสร วงษ์ศรี (2541: 46) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สะท้อนคุณลักษณะของผู้เรียน มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ผู้สอน ต้องมีทักษะการค้นคว้าข้อมูลเชิงวิชาการ ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้และความเข้าใจของครูผู้สอน รวมถึงการถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม นอกจากนี้การมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน การกระตุ้นเสริมแรงผู้เรียน และจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม 2) ผู้เรียน ต้องมีความสนใจในการเรียนรู้เป็นทุนเดิม และมีเชาว์ปัญญา ความถนัด การปรับตัว ทัศนคติต่อโรงเรียนและผู้สอน

อริยา คูหา และบัญญัติ ยงย่วน (2547: 14) กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสะท้อนคุณลักษณะของผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ความพร้อมในด้านความรู้ ทักษะพื้นฐาน และสติปัญญา 2) บุคลิกภาพหรือจิตลักษณะ เช่น การมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อึดทนโน้ตค้น 3) พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน เช่น วิธีการเรียน 4) บรรยากาศในชั้นเรียน

และการเรียน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน วิธีการสอนของครู 5) ปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น อายุ เพศ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

Prescott (1961: 14 - 15 อ้างถึงใน สนธยา เขมวิวัฒน์, 2542: 9) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไว้ 6 ด้านที่สะท้อนถึงคุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย ได้แก่ สุขภาพหรืออัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย เป็นต้น 2) ด้านความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ของบิดามารดา 3) ด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และฐานะทางบ้าน 4) ด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน 5) ด้านการพัฒนาแห่งตน ได้แก่ ความสนใจ และสติปัญญา 6) ด้านการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกของตนเองในสถานการณ์ที่แตกต่าง

Alexander and Simmons (1975: 3 - 4) ได้กล่าวไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและปัจจัยของที่มีอิทธิพลภายนอกอย่างอื่น เช่น ปัจจัยทางด้านความรู้ของผู้เรียน ปัจจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียน รวมถึงปัจจัยภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เรียน

Bloom (1976: 175 อ้างถึงใน ปัญญา ชูช่วย, 2551: 12) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สะท้อนถึงคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่า มีตัวแปรอยู่ 3 ประการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมในด้านความรู้และความคิด (Cognitive Entry Behaviors) คือ ความรู้ ทักษะ และความถนัด รวมถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน 2) คุณลักษณะในจิตใจ (Affective Entry Characteristics) คือ การมีแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดสนใจอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ เช่น ความสนใจในวิชาเรียน เจตคติต่อเนื้อหาวิชา ความสามารถของตนเอง เป็นต้น และ 3) คุณภาพการจัดเรียนการสอน (Quality of Instruction) คือ ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้รับผลสำเร็จในการเรียน เช่น ได้รับคำแนะนำการปฏิบัติและเสริมแรงของผู้สอน เป็นต้น

นอกจากนี้ Herbert J. Klausmeir (1961, pp. 28-29) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า นอกจากเกิดจากตัวผู้เรียนเองและผู้สอนแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกหลายอย่าง เช่น บ้าน สิ่งแวดล้อม และการศึกษาส่วนตัวของผู้เรียน เป็นต้น และได้เสนอรูปแบบขององค์ประกอบเหล่านี้ไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมทางสมองและความสามารถทางสติปัญญา ความพร้อมทางร่างกาย และความสามารถทางทักษะของร่างกาย คุณลักษณะของ

จิตใจ ซึ่งได้แก่ เจตคติ ความสนใจ แรงจูงใจ และค่านิยม สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ และเพศ

2. คุณลักษณะของผู้สอน ได้แก่ สติปัญญา ความรอบรู้ในวิชาเฉพาะ การพัฒนาทักษะทางด้านร่างกาย คุณลักษณะทางด้านจิตใจ สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ และเพศ

3. พฤติกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการเรียนการสอนทั้งหลาย กล่าวคือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความคิด ทักษะทางร่างกาย จิตใจ และความรู้สึก

4. คุณลักษณะกลุ่ม ได้แก่ โครงสร้างในด้านเจตคติ ความสามัคคี และการเป็นผู้นำ

5. คุณลักษณะที่แสดงออกส่วนบุคคล ได้แก่ การสนองตอบ เครื่องมือ อุปกรณ์

6. แรงผลักดันภายนอก ได้แก่ บ้าน สิ่งแวดล้อม อิทธิพลทางศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

Davis (1977, p. 50) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามี 4 ประการ ดังนี้ 1. บรรยากาศในชั้นเรียน ได้แก่ รูปแบบการจัดชั้นเรียน ความพึงพอใจต่อห้องเรียน ความพึงพอใจต่อครูผู้สอน

2. วิธีการหรือลักษณะของครู ได้แก่ วิธีการสอนของครู ลักษณะท่าทาง และบุคลิกภาพของครู ทัศนคติต่อการทำงาน

3. การคาดหวังของครู ครูที่มีการคาดหวังสูง จะทำให้เขามีความตั้งใจต่อการทำงาน สูงแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ มาให้นักเรียนอยู่เสมอ และทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนได้

4. การใช้เวลาของนักเรียน นักเรียนที่ทุ่มเทและใช้เวลาเรียนอย่างเต็มที่จะมีความสนใจ อยากจะเรียนรู้เนื้อหาการเรียน การเรียนก็จะดีขึ้น

นอกจากนี้ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2018) ยังได้รายงานข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความไม่ย่อท้อทางการศึกษา หรือเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้อยเปรียบ ซึ่งการที่นักเรียนที่ด้อยเปรียบมีผลการเรียนรู้ที่สูงได้เป็นผลมาจากหลายปัจจัยร่วมกันทั้งในบริบทของครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความไม่ย่อท้อทางการศึกษาของนักเรียน พบว่าปัจจัยที่ครอบคลุมความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ซึ่งเป็นความเชื่อว่าคุณสามารถหรือสติปัญญาของบุคคลสามารถพัฒนาได้ตลอดเวลา สามารถช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนที่ด้อยเปรียบมีผลการประเมินสูงได้ เนื่องจากนักเรียนที่มีกรอบความคิดดังกล่าวจะมองเห็นว่าตนเองสามารถ

เผชิญหน้าและรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ ได้ ซึ่ง PISA (2018) พบว่า การมีกรอบความคิดแบบเติบโตยังช่วยให้ให้นักเรียนมีคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการรายงานไว้ว่า แม้ว่านักเรียนจะมีศักยภาพที่เพียงพอ แต่หากพวกเขาไม่เชื่อมั่นว่าตนเองสามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ พวกเขาจะไม่นำศักยภาพเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยข้อมูลของ PISA (2018) บ่งชี้ว่า ในกลุ่มของนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตจาก 64 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ จะมีสัดส่วนของนักเรียนที่มีความไม่ย่อท้อทางการศึกษามากกว่าในกลุ่มของนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบตายตัว โดยค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD พบว่า มีความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนที่มีความไม่ย่อท้อทางการศึกษาระหว่างนักเรียนสองกลุ่มนี้อยู่ 8% ในขณะที่ข้อมูลของนักเรียนไทยพบว่า มีความแตกต่างของสัดส่วนของนักเรียนที่มีความไม่ย่อท้อทางการศึกษา ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตและกรอบความคิดแบบตายตัวเท่ากับ 12% ซึ่งความแตกต่างนี้แสดงให้เห็นว่า กรอบความคิดแบบเติบโตเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความไม่ย่อท้อทางการศึกษาของนักเรียน นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตในแต่ละประเทศ/เขตเศรษฐกิจ พบว่า นักเรียนไทยยังมีกรอบความคิดแบบเติบโตเพียง 43% ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD (63%)

เบญจวรรณ ตันประดิษฐ์ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การกำกับตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค แรงจูงใจภายใน และความสำเร็จในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการกำกับตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค แรงจูงใจภายในและความสำเร็จในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน 2) เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบความสำเร็จในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค แรงจูงใจภายในกับความสำเร็จในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 379 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การกำกับตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนแรงจูงใจภายในโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นิสิตที่มีอาชีพของมารดาแตกต่างกันมีความสำเร็จในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การกำกับตนเองความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และแรงจูงใจภายใน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นันทนา วงษ์อินทร์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวัยรุ่น โดยมีจุดมุ่งหมาย 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา ด้านสภาพสังคม ด้านเทคโนโลยี และ ด้านสื่อมวลชนกับตัวแปรตาม ประกอบด้วย การประสบความสำเร็จของวัยรุ่น 2) เพื่อศึกษาคำแนะนำนักจิตวิทยาของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวัยรุ่น ผลการวิจัย พบว่า 1) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับความสำเร็จของวัยรุ่น พบตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา ด้านสภาพสังคม ด้านเทคโนโลยี และด้านสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ ความสำเร็จของวัยรุ่น และ 2) การศึกษาคำแนะนำนักจิตวิทยาของปัจจัยย่อยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวัยรุ่น พบปัจจัยที่มีค่าแนะนำมากที่สุด ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สุขภาพจิต การเห็นคุณค่าในตนเอง การร่วมมือกิจกรรมของสถานศึกษาสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน บรรยากาศในสถานศึกษา การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต และความเชื่ออำนาจในตน ตามลำดับ

คณิตา เพ็งผอม (2560) ศึกษาเรื่อง โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุและการวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่านของเป้าหมายใฝ่สัมฤทธิ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เขต 2 จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุและการวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่านของเป้าหมายใฝ่สัมฤทธิ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เขต 2 จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยได้ทำการศึกษากับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 315 คน จาก 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนกุนทรวิฑูรธรรมวิทยาคม โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทองและโรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย โดยเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 4 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามวัดการมีเป้าหมายใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน จำนวน 19 ข้อ แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง จำนวน 15 ข้อ แบบสอบถามวัดคุณค่าเชิงอัตวิสัยในการเรียน จำนวน 13 ข้อ และแบบสอบถามวัดลักษณะเป้าหมายของครอบครัว จำนวน 14 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .90, .92, .87, และ .89ตามลำดับ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ เมื่อพิจารณาด้งนี้ดังกล่าวตามเกณฑ์ความสอดคล้อง ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลรวมของตัวแปรในโมเดลพบว่าผลของเส้นอิทธิพลที่สามารถอธิบาย

เป้าหมายใฝ่สัมฤทธิ์ได้ดีที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง รองลงมาคือ ลักษณะเป้าหมายของครอบครัว และคุณค่าเชิงอัตวิสัยในการเรียน ที่มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .32, .25 และ .17ตามลำดับ และผลของเส้นอิทธิพลที่สามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีที่สุด คือ ลักษณะเป้าหมายของครอบครัว รองลงมา คือ คุณค่าเชิงอัตวิสัยในการเรียน เป้าหมายใฝ่สัมฤทธิ์ และการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง ที่มีค่าอิทธิพล .36, .31, .26 และ -.10 ตามลำดับ

วิลาวรรณ จตุเทน (2560) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อพัฒนาโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 827 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ฉบับ ดังนี้ ฉบับที่ 1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าความยากตั้งแต่ .24 ถึง .62 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .24 ถึง .48 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .73 ฉบับที่ 2 แบบวัดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ มี 5 ตอนประกอบด้วย คือ แบบวัดเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดการนำตนเองสู่การเรียนรู้ แบบวัดพฤติกรรมการสอนของครู แบบวัดการรับรู้ความสามารถตนเองทาง มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .32-76 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ .84-90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การนำตนเองสู่การเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางวิทยาศาสตร์ พฤติกรรมการสอนของครู และการรับรู้ความสามารถของตนเองทางวิทยาศาสตร์มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ และ 2) โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวโดยสรุปได้ว่ามีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การนำตนเองสู่การเรียนรู้ การรับรู้ความสามารถของตนเองทางวิทยาศาสตร์ เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ พฤติกรรม

การสอนของครู และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และมีปัจจัยอื่นที่อาจจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์อีก ดังนั้นครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ควรให้ความสำคัญ และส่งเสริมให้เกิดปัจจัย เหล่านี้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นบรรลุผลตามเป้าหมายสูงสุดของหลักสูตร ต่อไป

ภาณุพงศ์ แสงดี (2561) ศึกษาเรื่อง โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อ ความสามารถทางวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางวิชาการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถทางวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยได้แก่ แบบวัดโครงสร้างด้านทัศนคติของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แบบวัด ความสามารถทางวิชาการ (Academic Ability) ตรวจสอบคุณภาพ โดยตรวจสอบความตรงของ แบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ (Face Validity) ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการ วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .789 ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากตัวแปร ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางวิชาการพบว่าการปรับตัวทางอารมณ์ มีขนาด อิทธิพลรวมเท่ากับ -0.774 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนนัยสำคัญในการเรียน และ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (RE) ส่งผลต่อความสามารถทางวิชาการอย่างไม่มีนัยสำคัญ โดยมี ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.022 และ -0.151 ตามลำดับ

สรียา โชติธรรม (2561) ทำการศึกษาเรื่อง โมเดลเชิงสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือ โดยมีความเพียรเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบระดับความเพียรของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญา ตรีในเขตภาคเหนือที่มีภูมิลำเนาต่างกัน และ 2) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล เชิงสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือ โดยมีความเพียรเป็นตัวแปรส่งผ่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง ผลการวิจัย พบว่า 1) นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือที่เรียนอยู่ในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มี ความเพียรสูงกว่ากลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แต่นิสิต นักศึกษาที่เรียนในระดับชั้นปีที่ต่างกัน มีระดับความเพียรไม่แตกต่างกัน และ 2) โมเดลเชิงสาเหตุ ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคเหนือ โดยมีความเพียร

เป็นตัวแปรส่งผ่านมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 29.616, df = 21, p = 0.100, GFI = 0.987, AGFI = 0.973, RMR = 0.00987) ซึ่งมีปัจจัยการเลี้ยงดูบุตรหลานอย่างฉลาดทางจิตวิทยา (ด้านผู้ปกครอง) ได้แก่ การให้การสนับสนุนอย่างอบอุ่น การให้เกียรติ และการคาดหวัง มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีความเพียรเป็นตัวแปรส่งผ่าน ในขณะที่การสอนอย่างฉลาดทางจิตวิทยา (ด้านครู) ได้แก่ การให้การสนับสนุนอย่างอบอุ่น การให้เกียรติ และการคาดหวัง มีเพียงอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้น

เดนนิล และเฟอริ (Ferry, 1997) ศึกษาความตรงของตัวทำนายความสำเร็จของการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดตัวแปรที่มีความเที่ยงที่สุดซึ่งจะทำนายความสำเร็จของการเรียนจาก Camden County Blackwood ในมลรัฐ New Jersey สุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดจากกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และหาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สถิติ Z-test ตัวแปรอิสระ คือ คะแนนเฉลี่ยสะสมจากโรงเรียนมัธยมศึกษา อายุ เพศ ตัวแปรตาม คือ คะแนนเฉลี่ยสะสม ของนิสิตชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมจากโรงเรียนมัธยมมีความสัมพันธ์กับ คะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตชั้นปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมรักษ์ รินรูด (2552) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า (1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสถานงานเขตบางเขน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีระดับปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับผลการเรียน สรุปได้ดังนี้ (2.1) ปัจจัยด้าน ผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับผลการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสำนักงานเขตบางเขน สังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2.2) ปัจจัยด้านครู ได้แก่ พฤติกรรม การสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับผลการเรียนและบรรยากาศในการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำกับผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 (2.3) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การสนับสนุนของครอบครัว และการบริการของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์พหุคูณทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุรณี ทรัพย์ถนอม และปัทมา มูลหงส์ (2552, หน้า 65-69) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาขาวิชาการบัญชี ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยได้ศึกษา 1) ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ ความรับผิดชอบในตัวเอง ความสนใจในวิชาชีพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ ด้านผู้สอน ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ครอบครัว 3) ปัจจัยด้านอุปกรณ์และสถานที่ และ 4) ปัจจัยด้านหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามี 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ ความรับผิดชอบในตนเอง และ 2) ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ ผู้สอน ส่วนปัจจัยด้านอุปกรณ์และสถานที่ และปัจจัยด้านหลักสูตรไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี

เกล้า จักทอน (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปัจจัยด้านลักษณะของครูผู้สอน ปัจจัยด้านการส่งเสริมของผู้ปกครอง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ร่วมกันอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยได้ร้อยละ 72.80

อุรจันทน์ นามรักษ์ (2555) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และค่านำหนักความสำคัญระหว่างตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การรับรู้ความสามารถแห่งตน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเปิดรับข่าวสารและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กับการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำนวน 638 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามวัดความสามารถการกำกับตนเองในการเรียน การรับรู้ความสามารถแห่งตน และการเปิดรับข่าวสาร มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ และแบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .841, .868, .848 และ .753 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวแปรปัจจัยได้แก่การรับรู้ความสามารถแห่งตน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การเปิดรับข่าวสาร และการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการกำกับตนเองในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.804 ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการกำกับตนเองในการเรียน ได้ร้อยละ 64.60 2) ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถแห่งตน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเปิดรับข่าวสารและการคิดอย่างมีวิจารณญาณส่งผลทางบวกต่อการกำกับตนเองในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณส่งผลต่อการกำกับตนเองในการเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ความสามารถแห่งตน ด้านการเปิดรับข่าวสาร และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีค่านำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .669, .166, .125 และ .065 ตามลำดับ

สาลินี จงใจสุรธรรม (2559) ศึกษาวิจัยแบบผสมวิธีเกี่ยวกับปัจจัยเชิงเหตุพหุระดับของการกำกับตนเองในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ในระยะที่ 1 เพื่อศึกษากลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์ของครูผู้สอน และตัวแปรที่เกี่ยวข้องต่อการกำกับตนเองในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และกลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์ของครูผู้สอน ระยะที่ 2 ของการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเครื่องมือวัดการกำกับตนเองในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน 2) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงเหตุพหุระดับของการกำกับตนเองในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และ 3) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงเหตุของการกำกับตนเองในการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์ของครูผู้สอนที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน ผลการวิจัยในระยะแรกพบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน ได้แก่ แรงบันดาลใจในการเรียน และเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ในด้านครูผู้สอน ได้แก่ แรงบันดาลใจในการสอน และผลกาวิจัยระยะที่สอง พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องพัฒนามาจากผลการวิจัยระยะแรก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 468 คน และครูผู้สอนคณิตศาสตร์จำนวน 100 คน ได้มาจากการสุ่ม แบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัด จำนวน 13 แบบวัดผลการวิจัย พบว่า โมเดลเชิงสาเหตุการกำกับตนเองในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังจากการปรับโมเดล ($\chi^2 = 188.528$, $df = 111$, $CFI = 0.974$, $TLI = 0.960$, $RMSEA = 0.039$) ผลการวิเคราะห์ระดับนักเรียน พบว่า การรับรู้

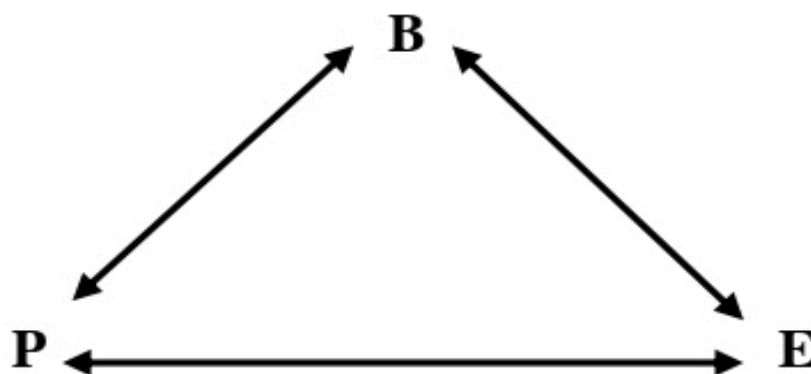
ความสามารถของตนทางการเรียน แรงบันดาลใจในการเรียน และการตั้งเป้าหมายทางการเรียนมีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองในการเรียนรู้คณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ระดับครู พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนทางการสอนและแรงบันดาลใจในการสอน มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองในการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์และพฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาศึกษานอกระบบยุคใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกตัวแปรจากการใช้เกณฑ์สำหรับการพิจารณามาแล้วข้างต้น ทำให้ได้ตัวแปร จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน การกำกับตนเองในการเรียน การสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัว พฤติกรรมการสอนของครู และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตัวแปรที่ได้มาแล้วผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มตัวแปรให้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคมที่นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีหลักของงานวิจัยนี้

ตอนที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคมเป็นแนวคิดทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดยแบนดูรา (Bandura, 1989) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ซึ่งมีความเชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ทั้งสิ้นและการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่เหล่านั้น สามารถเรียนรู้ได้โดย ประสบการณ์ตรงหรือโดยการสังเกต ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ประกอบด้วยแนวคิด 3 ประการ คือ 1) แนวคิดของการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) 2) แนวคิดของการกำกับตนเอง (Self-Regulation) และ 3) แนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) แนวคิดนี้เชื่อว่า การเรียนรู้ส่วนมากเป็นการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นแล้วพยายามเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ยกตัวอย่างเหตุการณ์ในปัจจุบัน เช่น การเลียนแบบจากการดูวิดีโอทาง YouTube ซึ่งนิยมทำกันมากในปัจจุบัน เป็นต้น โดยการเรียนรู้จากการสังเกต แบ่งออกเป็น 4 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการตั้งใจ เป็นความตั้งใจเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล 2) กระบวนการเก็บจำ คือ บุคคลจะจดจำลักษณะของตัวแบบและแปลงข้อมูล 3) กระบวนการกระทำ เมื่อจดจำได้แล้วบุคคลก็เริ่มที่จะปรับพฤติกรรมให้ใกล้ตัวแบบ และ 4) กระบวนการจูงใจ คือ เมื่อมีบุคคลอื่นสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงก็จะรู้สึกอยากทำอีก แบนดูรา กล่าวถึงพฤติกรรมและการเรียนรู้ของมนุษย์ว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกันเป็นการกำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) ระหว่างปัจจัยบุคคล (Personal) พฤติกรรม (Behavioral) และสภาพแวดล้อม (Environmental) ดังแสดงในภาพที่ 5



ภาพประกอบ 5 ปัจจัยพฤติกรรม (B) ปัจจัยบุคคล (P) และ ปัจจัยสภาพแวดล้อม (E)

ที่มา : A. Bandura (1986, p. 24)

จากภาพประกอบ 5 การกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย ปัจจัยพฤติกรรม (B) ปัจจัยบุคคล (P) และปัจจัยสภาพแวดล้อม (E) อาจมีอิทธิพลในการกำหนดซึ่งกันและกันที่ไม่เท่าเทียมกันและไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกันก็ได้ บางปัจจัยอาจมีอิทธิพลมากกว่าอีกปัจจัยหรือปัจจัยหนึ่งมีผลต่อการกำหนดปัจจัยอื่น ๆ เป็นต้น (Bandura, 1989) สำหรับปัจจัยบุคคลประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถของตน กระบวนการทางอภิปัญญา กลวิธีทางความรู้ และการรับรู้ของความรู้สึกและอารมณ์ ปัจจัยทางพฤติกรรม ประกอบด้วย การกระทำของแต่ละบุคคล การแสดงคำพูดและการคัดเลือก ปัจจัยสภาพแวดล้อม (Environmental) ประกอบด้วย โครงสร้างของสังคมและบริบทการเรียนรู้และอำนาจจากรูปแบบของประสบการณ์ การชักจูงทางภาษา และรูปแบบสัญลักษณ์ที่หลากหลายของข้อมูล (Bandura, 1986; Zimmerman, 1989) ทั้งหมดดำเนินการโดยมีปฏิสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลซึ่งกันและกันสองทิศทาง (Bandura, 1991) รายละเอียดของอิทธิพลแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) อิทธิพลด้านบุคคล (Personal influences) ประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถตนเองของนักเรียน (Student's self-efficacy perceptions) ซึ่งขึ้นอยู่กับส่วนอื่น ๆ ของอิทธิพลด้านบุคคลอีก 4 ส่วน คือ 1) ความรู้ของนักเรียน (Students knowledge) มี 2 ชนิด คือ ความรู้เชิงเนื้อหา (Declarative or Propositional knowledge) เป็นความรู้ที่ถูกจัดให้เป็นระบบอยู่ในรูปของภาษา (Verbal) ลำดับ (Sequential) หรือ โครงสร้างตามลำดับขั้น และความรู้ในการกำกับตนเอง (Self-regulative knowledge) เช่น กลวิธีการเรียนรู้และมาตรฐาน เป็นทั้งคุณภาพด้านกระบวนการและด้านเนื้อหา ซึ่งความรู้เชิงเนื้อหาและความรู้ในการกำกับตนเองมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน 2) กระบวนการอภิปัญญา (Metacognitive process) แบ่งเป็น ระดับแรก

คือ การวิเคราะห์ภาระงาน หรือการวางแผน และระดับเฉพาะเจาะจงของการกำกับตนเอง คือ กระบวนการควบคุมพฤติกรรม (Behavior control processes) นำไปสู่ความสนใจการจัดการ ความคงทน และการสังเกตการตอบสนองของกลวิธีและที่ไม่ใช่กลวิธี 3) เป้าหมาย (Goals) ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความจำเพาะเจาะจงระดับความยากและระยะเวลา เช่น การตั้งเป้าหมายระยะกลาง (Intermediate goals) หรือ เป้าหมายระยะยาวของผู้เรียนด้วย (Long term goals) (Bandura.1982) 4) ความรู้สึก (Affect) การตั้งเป้าหมาย ระยะยาวของนักเรียนและการใช้ กระบวนการควบคุมทางอภิปัญญาเป็นทฤษฎีที่ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถตนเองและความรู้สึก เหมือนกับความรู้ในการกำกับตนเอง แบนดูรา(A. Bandura, 1986, p. 348) กล่าวว่า นักเรียนที่มี การรับรู้ความสามารถตนเองสูง จะตั้งเป้าหมายที่ท้าทายเพื่อให้สำเร็จ

2) อิทธิพลด้านพฤติกรรม (Behavior influences) ที่สัมพันธ์กับการกำกับตนเอง ในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 กลุ่มย่อย คือ การสังเกตตนเอง การตัดสินใจตนเอง และการแสดง ปฏิริยาต่อตนเอง นอกจากนี้ ยังมีปฏิสัมพันธ์ของกระบวนการ กลวิธีการ กำกับตนเองทั้ง 3 กลุ่ม สามารถจำแนกตามทฤษฎี การเรียนรู้ปัญญาสังคม ดังนี้ 1) การแสดงปฏิริยาต่อตนเอง ด้านพฤติกรรม โดยนักเรียนจะแสวงหาการ ตอบสนองการเรียนรู้อย่างจำเพาะเจาะจงในด้านดี 2) การแสดงปฏิริยาต่อตนเองด้านบุคคล โดยนักเรียนจะแสวงหาการส่งเสริมกระบวนการส่วน บุคคลระหว่างการเรียนรู้ และ 3) การแสดงปฏิริยาต่อตนเองด้านสิ่งแวดล้อม โดยนักเรียน จะแสวงหาการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

3) อิทธิพลด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental influences) ประกอบด้วย ผลจากการปฏิบัติ (Enactive outcomes) ผลของการใช้ตัวแบบ (Modeling) การพูดชักชวน (Verbal persuasion) และโครงสร้างของสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ (Structure of the learning Context) คือ การเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลและจากผลจากการปฏิบัติ เป็นวิธีที่มีอิทธิพล มากที่สุดสำหรับเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความสามารถในตนเองและความคงทนของความรู้ในตัว ผู้เรียน ส่วนผลของการใช้ตัวแบบในการกำกับตนเองเป็นสิ่งสำคัญในทฤษฎีปัญญาสังคม ตัวแบบ ของกลวิธีการกำกับตนเองที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถใน ตนเอง ช่วยส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองและความมั่นใจในตนเองของนักเรียนแต่ละคนที่ผ่าน ประสบการณ์มากมาย ส่วนการพูดชักชวน เป็นวิธีการที่นำไปสู่กลวิธีการกำกับตนเองที่ได้ผลน้อยกว่าอิทธิพลตัวอื่น เนื่องจากขึ้นอยู่กับระดับความเข้าใจภาษาของผู้เรียน และโครงสร้างของ สิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้เป็นอิทธิพลตัวสุดท้ายของการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะภาระงานและสภาพแวดล้อม นักเรียนเรียนรู้กับบริบทของสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่

การเพิ่มระดับความยากของภาระงานหรือเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางวิชาการจากสถานที่ ๆ มีเสียงดังเป็นเงียบสงบเพื่อการเรียน จะส่งผลต่อการกำกับตนเองในการเรียนรู้ มีข้อค้นพบว่าการพิจารณาความสามารถในตนเองของนักเรียนขึ้นอยู่กับความยากของภาระงาน (Bandura, 1986)

ตอนที่ 5 ตัวแปรที่ทำการศึกษา

ตัวแปรที่ผู้วิจัยทำการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย แรงจูงใจในการเรียน การกำกับตนเองในการเรียน การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว พฤติกรรมการสอนของครู และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ รายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 แรงจูงใจในการเรียน

แรงจูงใจเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับแต่ละบุคคลในการแสดงออกเพื่อตอบสนองเป็นพฤติกรรม ซึ่งโดยปกติจะต้องมีสิ่งเรามาคอยกระตุ้นเพื่อทำให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงออก โดยในบริบทของงานวิจัยนี้ จะอยู่ในขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนนอกระบบที่เป็นกลุ่มหนึ่งภายในระบบการศึกษาของประเทศ และในกลุ่มนักเรียนนี้ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีบริบทแตกต่างจากทั่วไป โดยเฉพาะปัจจัยที่ทำให้เข้าศึกษาในระบบของการศึกษานอกระบบ ด้วยการวางแผนการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มนี้จึงถือได้ว่าการจะประสบความสำเร็จในการเรียนนั้น จำเป็นต้องมีปัจจัยในด้านแรงจูงใจมากพอที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายจนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้อย่างสมบูรณ์

ความหมายของแรงจูงใจ

สำหรับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน แรงจูงใจในการเรียนจัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนองค์ประกอบหนึ่ง จึงมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาให้ความสนใจและได้ให้ความหมายของแรงจูงใจเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาไว้ โดยแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1953: 110-111) ได้ให้นิยามของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่าหมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม (Standard of Excellence) หรือทำดีกว่าบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง พยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เกิดความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จหรือเมื่อประสบความสำเร็จล้มเหลว และในทำนองเดียวกัน เมอร์เรย์ (Murry, 1964: 19) ได้อธิบายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นความต้องการที่ได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยากด้วยการควบคุมจัดกระทำ วัตถุประสงค์หรือความคิดอย่างรวดเร็ว และเป็นอิสระมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ต้องการเอาชนะอุปสรรคและบรรลุถึงมาตรฐานที่ดีที่สุด ต้องการเป็นคนเก่งมีความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเองโดยการบรรลุผลความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ และแอดคิน

สัน (Atkinson, 1966: 240-241) ได้อธิบายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ตัวว่าการกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินผลจากตัวเองหรือบุคคลอื่นโดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม ผลจากการประเมินอาจเป็นสิ่งที่พอใจเมื่อกระทำจนสำเร็จหรือไม่พอใจเมื่อกระทำไม่สำเร็จ

นอกจากนี้ ดิงค์เมเยอร์ (Dinkmeyer, 1965: 166-169) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ และจะพยายามทำสิ่งไม่ดีให้ดีขึ้น สอดคล้องกับ ฮิลการ์ด (Hilgard, 1967: 153) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นแรงจูงใจชนิดหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีการกระทำเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม และเช่นเดียวกับ สุรวงศ์ ใควตระกุล (2541: 172) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศที่ตนเองได้ตั้งไว้บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัลแต่ทำเพื่อจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ในขณะที่ เซอคอร์ดและแบคแมน (Secord; & Backman, 1964) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า มาตรฐานพฤติกรรมของแต่ละบุคคลจะตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างกัน บุคคลที่ไม่ได้ตั้งมาตรฐานสำหรับตนเองก็จะมี ความพยายามน้อยและไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ ซึ่งเป็นเครื่องแสดงว่าบุคคลสองจำพวกนี้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน แม้ว่าจะมีอุปสรรคต่าง ๆ การมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในสิ่ง ๆ นั้นจะทำให้เกิดความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายในที่สุด ซึ่งดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2529, น. 17) ก็ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นความต้องการของบุคคลในอันที่จะฟันฝ่าอุปสรรคไม่ย่อท้อ และต้องการทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับ นวลละออ สุภาพผล (2536, น.30), สุชาติ สุธรรมารักษ์ (2531, น.186-187) ที่ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งบางครั้งเรียกว่าความต้องการสัมฤทธิ์ผล หมายถึง พลังความต้องการของบุคคลในสิ่งที่ดีเยี่ยม มีความมานะบากบั่นฟันฝ่าอุปสรรคในการทำงาน ต้องการความสำเร็จในการทำงานที่ยากและทำได้ดีกว่าคนอื่น ๆ รู้วิธีแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จอย่างถาวร ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงเป็นผู้ที่ตั้งใจทำงานเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูง เห็นความสำคัญของงานและคุณภาพมากกว่าลาภยศ สรรเสริญนับว่าเป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำและนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผล

สำหรับปาริฉัตร อันประเสริฐ (2543, น. 29) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึง ความปรารถนาที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แม้จะยุ่งยากลำบากก็ไม่

ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวางเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องการอิสระในการทำงาน ต้องการชัยชนะในการแข่งขัน มุ่งมั่นที่จะทำให้อัตราความสำเร็จเพื่อบรรลุมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ และมีความสอดคล้องกับ โสพิช ปลอดเขียว (2546, น. 18) ที่กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นความปรารถนาหรือความพยายามที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้บรรลุผลสำเร็จ โดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก หรือย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง พยายามหาวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกันกับ ภาษิณี สุฐิณี (2547, น. 44) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่าเป็นความปรารถนาที่จะบรรลุถึงผลสำเร็จในงานที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง พยายามหาวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาเพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จ ต้องการอิสระในการทำงานและการแสดงออก ต้องการชัยชนะในการแข่งขันมุ่งมั่นที่จะทำให้อัตราความสำเร็จ มีความสบายใจเมื่อพบความสำเร็จและวิตกกังวลเมื่อพบความล้มเหลว

จากความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาอย่างสูงสุดที่ส่งผลให้เกิดการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จบรรลุผลไปด้วยดีตามมาตรฐานขั้นสูงที่สุดที่ตนตั้งไว้ แม้ว่าในระหว่างทางจะมีความยากลำบากและอุปสรรคที่ขัดขวาง ก็จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดความพยายามด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นด้วยความมุ่งมั่น อดทน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และจะเกิดความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จ และในทางตรงข้ามจะเกิดความวิตกกังวลเมื่อกระทำไม่สำเร็จหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ล้มเหลว

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

จากการศึกษาพบว่า มีนักจิตวิทยาได้เสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้อย่างหลากหลาย และสำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับแนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3 ทฤษฎี ดังนี้ 1) ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ Murray 2) ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของ McClelland และ 3) ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ Atkinson

ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ Murray

Murray (1938) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้รวบรวมความต้องการทางจิตของมนุษย์ไว้ 29 ชนิด ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานที่จะทำให้เกิดแรงขับหรือแรงจูงใจ ซึ่งเป็นผลให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ดังนี้ 1) ความต้องการแสวงหาทรัพย์สมบัติ 2) ความต้องการเก็บรักษาและซ่อมแซมสิ่งต่าง ๆ 3) ความต้องการเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดหมดจด 4) ความต้องการเก็บรักษาหวงแหวน 5) ความต้องการการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ 6) ความต้องการความเหนือกว่า ดีกว่า 7) ความต้องการประสบความสำเร็จ 8) ความต้องการเป็น

ที่ยอมรับนับถือ 9) ความต้องการแสดงตัวตนให้ผู้อื่นประทับใจ 10) ความต้องการยอมทำตามผู้อื่นที่เหนือกว่า 11) ความต้องการหลีกเลี่ยงความล้มเหลว 12) ความต้องการเลี่ยงความเจ็บปวด 13) ความต้องการป้องกันตนเองมิให้ถูกตำหนิ 14 ความต้องการตอบโต้ ต้องการเอาชนะความอ่อนแอ และความกลัว 15) ความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น 16) ความต้องการแตกต่างจากผู้อื่น 17) ความต้องการเลียนแบบผู้อื่น 18) ความต้องการเป็นอิสระ 19) ความต้องการรักษาชื่อเสียงและศักดิ์ศรีของตน 20) ความต้องการที่จะก้าวร้าว ทำร้ายผู้อื่น 21) ความต้องการเข้าใจ ต้องการที่จะสามารถถามหรือตอบคำถามทั่วไป และความสนใจในทฤษฎี 22) ความต้องการยอมสยบ ยอมรับโทษ เป็นความต้องการที่รวมไปถึงการยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ การลงโทษ ความยอมต่อผลกระทบของตน 23) ความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และต้องการใกล้ชิดกับผู้ที่ตนเองรักใคร่ ชอบพอ 25) ความต้องการกีดกันผู้อื่น ความต้องการแยกตนเองออกจากสิ่งที่จะทำให้เกิดผลทางลบ 26) ความต้องการที่จะปกป้องคุ้มครองรักษาผู้อื่น หรือช่วยเหลือผู้อื่น 27) ความต้องการได้รับความช่วยเหลือและเห็นใจ 28) ความต้องการทำสิ่งสนุกสนานโดยไม่มีจุดประสงค์ 29) ความต้องการอยากรู้ อยากเห็น

Murray (1938) จึงเป็นบุคคลแรกที่ทำให้ความสนใจกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในฐานะเป็น 1 ใน 29 แรงจูงใจหรือความต้องการที่สำคัญของมนุษย์โดยกล่าวถึงความต้องการผลสัมฤทธิ์ (n-Achievement) ว่าเป็นความต้องการทางจิตที่อยู่ในมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ต้องการเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีพลังที่จะเอาชนะอุปสรรค มุ่งมั่นที่จะกระทำในสิ่งที่ยากให้ประสบผลสำเร็จ อีกทั้งได้ให้คำอธิบายความหมายของความต้องการผลสัมฤทธิ์ไว้ว่า เป็นความต้องการได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยาก ต้องการที่จะควบคุม จัดกระทำ หรือระเบียบวัตถุบุคคล หรือความคิด โดยกระทำสิ่งเหล่านี้อย่างรวดเร็ว และมีความเป็นอิสระให้มากที่สุดที่จะทำได้ต้องการเอาชนะอุปสรรคและบรรลุถึงมาตรฐานอันดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่งมีความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเองโดยการบรรลุความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะดังนั้น ในความหมายของ Murray (1938) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงคือ ผู้ที่ชอบกระทำสิ่งที่ยุ่งยากด้วยความมุ่งมั่นพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือความสำเร็จ

ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของ McClelland

McClelland (1987) สนใจความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพื้นฐานวัฒนธรรมทางสังคมและการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อสังคม ด้วยการอบรมเลี้ยงดูและวัฒนธรรมของสังคมเน้นความสำเร็จ สังคมเน้นความสัมฤทธิ์ผล จะทำให้พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกโดยเน้นความสัมฤทธิ์ผลตามภายใต้ขอบเขตของสังคม ดังนั้นการที่พ่อแม่ฝึก

ให้เด็กรู้จักช่วยตัวเอง ฝึกการคิดแก้ปัญหา และให้การเสริมแรงพฤติกรรมที่มุ่งความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และการทำงาน ฯลฯ การอบรมเลี้ยงดูดังกล่าว จะพัฒนาให้เด็กเจริญเติบโตเป็นคนที่ต้องการความสำเร็จมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและแรงจูงใจที่เขาอยู่นั้นจะมีผลต่อพฤติกรรมของเขา ทำให้ได้เป็นผู้นำกลุ่ม ผู้นำสังคม หรือ เป็นผู้ปฏิบัติที่มีความพยายามและมีประสิทธิภาพอันจะเป็นผลขึ้นในกลุ่มหรือสังคมที่เขาเป็นผู้นำ หรือเป็นสมาชิกอยู่ ดังนั้น สังคมที่สมาชิกมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงย่อมจะพัฒนาไปได้มากกว่าสังคมที่สมาชิกมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (สงวนศรี วิรัชชัย, 2527)

องค์ประกอบของแรงจูงใจ

แรงจูงใจในการเรียน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ แรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก มีรายละเอียดดังนี้

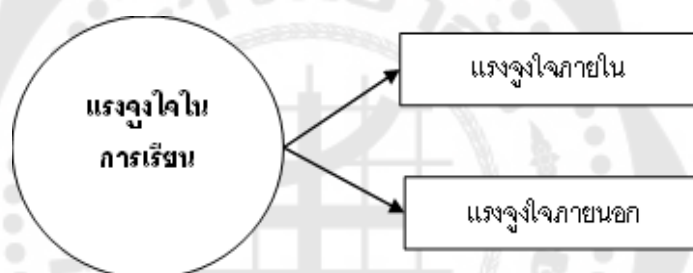
1. แรงจูงใจภายใน (intrinsic motives) เป็นสิ่งผลักดันจากภายในตัวบุคคล เป็นความต้องการที่จะกระทำด้วยตนเอง โดยไม่มีปัจจัยภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะเป็นความคิดเห็น ความสนใจ ความตั้งใจ เจตคติ หรือสิ่งต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมค่อนข้างถาวร (ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2557; สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556) โดยแรงจูงใจภายในเป็นสิ่งสำคัญของการประสบความสำเร็จด้านการเรียน เพราะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ในการเรียนอย่างต่อเนื่อง (Lepper et al., 2005; Haider et al., 2013; Ryan and Deci, 2000)

2. แรงจูงใจภายนอก (extrinsic motives) เป็นสิ่งผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม อาจจะเป็นการได้รับรางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง คำชม หรือสิ่งอื่น ๆ แรงจูงใจภายนอกนี้จะไม่คงทนถาวรต่อพฤติกรรมเท่ากับแรงจูงใจภายใน บุคคลจะแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองสิ่งจูงใจดังกล่าวเฉพาะที่ต้องการรางวัล ต้องการเกียรติ ชื่อเสียง คำชม การยกย่อง การได้รับการยอมรับ หรือสิ่งอื่นที่ต้องการ (ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2557; สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556; Rehman and Haider, 2013)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แรงจูงใจภายใน เป็นสิ่งที่เกิดจากภายในจิตใจ หรือความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลที่มีความยั่งยืนและคงทนถาวร แต่ในขณะที่แรงจูงใจภายนอกนั้นเกิดจากปัจจัยจากสภาพแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือสถานการณ์สิ่งจูงใจต่างๆ โดยแรงจูงใจภายนอกอาจจะมีการปรับเปลี่ยนได้ง่ายกว่าแรงจูงใจภายใน ดังนั้นการมีแรงจูงใจอย่างเพียงพอและเหมาะสมก็จะทำให้ผลของการทำกิจกรรมการเรียนรู้นั้นสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน แรงจูงใจ (Achievement motive) เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ

เพราะเป็นแรงขับภายในและภายนอกที่เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยให้คนเรามีความเพียรพยายาม มุ่งมั่นและตั้งใจที่จะบรรลุผลสำเร็จในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหากคนเรามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก ก็ย่อมที่จะมุ่งมั่นหาวิธีการที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุดให้ประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการในระดับที่มากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นหากมนุษย์เราต้องการบรรลุเป้าหมายดังที่วาดฝันไว้ ก็ควรสร้างแรงบันดาลใจเพื่อเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้มาก ๆ อันจะนำมาซึ่งความสำเร็จตามที่ต้องการในที่สุด เช่นเดียวกับความสำเร็จในการเรียน ผู้เรียนย่อมต้องมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มากเพียงพอเพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้บรรลุผลของการศึกษาเล่าเรียนได้ตามที่ตนเองตั้งเป้าหมายเอาไว้ และยังแสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลหรือส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาตัวแปรแรงจูงใจในการเรียนที่ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่แรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก ดังภาพที่ 6



ภาพประกอบ 6 องค์ประกอบแรงจูงใจในการเรียน

5.2 การกำกับตนเองในการเรียน

ความหมายของการกำกับตนเอง (Self-regulation)

Self-Regulated Learning หรืออาจใช้คำว่า Self-Regulation Learning และมีชื่อเรียกเป็นภาษาไทยหลายชื่อ เช่นการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง, การกำกับตนเองในการเรียน หรือการควบคุมตนเองในการเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า “การกำกับตนเองในการเรียน” ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ มีรายละเอียดดังนี้

ซิมเมอร์แมน (Zimmerman, 1989: 329) กล่าวว่า การกำกับตนเองในการเรียน หมายถึงการที่นักเรียนมีการกำกับตนเองเพื่อให้มีความรู้และทักษะต่าง ๆ โดยการรู้คิดของตนเอง มีแรงจูงใจและกระทำด้วยตนเอง มากกว่าที่จะอาศัยครู พ่อแม่ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ พินทริชและดีกรูท (สลิลภรณ์ สุตารักษ์สนธิสุด, 2553, น. 9; อ้างอิงจาก Pintrich; & De-Groot, 1990: 33) กล่าวว่า การกำกับตนเองในการเรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนมีกลวิธีการคิดของตนเองที่จะวางแผน

เตือนและปรับความคิดของตนเอง มีการจัดการและควบคุมความพยายามของตนเอง รวมทั้งการใช้กลยุทธ์ทางปัญญา

สารานุกรมนานาชาติทางการศึกษา (The International Encyclopedia of Education) เล่มที่ 9 (รจเรข รัตนอาจารย์, 2547, น.10; อ้างอิงจาก Hunsen; & Postlethwaite. 1994: 5400) ได้ให้ความหมายของการกำกับตนเองว่า หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตเพื่อมุ่งไปสู่ความมุ่งหมายของแต่ละคน อย่างยืดหยุ่นด้วยตนเอง

เบอร์ก และวินส์เลอร์ (รจเรข รัตนอาจารย์, 2547, น. 10; อ้างอิงจาก Berk; & Winsler. 1995:171) กล่าวว่า การกำกับตนเอง สรุปได้ว่าเป็นกระบวนการของการวางแผน การแนะนำ และการติดตามที่มีต่อพฤติกรรม และความสนใจด้วยตัวของตัวเอง

ชุงค์ และซิมเมอร์แมน (Schunk; & Zimmerman, 1997, p. 195-208) กล่าวว่า การกำกับตนเองสรุปได้ว่าเป็นกระบวนการที่กระตุ้นและสนับสนุนต่อความรู้ความเข้าใจ พฤติกรรมและความพอใจ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้

คาร์ตัน และนาวิกกี (ชนิตตา เกตุอาไพ, 2549, น. 9; อ้างอิงจาก Rudolph; & McAuley. 1997: 931; citing Carton; & Nowiki. 1994) กล่าวว่า การกำกับตนเองเป็นการร่วมกันของความคิดการประเมิน และกระบวนการของพฤติกรรม และเป็นตัวชี้เป้าหมายของการกระทำ และการตอบสนองทางอารมณ์

เทตลอค และ โรเบิร์ต (2011) กล่าวว่า การกำกับตนเอง หมายถึง กระบวนการที่ผู้เรียนจัดการความคิด พฤติกรรม และอารมณ์ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน กระบวนการจะเกิดขึ้นเมื่อทำตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้และเป็นกระบวนการที่จำเป็นไปสู่การมาซึ่งข้อมูลและทักษะต่าง ๆ

สุรวงศ์ โค้วตระกูล (2550, น. 224-225) กล่าวว่า การกำกับตนเอง คือ ความสามารถที่จะควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง โดยมีการตั้งมาตรฐาน และเกณฑ์ในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความพยายามที่จะประกอบพฤติกรรม (Consequences) ที่ผู้เรียนพึงพอใจ

วรรณิ ลิ้มอักษร. (2551, น. 89) กล่าวว่า บุคคลเป็นผู้กำกับพฤติกรรมของตนเอง (Self-Regulation) เมื่อบุคคลเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการกระทำของตนเอง บุคคลจะเป็นผู้กำกับการเรียนรู้และพฤติกรรมของตนเองด้วย

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต (2553, น. 332) กล่าวว่า การกำกับตนเอง คือ การที่บุคคลเป็นผู้จัดการเงื่อนไขและจัดการผลการกระทำด้วยตนเอง

จากความหมายของการกำกับตนเองในการเรียนที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การกำกับตนเองในการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนใช้กระบวนการกำกับตนเอง เพื่อให้มีความรู้และทักษะต่าง ๆ โดยมีการวางแผนจัดการควบคุม ความพยายาม และใช้วิธีการต่าง ๆ ปรับปรุงพฤติกรรมกรเรียนของตน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่พึงประสงค์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำกับตนเอง

ซิมเมอร์แมน (Zimmerman, 1989, pp. 330) กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมว่า การกำกับตนเองมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุอยู่ 3 ประการ ได้แก่ บุคคล สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมกรเรียนรู้อยู่โดยการกำกับตนเองไม่ได้เกิดจากกระบวนการภายในตัวบุคคลเพียงอย่างเดียวแต่ได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์ในสิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์ในด้านพฤติกรรมด้วย และในขณะเดียวกัน ปัจจัยด้านบุคคล สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (Reciprocal)

1. ปัจจัยด้านบุคคล เกิดขึ้นในขณะที่ผู้เรียนมีการพัฒนาการใช้วิธีการต่าง ๆ ในการกำกับตนเองไปสู่ความเป็นตนเองมากขึ้น (Self – Influence) ปัจจัยด้านอื่นจะมีอิทธิพลลดลงซึ่งตรงกันข้ามกับผู้เรียนที่อาศัยความช่วยเหลือจากเพื่อนในการทำการบ้านตลอดเวลา ก็จะมีการพัฒนาตนเองภายใต้ของอิทธิพลจากภายนอกตลอดเวลาเช่นกัน

2. ปัจจัยด้านพฤติกรรม เกิดขึ้นในขณะที่ผู้เรียนต้องอยู่ภายใต้ระเบียบหรือข้อปฏิบัติ เช่น กฎและระเบียบของสถานศึกษา ระเบียบของครู เป็นต้น ตัวอย่างเช่น เมื่อครูกำหนดหัวข้อรายงานให้นักเรียนทำรายงานเรื่อง “การปฐมพยาบาลในผู้ป่วยลมชัก” ก็จะเป็นการกำหนดเน้นที่พฤติกรรมของผู้เรียนมากกว่าการกำหนดหัวข้อเรื่อง “การปฐมพยาบาลในผู้ป่วย” ซึ่งผู้เรียนจะมีโอกาส “เลือก” หรือมีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมของตนเองมากกว่า

3. ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนจำเป็นต้อง ังได้รับคำแนะนำ หรือคำปรึกษา หรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น เช่น ครู เพื่อน เป็นต้น ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจะมีอิทธิพลต่อนักเรียนดังกล่าวโดยเพิ่มการเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อการสร้างและพัฒนามาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นให้เกิดขึ้นเป็นของตนเองต่อไป

จากแนวคิดการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ของตัวแปร 3 ชนิด คือ ตัวแปรทางด้านบุคคล ตัวแปรด้านพฤติกรรม และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม Bandura ได้เสนอแนวคิดการกำกับตนเองของบุคคลได้ว่า พฤติกรรมของบุคคลแม้จะถูกกำหนดจากปัจจัยภายนอก แต่บุคคลก็พยายามที่จะกำหนดพฤติกรรมของตนเอง โดยการควบคุมปัจจัยภายนอกและควบคุมปัจจัยภายในบุคคล และเรียกการกระทำเช่นนี้ว่า การกำกับพฤติกรรมตนเอง

(Self-regulated behavior) (Bandura, 1997, p. 6 ; Hergenhahn Olson, 1997, p. 337) เมื่อบุคคลได้เรียนรู้พฤติกรรมจากการสังเกตตัวแบบ พฤติกรรม และ/หรือผลลัพธ์ของพฤติกรรม ของตัวแบบ จะกลายมาเป็นเป้าหมาย หรือมาตรฐานการกระทำ (Performance Standards) ให้กับบุคคล และเมื่อบุคคลเริ่มต้นเรียนรู้ในเป้าหมายหรือมาตรฐานการกระทำ บุคคลเริ่มเรียนรู้ การประเมินตนเอง (Self-evaluation) ถึงการเรียนรู้นั้น จากนั้นบุคคลจะเริ่มเรียนรู้ การตัดสิน พฤติกรรมด้วยตนเอง (Self-judgment) และเรียนรู้การเกิดปฏิกิริยาต่อพฤติกรรมตนเอง (Self-reaction) ด้วยกระบวนการดังกล่าว บุคคลจึงเกิดการเรียนรู้ที่ควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ที่มาเกี่ยวข้องกับการกระทำของตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้ตนเองสามารถกระทำพฤติกรรมได้บรรลุสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ (Bandura, 1986a ; Schunk, 1989, p. 431-434)

องค์ประกอบการกำกับตนเองในการเรียน

จากการศึกษาความหมายของการกำกับตนเองในการเรียนข้างต้น พบว่า การกำกับตนเองในการเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมการกำกับตนเองในการเรียนที่ดีเป็นสิ่ง ที่สำคัญอย่างยิ่ง จึงมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาจำนวนมากได้ทำการศึกษาและอธิบายถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองในการเรียนไว้ ดังต่อไปนี้

Zimmerman (1989 อ้างถึงใน มุทิตา เศรษฐจิต, 2559) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบ ของการกำกับตนเองนั้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1. การกำกับตนเองภายใน (Covert Self-Regulation) หมายถึง อิทธิพลของ กระบวนการรู้การคิดของบุคคล ดังเช่น ความรู้พื้นฐานเดิม หรือลักษณะอารมณ์ความรู้สึก เป็นต้น ซึ่งการที่บุคคลควบคุมพฤติกรรมของตนเอง โดยใช้กระบวนการสังเกต กระบวนการตัดสินใจ และ กระบวนการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง ตลอดจนนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

2. การกำกับตนเองด้านพฤติกรรม (Behavioral Self-Regulation) หมายถึง กระบวนการภายในตัวบุคคล เริ่มขึ้นโดยการใช้กลวิธีและการกำกับการกระทำตนเองผ่านการรับรู้ ความสามารถของตนเอง โดยพยายามใช้กลวิธีการกำกับตนเอง เพื่อจะให้ได้มาซึ่งความรู้และ ทักษะต่าง ๆ โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ ดังเช่น นักเรียนใช้วิธีการตรวจการบ้านของตนเอง เพื่อจะได้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับความถูกต้องและการตรวจสอบจะต้องต่อเนื่องจนได้ข้อมูลย้อนกลับ จากการกระทำ

3. การกำกับตนเองด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Self-Regulation) เป็นกลวิธีจัดการกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการสถานที่ เช่น การจัดการเตรียมสถานที่

ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และทำการบ้าน ไม่มีเสียงรบกวน จัดแสงไฟให้เหมาะสม และการจัดเตรียมงานที่จะทำ เป็นต้น นอกจากนี้การกำกับตนเองในด้านสิ่งแวดล้อมนี้ จะต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของกระบวนการส่วนบุคคล เช่น การตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นต้น

Tadlock and Roberts (2011) ได้กล่าวถึง การกำกับตนเองในการเรียนเป็นสิ่งจำเป็นต่อแนวทางซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนออกแบบการเรียนรู้ได้ดีขึ้นและมีทักษะในการเรียนที่ดี การส่งเสริมการเรียนรู้แบบกำกับตนเองในชั้นเรียน ผู้สอนต้องสอนผู้เรียนที่มีกระบวนการกำกับตนเองในการเรียน ซึ่งประกอบด้วย 8 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. การตั้งเป้าหมายเป็นเกณฑ์ในการกระทำของบุคคล สำหรับในชั้นเรียนการตั้งเป้าหมาย หมายถึงการได้เกรดเฉลี่ยสะสมที่ดีจากการสอบ หรือการเข้าใจรายละเอียดในบทเรียนที่ดีได้ยิ่งขึ้น การบรรลุเป้าหมายในช่วงระยะเวลาที่สั้นจะนำไปสู่ความมุ่งมั่นในระยะยาว ถ้าผู้เรียนมีการตั้งเป้าหมายในระยะยาวจะทำให้ได้คะแนนสอบที่ดี เช่น การกำหนดระยะเวลาในการเรียน ดังนั้นยุทธวิธีการในการเป็นตัวช่วยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอบ ความรู้จากการเรียน ส่วนการกระตุ้นผู้เรียนตั้งเป้าหมายการเรียนในระยะสั้นจะทำให้ผู้เรียนเกิดความก้าวหน้าในการเรียนอีกด้วย

2. การวางแผน หมายถึง การวางแผนจะช่วยให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมาย และทำให้เกิดความผูกพัน ความสนใจ ความตั้งใจและความใส่ใจในการเรียน พร้อมทั้งค้นหาวิธีที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ การวางแผนประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) การตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้งานที่ได้รับมอบหมาย 2) การสร้างกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย และ 3) การตัดสินใจว่าจะใช้เวลาและทรัพยากรที่ต้องการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. การกระตุ้นตนเอง มีความสำคัญเพราะ จะเป็นการทำให้ผู้เรียนยอมที่จะอยู่ในชั้นเรียน การกระตุ้นตนเองไม่ได้เกิดจากการได้รับรางวัล เสริมแรงต่าง ๆ แต่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตั้งใจในการเรียนและเต็มใจรวมทั้งทำงานที่ได้รับมอบหมาย โดยผู้เรียนมีการสร้างเป้าหมายในการเรียนเอง ซึ่งเป็นแรงจูงใจภายในทำให้เกิดความก้าวหน้าที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ทำให้ผู้เรียนยืนหยัดที่จะเรียนวิชาที่มีความยาก ตลอดจนค้นพบกระบวนการเรียนที่พึงพอใจ

4. การควบคุมความสนใจ มีความจำเป็นถ้ามีความชัดเจนไม่ทำให้เกิดความเบี่ยงเบนหรือการไม่สนใจในการเรียน การจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เช่น ห้องเรียนที่เงียบปราศจากเสียงรบกวน การควบคุมความสนใจจะทำให้ผลการเรียนผู้เรียนเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับการให้เวลาในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น ผู้สอน

จะต้องกำจัดสิ่งเร้าต่าง ๆ ในให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนจะต้องกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนเบี่ยงเบนความสนใจไปจากการเรียน

5. ความยืดหยุ่นของการใช้ยุทธวิธี หมายถึง ผู้เรียนสามารถใช้วิธีการในการเรียนที่หลากหลายและมีการปรับใช้วิธีการตามความต้องการเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้เรียนอาจใช้เวลาและสร้างความคุ้นเคยกับวิธีการใหม่ๆที่มีความเหมาะสม รวมถึงผู้สอนอาจมีส่วนช่วยเหลือให้ผู้เรียนที่จะเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับการเรียนของตนเอง

6. การกระทำด้วยตนเอง หมายถึง ผู้เรียนต้องรับผิดชอบในการเรียนและผลสำเร็จที่ออกมาว่าจะเป็นเรื่องของตนเอง ตลอดจนทำให้เกิดความก้าวหน้าไปสู่เป้าหมาย กระบวนการด้วยตนเองเป็นการมองเอาวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อที่จะทำให้เกิดความก้าวหน้าในการเรียน โดยผู้เรียนจะต้องมีการตั้งเป้าหมายในการเรียน มีการวางแผนล่วงหน้า ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจในการเรียนของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการเน้นความสนใจในงานที่ได้รับมอบหมาย และใช้กระบวนการวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้าใจเนื้อหาและข้อมูลต่าง ๆ

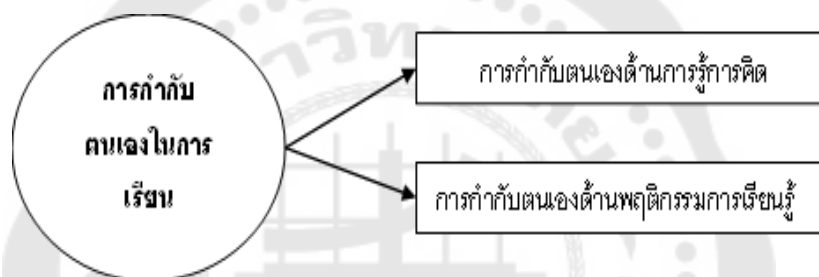
7. การแสวงหาความช่วยเหลือ หมายถึง ผู้เรียนมีการกำกับตนเองได้ดีจะไม่ทำทุกงานออกมาให้สำเร็จด้วยตนเอง แต่จะพยายามหาความช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อจำเป็น นี่คือนิสัยที่ทำให้การเรียนแบบการกำกับตนเองมีความแตกต่างจากวิธีการอื่น ๆ ผู้สอนสามารถช่วยผู้เรียนในเรื่องนี้ได้ด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายและให้โอกาสแก่ผู้เรียนที่จะเพิ่มเติมมีการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม

8. การประเมินตนเอง หมายถึง ผู้เรียนที่สามารถประเมินการเรียนได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะแยกออกจากการประเมินของผู้สอน ในการประเมินการเรียนของตนเองจะทำให้ผู้เรียนประเมินวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ และผู้เรียนจะทราบถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีการเพื่อให้เข้ากับการทำงานที่ตนเองได้รับมอบหมายในอนาคต ผู้สอนสามารถส่งเสริมการประเมินตนเองภายในชั้นเรียน ช่วยผู้สอนช่วยผู้เรียนสร้างเป้าหมายและวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียน และปรับเปลี่ยนเป้าหมายและวิธีการต่าง ๆ ในการเรียนให้เข้ากับผลการเรียนที่จะออกมา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การกำกับตนเองในการเรียนที่อธิบายโดยแนวคิดของซิมเมอร์แมน (Zimmerman, 1989) เป็นกระบวนการที่บุคคลวางแผน มีการกำกับและควบคุมพฤติกรรมของตนเอง กล่าวคือ เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนมีการกำกับตนเองเพื่อให้มีความรู้และทักษะต่าง ๆ โดยมีอิทธิพลของกระบวนการรู้การคิดของบุคคล เช่น ความรู้พื้นฐานเดิม หรือลักษณะอารมณ์ความรู้สึกของตนเองในสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ และมีการกำกับและควบคุม และมีแรงจูงใจต่อสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผู้การใช้กลวิธีทางการรู้คิดในการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้เรียนเรียนที่รู้จัก

การกำกับตนเองจึงสามารถเริ่มกระบวนการกำกับตนเองด้วยความพยายามที่จะไฝหาความรู้และทักษะต่าง ๆ

จากการศึกษาค้นคว้าและการทบทวนเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ จากองค์ประกอบของการกำกับตนเองที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการกำกับตนเองในการเรียนประกอบด้วย 2 ด้าน คือ การกำกับตนเองด้านการรู้การคิด และการกำกับตนเองด้านการกำกับตนเอง ซึ่งบุคคลที่มีการกำกับตนเองสูงย่อมจะส่งผลให้มีความคิดและการกระทำที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ให้ประสบความสำเร็จได้ และยังแสดงให้เห็นว่า การกำกับตนเองเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลหรือส่งผลต่อคุณลักษณะของนักศึกษา ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาตัวแปรการกำกับตนเอง ดังภาพที่ 7



ภาพประกอบ 7 องค์ประกอบการกำกับตนเองในการเรียน

5.3 การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว

การสนับสนุนและได้รับการส่งเสริมจากครอบครัวเป็นสาเหตุหนึ่งของความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ โดยที่เป็นการสนับสนุนจากบุคคลใกล้ชิดของตัวของนักศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดกำลังใจในการมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น การให้ความหมายของการสนับสนุนจากครอบครัว ขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้ศึกษาแต่ละบุคคลและที่ผ่านมาได้มีผู้ให้ความหมายของการสนับสนุนจากครอบครัวไว้โดยตรงไม่มากนัก ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของการสนับสนุนจากครอบครัวไว้ ดังต่อไปนี้

ความหมายของการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว

การสนับสนุนจากครอบครัว เป็นการการสนับสนุนทางสังคม (Social Support) ซึ่ง (House, Kahn, McLeod, and Williams (1985)) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม (Social support) หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลและข่าวสาร วัตถุประสงค์ของ หรือการสนับสนุนด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นแต่ละบุคคลหรือกลุ่มคน และเป็นผลให้ผู้รับได้ปฏิบัติหรือแสดงออกทางพฤติกรรมไปในทางที่ผู้รับต้องการ แรงสนับสนุน

ทางสังคมอาจมาจากบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน เพื่อนร่วมงาน เพื่อนนักเรียน ครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือบุคคลรอบข้างที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมถือเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีความสำคัญต่อบุคคลเป็นอย่างมาก โดยมีนักวิจัยและนักการศึกษาได้ทำการศึกษาและให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังเช่น Kahn (1997) และ Cobb (1976) ได้กล่าวถึงการสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลอย่างมีจุดมุ่งหมาย มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันรวมถึงการที่บุคคลได้รับข้อมูลที่ทำให้เชื่อว่าตนได้รับความรัก ความเอาใจใส่ การเห็นคุณค่า การยอมรับจากบุคคลรอบข้าง และรับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสังคมที่มีความสัมพันธ์กัน มีความสอดคล้องกับ Taylor, Peplau, & Sears, 2000 (อ้างถึงใน Savi Cakar and Karatas, 2012) ที่ได้ระบุว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผ่านการให้ความต้องการทางจิตใจ การให้วัตถุ การให้ข้อมูล หรือผลป้อนกลับแก่บุคคลที่ตนมีปฏิสัมพันธ์ด้วย การสนับสนุนทางสังคมจึงเสมือนเป็นเครื่องมือที่ช่วยลดความเครียดและเพิ่มสุขภาพทางกาย ซึ่งสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอและให้ความสำคัญเฉพาะการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัวเท่านั้น

การให้คำอธิบายและการให้ความหมายของการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัว ขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้ศึกษาแต่ละบุคคลและที่ผ่านมานี้ได้มีผู้ให้ความหมายของการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัวไว้โดยตรงไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมความหมายของการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัวตามที่มีนักวิชาการหรือนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศชี้ให้เห็น ดังต่อไปนี้

Kim and Kim (2003) ได้ให้คำจำกัดความของการสนับสนุนของครอบครัวไว้ว่าการสนับสนุนของครอบครัว หมายถึง การที่หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ได้ดูแลและเกื้อกูลบุตร Teufel-Shone, Staten, Irwin, Rawiel, Brovo, และ Waykayuta (2005) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนของครอบครัว คือ การที่สมาชิกในครอบครัวสามารถแสดงความรู้สึกของตนเองได้อย่างเปิดเผย และมีระดับของความขัดแย้งระหว่างบุคคลในครอบครัวต่ำ

อัครสรฯ สถาพรจนา (2551) ได้สรุปนิยามของการสนับสนุนจากครอบครัวจากแนวคิดของ House (1985) ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนทางสังคมที่เป็นแหล่งสนับสนุนปฐมภูมิอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของชีวิต เพราะครอบครัวเป็นกลุ่มที่มีความผูกพันกันตามธรรมชาติ มีความผูกพันทางอารมณ์และจิตใจ มีทัศนคติและพฤติกรรมที่ช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้มีการดำเนินชีวิตร่วมกัน เป็นแหล่งให้คำปรึกษา รวมทั้งมีการพึ่งพิงกันทางเศรษฐกิจ สังคม และการปฏิบัติ

หน้าที่ และมีลักษณะไม่เป็นทางการ ทำให้บุคคลมีความใกล้ชิดสนิทสนม มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีคนคอยรับฟัง ให้คำปรึกษาและคอยช่วยเหลือกันและกัน การสนับสนุนจากครอบครัวจึงเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมแห่งแรกที่บุคคลได้รับด้วยความเต็มใจโดยไม่มีข้อต่อรอง

Cronbach (ธีรกีัญญา โอชรส, 2551: 50; อ้างอิงจาก Cronbach, 1970: 112-115) ได้กล่าวถึงความหมายของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า การที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อเด็กและที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เอาใจใส่ ดูแล เข้าใจ ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็ก

เยาวพา เดชะคุปต์ (พิชญาดา ดำแก้ว, 2549: 25; อ้างอิงจาก เยาวพา เดชะคุปต์, 2542: 12) ได้กล่าวถึงความหมายของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า ในการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาเด็ก พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีความสำคัญมากในการเลือกใช้วิธีการอบรมสั่งสอน แนะนำและปฏิบัติต่อเด็ก เพื่อที่จะส่งเสริมและสนองความต้องการในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ ด้านคุณธรรม ด้านสังคม ด้านบุคลิกภาพ และด้านสติปัญญา ซึ่งลักษณะวิธีการต่าง ๆ ที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการเลี้ยงดูเด็กนั้น จะต้องคำนึงถึงวัยและความต้องการของเด็ก เมื่อพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีความเข้าใจจะช่วยให้สามารถจัดประสบการณ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ดี

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551: 14-15) ได้กล่าวถึงความหมายของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่หรือผู้ปกครองกับเด็ก ซึ่งส่งผลต่อเด็กในทุกด้าน เด็กสามารถเรียนรู้ ทำงาน และอยู่ร่วมกับเพื่อนได้อย่างมั่นใจและมีความสุข หากได้รับการสนับสนุนที่ดี การอบรมเลี้ยงดูที่ดี และถูกต้องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จะเป็นทั้งผู้เลี้ยงดู ผู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการ และผู้ที่ให้การศึกษา โดยมีการอบรมมารยาทสังคม การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม และยังมีบทบาทในการสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อเพื่อน และการปรับตัวเข้ากับสังคม ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ ทั้งโดยการเลียนแบบและการสั่งสอนจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

กล่าวโดยสรุป การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวคอยช่วยเหลือกันทั้งในด้านของการเงิน และจิตใจ กล่าวคือ คอยให้ทุนสนับสนุนจนเจือกัน มีความผูกพันกัน คอยดูแลเอาใจใส่ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ให้คำปรึกษาให้กำลังใจกัน และให้การยอมรับกันโดยปราศจากเงื่อนไข

องค์ประกอบการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัว

Blankfeld และ Holahan (1996) ได้ศึกษาองค์ประกอบของการสนับสนุนจากครอบครัว จำนวน 3 องค์ประกอบ และให้นิยามแต่ละองค์ประกอบไว้ ดังต่อไปนี้ 1) ความผูกพัน

แน่นแฟ้น (Cohesion) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีการช่วยเหลือ และสนับสนุนเกื้อกูลกัน
 2) การแสดงออก (Expressiveness) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวสามารถแสดงออกทาง
 ความคิด ความรู้สึก และการกระทำได้อย่างเปิดเผย 3) การมีความขัดแย้งในครอบครัวระดับต่ำ
 (Low conflict) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีปัญหาขัดแย้งกันในครอบครัว และแสดงออกถึง
 ความโกรธต่ำ

นอกจากนี้ King, et al. (1996) ได้เสนอประเภทของการสนับสนุนของครอบครัว
 ว่าประกอบด้วย การสนับสนุน 2 ด้าน ได้แก่ 1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional
 sustenance) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีทัศนคติ และพฤติกรรมที่เป็นการกระตุ้นและส่งเสริม
 เข้าใจ เอาใจใส่ ให้กำลังใจกัน เต็มใจที่จะรับฟังสนทนา ให้คำแนะนำ และมีทัศนคติทางบวก
 รวมถึงดูแล ห่วงใย ให้ความสนใจในสิ่งที่สมาชิกทำอยู่ 2) การสนับสนุนด้านทรัพยากร
 (Instrumental support) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวแสดงทัศนคติ และพฤติกรรม
 ในการจะช่วยเหลือครอบครัวด้านสิ่งของ เงินทอง หรือแรงงาน รวมถึงมีความเต็มใจที่จะแบ่งเบา
 ภาระในบ้าน

ส่วน Schaefer, Coyne, and Lazarus (1981, pp. 381-406) ได้แบ่งประเภท
 ของการสนับสนุนจากครอบครัวออกเป็น 3 ด้าน ซึ่งจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับ King, et al. แต่
 การสนับสนุนในแต่ละด้านของ Schaefer; et al. มีลักษณะที่ครอบคลุมมากกว่า กล่าวคือ การ
 สนับสนุนของครอบครัว แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การสนับสนุนเกี่ยวกับด้านอารมณ์ (Emotional
 Support) ซึ่งเกี่ยวกับความรู้สึก หรือเป็นการทำให้กำลังใจและดูแลเอาใจใส่ มีความเห็นอกเห็นใจ
 และการแสดงความรักความผูกพันต่อกันในครอบครัว รวมถึงการเห็นคุณค่าและยอมรับ 2) การ
 สนับสนุนเกี่ยวกับด้านความรู้และข้อมูลข่าวสาร (cognitive support or information support) ซึ่ง
 เกี่ยวกับการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสาร ให้คำแนะนำที่สามารถนำไปเป็นประโยชน์ และมีการให้
 ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ และ 3) การสนับสนุนเกี่ยวกับด้านสิ่งของและบริการ (materials
 support or tangible support) ซึ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ช่วยเหลือและสนับสนุนที่เป็นสิ่งของ
 อุปกรณ์ เงิน หรือการบริการ หรืออื่นๆ

ในขณะที่ Kaplan, Cassel, and Gore (1977) ที่กล่าวว่า การสนับสนุนจาก
 ครอบครัวเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
 โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1) การสนับสนุนด้านความรู้สึกทางสังคม (Socio emotional aid) ได้แก่
 การได้รับความรักความเข้าใจ ความเห็นใจ การยอมรับและเห็นค่าจากบุคคลที่ตนให้ความสำคัญ

2) การสนับสนุนด้านทรัพยากร (Instrumental aid) ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับคำปรึกษา การแบ่งเบาความรับผิดชอบ หรือการช่วยเหลือด้านทรัพย์สินเงินทอง

ความสำคัญของการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว

Cronbach (ธีรภัฏญา โอชรส, 2551: 50; อ้างอิงจาก Cronbach, 1970: 112-115) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิต มักมาจากครอบครัวที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อเด็กและที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ถ้าเด็กมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่เอาใจใส่ ดูแล เข้าใจ ให้ความรัก ความอบอุ่นแล้วจะทำให้เด็กเรียนได้เต็มที่และประสบความสำเร็จในการเรียน

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2544, pp. น. 153-154) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองนับว่าเป็นบุคคลสำคัญมากในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพราะเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมาก ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของเด็กได้ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการด้านอาหาร ความต้องการด้านความรักความอบอุ่น ซึ่งรวมทั้งความต้องการด้านการศึกษาของเด็กอีกด้วย

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2546, pp. น. 42-43) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า มีปัจจัยอยู่หลายประการที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งหนึ่งในนั้นได้แก่ พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ซึ่งพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการรากฐานชีวิตในทุก ๆ ด้านและยังเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษาของเด็ก ดังนั้นผู้ที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลคือ พ่อแม่หรือผู้ปกครอง

วนิช สุธารัตน์ (2547: 296) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า บทบาทของครอบครัว หรือ พ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก ซึ่งสามารถทำการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนกระทั่งถึงอายุประมาณ 14-15 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เด็กมีความคิดสร้างสรรค์พัฒนาถึงจุดสูงสุด

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551: 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า เด็กสามารถเรียนรู้ ทักษะ และมีความสุข หากได้รับการสนับสนุนที่ดี จากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ซึ่งมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูและผู้ให้การศึกษา

อารี พันธุ์มณี (2557: 116) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่การปลูกฝังความคิด

สร้างสรรค์ของเด็กเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ในขั้นสูงขึ้น

จากความสำคัญของการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครองที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เด็กเกิดความตั้งใจเรียนเป็นเด็กดี มีความสนใจในการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถคิดค้นหาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ และยังเป็นแรงที่จะช่วยผลักดันให้เด็กมีความสำเร็จในชีวิตในอนาคตที่ดี

ลักษณะของการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว

วัลลิกา ฉลากบาง (2535, p. น. 34) ได้กล่าวถึงลักษณะของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจ เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น อีกทั้งยังควรจัดหาหนังสือหรืออุปกรณ์ให้กับเด็ก ควรมีการจูงใจและเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็ก พยายามศึกษาทำความเข้าใจความสามารถของเด็ก ไม่ควรคาดหวังกับเด็กจนเกินไป และมีทัศนคติที่ดีต่อครูและโรงเรียน

เยาวพา เตชะคุปต์ (2536, p. น. 92) ได้กล่าวถึงลักษณะของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จ ให้แรงเสริมกำลังใจพ่อแม่หรือผู้ปกครองอาจทำได้โดยการพูดชมเชย แสดงความชื่นชมให้รางวัลอื่นๆ นอกจากนี้จะทำให้เด็กเกิดความความสำเร็จแล้วยังเป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาบุคลิกภาพ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมานะพยายาม เป็นต้น

วาโร เฟิงส์วีสดี (2544, p. น. 154) ได้กล่าวถึงลักษณะของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองนอกจากจะเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโต โดยการตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ อบรมระเบียบวินัยทางสังคม ตลอดจนกิจวัตรยามารยาท ส่งเสริมด้านพัฒนาการต่างๆ เพื่อให้มีความพร้อม และส่งเสริมความสนใจของเด็ก โดยการจัดสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวให้เหมาะสม

ณัฐพงษ์ วงศ์สุ้ย (2552, p. น. 43) ได้กล่าวถึงลักษณะของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองอาจช่วยครูส่งเสริมการเรียนการสอนเมื่อเด็กอยู่ที่บ้านได้โดยการจัดสภาพแวดล้อมและสภาพการณ์ที่บ้านที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม เอาใจใส่ในการเรียนและจัดหาวัสดุ สื่อการศึกษาอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนของนักเรียน

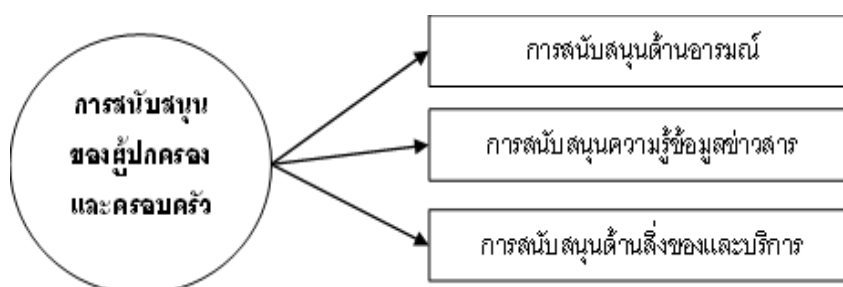
อารี พันธุ์มณี (2557: 108-115) ได้กล่าวถึงลักษณะของการสนับสนุนของผู้ปกครองไว้ว่า บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เช่น

การให้ความรักความอบอุ่น มีการซักถาม สนใจต่อคำถามของเด็ก จัดสถานที่ที่ปลอดภัยให้เด็กได้ มีการสำรวจ ทดลอง ค้นคว้า จัดหาอุปกรณ์ทางการเรียนให้แก่เด็ก จัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก มีการจัดมุมหนังสือไว้สำหรับเด็ก เป็นต้น

จิตติมา บัวมาศ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนหลักสูตรศิลปกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมจากผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

ปัญญา ชูช่วย (2551) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ได้แก่ รายได้ของครอบครัว

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัวของ Schaefer; et al. ที่แบ่งการสนับสนุนออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ เป็นการแสดงออกของผู้ปกครองและครอบครัวที่ปฏิบัติต่อผู้เรียนโดยการให้ความสนใจ เอาใจใส่ ดูแลและให้กำลังใจผู้เรียน 2) การสนับสนุนความรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการแสดงออกของผู้ปกครองและครอบครัวที่ปฏิบัติต่อผู้เรียนโดยใช้การกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้อยู่เสมอ ให้คำปรึกษาหรือแนะนำในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ แก้ปัญหา รวมถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับ เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 3) การสนับสนุนด้านสิ่งของและบริการ เป็นการแสดงออกของผู้ปกครองและครอบครัวที่ปฏิบัติต่อผู้เรียนโดยการให้การสนับสนุนจัดเตรียมสิ่งของและบริการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของเงิน หนังสือ อุปกรณ์การเรียนรู้เพิ่มเติมให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อความจำเป็น ดังนั้น องค์ประกอบของการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอารมณ์ 2) ความรู้ข้อมูลข่าวสาร และ 3) สิ่งของและบริการ ดังภาพที่ 8



ภาพประกอบ 8 องค์ประกอบของการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว

5.4 พฤติกรรมการสอนของครู

การจัดการเรียนการสอนนั้น มีบุคคลที่สัมพันธ์กันสองฝ่ายคือนักเรียนและครู พฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนจึงมีความเกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะพฤติกรรมการสอนของครูที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ หากครูเป็นผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดประสบการณ์สู่นักเรียนได้ดีจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดคุณภาพตามที่ต้องการ ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการสอนไว้มากมาย โดยผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ความหมายของพฤติกรรมการสอน

บุญชม ศรีสะอาด (2537: 2) ให้นิยามของพฤติกรรมการสอนของครูไว้ว่า พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง การจัดกิจกรรมของครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะมีการทำกิจกรรมที่อาศัยกระบวนการทางสมอง เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การเปรียบเทียบ เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การประเมินผล เป็นต้น การดาเนินการของผู้ครูสอนอาจอยู่ในรูปของการบรรยาย การอธิบาย การสาธิต การให้อ่านเนื้อหาสาระ การให้อภิปราย การให้ทำแบบฝึกหัด การให้ศึกษาจากสื่อ เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ก) ให้ความหมายของพฤติกรรมการสอนของครูไว้ว่า บทบาทของครูผู้สอนเป็นการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีกำหนดเป้าหมายให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และใช้วิธีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย ประกอบกับการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม หรือมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในบริบทของชุมชนและสังคม รวมถึงประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน และมีการประเมินความเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน และนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสะท้อนหลังสอนเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

อารี พันธุ์มณี (2544) ให้ความหมายของพฤติกรรมการสอนของครูไว้ว่า ครูมีหน้าที่สอนให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก จิตใจ และทัศนคติ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตนในทางที่ดั่งงามเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับารรณของสังคม

อุไรพร พานิชกุล (2539) ให้ความหมายของพฤติกรรมการสอนว่าเป็น พฤติกรรมที่ครูแสดงออกเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในหลักสูตรที่เรียน

พุกษา สุขุมภักย์ (2546) กล่าวว่าพฤติกรรมการสอน หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของครูที่เกิดขึ้นในขณะที่สอนและที่เกี่ยวข้องกับการสอน ในด้านลำดับขั้นของกิจกรรมในการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์ในการเรียนรู้ การวัดประเมินผล ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน บุคลิกภาพและจรรยาบรรณของครู

จินดา ทับจิ้น (2546) กล่าวว่าพฤติกรรมการสอน หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของครูในขณะที่ทำการสอนแต่ละครั้ง ด้วยการใช้เทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย เป็นการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้คิดค้นคว้าและสร้างความรู้ด้วยตนเองให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน เป็นการเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดข้อมูลความรู้มาเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดมากที่สุดและเกิดผลดีที่สุดในศักยภาพของแต่ละบุคคล

วชิราพร มหาวงศ์นันท์ (2546 : 18) กล่าวว่าพฤติกรรมการสอนหมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดหรือดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียน ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสามารถทางปัญญา วิธีการเรียนรู้โดยบูรณาการคุณธรรม ค่านิยม ค่านิยมอันพึงประสงค์การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ตามความสนใจด้วยวิธีการ กระบวนการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่เชื่อมโยงกับชีวิตทั้งในและนอกห้องเรียน มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตรที่กำหนด

จากความหมายของพฤติกรรมการสอนของครูที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าพฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของครูในระหว่างที่ดำเนินการสอน รวมไปถึงการใช้จิตวิทยาในการสอน ครูควรมีวิธีการสอนที่หลากหลาย มีการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิด มีการใช้สื่อการสอนที่แปลกใหม่ น่าสนใจ มีการช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเต็มที่ อีกทั้งพฤติกรรมการสอนยังเป็นการกระทำหรือการแสดงออกของครูในขณะที่สอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ หรือสถานการณ์แวดล้อม ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์

ความสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครู

วัลลิกา ฉลากบาง (2535, p. 60) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครูไว้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาเชาวน์ปัญญา ความสามารถเฉพาะด้านและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ครูสามารถจัดบรรยากาศในห้องเรียน เลือกวิธีการสอน กำหนดกิจกรรม และใช้ระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ที่มีส่วนเสริมสร้างพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์

มาลี จุฑา (2544: 222) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครูไว้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ นักเรียน เพราะครูยอมใกล้ชิดกับนักเรียน รู้จักและเข้าใจนักเรียนถึงลักษณะเด่น ลักษณะด้อย โดยเฉพาะนักเรียนในระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษา นักเรียนจะรัก ศรัทธา เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของครู ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ครูมีกำลังใจ มีความสุข และพอใจที่จะส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ นักเรียน

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548: 252) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครูไว้ว่า ถ้าครูมีลักษณะยิ้มแย้มแจ่มใสจะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนร่าเริงแจ่มใส เรียนด้วยความสบายใจ ตรงข้ามกับครูที่มีสีหน้าเฉยเมย เคร่งขรึม นักเรียนจะรู้สึกอึดอัด ไม่กล้าซักถาม หรือแสดงความคิดเห็น ในห้องเรียนจะเต็มไปด้วยความเครียด ดังนั้น บุคลิกภาพและการควบคุมอารมณ์ของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ได้อย่างดี

อารี พันธมณี (2557: 126) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครูไว้ว่า การสอนความคิดสร้างสรรค์เน้นความสำคัญของการจัดกิจกรรมที่ทำทลายและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนการคำนึงถึงบรรยากาศที่ส่งเสริมให้คนกล้าคิด กล้าแสดงออก และครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้เกิดกิจกรรมการเรียน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพพฤติกรรมการสอนของครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ถือว่าเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งถนอม แสงบุญ (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครูไว้ดังนี้ 1) พฤติกรรมการสอนของครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) สมรรถภาพเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และอุปนิสัยหรือบุคลิกภาพที่ส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งครูที่ดีและมีประสิทธิภาพในการสอนต้องมีสมรรถภาพครอบคลุมในด้านการปฏิบัติการสอน 3) พฤติกรรมการสอนของครูแสดงได้หลายลักษณะแตกต่างกัน การรับรู้ถึงพฤติกรรมการสอนของครูที่เป็นปัจจุบัน สามารถช่วยให้ทราบแนวโน้มของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนและควบคุมพฤติกรรมการสอนของครูได้ 4) ความเข้าใจแนวคิดของ

บทบาทและเข้าใจตนเองจะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมการสอนของครูได้ดีขึ้น 5) ความรู้ความเข้าใจของสาเหตุพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียนของครู สามารถช่วยให้ครูปรับปรุงแก้ไข ควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมการสอนของตนเองได้

จากความสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครูที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ครูควรมีการสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่น รู้สึกผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด รู้สึกถึงความปลอดภัย รู้สึกว่าครูให้ความเป็นกันเองและจริงใจต่อเด็ก ซึ่งครูจะต้องแสดงความรัก ความเข้าใจ และความห่วงใยในตัวเด็ก มีการยอมรับและให้กำลังใจนักเรียนโดยมีการแสดงออกอย่างจริงใจ เนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดพัฒนาการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งครูควรมีการสร้างบรรยากาศให้เด็กใช้ความสามารถของตนเองและให้อิสระแก่เด็ก ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง เกิดความเชื่อในความสามารถในตนเอง นอกจากนั้นยังส่งผลให้เด็กนั้นรู้สึกว่าคุณครูมีคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและสามารถทำงานกลุ่มได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

องค์ประกอบพฤติกรรมการสอนของครู

ในการศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนของครู ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงไว้ ซึ่งผู้วิจัยขอตั้งต่อไปนี้

ปีนวดิ จิระนรานุรักษ์ (2519) ได้จัดกระบวนการสอนของครูที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนไว้ 9 ลักษณะ ได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะส่วนตัว คือ พฤติกรรมของครูที่แสดงออกขณะสอนซึ่งเป็นส่วนประกอบของบุคลิกภาพของครูที่ดี เช่น สนใจผู้เรียนโดยทั่วถึงกัน มีอารมณ์มั่นคง 2) ด้านคุณภาพของเสียง คือ พฤติกรรมของครูเกี่ยวกับการใช้ภาษาพูด การใช้ความหมายทางการสื่อสาร และการใช้สำเนียงในการพูดอย่างเหมาะสมถูกต้อง 3) ด้านการเตรียมการสอน หมายถึง ครูสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอน และมีการวางแผนการสอนและจัดกิจกรรมหรืออุปกรณ์ได้เหมาะสมสอดคล้อง 4) ด้านเนื้อหา คือ สามารถเลือกเนื้อหาได้เหมาะสม เพื่อจัดการเรียนการสอน 5) ด้านการเสริมแรงทางการเรียนและการสร้างแรงจูงใจ เช่น การมีพฤติกรรมส่งเสริมและให้กำลังใจผู้เรียน 6) ด้านการประเมินผลการสอนและการเรียน เป็นการสะท้อนผลการสอนเพื่อพัฒนาการสอนของตนเอง และให้เหมาะสมยิ่งขึ้น 7) การบริหารจัดการและความคุมชั้นเรียน 8) ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน เช่น การให้กำลังใจแก่นักเรียน การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและซักถามข้อสงสัย 9) ด้านให้งานและแบบฝึกหัด ได้แก่ ให้งานให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง

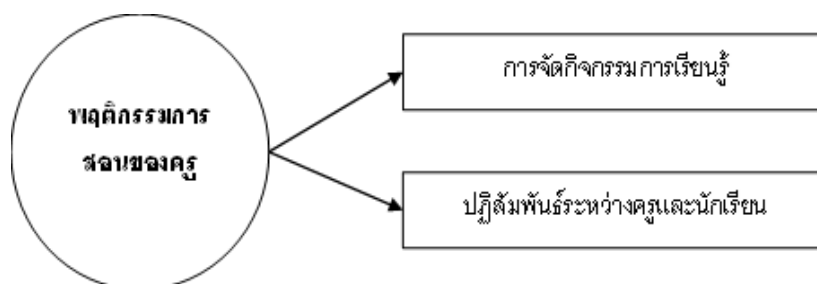
บุคคลและสามารถแนะแนวทางให้นักเรียนได้รับความสำเร็จในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งการรับผิดชอบต่องานของนักเรียนด้วย

ในขณะที่ ดนตรี เงินศรี (2551: 52-53) ได้สรุปลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูไว้ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการเตรียมการสอน คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอน มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และวางแผน 2) ด้านวิธีการสอนและเนื้อหา คือ สามารถใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม ประยุกต์ใช้สื่อประกอบการสอน และมีการสอนแบบบูรณาการข้ามวิชา 3) ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน คือ สามารถใช้วิธีกระตุ้นความสนใจ ประกอบกับการเสริมแรงแบบต่าง ๆ เช่น การให้รางวัล การลงโทษ การชมเชย และส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น 4) ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน คือ กำหนดมีวิธีการวัดและประเมินผลความรู้ความสามารถของนักเรียนอย่างสอดคล้องและเหมาะสม 5) ด้านการจัดการชั้นเรียน คือ การบริหารจัดการและสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และสามารถควบคุมนักเรียนให้มีพฤติกรรมไปในแนวทางที่เหมาะสม 6) ด้านการสื่อสาร คือ สามารถใช้วิธีการสื่อสารด้วยภาษาที่เหมาะสม รวมถึงการใช้น้ำเสียงหนักเบาในการสอน และการพูดให้เกิดความชัดเจนในขณะสอน 7) ด้านบุคลิกภาพของครู คือ การแสดงพฤติกรรมของครูด้วยท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด กิริยามารยาท ลักษณะนิสัยที่แสดงต่อนักเรียนในขณะสอน 8) ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน คือ การให้กำลังใจแก่นักเรียนและมีความเป็นกันเองกับนักเรียน รวมถึงสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกรณีมีปัญหา

นอกจากนี้ เสาวลักษณ์ สิงห์วงษา (2520) ได้แบ่งพฤติกรรมการสอนของครูเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะและการใช้ภาษาของครู ดังต่อไปนี้ 1) การพูดและน้ำเสียง 2) รูปแบบของภาษาที่ใช้ในการสอน 3) กิริยาอาการและท่าทาง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Bellack (1963) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมระหว่างครูกับนักเรียนในชั้นเรียนออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) พฤติกรรมทางวาจา (Verbal Behavior) คือ พฤติกรรมที่ครูและนักเรียนแสดงออกเพื่อสื่อความหมายโดยใช้การสื่อสาร 2) พฤติกรรมที่ไม่ใช้วาจา (Non-Verbal Behavior) คือ พฤติกรรมระหว่างครูกับนักเรียนแสดงออกทางท่าทาง ในทำนองเดียวกับ Flanders (1970) ได้จำแนกพฤติกรรมการสอนของครูออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) พฤติกรรมทางตรง ซึ่งสามารถสังเกตได้จาก การแสดงท่าทางของครูขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน และ 2) พฤติกรรมทางอ้อม ซึ่งเป็นการแสดงออกของครูที่ตอบรับ หรือสังเกตจากครูที่มีการยอมรับ หรือความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน มีการเสริมแรงทางบวกและทางลบต่อผู้เรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการสอนของครู จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูจะเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง และเป็นกิจกรรมที่อยู่ในช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษา ลักษณะของพฤติกรรมการสอนของ ปิ่นวดี จิระนรานุรักษ์ (2519) และดนตรี เงินศรี (2551: 52-53) เพราะมีความคล้ายคลึงกันและเป็นพฤติกรรมที่สามารถเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนระหว่างครูกับนักเรียน และแนวคิดของ ปิ่นวดี จิระนรานุรักษ์ (2519) และดนตรี เงินศรี (2551: 52-53) ยังสอดคล้องกับแนวคิดการแบ่งกลุ่มพฤติกรรมการสอนของครูจากแนวคิดของ Flanders (1970 อ้างถึงใน ปิยวรรณ สุขเกษม, 2541: 35-36) ที่แบ่งกลุ่มพฤติกรรมการสอนของ ครูออกเป็น พฤติกรรมทางอ้อม (Indirect Behaviors) เป็นพฤติกรรมที่ครูแสดงออกในการให้ กำลังใจและคำชมเชยกับนักเรียน และพฤติกรรมทางตรง (Direct Behaviors) เป็นพฤติกรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดพฤติกรรมการสอนของครูโดยมุ่งศึกษา 2 ด้าน คือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของครูในการใช้รูปแบบวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบทเรียน ใช้กิจกรรมหลากหลายรูปแบบ มีการใช้สื่อการสอน และมีการสอนแบบบูรณาการภายในวิชาและ บูรณาการกับวิชาอื่น และ 2) ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมของครูให้ ความใส่ใจต่อผู้เรียน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความเป็นกันเอง สนับสนุนให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาในด้านการเรียนและส่วนตัว ตลอดจนให้โอกาสกับนักเรียนในการส่งเสริมให้นักเรียน ได้แสดงความสามารถออกมาอย่างเต็มที่

ดังนั้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครู ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการสอนของครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลหรือส่งผลต่อ คุณลักษณะ ดังนั้นจึงจำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูและนักเรียน ดังภาพที่ 9



ภาพประกอบ 9 องค์ประกอบพฤติกรรมการสอนของครู

5.5 การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ

การจัดการเรียนการสอนนั้นที่มีบุคคลต้นแบบในการเรียนรู้ จะสามารถช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียนได้เห็นเส้นทางการประสบความสำเร็จ และสามารถนำไปสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเองในการศึกษาต่อไป โดยผู้วิจัยสามารถสรุปเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบได้ ดังต่อไปนี้

ความหมายของบุคคลต้นแบบ

บุคคลต้นแบบ หรือ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า role model หมายถึง บุคคลที่แสดงถึงอุดมคติในการสร้างแรงบันดาลใจ บุคคลที่สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นเลียนแบบพฤติกรรมที่ดี เช่น พ่อแม่แบบอย่างให้ลูกด้วยการเป็นคนดี รวมถึงบุคคลที่มีชื่อเสียงที่สนับสนุนการกุศลหรือช่วยเหลือเด็ก (role model, 2566: ออนไลน์)

นอกจากนี้ยังมีแหล่งออนไลน์ที่ได้ให้ความหมายของบุคคลต้นแบบไว้ว่า บุคคลต้นแบบ หมายถึง บุคคลที่มีคนชื่นชมเอาเป็นแบบอย่างในด้านพฤติกรรม หรือบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ประสบความสำเร็จ หรือเป็นแบบอย่างที่ทำให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติตามได้ และมองว่าเป็นต้นแบบความสำเร็จ โดยอาจจะมองเป็นต้นแบบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนำไปสู่การสร้างแรงบันดาลใจในการไปถึงเป้าหมาย (The Coachinth, 2566: ออนไลน์)

กล่าวโดยสรุป บุคคลต้นแบบ หมายถึง บุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติเอาไปเป็นแบบอย่างได้ และเป็นบุคคลที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจผลักดันให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลต้นแบบ

บุคคลต้นแบบ หรือ Role Model คือบุคคลที่มีความดีและความเก่ง และนำมาเป็นต้นแบบในความสำเร็จ โดยมองเป็นต้นแบบในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือในภาพรวมทั้งตัวตน บุคคลนั้นได้เช่นกัน และการมีบุคคลต้นแบบมีประโยชน์ทำให้เกิดแรงบันดาลใจ ทำให้เห็นภาพพฤติกรรม คำพูด ค่านิยม และหลักคิด ของ “ความดีและความเก่ง” ในแต่ละเรื่องนั้นมีรูปธรรมที่จับต้องได้ รวมถึงบุคคลต้นแบบอาจมีที่มาจากคนในครอบครัวเรา คนในละแวกที่เราอยู่อาศัย ครู อาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษา กัลยาณมิตร ผู้ใหญ่ที่เมตตาเรา พี่เลี้ยง โค้ช รวมถึงหัวหน้า เพื่อนร่วมงาน บุคคลสาธารณะ ผู้นำทางศาสนา บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ผู้ได้รับรางวัลเกียรติคุณต่าง ๆ เช่น รางวัลโนเบล คนมีชื่อเสียงที่ปรากฏใน YouTube-Ted Talk ผู้เขียนหนังสือ ผู้เขียนบทความ Influencers ดารา-นักแสดงผู้มีความประพฤติดี ผู้นำประเทศ ผู้นำชุมชน ผู้นำภาคสังคม (TheCoachinth, 2566: ออนไลน์) นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับเว็บไซต์ nicetofit ที่ได้กล่าวถึงบุคคลต้นแบบไว้ว่า บุคคลต้นแบบ คือ บุคคลเรายึดเป็นแบบอย่าง ที่มีบุคลิกภาพ

มีวิสัยทัศน์ และหากว่าเป็นแบบอย่างที่ดีให้เอาเป็นตัวอย่างได้ แต่หากเป็นแบบอย่างในทางไม่ดีก็ควรหลีกเลี่ยง ทั้งนี้ทุกคนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ นอกจากที่พิจารณาได้จากที่มีความสามารถ เช่น นักกีฬา นักร้อง นักแสดง หรือคนอื่นๆ ล้วนแล้วแต่สามารถเป็นแบบอย่างให้ปฏิบัติตามได้ (nicetofit, 2566: ออนไลน์) และเมื่อกล่าวถึงประโยชน์ของการมีบุคคลต้นแบบที่ดีนั้น มองถึงความสำเร็จของบุคคลต้นแบบ แนวคิด แนวทางการแก้ปัญหา จะทำให้มองโลกในแงุ่มใหม่ ๆ ช่วยให้เข้าใจปัญหาและแก้ไขได้ อาจจะได้แนวปฏิบัติที่ดีจากบุคคลต้นแบบ เช่น แนวทางในการพยายามมุ่งสู่เป้าหมาย ความพยายาม ความมั่นใจ

สรุปได้ว่า บุคคลต้นแบบเป็นบุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตและทำให้ผู้อื่นมีแรงบันดาลใจโดยสามารถนำมาเป็นแนวทางหรือแนวปฏิบัติในการเอาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต และสำเร็จตามเป้าหมาย รวมทั้งมีการแสดงออกพฤติกรรมที่เหมาะสม

องค์ประกอบของบุคคลต้นแบบ

จากการศึกษาองค์ประกอบของบุคคลต้นแบบไม่มีเอกสารงานวิจัยที่กล่าวถึงโดยตรง ส่วนใหญ่กล่าวถึงกล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลต้นแบบและมีหลายแหล่งข้อมูลที่กล่าวถึง ผู้วิจัยจึงขอสรุปดังนี้ 1) ต้องเป็นคนดีมีคุณธรรมและจริยธรรม เช่น เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ ความประพฤติดีถูกต้องตามทำนองครองธรรม ไม่สร้าง ความเดือดร้อนแก่สังคม ยึดความถูกต้อง และเคารพกฎ กติกา มารยาทของสังคมและกฎหมายเป็นที่ตั้ง 2) ต้องมีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สังคม เช่น บริจาคทรัพย์และสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม ได้รับรางวัลการแข่งขันในศาสตร์ที่ตนสนใจเชี่ยวชาญ นักเขียนมีผลงานวรรณกรรมออกเผยแพร่อุ สังคมเป็นจำนวนมาก มีผลงานวิชาการและงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง 3) ต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเชี่ยวชาญในวิชาชีพหรือศาสตร์ของตน สามารถถ่ายทอดอธิบายความรู้ทั้ง ภาทฤษฎีและภาคปฏิบัติต่อคนอื่น แบ่งปันความรู้ สอนงานผู้อื่นได้ มีความคิดสร้างสรรค์ ยึดมั่น ในหลักการและจรรยาบรรณของวิชาชีพ 4) ต้องเป็นผู้อุทิศตนในการทำงาน สามารถอุทิศ ทุ่มเท เสียสละ แม้งานยากลำบากก็ไม่ย่อท้อ สามารถแก้ไขปัญหาให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ จนได้รับการ ยอมรับยกย่องชื่นชมจากเพื่อนร่วมงาน 5) ต้องเป็นผู้มีจิตสาธารณะ มีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่น เช่น ว่างทางไกลเพื่อช่วยเหลือคนพิการ เป็นอาสาสมัครช่วยเหลือประชาชนยามภัยพิบัติอุทกภัย หน่วยงานเชิญเป็นวิทยากรก็ยินดีไปโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน และ 6) ต้องเป็นผู้ประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับจากสังคม เช่น พื้นฐานเป็นนักอ่าน จนกระทั่งต่อมาสร้างผลงานเขียนวรรณกรรม หลายเล่ม และมีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักของสังคม ต่อมาได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ หรือเป็นนักอ่านนวนิยายได้เข้าร่วมแข่งขันรายการแฟนพันธุ์แท้จนได้รับรางวัลที่ 1

(กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2566; องค์การบริหารส่วนตำบลช่อผกา, 2566; rightliverhood, 2566; mot. 2566; saranukrom, 2566: ออนไลน์)

ดังนั้น คุณลักษณะของบุคคลต้นแบบต้องมีพฤติกรรมแบบแผนที่ดีมีคุณธรรม และจริยธรรม มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญในวิชาชีพหรือศาสตร์ของตน สามารถถ่ายทอดอธิบายความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติต่อคนอื่น แบ่งปันความรู้ อุทิศตนในการทำงาน มีจิตสาธารณะ มีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่นประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับจากสังคม

นอกจากนี้ได้มีการกล่าวถึงแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ โดยมีการกล่าวถึงปัจจัยที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ได้ กล่าวคือ 1) การเริ่มต้นจากการเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายเริ่มจากการให้ความสำคัญกับการเห็นคุณค่าของตัวเองเป็นสิ่งแรก 2) การทำให้ตนเองได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยเป็นกิจกรรมที่ตนเองให้ความสนใจ และ 3) การมีจุดมุ่งหมายหรือการตั้งเป้าหมายในตนเอง (ภรณี ภูริสิทธิ์, 2558) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวข้างต้นจะทำให้เห็นคุณค่าและมีส่วนร่วม นำไปสู่การมีเป้าหมายของตนเอง แล้วจึงเกิดเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ตนเองมีแรงบันดาลใจมุ่งสู่ความสำเร็จตามสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้

womentrueid (2562, ออนไลน์) กล่าวถึงการกระตุ้นในการสร้างแรงบันดาลใจ ดังต่อไปนี้

1. การมีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยการสร้างทัศนคติที่ดี ซึ่งหากเรามีความเชื่อมั่นในตัวเองแล้ว เราก็จะเกิดความมั่นใจและสามารถเอาชนะปัญหาได้ในที่สุด
2. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน โดยต้องมีการวางแผนและตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนจะช่วยให้ประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น เพราะไม่ทำให้ไขว้เขวและเกิดแรงจูงใจที่ไปถึงเป้าหมายได้
3. การหาแบบอย่างหรือบุคคลตัวอย่าง โดยอาจชื่นชมบุคคลเหล่านั้นจากการกระทำ แนวคิด หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลเหล่านั้นได้ถ่ายทอดออกมา สามารถเลือกบุคคลเหล่านั้นมาเป็นแรงบันดาลใจของเราได้ ให้กำลังใจในการกระทำ
4. การเรียนรู้จากความผิดพลาด โดยการนำความผิดพลาดมาเป็นประสบการณ์ และเตือนตัวเองว่าไม่ควรทำผิดพลาดซ้ำในเรื่องเดิม รวมถึงไม่ควรจมอยู่กับความผิดพลาดนั้น
5. การรู้จักบริหารเวลา โดยมีการเรียงลำดับความสำคัญก่อนและหลังของการกระทำสิ่งต่าง ๆ

6. การเปิดใจลองทำสิ่งใหม่ที่ไม่เคยทำมาก่อน โดยการเรียนรู้สิ่งใหม่ เพราะประสบการณ์ที่หลากหลายจะช่วยให้สามารถรับมือกับปัญหาอุปสรรคในรูปแบบต่างๆ ได้ และสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

7. การมองโลกในแง่ดี โดยการมองทุกอย่างให้เป็นในเชิงบวกจะช่วยให้มีจิตใจโปร่งใสและเกิดแรงบันดาลใจที่ดีเกิดขึ้นมาได้

8. การไม่เสียเวลาในเรื่องที่ไม่จำเป็นเรื่อง ซึ่งในบางเรื่องไม่ควรที่จะไปเสียเวลา เพราะอาจทำให้ไม่ได้ประโยชน์ และควรจะทำเวลาที่มีไปทำสิ่งที่มีประโยชน์ดีกว่า

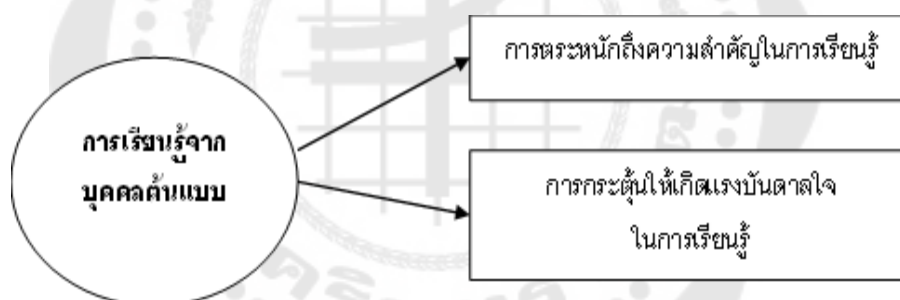
ดังนั้น การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อสิ่งกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญและทำให้มีความคาดหวังให้ประสบความสำเร็จ โดยการสร้างแรงบันดาลใจมีหลากหลายวิธี เช่น การมีความพยายามกระตือรือร้น มีการตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน โดยการมีบุคคลต้นแบบ ซึ่งข้อหนึ่งในการสร้างแรงบันดาลใจเสมอ จึงกล่าวได้ว่าการประสบความสำเร็จในชีวิตได้นั้นส่วนหนึ่งเพราะการมีบุคคลต้นแบบเป็นแรงผลักดันในชีวิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลต้นแบบไม่ปรากฏงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยมีรายละเอียดงานวิจัยดังนี้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ พบว่างานวิจัยของ อรรถวุฒิ มุขมา (2564) ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บุคคลต้นแบบเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผลวิจัยพบว่า แรงบันดาลใจในการอ่านของนักศึกษาหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บุคคลต้นแบบสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนิสัยรักการอ่านของนักศึกษาหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้บุคคลต้นแบบสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ทศนีย์ เทิดธนาภรณ์ (2546) ได้ศึกษาอิทธิพลของบุคคลต้นแบบที่มีต่อพฤติกรรมการเลียนแบบและความตั้งใจซื้อสินค้าที่มีความเกี่ยวข้องกันสูงและต่ำกับวัยรุ่น ผลวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเลียนแบบจากบทบาทของบุคคลต้นแบบโดยตรง (พ่อแม่และเพื่อน) ที่ระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่าบุคคลต้นแบบโดยอ้อม (นักแสดงที่มีชื่อเสียงและนักกีฬาที่มีชื่อเสียง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจซื้อสินค้าที่มีความเกี่ยวพันสูงจากบทบาทของบุคคลต้นแบบโดยตรงที่ระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่าบุคคลต้นแบบโดยอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจซื้อสินค้าที่มีความเกี่ยวพันต่ำจากบทบาทของบุคคลต้นแบบโดยตรงที่ระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่าบุคคลต้นแบบโดยอ้อมอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ ทั้งนี้การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบอธิบายได้โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Theory) ของอัลเบิร์ตแบนดูรา (Albert Bandura) ซึ่งแบนดูรามีความเชื่อว่า มนุษย์เรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวเราอยู่เสมอ การเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมส่งอิทธิพลต่อซึ่งกันและกัน โดยส่วนใหญ่การเรียนรู้ของบุคคลเกิดจากการสังเกตตัวแบบทั้งนี้เพราะตัวแบบเป็นสิ่งที่สามารถแสดงออกทางความคิดและการแสดงออกได้พร้อม ๆ กัน

ดังนั้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบโดยการตั้งสมมติฐานว่าอาจจะมีผลต่อคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่โดยทางตรงและทางอ้อม และจากการศึกษาการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบที่เกี่ยวกับคุณลักษณะแล้วจึงแบ่งการศึกษาที่เกี่ยวข้องเป็น 2 องค์ประกอบ คือ การตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้ และการกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ดังภาพประกอบ 10



ภาพประกอบ 10 องค์ประกอบการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีความมุ่งหมาย 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาลักษณะและองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (2) เพื่ออธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ (4) เพื่อตรวจสอบการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดเติบโตในโมเดลเชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และอธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านและการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต

ระยะที่ 1 การศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และอธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

สำหรับการศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และอธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการศึกษาลักษณะและองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร และครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ รวมจำนวน 8 คน

ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. เขต โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 4 คน โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาตามคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษานอกระบบ และการวางแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบทั้งการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ และ 2) เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการวางแผนพัฒนาการศึกษา จัดทำหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับการศึกษาอกระบบไม่ต่ำกว่า 1 ปี

ครูผู้สอน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 4 คน โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาตามคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) เป็นผู้ที่มีความรู้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา และมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู 2) เป็นครูในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 3) เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบที่มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 2 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ คือ แบบสัมภาษณ์ลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ประเภทกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด (Open - Ended) และประเด็นคำถามย่อย ซึ่งสร้างขึ้นจากคำถามและความมุ่งหมายของการวิจัยที่ต้องการทราบถึงลักษณะองค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยแนวคำถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ชั้นเริ่มสนทนา 2) ชั้นเริ่มเข้าสู่ประเด็นที่จะศึกษา และ 3) ชั้นเปิดการสนทนา

3. การสร้างหาและคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

3.1 ผู้วิจัยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ จากนั้นนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ประกอบคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ เพื่อนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ประเภทกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview)

3.2 นำลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ จากการศึกษาเอกสารมาสร้างเป็นประเด็นการสัมภาษณ์ แล้วนำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถาม และปรับปรุงข้อคำถามจากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์

3.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพเกี่ยวกับการใช้ภาษา และความสอดคล้องของข้อความในประเด็นคำถามกับนิยามศัพท์ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.8 – 1.00 พิจารณาข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ .05 ขึ้นไป ได้คัดเลือกไว้ 8 ข้อ

3.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนต่อไป (แสดงตัวอย่างในภาคผนวก ค)

ตัวอย่างประเด็นข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ประเด็นที่ 1 ตามทัศนะของท่าน คุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ควรเป็นอย่างไรทั้งในปัจจุบันและอนาคต และควรแตกต่างจากอดีตที่ผ่านมาอย่างไร

ประเด็นที่ 2 ตามทัศนะของท่าน เพราะเหตุใดปัจจัยความสำเร็จเหล่านี้ถึงทำให้นักศึกษาการศึกษานอกระบบเกิดคุณลักษณะยุคใหม่นั้นได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมรายชื่อ/พิจารณาคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญและขอให้บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอสัมภาษณ์

4.2 ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสัมภาษณ์ลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ประเภทกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด (Open - Ended) และประเด็นคำถามย่อย

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ที่ได้จัดเตรียมไว้ ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยทำการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ผ่านทางโปรแกรม Zoom Cloud Online Meeting โดยผู้วิจัยทำการจัดบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ ขออนุญาตบันทึกภาพและเสียงในอุปกรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางเชิงคุณภาพต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อสรุปเรียบเรียงความคิดเห็น คำอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญของเรื่องและสถานการณ์ ตลอดจนความเชื่อ ความหมายต่าง ๆ ซึ่งได้มาจากข้อมูลที่มีการบันทึกในรูปแบบโปรโตคอล (Protocol) ด้วยการวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปและการตีความหมาย การวิเคราะห์การจำแนกชนิดของข้อมูล และการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูลแล้วนำเสนอในรูปแบบของการบรรยายเกี่ยวกับนิยามของลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาการศึกษานอกระบบ ที่อยู่ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร
จำนวน 50 เขต รวมจำนวน 16,519 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนวนประชากรจำแนกตามภูมิภาคพื้นที่

ภูมิภาคพื้นที่	เขต	จำนวน นศ.
กรุงเทพมหานคร	พระนคร	194
	ดุสิต	583
	ป้อมปราบศัตรูพ่าย	366
	สัมพันธวงศ์	135
	ดินแดง	180
	ห้วยขวาง	221
	พญาไท	275
	ราชเทวี	274
	วังทองหลาง	341
	กรุงเทพใต้	ปทุมวัน
บางรัก		80
สาทร		155
บางคอแหลม		228
ยานนาวา		273
คลองเตย		495
วัฒนา		258
พระโขนง		221
สวนหลวง		336
บางนา		822
กรุงเทพเหนือ	จตุจักร	722
	บางซื่อ	89
	ลาดพร้าว	318
	หลักสี่	434
	ดอนเมือง	379
	สายไหม	378
	บางเขน	329

ตาราง 2 (ต่อ)

ภูมิภาคพื้นที่	เขต	จำนวน นศ.
กรุงเทพมหานคร	บางกะปิ	283
	สะพานสูง	179
	บึงกุ่ม	362
	คันนายาว	359
	ลาดกระบัง	833
	มีนบุรี	372
	หนองจอก	776
	คลองสามวา	237
	ประเวศ	228
	กรุงเทพมหานคร	ธนบุรี
คลองสาน		83
จอมทอง		408
บางกอกใหญ่		190
บางกอกน้อย		357
บางพลัด		148
ตลิ่งชัน		283
ทวีวัฒนา		178
กรุงเทพมหานคร	ภาษีเจริญ	405
	บางแค	313
	หนองแขม	272
	บางขุนเทียน	373
	บางบอน	604
	ราษฎร์บูรณะ	456
	ทุ่งครุ	386
รวมจำนวน		16,519

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาการศึกษานอกระบบ ที่อยู่ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของตัวอย่างการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่ง Hair and J. F. (2010) ได้เสนอว่าตัวอย่างในการวิจัยที่เหมาะสม คือ 10-20 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ และเพื่อให้การวิจัยมีข้อมูลในการวิเคราะห์ที่มากเพียงพอและแม่นยำยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างเป็น 250 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling)

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดให้ภูมิภาคพื้นที่ของสำนักงาน กศน. เขต ใน กทม. เป็นชั้น (strata) 6 พื้นที่ ได้แก่ 1) กรุงเทพมหานคร 2) กรุงเทพมหานคร 3) กรุงเทพมหานคร 4) กรุงเทพมหานคร 5) กรุงเทพมหานคร และ 6) กรุงเทพมหานคร และมีสำนักงาน กศน. เขต ใน กทม. ในแต่ละภูมิภาคเป็นหน่วยการสุ่ม (sampling) จากนั้นสุ่มสำนักงาน กศน. กทม. เขต ในแต่ละภูมิภาคพื้นที่ มาอย่างละ 1 เขต ได้จำนวน 6 เขต ได้แก่ 1) ดุสิต 2) วัฒนา 3) บางเขน 4) หนองจอก 5) บางกอกน้อย และ 6) ราษฎร์บูรณะ

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มนักศึกษา กศน. โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากสำนักงาน กศน. เขต ในกรุงเทพมหานคร. จาก 6 พื้นที่ ในขั้นตอนแรก โดยสุ่มนักศึกษา กศน. รวมจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 250 คน

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ภูมิภาคพื้นที่	สนง.กศน. เขต	ประชากร (คน)	ตัวอย่าง (คน)
กรุงเทพมหานคร	ดุสิต	583	45
กรุงเทพมหานคร	วัฒนา	258	30
กรุงเทพมหานคร	บางเขน	329	40
กรุงเทพมหานคร	หนองจอก	776	50
กรุงเทพมหานคร	บางกอกน้อย	357	40
กรุงเทพมหานคร	ราษฎร์บูรณะ	456	45
รวมจำนวน		2,759	250

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยผู้วิจัยสร้างแบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Type Scale) มี 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ให้คะแนน และเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน จำแนกออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อของคำถาม ดังนี้ข้อความที่มีความหมายเชิงบวกและเชิงลบ ดังนี้ (แสดงตัวอย่างในภาคผนวก ง)

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามในแบบสอบถามไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 1 คะแนน ข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดย คำตอบในช่อง คำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 1 คะแนน ความหมายของคะแนน คือ ผู้ตอบที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามมากกว่าแสดงว่ามีคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่สูงกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนจากแบบสอบถามน้อยกว่า

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมาย (พรวิณี ลีกิจวัฒน์, 2553: 180)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	มีคะแนนคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	มีคะแนนคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	มีคะแนนคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	มีคะแนนคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตาราง 4 ตัวอย่างข้อคำถามองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ข้อ	ข้อคำถาม	ระดับความรู้สึกหรือระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนรู้สิ่งที่เป็นความรู้ใหม่ ๆ					
00	ข้อพเจ้าค้นคว้าหาความรู้นอกห้องเรียน					
000	ข้าพเจ้าสามารถจำแนกวิเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้ได้					

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบวัดเพื่อวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ และตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. เขต ครูผู้สอนมาพิจารณาประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ เพื่อสรุปองค์ประกอบคุณลักษณะและปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ เพื่อกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ

3.3 กำหนดตัวชี้วัดและนิยามศัพท์เฉพาะ โดยนำทฤษฎี แนวคิด และผลการสัมภาษณ์ มาแปลงเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ (operational definition) และนำนิยามปฏิบัติการมาแยกให้เห็นตัวชี้วัดย่อย ๆ สำหรับนำไปสร้างเป็นข้อคำถามต่อไป

3.4 สร้างข้อคำถามตามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ที่ค้นพบเป็นแบบวัดเพื่อวัดองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยแบบวัดมีลักษณะข้อคำถามเป็นข้อความเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวตามระดับความรู้สึกหรือระดับพฤติกรรม และข้อคำถามตอบเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3.5 นำแบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาข้อคำถาม ภาษาที่ใช้

ความครอบคลุม และความสอดคล้องตามนิยามศัพท์ของตัวแปร แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
ข้อคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

3.6 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบวัดที่
สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ภาษาและความ
สอดคล้องของข้อความบ่งชี้ในแบบวัดกับนิยามศัพท์เป็นรายข้อ พร้อมทั้งปรับปรุงภาษาเพื่อให้
เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คณะกรรมการพิจารณาแบบวัดจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนี
ความสอดคล้องระหว่างข้อความบ่งชี้ในแบบวัดกับนิยามศัพท์ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง
(Index of Item-Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.8 – 1.00 พิจารณาข้อคำถามที่มี
ดัชนีความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ .05 ขึ้นไปได้คัดเลือกไว้ ทั้งหมด 24 ข้อ (ล้วน สายยศ และ
อังคณา สายยศ, 2538)

3.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาการศึกษานอกระบบ
จำนวน 100 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ทำกรวิจัย เพื่อผลจากการตรวจสอบมีความครอบคลุม
กับตัวอย่าง ดังนี้

1) นำแบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่
มาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัด โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อ
และคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Corrected item total correlation) โดยการคำนวณ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation
Coefficient: r_{xy}) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2547: 165) พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก
อยู่ระหว่าง 0.65 - 0.92

2) นำแบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่
มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)
ของครอนบาค (Cronbach) (Aiken, 2003, pp. 87-89) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด
คุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.98

3) คัดเลือกข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกข้อคำถามเพื่อสร้าง
แบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ดังนี้

3.1) โดยการเลือกข้อคำถาม จากพฤติกรรมที่ได้จากการสังเคราะห์และ
การสัมภาษณ์ให้ครบทุกพฤติกรรม อย่างน้อยพฤติกรรมละ 2 ข้อ

3.2) คัดเลือกค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

3.3) พิจารณาข้อข้อคำถามที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน หรือความหมายใกล้เคียงกัน ได้ข้อคำถาม จำนวน 24 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังตาราง 5

4) ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ กอนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างต่อไป

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวัดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

แบบวัดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1. ความสนใจใฝ่เรียนรู้	5	0.65 – 0.86
2. ความสามารถในการเรียนรู้	5	0.84 – 0.90
3. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4	0.80 – 0.87
4. ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้	5	0.84 – 0.91
5. ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	5	0.79 – 0.92
รวมจำนวน	24	
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) = 0.98		

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเพื่อการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยื่นต่อผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำแบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาการศึกษานอกระบบ กับกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงาน กศน. กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 เขต ประกอบด้วย เขตดุสิต เขตวัฒนา เขตบางเขน เขตหนองจอก เขตบางกอกน้อย และเขตราชบุรีบูรณะ โดยประสานไปยังสำนักงาน กศน. กรุงเทพมหานคร ให้ส่งแบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ผ่านช่องทางแบบฟอร์มออนไลน์ (google form)

4.3 ผู้วิจัยนำแบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่นักศึกษาตอบมาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นจึงนำแบบวัดที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบของแบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ในแต่ละชุด ข้อมูล โดยคัดเลือกข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) มัชฌิมฐาน (Median) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สัมประสิทธิ์การกระจาย (coefficient of variation) ความโด่ง (Kurtosis) ความเบ้ (Skewness) โดยใช้การวิเคราะห์นี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงทฤษฎีโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น เพื่อยืนยันตัวแปรแฝงที่ซ่อนอยู่ภายใต้ตัวแปรที่สังเกตหรือวัดได้ของคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงทฤษฎีที่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านและการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต

สำหรับการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลคุณลักษณะการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน ผู้วิจัยใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลคุณลักษณะการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ประชากรและตัวอย่าง 2) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4) การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล และ 5) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาการศึกษานอกระบบ ที่อยู่ในหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต รวมจำนวน 16,519 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาการศึกษานอกระบบ ที่อยู่ในหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการวิจัยระยะนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ดังนั้นจึงต้องกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ให้เหมาะสมกับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล กับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อให้ผลการวิจัยออกมาถูกต้อง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ควรมีขนาด มากเพียงพอเพื่อทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มีความมั่นใจในการทดสอบ จากกฎความเพียงพอ ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่กำหนดไว้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนตัวแปรสังเกตในโมเดล ที่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลควรมีสัดส่วน 10-20 เท่าของจำนวนตัวแปร (Schumacker & Lomax, 2010: 42) ในการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตในโมเดลความสำเร็จในการเรียนของ นักศึกษาการศึกษานอกระบบ จำนวน 17 ตัวแปร ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ คือ 170 – 340 คน เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำของการวิจัยนี้ อย่างไรก็ตามในการสร้างแบบจำลองสมการ โครงสร้างนักวิจัยมักจะต้องใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่เพื่อที่จะรักษาอำนาจ ในการทำนายและได้การประเมินค่าพารามิเตอร์และความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ที่มีความมั่นคงนั้น มีความจำเป็นจะต้องมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ เพราะในส่วนของ ความต้องการของโปรแกรมและตัวแปรสังเกตได้หลายตัวที่ใช้ในการกำหนดตัวแปรแฝง ผู้วิจัยจึงกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบในการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เพิ่มขึ้น 2 เท่า จึงเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 340 - 680 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่ม ตัวอย่างเท่ากับ 680 เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำของการวิจัยในครั้งนี้ และสำหรับการสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดให้ภูมิภาคพื้นที่ของสำนักงาน กศน. เขต ใน กทม. เป็นชั้น (strata) 6 พื้นที่ ได้แก่ 1) กรุงเทพมหานคร 2) กรุงเทพฯใต้ 3) กรุงเทพฯเหนือ 4) กรุงเทพฯตะวันออก 5) กรุงเทพฯเหนือ และ 6) กรุงเทพฯใต้ และมีสำนักงาน กศน. เขต ใน กทม. ในแต่ละภูมิภาคเป็นหน่วยการสุ่ม (sampling) จากนั้นสุ่มสำนักงาน กศน. กทม. เขต ในแต่ละภูมิภาคพื้นที่ มาอย่างละ 1 เขต ได้จำนวน 6 เขต ได้แก่ 1) พระนคร 2) สอนหลวง 3) สายไหม 4) บางกะปิ 5) จอมทอง และ 6) บางแค

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มนักศึกษา กศน. โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากสำนักงาน กศน. เขต ใน กทม. จาก 6 พื้นที่ ในขั้นตอนแรก โดยสุ่มนักศึกษา กศน. รวมจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 918 คน ดังตาราง 6

ตาราง 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ภูมิภาคพื้นที่	สนง.กศน. เขต	ประชากร (คน)	ตัวอย่าง (คน)
กรุงเทพมหานคร	พระนคร	194	115
กรุงเทพฯใต้	สวนหลวง	336	143
กรุงเทพฯเหนือ	สายไหม	378	150
กรุงเทพฯตะวันออก	บางกะปิ	283	150
กรุงเทพฯเหนือ	จอมทอง	408	180
กรุงเทพฯใต้	บางแค	313	180
รวมจำนวน		1,912	918

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบวัดประกอบด้วย แบบวัดแรงจูงใจในการเรียน จำนวน 17 ข้อ แบบวัดการกำกับตนเองในการเรียน จำนวน 19 ข้อ แบบวัดการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว จำนวน 15 ข้อ แบบวัดพฤติกรรมการสอนของครู จำนวน 20 ข้อ และแบบวัดกรอบความคิดแบบเติบโต จำนวน 15 ข้อ (ดังแสดงในภาคผนวก ค)

โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามในแบบสอบถามไว้ดังนี้ สำหรับ ข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “มากที่สุด” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 1 คะแนน ข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดย คำตอบในช่อง คำตอบใน ช่อง “มากที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “มาก” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ปานกลาง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อย” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “น้อยที่สุด” ให้ 1 คะแนน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบวัดแรงจูงใจในการเรียน จำนวน 17 ข้อ ประกอบด้วย แรงจูงใจภายใน และด้านแรงจูงใจภายนอก โดยแบบวัดมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบวัดของศกฉวรรณ กาญจนภักดี (2549: 154-155)

2.2 แบบวัดการกำกับตนเองในการเรียน จำนวน 19 ข้อ ประกอบด้วย การกำกับตนเองด้านการรู้การคิดด้านการรู้การคิด และการกำกับตนเองด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยแบบวัดมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ พัฒนาข้อคำถามขึ้นมาตามแนวคิดจากกรอบแนวคิดของ (Zimmerman, 1989)

2.3 แบบวัดการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนความถี่ข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านสิ่งของและบริการ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของ เซฟเฟอร์ และคณะ (Schaefer et al., 1981)

2.4 แบบวัดพฤติกรรมการสอนของครู จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามของณัฐพงษ์ วงศ์สุ่ย (2552: 139)

2.5 แบบวัดกรอบความคิดแบบเติบโต จำนวน 15 ข้อ และลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ซึ่งเป็นการวัดความเชื่อความฉลาดของผู้เรียนที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ พัฒนามาข้อคำถามมาจากแบบทดสอบของ Dweck (2006) และแบบวัดชุดความคิด (ชัชวาลย์ ศิลปกิจ, อรพรรณ ศิลปกิจ, & รสสุคนธ์ ชมชื่น, 2558)

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะของนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่ประกอบด้วยตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน การกำกับตนเองในการเรียน กรอบความคิดแบบเติบโต พฤติกรรมการสอนของครู การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ

3.2 กำหนดนิยามศัพท์ตามตัวแปรที่ต้องการวัด ซึ่งได้จากข้อสรุปของการวิจัยในระยะที่ 1 เกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุ และจากการศึกษาทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะตามตัวแปรที่ศึกษา

3.3 เสนอแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามนิยามศัพท์เฉพาะ

3.4 นำแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความ เหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ความครอบคลุม และความสอดคล้องตามนิยามของตัวแปร แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

3.5 นำแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ในแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรนั้น ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดว่ามีเนื้อหาครบถ้วนตามนิยามศัพท์เฉพาะ ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและจำนวนของข้อความ โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ไว้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 และคัดเลือกข้อคำถามได้ทั้งหมดจำนวน 103 ข้อ

3.6 ตรวจสอบคุณภาพโดยนำแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาการศึกษานอกระบบจำนวน 100 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ทำกรวิจัย เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient: r_{xy}) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2547: 165) พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.43 – 0.94

2) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (Aiken, 2003, pp. 87-89) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นจำแนกเป็นรายตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน มีค่าเท่ากับ 0.95 การกำกับตนเองในการเรียน มีค่าเท่ากับ 0.96 กรอบความคิดแบบเติบโต มีค่าเท่ากับ 0.92 พฤติกรรมการสอนของครู มีค่าเท่ากับ 0.98 การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว มีค่าเท่ากับ 0.96 และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ มีค่าเท่ากับ 0.98

3.7 คัดเลือกข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกข้อคำถามเพื่อสร้างแบบวัด ดังนี้ (1) เลือกข้อคำถามจากพฤติกรรมที่ได้จากการสังเคราะห์และสัมภาษณ์ให้ครบทุกพฤติกรรม อย่างน้อยพฤติกรรมละ 2 ข้อ (2) คัดเลือกค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และ (3) พิจารณาข้อคำถามที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน หรือความหมายใกล้เคียงกัน ได้ข้อคำถาม จำนวน 103 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังตาราง 9

3.8 เมื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่ แล้วจึงนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวัดปัจจัยแต่ละตัวแปร

แบบวัดปัจจัยแต่ละตัวแปร	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น (α)
1. แรงจูงใจในการเรียน	17	0.65 – 0.85	0.95
2. การกำกับตนเองในการเรียน	19	0.66 – 0.83	0.96
3. กรอบความคิดแบบเติบโต	15	0.55 – 0.74	0.92
4. พฤติกรรมการสอนของครู	20	0.71 – 0.89	0.98
5. การสนับสนุนของผู้ปกครอง และครอบครัว	15	0.56 – 0.89	0.96
6. การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ	17	0.43 – 0.93	0.98
รวมจำนวน	103		

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเพื่อการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยื่นต่อผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาการศึกษานอกระบบ กับกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงาน กศน. กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 เขต ประกอบด้วย เขตดุสิต เขตวัฒนา เขตบางเขน เขตหนองจอก เขตบางกอกน้อย และเขตราษฎร์บูรณะ โดยประสานไปยังสำนักงาน กศน. กรุงเทพมหานคร ให้ส่งแบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ผ่านช่องทางแบบฟอร์มออนไลน์ (google form)

4.3 ผู้วิจัยนำแบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่นักศึกษาตอบมาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นจึงนำแบบวัดที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) มัธยฐาน (Median) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ความโด่ง (Kurtosis) ความเบ้ (Skewness) โดยใช้การวิเคราะห์นี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานที่กำหนดและค่าสถิติสำคัญที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่

5.2.1 ดัชนีความกลมกลืนสัมบูรณ์ (Absolute Fit Index)

1) ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square: χ^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในการทดสอบโมเดลต้องการให้ค่าสถิติไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) เพราะต้องการยืนยันว่าโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่แตกต่างกัน ถ้าไค-สแควร์มีค่าสูงมาก และมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ โมเดล

ตามสมมติฐานยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งผู้วิจัยต้องดำเนินการปรับข้อมูลต่อไป จนเมื่อค่าไค-สแควร์ต่ำและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงแสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2) ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square Ratio) ซึ่งเป็นอัตราส่วน ระหว่างค่าไค-สแควร์กับองศาอิสระ (ไค-สแควร์หารด้วยองศาอิสระ) ในกรณีที่ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์น้อยกว่า 2 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (เสรี ชัดเข้ม, 2548: 108; อ้างอิงจาก Mueller. 1996)

3) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และค่า 1 ค่าดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี GFI ควรมีค่าสูงกว่า 0.90 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2549: 214)

4) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้ (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) เมื่อนำดัชนี GFI มาปรับแก้ โดยคำนึงถึงขนาดขององศาอิสระ ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะได้ค่าดัชนี AGFI ซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับค่าดัชนี GFI โดยจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และค่า 1 ค่าดัชนี AGFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนี AGFI ควรมีค่าสูงกว่า 0.90 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2549: 214)

5) ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Squared Residual: SRMR) แสดงขนาดของส่วนที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี SRMR ควรมีค่าต่ำกว่า 0.05 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์และคณะ, 2549: 213)

6) ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Squared Error of Approximation: RMSEA) เป็นค่าสถิติจากข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าไค-สแควร์ว่าโมเดลดีสุดตามสมมติฐานมีความเที่ยงตรงไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และเมื่อเพิ่มพารามิเตอร์อิสระแล้วค่าสถิติมีค่าลดลง เนื่องจากค่าสถิติตัวนี้ขึ้นอยู่กับประชากรและชั้นองศาอิสระ ค่าดัชนี RMSEA จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยถ้าค่าดัชนี RMSEA ต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี (Good Fit) ถ้าอยู่ระหว่าง 0.05 - 0.08 แสดงว่าพอใช้ได้และถ้าอยู่ระหว่าง 0.08 - 0.10

แสดงว่าไม่ค่อยดี (Mediocre) และถ้ามากกว่า 0.10 แสดงว่าไม่ดีเลย (Poor Fit) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ คณะ, 2549: 208)

5.2.2 ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index) เป็นดัชนีที่ใช้เปรียบเทียบโมเดลพื้นฐาน (Baseline) กับโมเดลตามทฤษฎีหรือโมเดลตามสมมติฐาน ซึ่งโมเดลพื้นฐานจะถูกเรียกว่า “Null” หรือ “Independence” เป็นโมเดลที่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดคือ ไม่มีเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรหรือโมเดลที่เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมมีค่าเป็นศูนย์ โดยดัชนีที่อยู่ในประเภทนี้ได้แก่ CFI (Comparative Fit Index) เป็นดัชนีที่มาปรับแก้ปัญหาของ RFI เพื่อให้ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ดัชนีนี้จึงเป็นดัชนีที่มาจากฐานของ ค่าไค-สแควร์แบบ Noncentrality ด้วยเช่นกันและเป็นดัชนีที่ไม่ได้รับผลกระทบจากขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.90 (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2543: 31; อ้างอิงจาก Bentler. 1990)



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัยศึกษาลักษณะและ องค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ เพื่ออธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุที่ ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของ โมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัว แปรส่งผ่านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อตรวจสอบการทำหน้าที่เป็นตัวแปร ส่งผ่านของกรอบความคิดเติบโตในโมเดลเชิงสาเหตุ สามารถแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูลตามลำดับ ได้ดังนี้

ผลการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณ ลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ผลการวิจัยระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านและการทำหน้าที่ เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ แทนค่าสถิติและตัวแปรในการนำเสนอ ดังนี้

สัญลักษณ์ตัวแปร

MO	หมายถึง	แรงจูงใจในการเรียน
MO_IN	หมายถึง	แรงจูงใจภายใน
MO_EX	หมายถึง	แรงจูงใจภายนอก
SELF	หมายถึง	การกำกับตนเองในการเรียน
SELF_Cog	หมายถึง	การกำกับตนเองด้านการรู้คิด
SELF_Beh	หมายถึง	การกำกับตนเองด้านพฤติกรรมการเรียนรู้
TEACH	หมายถึง	พฤติกรรมการสอนของครู
TEACH_Act	หมายถึง	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

TEACH_Inter	หมายถึง	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน
FAM	หมายถึง	การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว
FAM_Emo	หมายถึง	ด้านอารมณ์ความรู้สึก
FAM_NEWS	หมายถึง	ด้านความรู้ข้อมูลข่าวสาร
FAM_Ser	หมายถึง	ด้านสิ่งของและบริการ
MOD	หมายถึง	การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ
MOD_Imp	หมายถึง	การตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้
MOD_Inspi	หมายถึง	การกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้
GM	หมายถึง	กรอบความคิดแบบเติบโต
CAH	หมายถึง	คุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่
CAH_Att	หมายถึง	ความสนใจใฝ่เรียนรู้
CAH_Learn	หมายถึง	ความสามารถในการเรียนรู้
CHA_Tech	หมายถึง	ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
CHA_Ap	หมายถึง	ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้
CHA_Live	หมายถึง	ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
สัญลักษณ์ค่าสถิติ		
n	หมายถึง	จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง
M	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (mean)
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Sk	หมายถึง	ค่าความเบ้ (Skewness)
Ku	หมายถึง	ค่าความโด่ง (Kurtosis)
CV	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การกระจาย
SE	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
TE	หมายถึง	อิทธิพลรวม
IE	หมายถึง	อิทธิพลทางอ้อม
DE	หมายถึง	อิทธิพลทางตรง
χ^2	หมายถึง	ค่าไคสแควร์ไค-สแควร์
χ^2/df	หมายถึง	ค่าไคสแควร์ไค-สแควร์สัมพัทธ์
p	หมายถึง	ค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ

df	หมายถึง	องศาอิสระ
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญที่ระดับ .05
**	หมายถึง	มีนัยสำคัญที่ระดับ .01
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
AGFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้แล้ว
RMSEA	หมายถึง	ดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์
SRMR	หมายถึง	ดัชนีรากมาตรฐานค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ
CN	หมายถึง	ดัชนีวัดความพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง
CFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ

ผลการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของ คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

1. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ พบว่า ลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบโดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับการจัดการศึกษาแตกต่างจากการศึกษาระบบและมีความหลากหลายของช่วงวัย จึงพบว่าคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบโดยคล้ายคลึงกับกลุ่มผู้เรียนการศึกษาในระบบแต่ไม่ได้มีการเฉพาะเจาะจงดังนั้นกรอบความคิดของคุณลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดของมาตรฐานการศึกษาของระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สพศ.) พ.ศ. 2563 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) คุณลักษณะเกี่ยวกับทักษะชีวิต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) และคุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Learning, 2016: online) ประกอบกับการศึกษาอิทธิพลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของนักศึกษาที่มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้

ปัญญาทางสังคมของแบนดูรา ซึ่งมีความเชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้และพฤติกรรมใหม่สามารถเรียนรู้ได้โดยประสบการณ์ตรงหรือโดยการสังเกต (Bandura, 1989) โดยมีปัจจัยที่มีปฏิสัมพันธ์กำหนดซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย ปัจจัยระหว่างบุคคล ปัจจัยพฤติกรรม และปัจจัยเชิงสภาพแวดล้อม ซึ่งกำหนดเป็นแนวคิดหลักในการศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะ และองค์ประกอบ คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานในบริบทการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษานอกระบบ และการวางแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบทั้งการจัดทำและพัฒนาลักษณะเพื่อส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ อีกทั้งเป็นผู้มีคุณวุฒิ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบ จำนวน 8 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ในรูปแบบโปรโตคอล (Protocol) เพื่อสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับความหมายของลักษณะ องค์ประกอบคุณลักษณะการศึกษานอกระบบยุคใหม่ จึงกำหนดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีความเหมาะสม และสรุปเป็นโครงร่างองค์ประกอบได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสนใจใฝ่เรียนรู้ 2) ความสามารถในการเรียนรู้ 3) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ 5) ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

องค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

1. คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (New age non-formal Educational students)

พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความสนใจใฝ่เรียนรู้ มีการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง มีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นตั้งใจในเป้าหมายในเป้าหมายของตนเอง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสาร มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ มีการประยุกต์ใช้องค์ความรู้รอบตัวเพื่อศึกษาค้นคว้าให้บรรลุเป้าหมาย มีการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองในด้านการเรียนและการทำงานตลอดเวลา อีกทั้งมีปฏิสัมพันธ์และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ความสนใจใฝ่เรียนรู้

คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงการเห็นคุณค่าของการใฝ่เรียนรู้ การมีความตั้งใจเรียนและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ความอยากเรียนรู้ในสิ่งใหม่ การแสวงหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และมีการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้

“นักศึกษา กคน. มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่ต้องการจะแสวงหาความรู้เล่าเรียน เนื่องด้วยมีความแตกต่างของช่วงอายุจึงทำให้ นักศึกษาต้องกระตือรือร้น ... สถานศึกษามีการตัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พวกเขาเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรม ทุกครั้ง”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 30 สิงหาคม 2565)

“ในการที่จะเรียน เขาจะมีความใฝ่เรียนรู้ หรือค้นคว้าหาความรู้เพื่อให้ บรรลุเป้าหมายในการเรียนของตนเอง เช่น หากคุณครูมีการมอบหมายงาน เขาก็จะ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ เพื่อให้ทำงานเสร็จแล้วเอามาส่งครู จึงแสดงให้เห็นว่า เขาเป็นที่ มีลักษณะใฝ่เรียนรู้และต้องการที่จะอยากเรียนรู้ ... เมื่อมีการประกวดผลงาน โครงการและมีรางวัล นักศึกษาเหล่านี้ก็พยายามปฏิบัติเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้ได้ รางวัล”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 3 กันยายน 2565)

1.2 ความสามารถในการเรียนรู้

คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การเรียนรู้เข้าใจเหตุและผล พัฒนาความรู้อยู่ตลอดเวลา มีทักษะการเรียนรู้ มีความรอบรู้ และมีการใช้ทักษะการสื่อสารที่เหมาะสม

“ความรู้ไม่ใช่เฉพาะเพียงแค่เนื้อหาในหนังสือเรียนตามหลักสูตร ปัจจุบัน ในรายวิชาต่างๆ จะมีองค์ความรู้ในลักษณะที่เป็นทักษะให้เกิดการเรียนรู้ และให้ สามารถนำไปปฏิบัติในเชิงวิชาชีพอีกด้วย”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 3 กันยายน 2565)

“ทักษะการเรียนรู้ที่นั่นแหละที่สำคัญที่จะทำให้เขาเกิดการเรียนรู้ จะทำให้ เขามีความขยันใฝ่เรียนใฝ่รู้ ถ้าไม่มีทักษะในการเรียนรู้แล้ว เขาก็ไม่สามารถพัฒนา ตนเองได้”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 4 กันยายน 2565)

“คนที่เข้ามาเรียน กคน. ที่เห็นได้ชัดคือ เขามีทักษะการคิดวิเคราะห์ เพราะถ้าเข้าคิดวิเคราะห์ไม่ได้ เข้าก็จะไม่รู้ว่าจะเรียน หรือเอาวุฒิการศึกษาที่ได้มาไปทำอะไร ต่อยอดอะไร และก็จะมีเป้าหมาย ดังนั้นทักษะการคิดวิเคราะห์จึงเป็นทักษะแรกที่เขาจะมี”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 4 กันยายน 2565)

1.3 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าสิ่งที่เรียนรู้ การเข้าถึงแอปพลิเคชันในการเรียนรู้ออนไลน์ การมีทักษะการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ และการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านระบบออนไลน์

“เดี๋ยวนี้เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทมาก ช่องทางการเรียนรู้ก็มีความหลากหลาย แคंबอกหัวข้อที่ต้องการให้เขาเรียนรู้ เช่น ผ่านช่องทางออนไลน์ต่างๆ เขาก็สามารถหาคำตอบได้ด้วยตัวของเขาเองได้อย่างง่าย”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 10 กันยายน 2565)

“นักศึกษามีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ผ่านช่องทางต่างๆ ทำให้เขาเกิดความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น AI ปัญญาประดิษฐ์อะไรพวกนี้ พวกเขาสามารถใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึงและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเขาเอง”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 11 กันยายน 2565)

1.4 ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้

คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงการนำความรู้ที่ผ่านการศึกษารุ่นในหอเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองทั้งในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต หรือการนำความรู้ที่มีอยู่ไปปฏิบัติใช้ในเชิงสร้างสรรค์

“หลักสูตรการเรียนรู้ออนไลน์ในรายวิชาพื้นฐานมีความยืดหยุ่นอยู่แล้ว ... องค์ความรู้ของเขาไม่จำเป็นแค่ในหน่วยวิชาเรียนพื้นฐาน แต่จะเน้นให้มององค์ความรู้รอบตัว หรือแหล่งเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดในการทำงานของเขามากกว่า แต่ที่มาเรียนส่วนมากก็เป็นการเรียนเพื่อปรับคุณวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 31 สิงหาคม 2565)

“เน้นให้มีทักษะชีวิตใช้องค์ความรู้รอบตัวของเขาหรือแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาในการนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานของเขา ... การเรียน กคน. ก็เพื่อนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพในการทำงาน บางสถานที่ทำงานก็ยังคงต้องการคุณวุฒิ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้เลย”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 30 สิงหาคม 2565)

“กคน. เป็นการศึกษาตามอัธยาศัยด้วย นอกเหนือจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว เราจะมีเสริมหลักสูตรที่นักศึกษาที่มีความสนใจ มีความต้องการเพิ่มเติมเพื่อนำไปประกอบอาชีพได้ เช่น ในบางชุมชนที่มีอะไรโดดเด่นที่เป็นภูมิปัญญาจะนำมาเสริมในหลักสูตร”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 31 สิงหาคม 2565)

1.5 ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงการเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่น การรู้จักแบ่งปันการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น การร่วมปฏิบัติกิจกรรมอย่างสมัครใจร่วมกับผู้อื่น การรู้จักปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง การแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเหตุและผล และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีความแตกต่างจากตนเอง รวมถึงการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

“นักศึกษา กคน. ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีความหลากหลายแตกต่างในช่วงวัย ที่จะเห็นได้ชัด นักศึกษาที่มีอายุมากกว่าจะสามารถพาเด็กๆ รุ่นน้องให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 30 สิงหาคม 2565)

“ไม่ว่าจะมีกิจกรรมเยอะแค่ไหน นักศึกษา กคน. ส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่างๆ ที่ กคน. จัดขึ้นอยู่เสมอ”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 4 กันยายน 2565)

“นักศึกษามีความหลากหลายของอายุ ในส่วนกลุ่มที่เป็นวัยรุ่นที่เป็นผู้ใหญ่ เขาก็จะมีความขยันเรียน เพื่อให้ครบตามหลักสูตร และเอาไปพัฒนาการเรียนที่สูงขึ้น หรือเอาไปปรับวุฒิการศึกษาในอาชีพต่างๆ ของเขา”

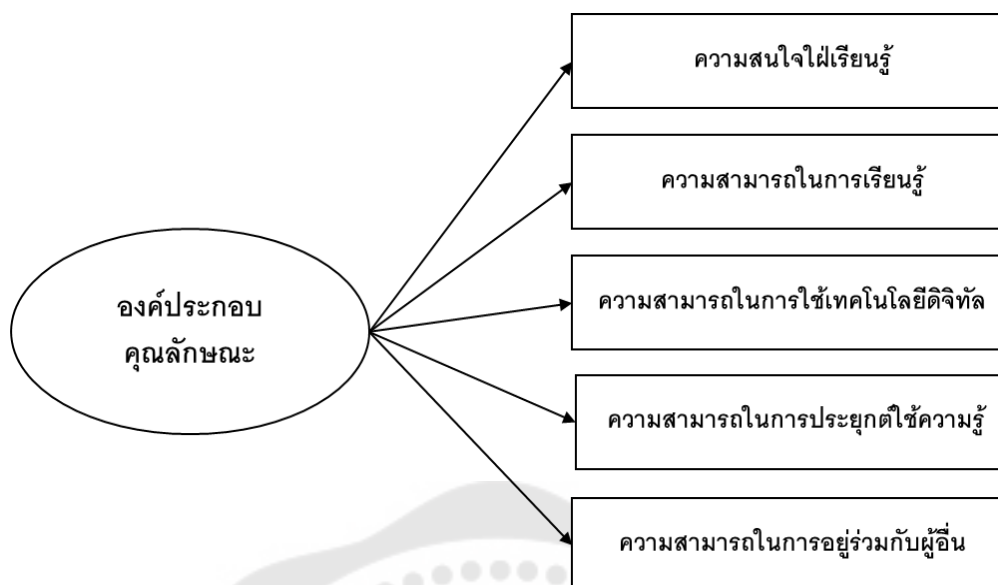
(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 4 กันยายน 2565)

“ทาง กศน. จะมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะเป็นการให้ นักศึกษาได้มาปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมนี้เป็นการสร้าง ลักษณะนิสัย หรือว่าอะไรต่างๆ ให้ได้อยู่ร่วมกัน สะท้อนให้เห็นการมี ปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 4 กันยายน 2565)

ตาราง 8 การสังเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การศึกษาเอกสาร	การสัมภาษณ์	ข้อสรุปโครงร่างองค์ประกอบ
1. ความสนใจใฝ่เรียนรู้	1. ความตั้งใจใฝ่เรียนรู้ 2. การตั้งเป้าหมายในการเรียน	1. ความสนใจใฝ่เรียนรู้
2. การคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา	3. ความสามารถในการเรียนรู้ 4. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	2. ความสามารถในการเรียนรู้
3. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และสารสนเทศ	5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้	3. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
4. ความสุขในการเรียนรู้	-	-
5. ความรู้พื้นฐานจากการเรียนรู้	6. ความรู้ในเนื้อหาสาระวิชา	4. ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้
6. การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	-	
7. การประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำเนินชีวิต	7. ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้	
8. การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น	8. ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น	5. ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
9. ความสามารถในการสื่อสาร	9. ความสามารถในการสื่อสาร	
10. คุณธรรม จริยธรรมในการเรียนรู้	10. คุณธรรมจริยธรรมในการอยู่กับผู้อื่น	



ภาพประกอบ 11 องค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่
(New age non-formal Educational students)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ในรูปแบบโปรโตคอล (Protocol) ที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างข้อสรุป จึงกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุคุณลักษณะการศึกษานอกระบบยุคใหม่ สามารถสรุปออกเป็น 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) แรงจูงใจในการเรียน 2) การกำกับตนเองในการเรียน 3) กรอบความติดแบบเติบโต 4) พฤติกรรมการสอนของครู 5) การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว 6) การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ

ปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

1. แรงจูงใจในการเรียน

ความต้องการหรือความปรารถนาที่แสดงออกถึง พฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดจากการเสาะแสวงหาของตนเอง โดยมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาเล่าเรียนให้ประสบความสำเร็จ มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหา มีความมุ่งมั่นในการตั้งเป้าหมายและกำหนดจุดประสงค์ การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการได้รับแรงผลักดันให้มีการพัฒนาตนเองให้บรรลุตามเป้าหมายของตนเอง

“เมื่อนักศึกษาก้าวเข้ามาในระบบของการ กศน. ก็แปลว่า เขามีความต้องการที่จะศึกษาเล่าเรียนจริงๆ เพื่อความความรู้ไปต่อยอดในสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์สำหรับตัวเขาเอง นอกจากนั้นเขายังมองเป้าหมายในอนาคตของตนเองไว้ด้วยแล้ว ...มันก็อาจจะเป็นความแตกต่างจากการศึกษาในระบบก็ได้ที่ส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนใน กศน. มักจะเป็นผู้ใหญ่หรือผู้ที่ค่อนข้างจะมีวุฒิภาวะในระดับหนึ่ง”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 30 สิงหาคม 2565)

“นักศึกษา กศน. ในบางคนจะมีแรงจูงใจที่ทำให้ตัวเองจะต้องมีการศึกษา หรือเข้าจะต้องได้รับการศึกษา เราก็จะเห็นถึงความพยายามเพื่อเป้าหมายของเขา เช่น เขาต้องการได้คุณวุฒิทางการศึกษาเพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานในการประกอบอาชีพ หรือเพื่อเอาไปเป็นหลักฐานในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ เขายังต้องการพัฒนาตนเองและครอบครัวของตนเองให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 31 สิงหาคม 2565)

2. การกำกับตนเองในการเรียน

การที่สามารถดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และทักษะต่างๆ ที่ตนเองมีการตระหนักรู้คิด โดยควบคุมการกระทำและมีความพยายามจัดการสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองและใช้กระบวนการกลวิธีทางการรู้คิดในการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้อุปสรรคความสำเร็จ

“นักศึกษาเขาจะมีความสนใจในการเรียนมากน้อยแค่ไหน หรือเขาจะอ่านเพิ่มเติมหลังจากที่เลิกเรียนไปแล้ว มันคือช่วงระหว่างทางที่เขาจะต้องควบคุมตนเอง มีวินัยในตนเอง เพื่อให้ตนเองเรียนจบครบหลักสูตรตามที่กำหนดไว้ แต่ถ้าเขาเรียนไม่ครบตามที่กำหนดก็อาจจะมาจากการขาดสอบหรืออื่นๆ”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 3 กันยายน 2565)

“เมื่อพูดถึงความมุ่งมั่นตั้งใจ เชื่อว่านักศึกษาที่เขามาเรียนทุกคนก็มีอยู่แล้วในตัว แต่ที่สำคัญกว่านั้น คือเมื่อเข้ามาแล้วเขาจะต้องควบคุมตนเอง และมีความพยายาม มีความอดทน ต่อสู้กับแรงกดดันต่างๆ ที่เขาต้องเจอ และต้องผ่านสิ่งเหล่านั้นเพื่อให้ตัวเขาเองเรียนให้ได้ และมุ่งสู่เป้าหมายให้ได้ด้วย”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 4 กันยายน 2565)

3. กรอบความคิดแบบเติบโต

พฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงออกถึงความเชื่อมั่น ความตั้งใจ ความเพียรพยายาม ความอดทนต่อความยากลำบากที่เกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน และสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคเพื่อให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายของตนเอง ในการศึกษาเล่าเรียน

“อย่างที่พบเจอจากการจัดการเรียนการสอนใน กศน. นี้ เราจะพบว่า นักศึกษาบางคนเขาอาจไม่จำเป็นต้องรู้ทุกเรื่อง แต่เขาจะมีความเก่งและถนัดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปเลย และในเรื่องเหล่านั้นก็ทำให้เขาบรรลุตามเป้าหมายในการเรียนรู้ได้สำเร็จ อีกทั้งเรื่องที่ถนัดยังทำให้เขานำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้อีกด้วย”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 10 กันยายน 2565)

“สิ่งหนึ่งที่สังเกตได้จากตัวนักศึกษาในขณะที่อยู่ในห้องเรียน จะเห็นนักศึกษาจะแสดงออกด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ความมุ่งมั่นตั้งใจ อย่างเช่นเมื่อให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในเรื่องที่ตนเองสนใจ ให้ทำงาน หรือแม้แต่ให้เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้น โดยสิ่งต่างๆ แสดงให้เห็นว่ามันสะท้อนถึงความพยายาม ความอดทน ความตั้งใจ แม้ว่าในนักศึกษาบางคนจะมีข้อจำกัดต่างๆ ของตัวเอง หรือมีปัญหาทางบ้านของตนเอง แต่ก็มีความพยายามแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ จนผ่านพ้นไปได้ ในท้ายที่สุดนักศึกษาเหล่านั้นก็สำเร็จตามเป้าหมายของตนเอง”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 11 กันยายน 2565)

4. พฤติกรรมการสอนของครู

การกระทำหรือการแสดงออกของครูที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมือในการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายครอบคลุมหลักสูตรการศึกษา การเสริมแรงให้นักศึกษาเกิดความสนใจในการเรียนรู้ การชี้แนะแนวทางให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมศักยภาพให้นักศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการของตนเองจนเกิดเป็นทักษะกระบวนการเรียนรู้

“ตัวของครูผู้สอนเองก็มีความสำคัญต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของนักศึกษาจัดการสอนที่มีความหลากหลายให้ครอบคลุมกับบริบทของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรของ กศน.ครูผู้สอนเป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาโดยเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะแนวทางให้นักศึกษาเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ในเรื่องราวต่างๆ อีกทั้ง ครูผู้สอนมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 30 สิงหาคม 2565)

“ไม่ว่านักศึกษาจะอยู่ในสถานการณ์ใดๆ ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตัวของครูผู้สอน ก็จะทำให้ความสำคัญกับนักศึกษาเป็นอย่างแรก นั่นหมายถึงครูผู้สอนเองจะต้องมีความพร้อมสำหรับการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอๆ ...ครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความอยากรู้อยากเรียนและเกิดความสนใจในสาระเนื้อหา นั่นก็คือ ครูจะต้องสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาของตนเอง โดยทำที่สุดเป้าหมายของครูก็คือการได้เห็นนักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียน”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 31 สิงหาคม 2565)

“ในห้องเรียนถึงอย่างไร ครูผู้สอนก็มีความสำคัญ เพราะว่า ครูมีหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้นักศึกษา ครูคอยเป็นผู้เสริมแรงให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่ และครูเป็นผู้คอยสนับสนุน เต็มเต็มในบางสิ่งบางอย่างที่ยังขาดไป เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและพัฒนาเป็นองค์ความรู้ของตนเองจนเกิดเป็นทักษะการเรียนรู้ ดังนั้นแล้วผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับตัวของนักศึกษาก็จะแสดงออกในรูปของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นด้วยเช่นกัน”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 4 กันยายน 2565)

5. การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว

การรับรู้ของนักศึกษาต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองและบุคคลในครอบครัวที่ปฏิบัติต่อนักศึกษาโดยแสดงออกในการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำเพิ่มเติม การให้กำลังใจ การเอาใจใส่ดูแล รวมถึงการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในชีวิตและอนาคต

“ปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษานอกระบบเลย หากจะไม่พูดถึงก็เกินไปไม่ได้ ก็คือ ผู้ปกครองและครอบครัว ไม่ว่าจะ เป็น พ่อ แม่ พี่ น้อง ที่เป็นบุคคลในครอบครัวต้องมีความเข้าใจในสถานการณ์ของนักศึกษา กคน. และเปิดโอกาสยอมรับ สนับสนุนให้ได้รับการศึกษาเหมือนคนอื่น ๆ แม้ว่ารูปแบบการศึกษาจะแตกต่างกัน ...จากที่พบนักศึกษามานั้น ครอบครัวจะให้การสนับสนุนให้ลูกหลาน หรือแม้กระทั่งคนในครอบครัวให้ได้รับการศึกษา เพื่อให้ไปต่อยอดในด้านการศึกษาต่อไปได้”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 30 สิงหาคม 2565)

“ครอบครัวถือว่ามีสำคัญมาก และอาจเป็นสาเหตุหลักๆ เลยก็ได้ที่ทำให้ตัวของนักศึกษาจะได้รับการศึกษาหรือไม่ได้รับการศึกษา บางกรณีที่ผู้ปกครองและครอบครัวของนักศึกษา จะต้องมีการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยบ่อยครั้ง จึงอาจเป็นสาเหตุให้นักศึกษาต้องย้ายที่เรียนตามไปด้วย จนทำให้ไม่สำเร็จการศึกษา แม้ว่ารูปแบบการศึกษาของ กคน. จะมีความยืดหยุ่นและอิสระมากกว่าการศึกษาในระบบ แต่ก็ต้องมีเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษาเช่นกัน”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 31 สิงหาคม 2565)

“การศึกษานอกระบบ ก็เป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้กับบุคคลทั่วไปที่สนใจและสามารถเข้ามาเป็นนักศึกษา กคน. ได้ แต่โดยทั่วไป กลุ่มหลักๆ ที่เป็นนักศึกษา กคน. จะเป็นกลุ่มนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่พลาดโอกาส กลุ่มที่ขาดโอกาส หรืออื่นๆ กลุ่มนักศึกษาเหล่านี้จะเป็นกลุ่มที่ครอบครัวสนับสนุนอยู่เบื้องหลังให้ได้รับการศึกษา และครอบครัวก็มองถึง กคน. เป็นโอกาสสำหรับลูกหลานของตนเอง”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 3 กันยายน 2565)

6. การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ

การเรียนรู้จากกรณีตัวอย่างของบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การนำชีวิตประวัติผลงานของบุคคลในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านอื่นๆ มาเป็นต้นแบบในการส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการศึกษา เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจและพยายามศึกษาเล่าเรียนตามบุคคลต้นแบบในการศึกษานอกระบบ

“ในการศึกษาของ กศน. เราจะให้นักศึกษาได้เรียนรู้กรณีตัวอย่างของบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการศึกษา กศน. ก็คือเราจะให้เรียนรู้เรื่องราวของบุคคลต้นแบบใน กศน. แม้ว่าจะไม่ได้เรียนมาตามการศึกษาในระบบปกติทั่วไป แต่ก็สามารถประสบความสำเร็จได้เช่นกัน ดังนั้นเมื่อเขาเห็นบุคคลที่เหล่านั้นก็เสมือนเป็นแรงดันให้เขาได้เห็นคุณค่าของการศึกษาและพยายามให้ตนเองเกิดความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะศึกษาเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จเดียวกับบุคคลต้นแบบนี้”

(ผู้เชี่ยวชาญ, สัมภาษณ์ 10 กันยายน 2565)

ตาราง 9 การสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การศึกษาเอกสาร	การสัมภาษณ์	ข้อสรุปปัจจัยเชิงสาเหตุ
1. แรงจูงใจในการเรียน	1. แรงจูงใจในการเรียน	1. แรงจูงใจในการเรียน
2. การกำกับตนเองในการเรียน	2. การกำกับตนเองในการเรียน	2. การกำกับตนเองในการเรียน
3. กรอบความคิดแบบเติบโต	3. กรอบความคิดแบบเติบโต	3. กรอบความคิดแบบเติบโต
4. พฤติกรรมการสอนของครู	4. พฤติกรรมการสอนของครู	4. พฤติกรรมการสอนของครู
5. การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว	5. การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว	5. การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว
	6. การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ	6. การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ



ภาพประกอบ 12 ปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

2. ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) เป็นองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายในสังกัดสำนักงานการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยนำแบบวัดไปเก็บข้อมูลกับนักศึกษาการศึกษานอกระบบ จำนวน 250 คน

การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของโมเดลการวัดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ 5 องค์ประกอบ เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.737 – 0.888 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ (CHA_Att) กับ ความสามารถในการเรียนรู้ (CHA_Learn) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.888 ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ ความสามารถในการเรียนรู้ (CHA_Learn) กับ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (CHA_Tech) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.737 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.095 – 4.307 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.635 – 0.687 โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (CHA_Tech) ดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ

องค์ประกอบ	CHA_Att	CHA_Learn	CHA_Teach	CHA_Ap	CHA_Live	M	S.D.
CHA_Att	1.000					4.162	.668
CHA_Learn	.888**	1.000				4.095	.686
CHA_Teach	.788**	.737**	1.000			4.307	.635
CHA_Ap	.811**	.871**	.783**	1.000		4.178	.666
CHA_Live	.836**	.882**	.745**	.867**	1.000	4.147	.687

หมายเหตุ **p < .01

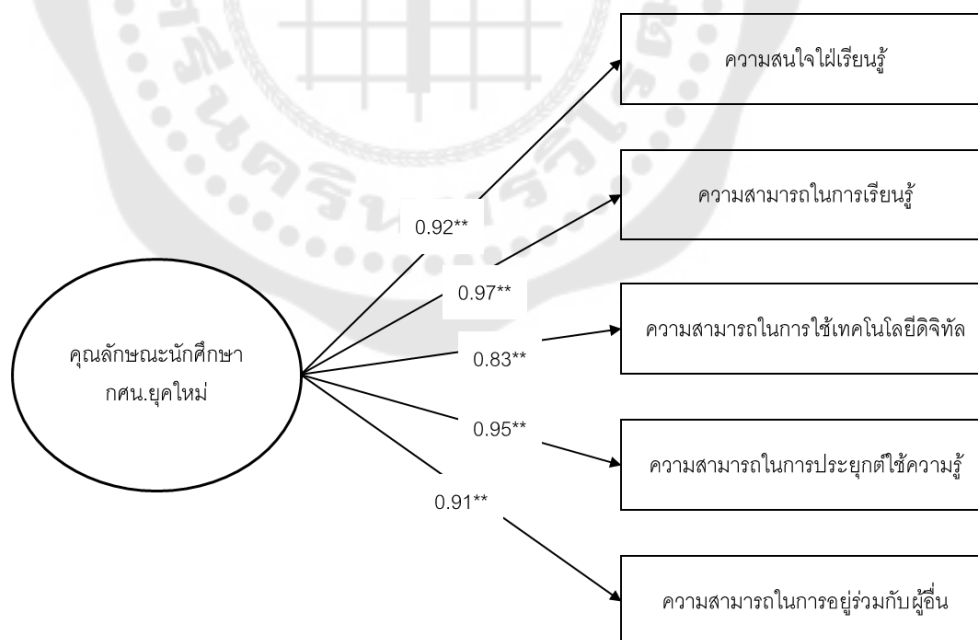
จากการศึกษาองค์ประกอบของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ พบว่า โมเดลองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน ได้ค่า Chi-Square (χ^2) เท่ากับ 2.754, df เท่ากับ 2, p เท่ากับ 0.252, GFI เท่ากับ 0.996, AGFI เท่ากับ 0.967, RMSEA เท่ากับ 0.039, SRMR เท่ากับ 0.007 แสดงให้เห็นว่า โมเดลองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (B) พบว่า ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญ คือ ความสามารถในการเรียนรู้ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.966 และมีความผันแปรร่วมกันกับองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ได้ร้อยละ 93.34 รองลงมา คือ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.952 และมีความผันแปรร่วมกันกับองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ได้ร้อยละ 90.6 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดเท่ากับ 0.833 และมีความผันแปรร่วมกันกับองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ได้ร้อยละ 69.5 รายละเอียดแสดงดังตาราง 11

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

องค์ประกอบ	ค่านำหนักองค์ประกอบ					ส.ป.ส.คะแนน องค์ประกอบ
	b	B	S.E.	t	R ²	
1. ความสนใจใฝ่เรียนรู้	0.617	0.924	0.032	19.148**	0.854	0.275
2. ความสามารถในการเรียนรู้	0.633	0.966	0.032	20.646**	0.934	0.592
3. ความสามารถในการ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	0.529	0.833	0.033	16.158**	0.695	0.151
4. ความสามารถในการ ประยุกต์ใช้ความรู้	0.634	0.952	0.032	19.829**	0.906	0.557
5. ความสามารถในการ อยู่ร่วมกับผู้อื่น	0.624	0.909	0.033	18.669**	0.826	0.006

$\chi^2 = 2.754$, $df = 2$, $p = 0.252$, $GFI = 0.996$, $AGFI = 0.967$, $RMSEA = 0.039$, $SRMR = 0.007$

หมายเหตุ **p < .01



** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

 $\chi^2 = 2.754$, $df = 2$, $p = 0.252$, $GFI = 0.996$, $AGFI = 0.967$, $RMSEA = 0.039$, $SRMR = 0.007$

ภาพประกอบ 13 โมเดลการวัดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ผลการวิจัยระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน และการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต

2.1 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน

2.1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ผลจากการศึกษาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยการคำนวณ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) โดยผลวิเคราะห์แสดงค่าเฉลี่ย (M) อยู่ระหว่าง 3.865-4.271 ซึ่งหมายความว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พิจารณาตามตัวแปร พบว่า ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน แรงจูงใจภายใน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.271 รองลงมาคือ ตัวแปรพฤติกรรมการสอนของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.265 ส่วนตัวแปรกรอบความคิดแบบเติบโต มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.865 ในขณะที่ตัวแปรคุณลักษณะนักศึกษา กศน. ยุคใหม่ องค์ประกอบด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.231 รองลงมา คือ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ มีค่าเท่ากับ 4.102 ส่วนความสามารถในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.985 รายละเอียดแสดงดังตาราง 12

เมื่อพิจารณาตัวแปรทุกตัว พบว่า ค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรส่วนใหญ่ มีการแจกแจงเป็นโค้งเบ้ซ้าย ซึ่งมีค่าเป็นลบ จึงมีการแจกแจงใกล้เคียงกับโค้งปกติ แสดงว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่มีคะแนนในแต่ละตัวแปรสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่า ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียนและพฤติกรรมการสอนของครูที่มีค่าความโด่ง เป็นบวก แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลสูงกว่าโค้งปกติ ซึ่งมีการกระจายตัวของข้อมูลน้อย ประกอบกับ Hair, et al (2019) และ Joreskog and Sorbom (1996) กล่าวว่า เมื่อใช้ตัวอย่าง ขนาดใหญ่ตั้งแต่ 200 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังมีความแกร่ง (robust) และสามารถลดปัญหาของการแจกแจงข้อมูลที่ไม่เป็นปกติได้ ดังตาราง 12

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปร

ตัวแปร	M	SD	CV	Sk	Ku	แปลผล
แรงจูงใจในการเรียน	4.164	0.599	14.385	-0.490	0.598	มาก
- แรงจูงใจภายใน	4.271	0.583	13.649	-0.732	1.261	มาก
- แรงจูงใจภายนอก	3.969	0.713	17.956	-0.242	-0.322	มาก
การกำกับตนเองในการเรียน	4.048	0.658	16.248	-0.302	-0.010	มาก
- การกำกับตนเองด้านการรู้คิด	4.060	0.656	16.148	-0.324	0.053	มาก
- การกำกับตนเองด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้	4.034	0.695	17.228	-0.348	-0.109	มาก
พฤติกรรมการสอนของครู	4.225	0.654	15.473	-0.700	0.323	มาก
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.185	0.666	15.923	-0.626	0.318	มาก
- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน	4.265	0.678	15.906	-0.835	0.649	มาก
การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว	3.985	0.735	18.447	-0.461	-0.112	มาก
- การสนับสนุนด้านอารมณ์ความรู้สึก	4.020	0.817	20.319	-0.783	0.688	มาก
- การสนับสนุนความรู้ข้อมูลข่าวสาร	3.910	0.802	20.520	-0.316	-0.542	มาก
- การสนับสนุนด้านสิ่งของและบริการ	4.024	0.726	18.041	-0.419	-0.261	มาก
การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ	4.044	0.675	16.689	-0.326	-0.197	มาก
- การตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้	4.030	0.703	17.444	-0.369	-0.058	มาก
- การกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้	4.057	0.676	16.666	-0.307	-0.383	มาก
กรอบความคิดแบบเติบโต	3.865	0.634	16.402	0.282	-0.610	มาก
- กรอบความคิดแบบเติบโต	3.865	0.634	16.402	0.282	-0.610	มาก
คุณลักษณะนักศึกษา กศน. ยุคใหม่	4.096	0.657	16.031	-0.330	-0.377	มาก
- ความสนใจใฝ่เรียนรู้	4.097	0.675	16.487	-0.321	-0.502	มาก
- ความสามารถในการเรียนรู้	3.985	0.736	18.473	-0.163	-0.772	มาก
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.231	0.713	16.857	-0.625	-0.365	มาก
- ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้	4.102	0.702	17.112	-0.384	-0.281	มาก
- ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	4.093	0.728	17.785	-0.417	-0.358	มาก

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 0.432-0.842 จึงแสดงให้เห็นว่าลักษณะของความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษาเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง โดยหากพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่ง Kline (2015: 56) ได้กล่าวถึงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่าสูงเกินกว่า 0.85 จะเกิดปัญหาการร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) แต่เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตทุกคู่ ไม่เกิน 0.85 จึงอาจกล่าวได้ว่าไม่พบปัญหาภาวะการร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) จึงสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไปได้ ดังตาราง 13



ตาราง 13 เมทริกซ์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบตัวแปรสาเหตุกับองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาที่ศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

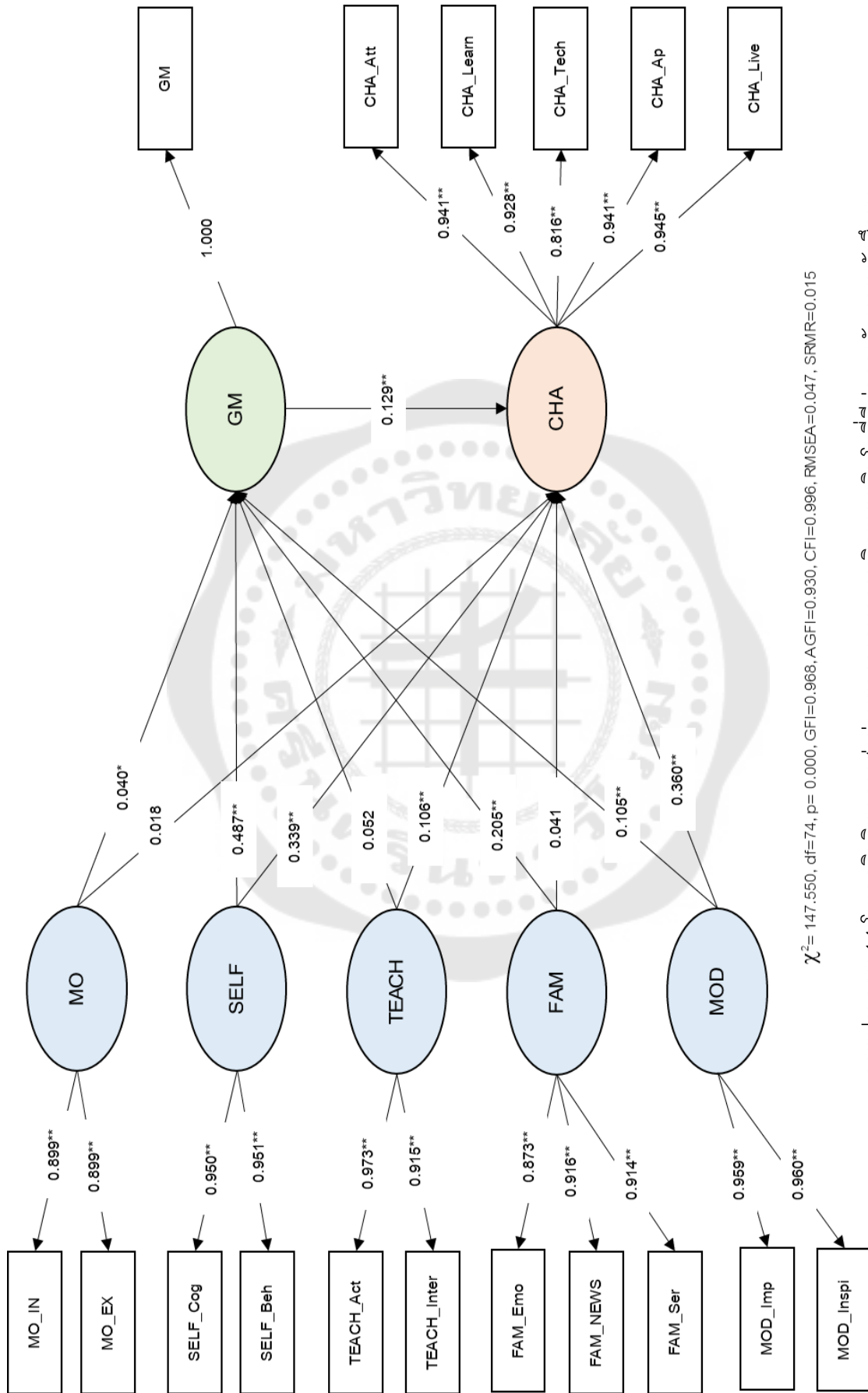
	MO_IN	MO_EX	SELF_Cog	SELF_Beh	GM	TEACH_Act	TEACH_Inter	FAM_Emo	FAM_NEWS	FAM_Ser	MOD_Imp	MOD_Inspi	CHA_Att	CHA_Learn	CHA_Tech	CHA_Ap	CHA_Live
MO_IN	1.000																
MO_EX2	.808	1.000															
SELF_Cog	.810	.790	1.000														
SELF_Beh	.787	.787	.803	1.000													
GM	.620	.694	.716	.719	1.000												
TEACH_Act	.648	.595	.609	.629	.557	1.000											
TEACH_Inter	.606	.539	.571	.581	.474	.841	1.000										
FAM_Emo	.471	.491	.507	.515	.498	.493	.486	1.000									
FAM_NEWS	.438	.502	.506	.514	.571	.464	.438	.842	1.000								
FAM_Ser	.456	.486	.498	.512	.551	.478	.470	.798	.836	1.000							
MOD_Imp	.671	.650	.698	.699	.642	.601	.559	.534	.542	.543	1.000						
MOD_Inspi	.672	.639	.693	.695	.632	.622	.605	.537	.533	.544	.820	1.000					
CHA_Att	.700	.649	.737	.727	.657	.620	.614	.508	.516	.519	.741	.741	1.000				
CHA_Learn	.677	.676	.729	.730	.680	.586	.539	.487	.528	.504	.723	.715	.829	1.000			
CHA_Tech	.633	.532	.636	.620	.534	.571	.586	.454	.432	.496	.643	.662	.769	.724	1.000		
CHA_Ap	.690	.657	.735	.737	.679	.627	.587	.510	.524	.525	.734	.732	.837	.821	.803	1.000	
CHA_Live	.702	.678	.735	.751	.655	.627	.612	.527	.525	.532	.724	.736	.807	.835	.769	.831	1.000

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลอิทธิพลการส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Relationship Model : LISREL) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรในโมเดล โดยการหาขนาดอิทธิพลที่ปรากฏในความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นและทดสอบว่าแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมีสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ถ้าพบว่าโมเดลไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการปรับโมเดลให้มีความสอดคล้องกลมกลืนมากยิ่งขึ้นโดยการพิจารณาจากค่าดัชนีการปรับแก้ (Modification Index) และการคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในเชิงแนวคิดทฤษฎีรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ดังนี้

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 609.740, $df = 99$ ($p = 0.000$), $\chi^2/df = 6.159$, GFI = 0.927, AGFI = 0.888, RMSEA = 0.075, SRMR = 0.020, CFI = 0.991 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีข้างต้นกับเกณฑ์ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) มีนัยสำคัญทางสถิติ อัตราส่วนระหว่างค่าไค-สแควร์กับองศาอิสระ (χ^2/df) มีค่าสูงกว่า 2.00 ดัชนี AGFI และ RMSEA ไม่ถึงเกณฑ์ที่โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นจึงดำเนินการปรับโมเดล ซึ่งในการปรับโมเดลนี้ยอมให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์กันได้ โดยไม่ได้มีการปรับเส้นอิทธิพลในโมเดลที่เป็นผลมาจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ภายหลังจากการปรับโมเดล พบว่าค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 147.550, $df = 74$ ($p = 0.000$), $\chi^2/df = 1.994$, GFI = 0.968, AGFI = 0.930, RMSEA = 0.047, SRMR = 0.015, CFI = 0.996 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีข้างต้นกับเกณฑ์ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอัตราส่วนระหว่างค่าไค-สแควร์กับองศาอิสระ (χ^2/df) น้อยกว่า 2.00 เป็นไปตามเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาค่าดัชนี GFI, AGFI, RMSEA, SRMR และ CFI ดัชนีทุกค่าผ่านเกณฑ์ ทั้งนี้ผลการประมาณค่าโมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของอิทธิพลการส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพประกอบ 14



$\chi^2 = 147.550$, $df = 74$, $p = 0.000$, $GFI = 0.968$, $AGFI = 0.930$, $CFI = 0.996$, $RMSEA = 0.047$, $SRMR = 0.015$

ภาพประกอบ 14 โมเดลอิทธิพลการส่งผ่านของการขอรับความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษ

การศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดล

2.1.3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผล

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นจนได้โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของอิทธิพลการส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลและค่าสัมประสิทธิ์การทำนายของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อตัวแปรผล ดังนี้

1. อิทธิพลของตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน (MO) การกำกับตนเองในการเรียน (SELF) พฤติกรรมการสอนของครู (TEACH) การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว (FAM) และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (MOD) ที่มีต่อตัวแปรกรอบความคิดแบบเติบโต (GM)

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรกรอบความคิดแบบเติบโต (GM) สูงที่สุด คือ การกำกับตนเองในการเรียน (SELF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.487 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว (FAM) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.205 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (MOD) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.105 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แรงจูงใจในการเรียน (MO) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.040 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมการสอนของครู (TEACH) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.052 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรเชิงสาเหตุทุกตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของกรอบความคิดแบบเติบโต (GM) ได้ร้อยละ 62.3

2. อิทธิพลของตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน (MO) การกำกับตนเองในการเรียน (SELF) พฤติกรรมการสอนของครู (TEACH) การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว (FAM) การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (MOD) และกรอบความคิดแบบเติบโต (GM) ที่มีต่อตัวแปรคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (CHA)

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (CHA) สูงที่สุด คือ ตัวแปรการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (MOD) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.360 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (CHA) ผ่านกรอบความคิดแบบเติบโต (GM) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.014 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ ตัวแปรการกำกับตนเองในการเรียน (SELF) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.339 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณลักษณะของนักศึกษา

การศึกษานอกระบบยุคใหม่ (CHA) ผ่านกรอบความคิดแบบเติบโต (GM) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.066 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดคือ พฤติกรรมการสอนของครู (TEACH) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.106 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว (FAM) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.041 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณลักษณะของนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่ (CHA) ผ่านกรอบความคิดแบบเติบโต (GM) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.028 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแรงจูงใจในการเรียน (MO) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.018 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรเชิงสาเหตุทุกตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะของนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่ (CHA) ได้ร้อยละ 77.6 ดังตาราง 14



ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effect : DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects : IE) อิทธิพลรวม (Total effects : TE) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผล

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล					
	กรอบความคิดแบบเติบโต			คุณลักษณะนักศึกษา กศน. ยุคใหม่		
	(GM)			(CHA)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
- แรงจูงใจในการเรียน (MO)	0.040*	-	0.040*	0.018	0.005	0.024
	(0.060)		(0.060)	(0.077)	(0.013)	(0.079)
- การทำกับตนเองในการเรียน (SELF)	0.487**	-	0.487**	0.339**	0.066**	0.422**
	(0.050)		(0.050)	(0.068)	(0.018)	(0.066)
- พฤติกรรมการสอนของครู (TEACH)	0.052	-	0.052	0.106**	0.007	0.119**
	(0.023)		(0.023)	(0.029)	(0.005)	(0.030)
- การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว (FAM)	0.205**	-	0.205**	0.041	0.028**	0.071**
	(0.019)		(0.019)	(0.026)	(0.008)	(0.025)
- การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (MOD)	0.105**	-	0.105**	0.360**	0.014*	0.392**
	(0.024)		(0.024)	(0.033)	(0.006)	(0.033)
- กรอบความคิดแบบเติบโต (GM)	-	-	-	0.129**	-	0.129**
				(0.050)		(0.050)
R ²		0.623			0.776	

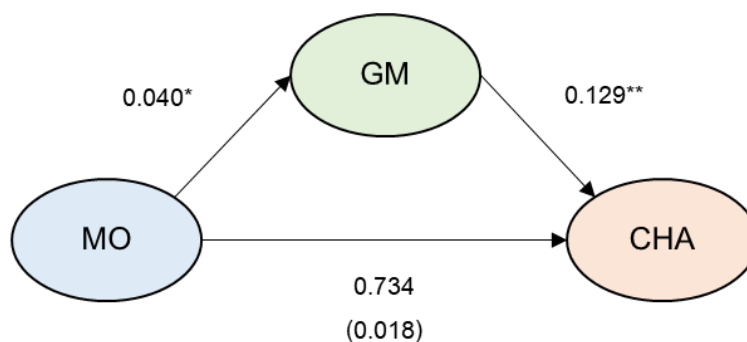
ค่าสถิติ $\chi^2 = 147.550$, $df=74$, $p=0.000$, $GFI=0.968$, $AGFI=0.930$, $CFI=0.996$, $RMSEA=0.047$, $SRMR=0.015$

เมตริกสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	CHA	GM	MO	SELF	FAM	TEACH	MOD
CHA	1.000						
GM	0.726	1.000					
MO	0.734	0.805	1.000				
SELF	0.758	0.822	0.922	1.000			
FAM	0.583	0.673	0.739	0.666	1.000		
TEACH	0.607	0.610	0.614	0.583	0.536	1.000	
MOD	0.668	0.812	0.766	0.759	0.641	0.625	1.000

2.2 การตรวจสอบการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต ในโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิด เติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน

การทดสอบอิทธิพลส่งผ่านของตัวแปรกรอบความคิดแบบเติบโต (GM) ตามแนวคิดของ Baron and Kenny (1986) โดยที่เริ่มจากการตรวจสอบอิทธิพลจากตัวแปรต้น (แรงจูงใจในการเรียน, การกำกับตนเองในการเรียน, พฤติกรรมการสอนของครู, การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว, การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ) ไปยังตัวแปรตาม (คุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่) จากเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายใน เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการเรียน การกำกับตนเองในการเรียน พฤติกรรมการสอนของครู การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบกับคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ เมื่อส่งผ่านอิทธิพลของกรอบความคิดแบบเติบโต พบว่า ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน (MO) การกำกับตนเองในการเรียน (SELF) พฤติกรรมการสอนของครู (TEACH) การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว (FAM) การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (MOD) ส่งอิทธิพลทางตรงไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (CHA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.734, 0.758, 0.583, 0.607 และ 0.668 ตามลำดับ และมีบทบาทการส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต (GM) ดังนี้

1. อิทธิพลจากแรงจูงใจไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.734 (จากเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร) และเมื่อมีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า อิทธิพลทางตรงจากแรงจูงใจในการเรียนไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.018 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ โดยมีอิทธิพลจากแรงจูงใจไปยังกรอบความคิดแบบเติบโต มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.040 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอิทธิพลจากกรอบความคิดแบบเติบโตไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.129 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสรุปได้ว่ากรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านจากแรงจูงใจไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ แบบสมบูรณ์ (full mediation) ดังภาพประกอบ 15



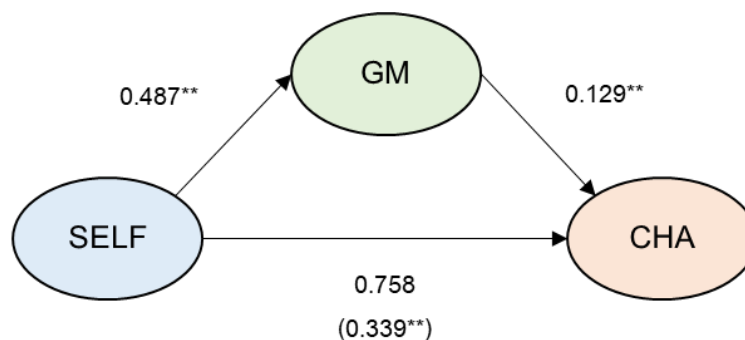
DE (without control) = 0.734

IE = (0.040)(0.129) = 0.005

DE (with control) = 0.018

ภาพประกอบ 15 อิทธิพลส่งผ่านแบบสมบูรณ์ (full mediation) ของกรอบความคิดแบบเติบโตจากแรงจูงใจในการเรียนไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

2. อิทธิพลการกำกับตนเองในการเรียนไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.758 (จากเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร) และเมื่อมีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า อิทธิพลทางตรงจากการกำกับตนเองในการเรียนไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.339 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าลดลง โดยมีอิทธิพลทางตรงจากการกำกับตนเองในการเรียนไปยังกรอบความคิดแบบเติบโต มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.487 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอิทธิพลจากกรอบความคิดแบบเติบโตไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.129 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสรุปได้ว่ากรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านจากการกำกับตนเองในการเรียนไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่แบบบางส่วน (partial mediation) ดังภาพประกอบ 16



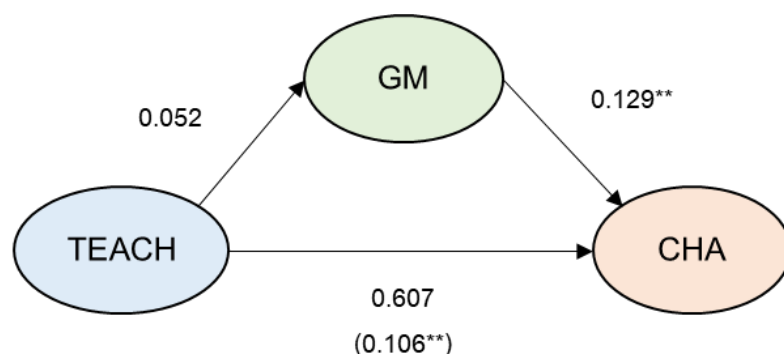
DE (without control) = 0.758

IE = (0.487)(0.129) = 0.063

DE (with control) = 0.339

ภาพประกอบ 16 อิทธิพลส่งผ่านแบบบางส่วน (partial mediation) ของกรอบความคิดแบบเติบโตจากการกำกับตนเองในการเรียนไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

3. อิทธิพลจากพฤติกรรมการสอนของครูไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.607 (จากเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร) และเมื่อมีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า อิทธิพลจากพฤติกรรมการสอนของครูไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.106 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมการสอนของครูไปยังกรอบความคิดแบบเติบโต มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.052 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอิทธิพลจากกรอบความคิดแบบเติบโตไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.129 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสรุปได้ว่ากรอบความคิดแบบเติบโตไม่มีอิทธิพลการส่งผ่านจากพฤติกรรมการสอนของครูไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ดังภาพประกอบ 17



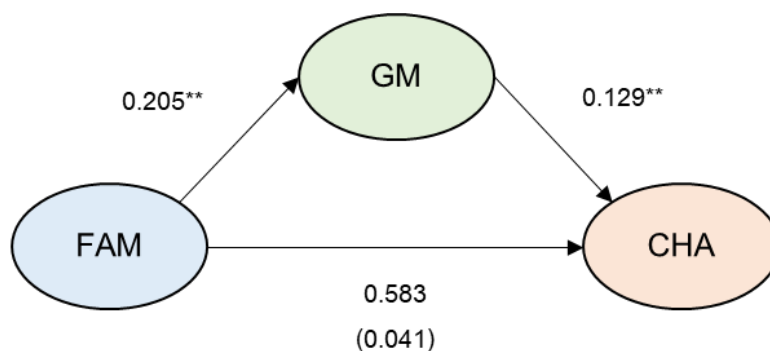
DE (without control) = 0.607

IE = $0.052(0.129) = 0.007$

DE (with control) = 0.106

ภาพประกอบ 17 กรอบความคิดแบบเติบโตไม่มีอิทธิพลส่งผ่านพฤติกรรมการสอนของครูไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

4. อิทธิพลการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัวไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.583 (จากเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร) และเมื่อมีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า อิทธิพลจากการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัวไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.041 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีอิทธิพลทางตรงจากการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัวไปยังกรอบความคิดแบบเติบโต มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.205 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอิทธิพลจากกรอบความคิดแบบเติบโตไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.129 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสรุปได้ว่ากรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านจากการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัวไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ แบบสมบูรณ์ (full mediation) ดังภาพประกอบ 18



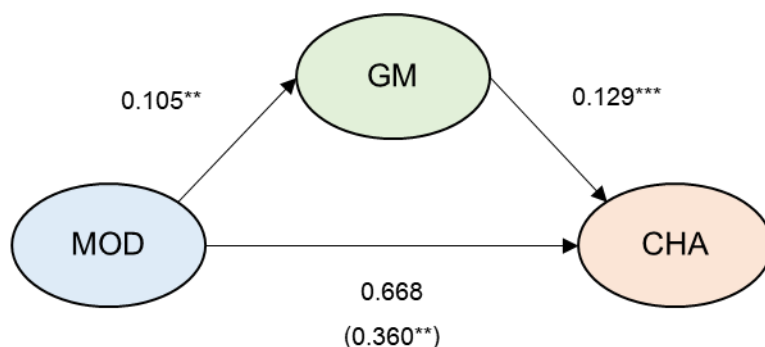
DE (without control) = 0.583

IE = (0.205)(0.129) = 0.026

DE (with control) = 0.041

ภาพประกอบ 18 อิทธิพลส่งผ่านแบบสมบูรณ์ (full mediation) ของกรอบความคิดแบบเติบโตจากการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัวไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

5. เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงจากการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.668 (จากเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร) และเมื่อมีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า อิทธิพลจากการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.360 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าลดลง โดยมีอิทธิพลทางตรงจากการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบไปยังกรอบความคิดแบบเติบโต มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.105 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอิทธิพลจากกรอบความคิดแบบเติบโตไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.129 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสรุปได้ว่ากรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านจากการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ แบบบางส่วน (partial mediation) ดังภาพประกอบ 19



DE (without control) = 0.668

IE = (0.105)(0.129) = 0.014

DE (with control) = 0.360

ภาพประกอบ 19 อิทธิพลส่งผ่านแบบบางส่วน (partial mediation) ของกรอบความคิดแบบเติบโตจากการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

สรุปได้ว่าเมื่อมีตัวแปรส่งผ่านเป็นกรอบความคิดแบบเติบโตเข้าไปในโมเดลกรอบแนวคิดแล้ว กรอบความคิดแบบเติบโตมีบทบาทการส่งผ่านแบบสมบูรณ์ (full mediation) จากแรงจูงใจในการเรียน และการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว และมีบทบาทการส่งผ่านแบบบางส่วน (partial mediation) จากการกำกับตนเองในการเรียน และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ส่วนพฤติกรรมการสอนของครูไม่มีการส่งผ่านไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง อิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีความมุ่งหมาย 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาลักษณะและ องค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (2) เพื่ออธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุที่ ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของ โมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัว แปรส่งผ่านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ (4) เพื่อตรวจสอบการทำหน้าที่เป็น ตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดเติบโตในโมเดลเชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีสมมติฐาน ในการวิจัย 2 ข้อ ได้แก่ (1) โมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ยุคใหม่ โดยมีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ (2) ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน การกำกับตนเองในการเรียน พฤติกรรม การสอนของครู การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ และกรอบความคิดแบบเติบโต มีอิทธิพลทางตรงทางอ้อมต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานในบริบทการจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษานอกระบบ และการวางแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบทั้งการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริม กระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ อีกทั้งเป็นผู้มีคุณวุฒิ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งได้มาจากข้อมูลการบันทึกในรูปแบบ โปรโตคอล (Protocol) เพื่อสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับความหมายของลักษณะ องค์ประกอบ และ ปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ สำหรับการเก็บข้อมูล เชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 250 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบวัดมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยืนยันของโมเดลคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านและการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาการศึกษานอกระบบในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 918 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ซึ่งใช้วัดตัวแปรปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบวัดมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย 1) แบบวัดแรงจูงใจในการเรียน 2) แบบวัดการกำกับตนเองในการเรียน 3) แบบวัดกรอบความคิดแบบเติบโต 4) แบบวัดพฤติกรรมการสอนของครู 5) แบบวัดการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว 6) แบบวัดการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานที่กำหนดและค่าสถิติสำคัญที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 หัวข้อ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

1.1 การศึกษาเชิงคุณภาพจากสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ความหมายของคุณลักษณะการจัดการศึกษานอกระบบยุคใหม่ และคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (New age non-formal Educational students) และได้ 5 องค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ได้แก่ 1) ความสนใจใฝ่เรียนรู้ 2) ความสามารถในการเรียนรู้ 3) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

4) ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และ 5) ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีจำนวน 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) แรงจูงใจในการเรียน 2) การกำกับตนเองในการเรียน 3) กรอบความคิดแบบเติบโต 4) พฤติกรรมการสอนของครู 5) การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว และ 6) การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ

1.2 การศึกษาเชิงปริมาณ โดยการใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) พบว่า โมเดลองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่ปรับแล้ว มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาค่า Chi-Square (χ^2) = 2.754, df = 2, p = 0.252, GFI = 0.996, AGFI = 0.967, RMSEA = 0.039, SRMR = 0.007 แสดงว่าโมเดลคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กล่าวโดยสรุป ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนทุกดัชนีของโมเดลที่ปรับแล้ว อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด โดยภาพรวมแล้วองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ผ่านการปรับโมเดลแล้วมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน

2.1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ พบว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังจากการปรับโมเดล โดยมี ค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 147.550, df = 74, p = 0.000, χ^2/df = 1.994, GFI = 0.968, AGFI = 0.930, RMSEA = 0.047, SRMR = 0.015, CFI = 0.996

2.2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสองของตัวแปร (Squared Multiple Correlation: R^2)

พบว่าโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้

2.2.1 กรอบความคิดแบบเติบโต (GM) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากแรงจูงใจในการเรียน (MO) การกำกับตนเองในการเรียน (SELF) พฤติกรรมการสอนของครู (TEACH) การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว (FAM) และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (MOD) โดยตัวแปรเชิงสาเหตุทุกตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของกรอบความคิดแบบเติบโต (GM) ได้ร้อยละ 62.3

2.2.1 คุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (CHA) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (MOD) การกำกับตนเองในการเรียน (SELF) พฤติกรรมการสอนของครู (TEACH) การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว (FAM) แรงจูงใจในการเรียน (MO) และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ (MOD) การกำกับตนเองในการเรียน (SELF) พฤติกรรมการสอนของครู (TEACH) ผ่านกรอบความคิดแบบเติบโต (GM) โดยตัวแปรเชิงสาเหตุทุกตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ (CHA) ได้ร้อยละ 77.6

3. ผลการตรวจสอบการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตในโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน

3.1 อิทธิพลทางตรงจากแรงจูงใจในการเรียนไปยังกรอบความคิดแบบเติบโต มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อิทธิพลทางตรงจากแรงจูงใจในการเรียนไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอิทธิพลทางตรงจากกรอบความคิดแบบเติบโตไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นกรอบความคิดแบบเติบโตมีบทบาทการส่งผ่านแบบสมบูรณ์ (full mediation)

3.2 อิทธิพลทางตรงจากการกำกับตนเองในการเรียนไปยังกรอบความคิดแบบเติบโต มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อิทธิพลทางตรงจากการกำกับตนเองในการเรียนไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอิทธิพลทางตรงจากกรอบความคิดแบบเติบโตไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นกรอบความคิดแบบเติบโตมีบทบาทการส่งผ่านแบบบางส่วน (partial mediation)

3.3 อิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมการสอนของครูไปยังกรอบความคิดแบบเติบโต ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมการสอนของครูไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอิทธิพลทางตรงจากกรอบความคิดแบบเติบโตไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นความคิดแบบเติบโตไม่มีบทบาทการส่งผ่าน

3.4 อิทธิพลทางตรงจากการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัวไปยังกรอบความคิดแบบเติบโตมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อิทธิพลทางตรงจากการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัวไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอิทธิพลทางตรงจากกรอบความคิดแบบเติบโตไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นกรอบความคิดแบบเติบโตมีบทบาทการส่งผ่านแบบสมบูรณ์ (full mediation)

3.5 อิทธิพลทางตรงจากการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบไปยังกรอบความคิดแบบเติบโต มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อิทธิพลทางตรงจากการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอิทธิพลทางตรงจากกรอบความคิดแบบเติบโตไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นกรอบความคิดแบบเติบโตมีบทบาทการส่งผ่านแบบบางส่วน (partial mediation)

สรุปได้ว่ากรอบความคิดแบบเติบโตมีบทบาทการส่งผ่านแบบสมบูรณ์ (full mediation) จากแรงจูงใจในการเรียน และการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว และมีบทบาทการส่งผ่านแบบบางส่วน (partial mediation) จากการกำกับตนเองในการเรียน และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ พฤติกรรมการสอนของครูไม่มีการส่งผ่านไปยังคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

1.1 ผลการศึกษาลักษณะและองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะและองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกับเอกสารวรรณกรรมที่ผู้วิจัยได้ศึกษา กล่าวคือ องค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความสนใจใฝ่เรียนรู้ 2) ความสามารถในการเรียนรู้ 3) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และ 5) ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) (Partnership for 21st Century Learning, 2016: online) ได้กำหนดองค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไว้เป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 (Core Subjects and 21st Century Themes) 2) ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ซึ่งประกอบด้วยทักษะใน 3 กลุ่ม คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills) และทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาชาติเพื่อให้หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ ในมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) และได้กำหนดคุณลักษณะของคนไทยในด้านของผู้เรียนไว้ว่าต้องมีความใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตทันโลกยุคดิจิทัลและโลกอนาคต และมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีทักษะชีวิตสามารถสร้างงานหรืออาชีพ และการมีคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ได้กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนการศึกษานอกระบบที่ผู้เรียนต้องมีไว้ 8 ข้อ ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา 2) คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดีตามสถานศึกษากำหนด 3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) ความสามารถในการสร้างสรรค์งาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 6) สุขภาวะทางการ และสุนทรียภาพ 7) ความสามารถใน

การอ่าน การเขียน 8) สามารถนำความรู้ ทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปใช้หรือประยุกต์ใช้ สอดคล้องกับ
 มาตรฐานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2563)
 ได้กำหนดคุณลักษณะของเป้าหมายผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) คุณภาพผู้เรียน
 กล่าวคือ ผู้เรียนมีคุณธรรม มีทักษะกระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ มีการเรียนรู้อย่าง
 ต่อเนื่อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต และมีความรู้พื้นฐาน 2) การพัฒนาผู้เรียน
 อย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ผู้เรียนได้รับวิธีการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยการ
 อบรมจัดค่าย การจัดการเรียนรู้ทั้งรูปแบบการระดมสมอง แบบลงมือปฏิบัติจริง แบบร่วมมือกัน
 เรียนรู้ แบบใช้กระบวนการคิด การระดมการแก้ปัญหาเป็นหลัก 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
 ผู้เรียนตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด กล่าวคือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่อง
 ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร คิดวิเคราะห์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ การใช้
 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579
 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ได้มีการกำหนดเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner
 Aspirations) ที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย คุณลักษณะ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing)
 และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) และคุณลักษณะ 8Cs ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
 (Creativity and Innovation) ทักษะความเข้าใจความต่างของวัฒนธรรม (Cross – cultural
 Understanding) ทักษะการทำงานร่วมเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and
 Leadership) ทักษะการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media
 Literacy) ทักษะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT
 Literacy) ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตากรุณา มี
 วินัยคุณธรรมและจริยธรรม (Compassion) สอดคล้องกับสำนักงานวิชาการและมาตรฐาน
 การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ได้กล่าวถึง
 คุณลักษณะของผู้เรียนเกี่ยวกับด้านการมีทักษะชีวิตไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การตระหนักรับรู้และ
 เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น คือ การมีความรู้และเข้าใจความสามารถและความถนัด ข้อเด่นและ
 ข้อด้อยของตนเอง และเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รวมถึงการยอมรับการเห็นคุณค่าใน
 ตนเองและผู้อื่น อีกทั้งการมีเป้าหมายในชีวิตและการรับผิดชอบต่อสังคม 2) การคิดวิเคราะห์และ
 ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการแยกแยะและจำแนกข้อมูลต่างๆ
 รอบตัว รวมถึงสามารถวิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบด้านประกอบการตัดสินใจภายใต้

พื้นฐานความถูกต้องของข้อมูล และใช้วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการกับอารมณ์และเครียด คือ ความสามารถในการรับรู้ภาวะอารมณ์ของตนเองและบุคคลอื่น เข้าใจถึงสาเหตุของอารมณ์และความเครียด รวมถึงการจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้ และ 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น คือ ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นและใช้วิธีการที่เหมาะสมในการเข้าหาผู้อื่นเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีร่วมกัน

1.2 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกับเอกสารวรรณกรรมที่ผู้วิจัยได้ศึกษากล่าวคือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ มีทั้งหมด 6 ปัจจัย แบ่งเป็นปัจจัยภายใน 4 ปัจจัย ประกอบด้วย แรงจูงใจในการเรียน การกำกับตนเองในการเรียน กรอบความคิดแบบเติบโต และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ และปัจจัยภายนอก 2 ปัจจัย ประกอบด้วย พฤติกรรมการสอนของครู และการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว ซึ่งมีเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวของบุคคลทำให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ส่งผลถึงการแสดงพฤติกรรมตามคุณลักษณะออกมาและสอดคล้องกับทฤษฎีพุทธิปัญญาทางสังคม (The Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1986) ที่ให้ความสำคัญกับความเชื่อว่ามนุษย์จะมีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมนั้นอย่างได้ผลกับความเชื่อว่าตนเองสามารถที่จะกำหนดพฤติกรรมของตนได้ (Self-regulation) กล่าวคือ พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ทั้งสิ้นและการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่เหล่านั้นสามารถเรียนรู้ได้โดยประสบการณ์ตรงหรือโดยการสังเกต ส่วนหนึ่งของบุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเองและอีกส่วนหนึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมของคนอื่น ซึ่งถือว่าการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้จากตัวแบบ (Observational Learning or Modeling) โดยพฤติกรรมของบุคคลจะไม่ได้ถูกผลักดันจากภายใน (Inner Force) ไม่ได้ถูกปรับแต่งอย่างอัตโนมัติ (Automatically Shaped) อีกทั้งไม่ได้ถูกควบคุมโดยสิ่งเร้าจากภายนอก (External Stimuli) เท่านั้น แต่แบนดูรา อธิบายว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นโดยการปฏิสัมพันธ์ที่ขึ้นต่อกันจากองค์ประกอบ 3 ส่วน (Triadic Reciprocally) ได้แก่ พฤติกรรม (Behavior: B) ปัญญาและองค์ประกอบส่วนบุคคล (Cognitive and other Personal Factors: P) และสภาพแวดล้อม (Environmental Events: E)

1.3 การตรวจสอบความตรงเชิงโมเดลองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัย พบว่า โมเดลการวัดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งแสดงว่ามีความเที่ยงตรง และเมื่อพิจารณาจาก ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 2.754, df เท่ากับ 2, p เท่ากับ 0.252, GFI เท่ากับ 0.996, AGFI เท่ากับ 0.967, RMSEA เท่ากับ 0.039, SRMR เท่ากับ 0.007 จะเห็นได้ว่าค่าสถิติที่พิจารณาความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงทำให้โมเดลการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (พุลพงษ์ สุขสว่าง, 2557: 8 ; Schumacker; & Lomax, 2010; สุภมาส อังสุโชติ, 2554: 29) ทั้งนี้จึงทำให้โมเดลองค์ประกอบคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดล

2. การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1 การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ผลการตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 147.550, df เท่ากับ 74 (p เท่ากับ 0.000), χ^2/df เท่ากับ 1.994, GFI เท่ากับ 0.968, AGFI เท่ากับ 0.930, RMSEA เท่ากับ 0.047, SRMR เท่ากับ 0.015, CFI เท่ากับ 0.996 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีต่างๆ เหล่านี้กับเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ถึงแม้ว่าค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อัตราส่วนระหว่างค่าไค-สแควร์กับองศาอิสระไม่เกิน 2.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สอดคล้องกลมกลืนพอดี (Bollen, 1989:2; Diamantopoulos and Siguaw, 2000:98; Schumacker & Lomax, 2010) และเมื่อพิจารณาค่าดัชนี GFI, AGFI, RMSEA, SRMR และ CFI ดัชนีทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่บ่งบอกได้ว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(พูลพงษ์ สุขสว่าง, 2557: 8; Schumacker; & Lomax, 2010; สุภมาส อังศุโชติ, 2554: 29) ทั้งนี้จึงทำให้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่าน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดล

2.2 ผลของอิทธิพลจากตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรผล

2.2.1 ผลการศึกษาพบว่า ค่าอิทธิพลโดยเรียงจากมากไปน้อยเริ่มจากตัวแปรการกำกับตนเองในการเรียน การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ แรงจูงใจในการเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรกรอบความคิดแบบเติบโตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นตัวแปรพฤติกรรมการสอนของครูที่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อกรอบความคิดแบบเติบโตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของกรอบความคิดแบบเติบโต ได้ร้อยละ 62.3 และพบว่าการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ การกำกับตนเองในการเรียน พฤติกรรมการสอนของครู การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว แรงจูงใจในการเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ การกำกับตนเองในการเรียน พฤติกรรมการสอนของครู มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางกรอบความคิดแบบเติบโต โดยตัวแปรเชิงสาเหตุทุกตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ได้ร้อยละ 77.6 และจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กรอบความคิดแบบเติบโตเป็นความเชื่อพื้นฐานในจิตใจของมนุษย์ในแต่ละคนที่จะประสบความสำเร็จในเป้าหมายของตนเองที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ Dweck (2006) ที่กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้หากเชื่อว่าปัญหาและอุปสรรคเป็นโอกาสเรียนรู้และพัฒนาจนเกิดความสำเร็จได้

2.2.2 ผลการวิจัยพบว่า การกำกับตนเองในการเรียนเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีอิทธิพลต่อกรอบความคิดแบบเติบโตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่นักศึกษาสามารถกำกับตนเองในการเรียนรู้จะช่วยส่งผลให้มีการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต ซึ่งหมายถึงการกำกับตนเองโดยควบคุมการกระทำและมีความพยายามจัดการสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองและใช้กระบวนการกลวิธีทางการรู้คิดเพื่อตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จจะทำให้ตนเองเกิดความเชื่อมั่นในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น (Dweck, 2006; Dweck et al., 1995) และยังส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดี อีกทั้งเมื่อนักศึกษาเกิดการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้จดจ่ออยู่กับการเรียนรู้ก็จะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ (Zimmerman, 1989 อ้างถึงใน มุทิตา เสตะจิต, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Burnette และคณะ (2013) ที่ได้ศึกษาอิทธิพลของกรอบคิดและการควบคุมพฤติกรรมของตนต่อการบรรลุ

เป้าหมาย ผลการวิจัยพบว่า เมื่อกรอบความคิดแบบเติบโตมีความสัมพันธ์กับการกำกับตนเอง ซึ่งเมื่อมีการกำกับตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมแบบต่าง ๆ จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.3 ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อกรอบความคิดแบบเติบโตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัวมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ผ่านทางกรอบความคิดแบบเติบโตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียนและการใช้ชีวิต อาจเนื่องมาจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากการศึกษาในระบบ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายในการศึกษามีความหลากหลายและแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานะของผู้ปกครองและจากครอบครัวเป็นปัจจัยผลักดันให้มีการศึกษาเล่าเรียน (เครือข่ายสื่อการศึกษา, 2555) ซึ่งหากนักศึกษาได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัวไม่ว่าจะเป็นการได้รับสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน หรือได้รับการดูแลส่งเสริม การแสดงออกถึงความรักและห่วงใยซึ่งกันและกัน จะทำให้เป็นแรงผลักดันให้สนใจในการเรียนอีกทั้งจำทำให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น (Kahn,1997: Cobb,1976) อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Mukhopadhyay & Yeung (2010) และ Gunderson (2013) ที่ได้ทำการศึกษาว่าการได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่และผู้ปกครองส่งผลทำให้ลูกมีการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนอารมณ์และความรู้สึกรวมถึงการเสริมแรงให้ลูกจะส่งผลต่อการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตมากยิ่งขึ้น

2.2.4 ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบมีอิทธิพลต่อกรอบความคิดแบบเติบโตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ผ่านทางกรอบความคิดแบบเติบโตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านการตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้และด้านการกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ แสดงว่านักศึกษาที่ได้รับการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบทั้งสองด้านจะทำให้มีการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต ซึ่งบุคคลต้นแบบในการเรียนรู้ อาจเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรืออาจเป็นบุคคลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับจากสังคม ซึ่งเป็นตัวอย่างให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ เมื่อเห็นถึงความสำคัญแล้วจะเกิดเป็นแรงบันดาลใจในการเรียนรู้จึงส่งผลต่อความเชื่อมั่นพื้นฐานในการฟันฝ่าอุปสรรคจนเกิดเป็นความสำเร็จได้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรรถวุฒิ

มุขมา (2564) ที่พบว่า การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบสามารถช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเรียนรู้ และเชื่อต่อการเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนอย่างมีเป้าหมาย และงานวิจัยของ Mary Elizabeth Fassetta (2011) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำคุณาจารย์ที่เป็นบุคคลต้นแบบไปใช้ในการสอน พฤติกรรมต่อนักศึกษาพยาบาล พบว่า คณาจารย์ที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในด้าน เป็นแบบอย่างต่อพฤติกรรมของนักศึกษาพยาบาลส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเรียนรู้และ นำเป็นแบบอย่างได้ดีกว่าที่ไม่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ

2.2.5 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยเชิงสาเหตุแต่ละตัวแปรส่งผลอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติและมีการส่งผลทั้งในรูปแบบทางตรงและทางอ้อมไปยังคุณลักษณะของ นักศึกษาที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมสะท้อนตามแต่ละองค์ประกอบของคุณลักษณะนั้น ซึ่งมีความ สอดคล้องกับ ทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม (Social Cognitive Theory) ของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1986) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของบุคคลจะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเสมอ กล่าวคือ การเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้ผู้เรียนและ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมีอิทธิพลส่งผลซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับความเชื่อมั่นใน ตนเอง (Self-efficacy) ซึ่งส่งผลให้เชื่อว่าตนเองจะสามารถแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างได้ผลกับ ความเชื่อว่าตนเองจะสามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนเองกำหนดออกมาได้ (Self-regulation) กล่าวคือ ก่อนที่เราจะแสดงออกทางพฤติกรรมใด ๆ ออกไปนั้น มนุษย์เราจะแสดงพฤติกรรม ออกไปโดยต้องผ่านการใช้สมองในการตัดสินใจว่าจะกระทำ และถ้ามีความเชื่อว่าตนเองกระทำ พฤติกรรมเหล่านั้นได้ ดูแลควบคุมตนเองได้ ตระหนักในผลที่จะตามมาจากการแสดงพฤติกรรมนั้น ได้ และทฤษฎีนี้ถือว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้ อีกส่วนหนึ่งของบุคคล เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง และอีกส่วนหนึ่งเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของคน ผู้อื่น ซึ่งหมายถึงเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้จากแม่แบบ (Observational Learning or Modeling) โดยพฤติกรรมของบุคคลจะไม่ถูกผลักดันโดยแรงภายใน (Inner Force) และจะไม่ได้ถูกปรับแต่งอัตโนมัติ (Automatically Shaped) และไม่ได้ถูกควบคุมโดยสิ่งเร้าจาก ภายนอก (External Stimuli) เท่านั้น แต่พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นโดยการปฏิสัมพันธ์ที่ขึ้นต่อกัน จากองค์ประกอบ 3 ส่วน (Triadic Reciprocally) ได้แก่ พฤติกรรม (Behavior: B) ปัญญา และ องค์ประกอบส่วนบุคคล (Cognitive and other Personal Factors: P) และสภาพแวดล้อม (Environmental Events: E) ดังนั้นผลการวิจัยนี้จึงมีความชัดเจนว่า ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน การกำกับตนเองในการเรียน การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว การเรียนรู้จากบุคคล ต้นแบบ มีอิทธิพลทางตรงต่อกรอบความคิดแบบเติบโต และตัวแปรตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน

การกำกับตนเองในการเรียน พฤติกรรมการสอนของครู การสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว การเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ กรอบความคิดแบบเติบโต มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

3. การตรวจสอบการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.1 ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า กรอบความคิดแบบเติบโตมีบทบาทการส่งผ่านแบบ สมบูรณ์ (full mediation) จากแรงจูงใจในการเรียน และการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว และมีบทบาทการส่งผ่านแบบบางส่วน (partial mediation) จากการกำกับตนเองในการเรียน และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ส่วน พฤติกรรมการสอนของครูไม่มีการส่งผ่านไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กรอบความคิดแบบเติบโตได้รับอิทธิพลมากจาก ปัจจัยตัวแปรสาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นผ่านไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุค ใหม่ที่เป็นพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงออกอย่างเด่นชัด ซึ่งกรอบความคิดแบบเติบโตมี บทบาทเป็นตัวแปรส่งผ่านแบบสมบูรณ์และมีการส่งผ่านแบบบางส่วน กล่าวคือ กรอบความคิด แบบเติบโตเป็นตัวแปรส่งผ่านที่ทำหน้าที่ส่งอิทธิพลจากตัวแปรเชิงสาเหตุ (ยูวรี ผลพันธิน, 2561) กล่าวคือ อิทธิพลจากตัวแปรเชิงสาเหตุไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรืออาจส่งผลลดลงอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติเมื่อมีตัวแปรส่งผ่านเพิ่มเป็นตัวแปรควบคุม (Hair et al. 2010 อ้างถึงใน ยูวรี ผลพันธิน, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าตัวแปรที่ทำหน้าที่ส่งผ่านจะประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ข้อ ดังนี้ 1) ตัวแปรต้นต้องมีอิทธิพลต่อตัวแปรส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ตัวแปร ส่งผ่านต้องมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) เมื่อการส่งผ่านในข้อ 1 และ ข้อ 2 ถูกควบคุมความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นไปยังตัวแปรตามจะไม่มีนัยสำคัญหรืออีกต่อไป สอดคล้องกับวิธีการที่ (Hair et al., 2010) ในการทดสอบการเป็นตัวแปรส่งผ่าน

นอกจากผลวิจัยจะพบการส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโต หรือ Growth Mindset ที่มีลักษณะเป็นการส่งผ่านแบบสมบูรณ์ หรือส่งผ่านแบบบางส่วนยังสามารถบอกได้อีก ว่ากรอบความคิดแบบเติบโตมีความสำคัญนักศึกษาการศึกษานอกระบบ โดยเห็นได้จากกรอบ ความคิดแบบเติบโตส่งผลให้เกิดคุณลักษณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าคุณลักษณะยุค ใหม่ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาการศึกษานอกระบบเกิดจากความเชื่อมั่น ความตั้งใจ ความเพียร พยายาม ความอดทนต่อความยากลำบากจากการศึกษาเล่าเรียน และนำไปสู่การมีความสามารถ

แก้ไขปัญหาลดอุปสรรคเพื่อให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายของตนเอง ในการศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญที่ว่า

“...สิ่งหนึ่งที่สังเกตได้จากตัวนักศึกษาในขณะที่อยู่ในห้องเรียน จะเห็น นักศึกษาจะแสดงออกด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ความมุ่งมั่นตั้งใจ อย่างเช่นเมื่อให้ศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองในเรื่องที่ตนเองสนใจ ให้ทำงาน หรือแม้แต่ให้เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้น โดยสิ่งต่างๆ แสดงให้เห็นว่ามั่นสะท้อนถึงความพยายาม ความอด ความตั้งใจ แม้ว่าในนักศึกษา บางคนจะมีข้อจำกัดต่างๆ ของตัวเอง หรือมีปัญหาภายนอกบ้านของตนเอง แต่ก็มี ความพยายาม แก้ไขปัญหาลดอุปสรรคต่าง ๆ จนผ่านพ้นไปได้ ...ในท้ายที่สุดนักศึกษาเหล่านั้นก็สำเร็จตาม เป้าหมายของตนเอง”

นอกจากนี้ กรอบความคิดแบบเติบโตยังมีความสำคัญในการทำให้ผู้เรียนมีคุณ ลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และแสวงหาสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอซึ่งส่งผลต่อการ แสดงออกถึงพฤติกรรมความมุ่งมั่นพยายามและการพึ่งพาตนเองทางการเรียนของตนเอง ตลอดจนพฤติกรรมความยึดมั่นผูกพันอยู่กับการเรียนรู้ ความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จ และพฤติกรรมการเรียนรู้ในสิ่งที่ท้าทาย (Mueller & Dweck, 1998; Grant & Dweck, 2003; Weiss & Fortus, 2013; Good, Anderson, & Inzlicht, 2003) กล่าวคือ เมื่อนักศึกษามี กรอบความคิดแบบเติบโตจะมองทุกอย่างรอบตัวเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ตนเองพยายามเรียนรู้และไปสู่ เป้าหมายของตนเอง ซึ่งอาจมีปัญหาลดอุปสรรคแต่จะมองปัญหาเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ท้าทาย ความสามารถของตนเอง และท้ายที่สุดจะบรรลุเป้าหมาย แต่ถ้าเมื่อนักศึกษาขาดกรอบความคิด แบบเติบโต หรือขาดความเชื่อมั่นพื้นฐานที่ต้องการความสำเร็จแล้ว หรือมีความเชื่อตั้งแต่แรกว่า ตนเองปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดที่ไม่สำเร็จจะส่งผลต่อพฤติกรรมของนักศึกษาและอาจนำไปสู่ความ ล้มเหลวก่อนประสบความสำเร็จ (Flores, Lemons, & McTernan, 2011; Alerson, 2017) ดังนั้นจากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าหากต้องการพัฒนาให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะ การศึกษานอกระบบยุคใหม่หรือต้องการส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาการเรียนรู้อย่างของตนเอง ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและส่งเสริมเกี่ยวกับปัจจัย ทั้งภายในและภายนอกประกอบกัน

3.2 กรอบความคิดแบบเติบโตมีบทบาทการส่งผ่านไปยังคุณลักษณะนักศึกษา การศึกษานอกระบบยุคใหม่

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เมื่อนักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งเป็นความ มุ่งมั่นที่จะศึกษาเล่าเรียนให้ประสบความสำเร็จ มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหามีความมุ่งมั่น

ในการตั้งเป้าหมายและกำหนดจุดประสงค์การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการได้รับแรงผลักดันให้มีการพัฒนาตนเองให้บรรลุตามเป้าหมายของตนเอง ส่งผลให้นักศึกษาเกิดกรอบความคิดแบบเติบโตที่ดีสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yeager & Dweck (2012) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมความมุ่งมั่นพยายามและแรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลต่อกรอบความคิดแบบเติบโต ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมความมุ่งมั่นพยายามและแรงจูงใจในการเรียนส่งผลต่อกรอบความคิดแบบเติบโตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Emily Rhew, Jody S. Piro, Pauline Gookasian, and Patricia Cosentino (2018) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลของกรอบความคิดแบบเติบโตในการรับรู้ความสามารถของตนเองและแรงจูงใจ ผลการวิจัยพบว่า กรอบความคิดแบบเติบโตส่งผลต่อแรงจูงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland & Others, 1953) ที่กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงขับภายในบุคคลที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) ที่กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นความต้องการของบุคคลที่จะฟันฝ่าอุปสรรคไม่ย่อท้อ และต้องการทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เมื่อนักศึกษามีได้รับสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นส่งเสริมสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน การให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำเพิ่มเติม การให้กำลังใจ การเอาใจใส่ดูแล รวมถึงการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเล่าเรียนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในชีวิตและอนาคต ส่งผลต่อการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับศูนย์จิตวิทยาการศึกษามูลนิธิยุวสถิรคุณ (2563) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองมีส่วนสนับสนุนและเป็นตัวอย่างของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตไม่ย่อท้อต่อปัญหา รักที่จะเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็กเชื่อว่าเด็กทุกคนพัฒนาได้ ให้เวลาและโอกาสกับผู้เรียนทุกคนในการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) (2018) ที่ได้เสนอแนวทางเพื่อพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตว่า ผู้ปกครองและครอบครัวสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตโดยเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโตและการปลูกฝังความเชื่อที่ว่าความสามารถเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ ดังนั้นในการส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่จึงต้องส่งเสริมให้นักศึกษามี

แรงจูงใจในการเรียน และการได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและครอบครัวจะช่วยให้การเกิดคุณลักษณะที่ดีขึ้น

3.3 พฤติกรรมการสอนของครูไม่ปรากฏว่ามีอิทธิพลส่งผ่านทางกรอบความคิดแบบเติบโตไปยังคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบบุคคลใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่กลับส่งอิทธิพลทางตรงไปยังตัวแปรผลซึ่งก็คือคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบบุคคลใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบนี้อาจแสดงว่า ในการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษานั้นจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างที่ส่งเสริมให้เกิดกรอบความคิดแบบเติบโต และอาจเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครูที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนอย่างไรให้นักศึกษาเกิดความเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ ในการใช้ชีวิต รวมถึงความเชื่อที่นักศึกษาจะประสบความสำเร็จในชีวิต อาจกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคนมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความเชี่ยวชาญต่าง ๆ แต่เนื่องจากการวิจัยนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษานอกระบบซึ่งมีความเป็นผู้ใหญ่และอาจมีวุฒิภาวะแล้ว กระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงต้องให้มีความเหมาะสมกับบริบทของกลุ่มนักศึกษาด้วยเช่นกัน และประกอบกับข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในบริบทการจัดการศึกษานอกระบบที่พบว่า กลุ่มผู้เรียนในการศึกษานอกระบบเป็นกลุ่มวัยรุ่น หรือ วัยผู้ใหญ่ ซึ่งค่อนข้างมีวุฒิภาวะในการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพแล้ว จึงเป็นไปได้ว่าการได้รับการกระตุ้นหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากครูผู้สอนซึ่งไม่ใช่การศึกษาในระบบทั่วไปอาจจะส่งผลทำให้ไม่เกิดกรอบความคิดแบบเติบโตหรือเกิดน้อยในกลุ่มการศึกษานอกระบบ แต่พฤติกรรมการสอนของครูส่งอิทธิพลทางตรงคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบบุคคลใหม่ แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนที่จัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมือในการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายครอบคลุมหลักสูตร และมีการเสริมแรงให้นักศึกษาเกิดความสนใจในการเรียนรู้อีกหนึ่งแนวทางให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมศักยภาพให้นักศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการของตนเองจนเกิดเป็นทักษะกระบวนการเรียนรู้ย่อมส่งผลให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบบุคคลใหม่ ซึ่งผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม (Social Cognitive Theory) ของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลมีผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยภายในตัวบุคคล (Internal personal) ปัจจัยสภาพแวดล้อม (Environment) และปัจจัยทางพฤติกรรม (Behavioral) โดยปัจจัยสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคล (Bandura, 1986) นอกจากนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศดี มินศิริ (2547: 87-88) ที่ได้

ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดา ทับจิ้น (2545: 79-80) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษากลุ่มกรุงธนเหนือ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีจัดการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนสนับสนุนผู้เรียนและเอาใจใส่ผู้เรียนส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสะท้อนให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมตามคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษาเชิงคุณภาพของคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ขอสรุปคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสนใจใฝ่เรียนรู้ 2) ความสามารถในการเรียนรู้ 3) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และ 5) ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น หน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ควรนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรของผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มการศึกษานอกระบบ และส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของผู้เรียนในกลุ่มการศึกษานอกระบบให้สามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะยุคใหม่เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาบุคคลหรือกำลังคนในการพัฒนาประเทศต่อไป

1.2 จากผลการศึกษาโมเดลอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยตัวแปรกรอบความคิดแบบเติบโตได้รับอิทธิพลจากการกำกับตนเองในการเรียนสูงที่สุด รองลงมาเป็นการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว และการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบตามลำดับ ดังนั้นในการส่งเสริมเพื่อพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของผู้เรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ควรมุ่งวางแผนกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจความสำคัญของการศึกษา ประกอบกับการสร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองและครอบครัวในการสนับสนุนผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาตามความสามารถและศักยภาพของผู้เรียนโดยการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์การเรียนรู้หรือสถานศึกษากับครอบครัวจึงเป็นการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตนำไปสู่ความสำเร็จของผู้เรียนในการได้รับการศึกษานอกระบบ

1.3 จากผลการศึกษาโมเดลอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โดยตัวแปรคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ได้รับอิทธิพลจากการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบสูงที่สุด รองลงมาเป็นการกำกับตนเองในการเรียน และกรอบความคิดแบบเติบโต และตัวแปรอื่นๆ ดังนั้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะการศึกษานอกระบบยุคใหม่มากขึ้น หน่วยงานทางการศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาได้เรียนรู้โดยจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากอัตชีวประวัติของบุคคลต้นแบบ เส้นทางความสำเร็จในชีวิตจากการศึกษานอกระบบ หรือการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงของบุคคลต้นแบบในมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เพื่อให้นักศึกษาได้รับแรงบันดาลใจและเกิดเป้าหมายในการพัฒนาตนเองต่อไป

1.4 จากผลการศึกษาโมเดลอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ได้ข้อค้นพบว่า กรอบความคิดแบบเติบโต มีบทบาทการส่งผ่านแบบสมบูรณ์จากแรงจูงใจในการเรียนและการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว ดังนั้นเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่มากขึ้น บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือครูผู้สอนและผู้ปกครองและครอบครัว โดยครูผู้สอนควรวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้ผู้เรียนเห็นถึงประโยชน์และคุณค่าของการเรียนรู้ที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน อีกทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจและเป็นผู้รับฟังให้ข้อเสนอแนะคำปรึกษาแก่ผู้เรียนด้วยความเข้าใจจึงทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างที่มีมุ่งหวัง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยโมเดลอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ในกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันเพื่อให้เกิดข้อค้นพบในการพัฒนาการศึกษานอกระบบ เช่น การศึกษาในกลุ่มในระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ในสังกัดกลุ่มการศึกษานอกระบบ เพราะผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าโมเดลอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่เป็นการศึกษาของนักศึกษาในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพียงกลุ่มเดียว

2.2 ควรทำการประมวลเอกสารเพิ่มเติมเพื่อนำตัวแปรทางจิตวิทยาที่สำคัญอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องมาศึกษาร่วมกับกรอบความคิดแบบเติบโตเพื่อทำนายคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ เนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ตัวแปรปัจจัยภายในและปัจจัย

ภายนอก ร่วมกันอธิบายคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปอาจเพิ่มตัวแปรปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกตัวอื่นๆ เข้ามาศึกษาร่วมด้วยในการอธิบายคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ได้มากขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยในรูปแบบการวิจัยและพัฒนาด้วยออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ หรือการออกแบบรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคกระตุ้นเสริมแรง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ เนื่องผลการวิจัยโมเดลอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่แสดงให้เห็นถึงตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของผู้เรียนในกลุ่มบริบทของการศึกษานอกระบบหรือกลุ่มการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่อง เพราะว่าคุณลักษณะอาจจะต้องอาศัยระยะเวลาเพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง โดยอาจใช้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง และเพื่อให้มีความสอดคล้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก

บรรณานุกรม

- Aiken, L. R. (2003). *Psychological Testing and Assessment* (11th Ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Bandura. (1999). Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological review*, 106(4), 676.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive Theory*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1989). *Social cognitive theory*. In *Annals of child development: Six theories of child development V.6* (R. Vasta (Ed.) ed.). Greenwich: CT: JAI Press.
- Beckett, D., & Hager, P. (2002). *Life, Work and Learning: Practice in Postmodernity*. London: Routledge.
- Billett, S. (2002). Critiquing workplace learning discourses: participation and continuity at work. *Studies in the Education of Adults*, 34, 1, 56-67.
- Blackwell, L. A., Trzesniewski, H., K., & Dweck, C. S. (2007). Theories of intelligence and achievement across the junior high school transition: A longitudinal study and an intervention. *Child Development*, 78(1), 246–263.
- Bloom, B. S. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. New York: McGraw-Hill.
- Chan, D. W. (2012). Life satisfaction, happiness, and the growth mindset of healthy and unhealthy perfectionists among Hong Kong Chinese gifted students. 34(4), 224–233.
- Coombs, P. H. (1973). New paths to learning for rural children and youth. *UNICEF by International Council for Educational Development*, 133.
- Dave, R. H. (1976). *Foundations of Lifelong Education*. Oxford: Pergamon.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. New York: Random House.
- Dweck, C. S. (2012). *Mindset: How you can fulfill your potential*: Constable & Robinson Limited.

- Dweck, C. S. (2015). Test your mindset. Retrieved November. Retrieved from <http://www.mindsetonline.com/testyourmindset/step1.php>
- Dweck, C. S., Chiu, C., & Hong, Y. (1995). Implicit theories and their role in judgments and reactions: A world from two perspectives. *Psychological Inquiry*, 6(4), 267-285.
- Eraut, M., & . (2000). Non-formal Learning and Tacit Knowledge in Professional Work. *British Journal of Educational Psychology*, pp. 70, 113-136.
- Esparza, J., Shumow, L., & Schmidt, J. A. (2014). Growth mindset of gifted seventh grade students in science. *NCSSSMST Journal*, 19(1), 6-12.
- Hodkinson, P., & Hodkinson, H. (2001, 8th-10th November). *Problems of measuring learning and attainment in the workplace: complexity, reflexivity and the localised nature of understanding*, University College Northampton.
- Kim, I. K., & Kim, C.-S. (2003). Patterns of family support and the quality of life of the elderly. *Social Indicators Research*, 62(1-3), 437-454.
- King, R. B. (2012). How you think about your intelligence influences how adjusted you are: Implicit theories and adjustment outcomes. *Personality and Individual Differences*, 53(5), 705–709.
- Lee, Y. H., Heeter, C., Magerko, B., & Medler, B. (2012). Gaming mindsets: Implicit theories in serious game learning. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(4), 190–194.
- Livingstone, D. W. (2001). Adults' Informal Learning: Definitions, Findings, Gaps and Future Research. Retrieved from <http://www.oise.toronto.ca/depts/sese/csew/hall/res/21adultsifnormallearning.htm>
- Mangels, J. A., Butterfield, B., Lamb, J., Good, C., & Dweck, C. S. (2006). Why do beliefs about intelligence influence learning success? *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 1(2), 75-86.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2018). PISA 2018 Results (Volume III): What School Life Means for Students' Lives. Retrieved from <https://doi.org/10.1787/acd78851-en>
- Oxford Dictionaries. (2021). Dictionaries online. Retrieved from

<https://en.oxforddictionaries.com/definition/characteristic>

Schaefer, C., Coyne, J., & Lazarus, R. (1981). The Health-Related Function of Social Support. *Journal of Behavioral Medicine*, 4, 381-406.

Zimmerman. (1989). Theories of self-regulated learning and academic achievement: An overview and analysis. *Self-regulated learning and academic achievement*, 10-45.

เครือข่ายสื่อการศึกษา. (2555). การศึกษานอกระบบ. Retrieved from

http://mediathailand.blogspot.com/2012/05/blog-post_2584.html

เยาวพา เดชะคุปต์. (2536). รายงานผลการวิจัยเรื่องความสามารถทางสติปัญญากับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นเด็กเล็กโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545ก). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.

ชนิตา รุ่งเรือง, & เสรี ชัดเข้ม. (2016). กรอบความคิดเติบโต: แนวทางใหม่แห่งการพัฒนาศักยภาพมนุษย์. *Research Methodology and Cognitive Science*, 14(1), 1-13.

ชัชวาลย์ ศิลปกิจ, อรวรรณ ศิลปกิจ, & รสสุคนธ์ ชมชื่น. (2558). ความตรงของแบบวัดชุดความคิด. *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย*, 23(3), 166-174. Retrieved from สืบค้นจาก http://www.library.dmh.go.th/raja//_fulltext/fulltext/870/20160426133648_4679.pdf

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2546). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐพงศ์ วงศ์สุย์. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา)). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

บุญเกียรติ โชควัฒนา. (2554). ทำให้คิด ทำให้เชื่อ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ธรรมะ.

ปัญญา ชูช่วย. (2551). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

ราชบัณฑิตยสถาน., ร. พ. ฉ. ก. (2555).

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พ. 5 Ed.). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วัลลิกา ฉลากบาง. (2535). จิตวิทยาและการแนะแนวเด็กประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮ้าส์.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2544). การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ศูนย์จิตวิทยาการศึกษามูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2563). การพัฒนากรอบความคิด Growth Mindset.

Retrieved from http://leader.innoobec.com/wp-content/uploads/2016/02/Mindset-Book-Final_11JUN2015.compressed.pdf

ศูนย์วิชาการและเครือข่ายวิชาการด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัว. (2563). เอกสารวิชาการการส่งเสริมกระบวนการทางความคิด (Mindset) เด็กและเยาวชนสู่ประเทศไทย 4.0. Retrieved from <http://www.cydcenter.com/wp-content/uploads/2019/07/24%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%A%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3-mindset.pdf>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579): กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 1.. ed.): กรุงเทพฯ.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). แก้ปัญหาด้วยกระบวนการคิดเป็น. หนังสือเรียนรายวิชาเลือกสาระทักษะการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2552). หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551: กรุงเทพฯ

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนโรงเรียน. (2547). เอกสารเสริมความรู้การจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. หน้า 3-4, 30-31, 120-121, 124.

สุริยเดว ทรีปาตี และคณะ. (มปป). คุณลักษณะที่ดีของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สถาบันการสร้างสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล. (2551). หลักการของการจัดการศึกษานอกระบบ และปรัชญาการศึกษาที่

เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ. Retrieved from

<http://panchalee.wordpress.com/2009/03/28/หลักการจัดการศึกษา/>

อัษฎชลี ธรรมะวิทีกุล. (2552). การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal Education). Retrieved from <https://panchalee.wordpress.com/2009/05/17/non-formaleducation/>

อัษฎชลี ธรรมะวิทีกุล. (2553). การจัดการศึกษานอกระบบ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. Retrieved from

<https://panchalee.wordpress.com/2010/12/28/non-formal/>

อารี พันธุ์มณี. (2544). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.







ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวัดคุณลักษณะคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษา
นอกระบบยุคใหม่ และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ
ยุคใหม่

- | | |
|--|--|
| 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ | คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำผึ้ง อินทะเนตร | คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล แจ็งอักษร | คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา | คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ |
| 5. อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล | คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |



ภาคผนวก ข

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนองานวิจัย



หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและไบนยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G- 312/2564E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่ดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การศึกษาอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษา นอกระบบยุคใหม่

ชื่อผู้วิจัยหลัก: นาย พงษ์รินทร์ คำสีทิพย์

สังกัด: คณะศึกษาศาสตร์

เอกสารที่รับรอง: 1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2	วัน/เดือน/ปี 13	กันยายน 2564
2. โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 2	วัน/เดือน/ปี 13	กันยายน 2564
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 2	วัน/เดือน/ปี 13	กันยายน 2564
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2	วัน/เดือน/ปี 13	กันยายน 2564

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทันตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิรกุล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุรภัทร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E/G-312/2564

วันที่ให้การรับรอง : 13/09/2564

วันหมดอายุใบรับรอง : 13/09/2565



ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G312/2564E (ต่อใบรับรองครั้งที่ 1)

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง : การศึกษาอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษา นอกระบบยุคใหม่

ชื่อผู้วิจัยหลัก : นายพงษ์รินทร์ คำสีทิพย์

สังกัด : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารที่เสนอพิจารณาทบทวน :

แบบรายงานความก้าวหน้าของการวิจัย เพื่อขอต่ออายุการรับรอง ฉบับลงวันที่ 11 สิงหาคม 2565

วันที่ประชุม : 12 กันยายน 2565 การประชุมครั้งที่ : 9/2565

ผลการพิจารณา : รับรอง

ข้อเสนอแนะ : โปรดจัดส่งแบบรายงานความก้าวหน้าของการวิจัย ก่อนหมดอายุการรับรอง 30 วัน

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทนตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิรกุล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุรีพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E/G-312/2564

วันที่ให้การรับรอง : 14/07/2565

วันหมดอายุใบรับรอง : 13/07/2566





ที่ อว 8718/

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

17 กันยายน 2564

เรื่อง ขอแจ้งผลการพิจารณาโครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G- 312/2564E

เรียน นาย พงษ์รินทร์ คำสีทิพย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ใบรับรองโครงการวิจัย SWUEC/E/G-312/2564

ตามที่ท่านได้ส่งโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ โครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G 312/2564E เพื่อรับการพิจารณาจากคณะกรรมการ จริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ นั้น

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยดังกล่าว บัดนี้ คณะกรรมการฯ ให้การรับรองโครงการวิจัยดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2564 รายละเอียดดังนี้

Certificate Number SWUEC/E/G-312/2564

Date of Approval 13 กันยายน 2564 (อายุใบรับรองโครงการวิจัย 12 เดือน)

Date of Expiration 13 กันยายน 2565

Continuing Review ทุก 12 เดือน (ครบกำหนดส่งรายงานครั้งแรก วันที่ 13 กันยายน 2565)

ในการนี้ คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ขอความกรุณาให้ผู้วิจัย ส่งรายงานความก้าวหน้าของการวิจัยและต่ออายุการรับรองก่อนกำหนดวันหมดอายุ 30 วัน เพื่อให้เป็นไปตามวิธีดำเนินการ มาตรฐาน (SOPs version 2.0) ของคณะกรรมการฯ ทั้งนี้รายละเอียดของเอกสารที่ให้การรับรองตามที่ปรากฏใน Certificate of Approval (Certificate Number SWUEC/E/G-312/2564) ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(แพทย์หญิงสุรพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทรศัพท์ 0-2649-5000 ต่อ 12430

โทรสาร 0-2259-1822

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย



แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบ
(ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. / ครู กศน.)

นิยามศัพท์เฉพาะเบื้องต้น

คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ หมายถึง ลักษณะของผู้เรียนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นลักษณะที่ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนในการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างรอบด้าน รวมถึงการคิดค้นวิธีการให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ และทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำเนินชีวิต ตลอดจนทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคมและคนรอบข้าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....คุณวุฒิการศึกษา.....
ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....สถานที่.....

ส่วนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

ประเด็นที่ 1 คุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

1.1 ตามทัศนะของท่าน รูปแบบของการจัดการศึกษานอกระบบในปัจจุบันมีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

1.2 ตามทัศนะของท่าน คุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่ ควรเป็นอย่างไรทั้งในปัจจุบันและอนาคต และควรแตกต่างจากอดีตที่ผ่านมาอย่างไร ในด้านต่อไปนี้

1.2.1 ด้านความรู้

.....

1.2.2 ด้านทัศนคติต่อการเรียน

.....

1.2.3 ด้านบุคลิกลักษณะที่จำเป็นต่อการเรียน

.....

1.2.4 ด้านทักษะสำคัญในการเรียนรู้

.....

1.2.5 อื่นๆ

.....

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

2.1 ตามทัศนะของท่าน คิดว่ามีสาเหตุหรือปัจจัยใดบ้างที่อาจส่งผลกระทบต่อการมีคุณลักษณะยุคใหม่
ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบหรือไม่ อย่างไร

2.1.1 **ปัจจัยส่งเสริม (ปัจจัยภายใน** เช่น ความมุ่งมั่น ความอดทน เป็นต้น/**ปัจจัยภายนอก** เช่น
สภาพการเรียนการสอน ความพร้อมของครอบครัว เพื่อนฝูง ความพร้อมของสถานศึกษา
เทคโนโลยี เป็นต้น)

.....

2.1.2 **ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค (ปัจจัยภายใน** เช่น ความมุ่งมั่น ความอดทน เป็นต้น/
ปัจจัยภายนอก เช่น สภาพการเรียนการสอน ความพร้อมของครอบครัว เพื่อนฝูง ความพร้อมของ
สถานศึกษา เทคโนโลยี เป็นต้น)

.....

2.2 ตามทัศนะของท่าน เพราะเหตุใดปัจจัยความสำเร็จเหล่านี้ถึงทำให้นักศึกษาการศึกษานอก
ระบบเกิดคุณลักษณะยุคใหม่นั้นได้

.....

แบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของปฏิญญานิพนธ์ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต เรื่อง การศึกษาอิทธิพลส่งผ่านของกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

2. แบบวัดฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของ นักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

3. แบบวัดฉบับนี้แบ่งออกเป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา

ตอนที่ 2 แบบวัดแรงจูงใจในการเรียน

ตอนที่ 3 แบบวัดการกำกับตนเองในการเรียน

ตอนที่ 4 แบบวัดกรอบความคิดแบบเติบโต

ตอนที่ 5 แบบวัดพฤติกรรมการสอนของครู

ตอนที่ 6 แบบวัดการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว

ตอนที่ 7 แบบวัดการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ

ตอนที่ 8 แบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

4. ขอให้นักศึกษาตอบข้อคำถามทุกข้อให้ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษา คำตอบของ นักศึกษาจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5. แบบวัดฉบับนี้ ข้อมูลที่รวบรวมได้ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์และนำเสนอในภาพรวม เท่านั้น คำตอบของนักศึกษาจะเป็นความลับซึ่งไม่มีผลกระทบใดๆ กับตัวนักศึกษาทั้งสิ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษาทุกคน ที่เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยที่มี คุณค่า และประโยชน์ต่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อไปในอนาคต

พงษ์รินทร์ คำสีทิพย์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา

ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ



ตอนที่ 1
คุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ
ที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริงของนักศึกษา

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. ช่วงอายุ

- น้อยกว่า 15 ปี
 15 - 20 ปี
 16 - 25 ปี
 26 - 30 ปี
 31 ปี ขึ้นไป

3. กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้น

- ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย
 อื่น ๆ ระบุ.....

4. ระดับผลการเรียน (GPA).....

ตอนที่ 2 แบบวัดแรงจูงใจในการเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม” ที่ตรงตามความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด โปรดตอบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ข้าพเจ้าพยายามทำความเข้าใจกับบทเรียนที่ได้เรียนไป					
2	ข้าพเจ้าเอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างเต็มที่					
3	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจเมื่อได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตัวเองไม่เคยรับรู้มาก่อน					
4	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทเรียน					
5	ข้าพเจ้าอดทนเพื่อให้งานที่ทำงานประสบความสำเร็จ					
6	ข้าพเจ้ามุ่งมั่นเพื่อให้งานที่ทำประสบความสำเร็จ					
7	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง					
8	ข้าพเจ้าเชื่อว่าเมื่อมีความพยายามจะทำให้ประสบความสำเร็จ					
9	ข้าพเจ้าตั้งเป้าหมายในการเรียนและการทำงาน					
10	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจเมื่อทำสิ่งที่ยากให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง					
11	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเพื่อต้องการผลการเรียนที่ดี					
12	ข้าพเจ้าขยันเรียนมากขึ้นเมื่อเห็นเพื่อนมีผลการเรียนดี					
13	ข้าพเจ้าได้รับคำชมเชยจากครูเมื่อส่งงานตามเวลาที่กำหนด					
14	เมื่อเห็นเพื่อนได้รับรางวัลข้าพเจ้าจะพยายามเพื่อให้ได้รางวัลนั้นด้วย					
15	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในการเรียนและการทำงานได้โดยไม่มีปัญหา					
16	ข้าพเจ้าได้รับการยอมรับจากเพื่อนเมื่อแก้ปัญหาในการทำงานได้					
17	ข้าพเจ้าสามารถแก้ปัญหาในการเรียนและการทำงานได้ว่องไว					
18	ในการเรียน ข้าพเจ้าคิดถึงเรื่องคะแนนที่ได้รับเป็นสิ่งสำคัญ					
19	เมื่อได้ทำงานที่ถนัดข้าพเจ้าจะรู้สึกสนุกและเพลิดเพลิน					

ตอนที่ 3 แบบวัดการกำกับตนเองในการเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม” ที่ตรงตามความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด โปรดตอบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ข้าพเจ้าพยายามทบทวนบทเรียนต่างๆ เพื่อเตรียมตัวสอบ					
2	ข้าพเจ้าให้ความสนใจเนื้อหาบทเรียนจากที่ได้เรียนกับครู					
3	ข้าพเจ้าค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อพัฒนาการเรียนของตนเอง					
4	ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับการทุ่มเททำงานที่ได้รับมอบหมาย					
5	ข้าพเจ้าวางแผนก่อนการทำงานที่ได้รับมอบหมาย					
6	ข้าพเจ้าจัดลำดับความสำคัญของงานก่อนลงมือทำ					
7	ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับทบทวนเนื้อหาก่อนเรียน					
8	เมื่อไม่เข้าใจบทเรียน ข้าพเจ้าพยายามค้นหาคำตอบก่อนถามครูหรือเพื่อน					
9	เมื่อพบเจอแบบฝึกหัดที่ยาก ข้าพเจ้าจะพยายามทำตามความเข้าใจ					
10	ข้าพเจ้าสรุปเนื้อหาที่ได้เรียนรู้จากครูเพื่อให้เข้าใจมากขึ้น เช่น ทำแผนผังความคิด วาดภาพประกอบ					
11	ข้าพเจ้าจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียน					
12	ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด					
13	ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ต้องให้ใครคอยเตือน					
14	ข้าพเจ้าจะไตร่ตรองความรู้ความเข้าใจเพื่อไม่ให้เกิดข้อสงสัยหลังหมดเวลาเรียน					
15	เมื่อเกิดข้อสงสัยในการเรียน ข้าพเจ้าจะพยายามหาคำตอบด้วยตนเอง					
16	ข้าพเจ้าจะตั้งใจเรียนอย่างมีสมาธิเมื่ออยู่ในชั่วโมงของการเรียน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
17	เมื่อครูมอบหมายงาน ข้าพเจ้าจะตระหนักล่วงหน้าในสิ่งที่ต้องทำ เพื่อให้งานสำเร็จ					
18	เมื่อมีการบ้าน งานที่ได้รับมอบหมาย ข้าพเจ้าจะทำให้เสร็จเรียบร้อย ก่อนไปทำกิจกรรมอื่น					
19	ข้าพเจ้าจะใช้เวลาว่างในการทบทวนความรู้เนื้อหาในหนังสือเรียน					

ตอนที่ 4 แบบวัดกรอบความคิดแบบเติบโต

คำชี้แจง ให้นักศึกษาพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม” ที่ตรงตามความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด โปรดตอบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ข้าพเจ้าเชื่อว่าความฉลาดในการเรียนรู้ของแต่ละคนเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก					
2	เมื่อได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ความสามารถในการเรียนรู้ของข้าพเจ้า ไม่มีการพัฒนาขึ้น					
3	ข้าพเจ้าสามารถพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนได้เล็กน้อย					
4	ข้าพเจ้าสามารถพัฒนาความฉลาดของตนเองได้มากขึ้น					
5	ข้าพเจ้าเชื่อว่าไม่มีสาเหตุใดมากกระทบกับการเรียนและการดำเนินชีวิตของข้าพเจ้าได้					
6	ข้าพเจ้าสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเอง ในทุกๆ ด้านให้ดีขึ้นได้					
7	ไม่มีสาเหตุใดที่ทำให้ข้าพเจ้าเปลี่ยนแปลงความเป็นตัวของตัวเองได้					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	ข้าพเจ้าสามารถเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบพื้นฐานของความเป็นตัวเองได้					
9	ข้าพเจ้าเชื่อว่าคนที่เก่งรอบด้านไม่จำเป็นต้องมีความพยายามเพิ่มเติม					
10	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงที่จะต้องเผชิญสิ่งใหม่ๆ รอบตัว เพราะจะทำให้รู้สึกกดดัน					
11	เมื่อข้าพเจ้ามีความพยายามมากขึ้น ข้าพเจ้าจะทำเรื่องนั้นได้ดียิ่งขึ้น เช่น การเรียน การทำงาน					
12	เมื่อพบเจอสิ่งที่ท้าทายหรือยาก ข้าพเจ้าจะใช้เวลาพยายามให้มากขึ้น					
13	เมื่อใดที่ข้าพเจ้าต้องใช้ความพยายามมากขึ้น ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถที่จะทำได้					
14	เมื่อข้าพเจ้าคิดว่าการทำเรื่องใดก็ตามที่ไม่สำเร็จ ข้าพเจ้าเลือกที่จะไม่ทำตั้งแต่แรก					
15	ถ้าเจอเรื่องใดไม่ว่าจะยากหรือง่าย ข้าพเจ้าสามารถทำให้สำเร็จได้ตามเป้าหมายได้อย่างราบรื่น					

ตอนที่ 5 แบบวัดพฤติกรรมการสอนของคุณ

คำชี้แจง ให้นักศึกษาพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม” ที่ตรงตามความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด โปรดตอบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ครูผู้สอนกระตุ้นโดยการใช้คำถามในห้องเรียน					
2	ครูผู้สอนมีการใช้สื่อประกอบการสอนที่หลากหลาย					
3	ครูผู้สอนอธิบายเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4	ครูผู้สอนประยุกต์ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน					
5	ครูผู้สอนยกตัวอย่างสถานการณ์ต่างๆ ประกอบการสอนที่น่าสนใจ					
6	ครูผู้สอนสอดแทรกทักษะการดำเนินชีวิตให้กับผู้เรียน					
7	ครูผู้สอนสร้างบรรยากาศในการเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง					
8	ครูผู้สอนมีการเรียงลำดับเนื้อหาในการสอนจากง่ายไปยาก					
9	ครูผู้สอนจัดการเรียนโดยเน้นให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรม					
10	ครูผู้สอนให้ทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้ค้นคว้าข้อมูลเพื่อมาใช้ในการเรียน					
11	ครูผู้สอนชมเชยนักศึกษาที่มีความพยายามในการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน					
12	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่					
13	ครูผู้สอนให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเมื่อพบปัญหาในการเรียน					
14	ครูผู้สอนให้กำลังใจในขณะที่ยังนักศึกษาตอบคำถามไม่ได้หรือตอบไม่ถูกต้อง					
15	ครูผู้สอนให้ความสนใจและเอาใจใส่กับผู้เรียนทั้งห้องอย่างทั่วถึง					
16	ครูผู้สอนเอื้อเฟื้อและเป็นมิตรกับผู้เรียนทุกคน					
17	ครูผู้สอนชี้แนะข้อบกพร่องให้ผู้เรียนได้แก้ไขปรับปรุงงานให้ดีขึ้น					
18	ครูผู้สอนปฏิบัติต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน					
19	ครูผู้สอนตักเตือนเมื่อเห็นผู้เรียนไม่ตั้งใจทำกิจกรรมในขณะที่เรียน					
20	ครูผู้สอนดูแลเอาใจใส่ในการทำกิจกรรมของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด					

ตอนที่ 6 แบบวัดการสนับสนุนของผู้ปกครองและครอบครัว

คำชี้แจง ให้นักศึกษาพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม” ที่ตรงตามความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด โปรดตอบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ผู้ปกครองและครอบครัวให้กำลังและรับฟังข้าพเจ้าในเรื่องการเรียน					
2	ผู้ปกครองและครอบครัวดูแลเอาใจใส่ข้าพเจ้าในเรื่องการเรียน					
3	ผู้ปกครองและครอบครัวให้คำปรึกษาข้าพเจ้าในเรื่องการเรียน					
4	ผู้ปกครองและครอบครัวให้ความสำคัญกับผลการเรียนของข้าพเจ้า					
5	ผู้ปกครองและครอบครัวสนับสนุนให้ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้น					
6	ผู้ปกครองและครอบครัวไม่สามารถให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่อการเรียนแก่ข้าพเจ้า					
7	ผู้ปกครองและครอบครัวติดตามการทำกิจกรรมการเรียนของข้าพเจ้า					
8	ผู้ปกครองและครอบครัวให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ข้าพเจ้า					
9	ผู้ปกครองและครอบครัวติดตามข่าวสารในเรื่องการเรียนของข้าพเจ้า					
10	ผู้ปกครองและครอบครัวช่วยคิดแก้ปัญหาเมื่อข้าพเจ้าเจอปัญหายาก					
11	ผู้ปกครองและครอบครัวสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนให้ข้าพเจ้า					
12	ผู้ปกครองและครอบครัวสนับสนุนให้ข้าพเจ้าร่วมกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้					
13	ผู้ปกครองและครอบครัวไม่สามารถแนะนำการเลือกซื้ออุปกรณ์การเรียนแก่ข้าพเจ้าได้					
14	ผู้ปกครองและครอบครัวไม่สนับสนุนให้ข้าพเจ้าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย					
15	ผู้ปกครองและครอบครัวสนับสนุนให้ข้าพเจ้าใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างคุ้มค่า					

ตอนที่ 7 แบบวัดการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบ

คำชี้แจง ให้นักศึกษาพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม” ที่ตรงตามความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด โปรดตอบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ข้าพเจ้าให้ความสำคัญจากการเรียนรู้ชีวิตประวัติของบุคคลตัวอย่าง					
2	ข้าพเจ้าเห็นประโยชน์จากการเรียนรู้บุคคลต้นแบบที่จะมาพัฒนาการเรียนและการใช้ชีวิตได้					
3	เมื่อได้เรียนรู้จากบุคคลตัวอย่าง ข้าพเจ้าเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น					
4	ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จากบุคคลต้นแบบในการการเรียนที่ประสบความสำเร็จ					
5	ข้าพเจ้าเรียนรู้ความสำเร็จจากบุคคลตัวอย่างเพื่อนำไปต่อยอดในการพัฒนาตนเอง					
6	ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญถึงแนวปฏิบัติที่ดีที่เป็นแบบอย่างของบุคคลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ					
7	การเรียนรู้จากบุคคลตัวอย่างทำให้ข้าพเจ้ามองเห็นเป้าหมายในการเรียนรู้					
8	การเรียนรู้จากบุคคลตัวอย่างทำให้ข้าพเจ้าเห็นเส้นทางที่จะประสบความสำเร็จชัดเจนมากขึ้น					
9	การเรียนรู้จากบุคคลตัวอย่างทำให้ข้าพเจ้าเกิดความมุ่งมั่นมากขึ้น					
10	การเรียนรู้จากบุคคลตัวอย่างทำให้ข้าพเจ้ามีความพยายามที่จะประสบความสำเร็จมากขึ้น					
11	การรู้จักบุคคลตัวอย่างทำให้ข้าพเจ้ามีกำลังใจมากยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องการเรียนและการทำงาน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12	การเรียนรู้จากบุคคลตัวอย่างทำให้ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นตั้งใจเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายได้ชัดเจนมากขึ้น					
13	การเรียนรู้จากบุคคลตัวอย่างทำให้ข้าพเจ้าได้แนวคิดที่ดีในการนำไปพัฒนาตนเองในการเรียนรู้					
14	การเห็นบุคคลตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จทำให้ข้าพเจ้าไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการเรียนรู้					
15	เมื่อได้เรียนรู้เรื่องราวของบุคคลตัวอย่างแล้วทำให้ข้าพเจ้าอยากประสบความสำเร็จ					
16	การเรียนรู้จากบุคคลตัวอย่างกระตุ้นทำให้ข้าพเจ้าเกิดความกดดันและความเครียด					
17	การเรียนรู้จากบุคคลตัวอย่างทำให้ข้าพเจ้านำมาพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ได้					

ตอนที่ 8 แบบวัดคุณลักษณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบยุคใหม่

คำชี้แจง ให้นักศึกษาพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม” ที่ตรงตามความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด โปรดตอบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	นักศึกษาตั้งใจเรียนรู้สิ่งที่เป็นความรู้ใหม่ๆ					
2	นักศึกษาเข้าห้องสมุดเพื่อขวนขวายหาความรู้					
3	นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหลากหลายแหล่งเพื่อหาคำตอบ					
4	นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้นอกห้องเรียน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก หรือ ระดับพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	นักศึกษาชอบศึกษาค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่สนใจเรียนรู้					
6	นักศึกษาสามารถสรุปประเด็นจากข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามาได้ถูกต้อง					
7	นักศึกษาสามารถจำแนกวิเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้ได้					
8	นักศึกษาสามารถอธิบายสิ่งที่ได้เรียนรู้ได้					
9	นักศึกษาจับประเด็นใจความสำคัญจากที่ครูสอนได้					
10	นักศึกษาฝึกฝนทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ เช่น การฟัง การอ่าน การเขียน					
11	นักศึกษาสามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นความรู้เพิ่มเติมได้					
12	นักศึกษาใช้อุปกรณ์สมาร์ทโฟนหรืออื่นๆ ช่วยในการเรียนรู้					
13	นักศึกษาใช้เว็บไซต์ Google หรือ เว็บไซต์ออนไลน์ในการสืบค้นข้อมูลประกอบการเรียนรู้ได้					
14	นักศึกษาเลือกเชื่อข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ					
15	นักศึกษาสามารถเลือกใช้วิธีการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์					
16	นักศึกษาสามารถคิดวิธีการที่แตกต่างจากคนอื่นๆ ในทางสร้างสรรค์					
17	ศึกษานำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาต่อยอดในเรื่องที่ตนเองสนใจได้					
18	นักศึกษาใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาพัฒนาตนเองทั้งการเรียนและการทำงาน					
19	นักศึกษาประดิษฐ์ผลงานใหม่ขึ้นมาได้ตามสิ่งที่ตนเองสนใจ					
20	นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นได้					
21	นักศึกษาจัดสรรเวลาทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม					
22	นักศึกษาสามารถแบ่งปันความรู้กับผู้อื่นได้					
23	นักศึกษาแบ่งหน้าที่การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างยุติธรรม					
24	นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น					



ภาคผนวก ง

คำสั่งในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ด้วยโปรแกรม LISREL

คำสั่งในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันหลังปรับโมเดล

!TI CHARACTERISTICS

DA NI=5 NO=250 MA=CM

LA

CHA1 CHA2 CHA3 CHA4 CHA5

KM

1.000

0.888 1.000

0.788 0.737 1.000

0.811 .871 0.783 1.000

0.836 0.882 0.745 0.867 1.000

SD

0.668 0.686 0.635 0.665 0.686

SE

CHA1 CHA2 CHA3 CHA4 CHA5

MO NX=5 NK=1 LX=FI TD=SY

LK

CHARACT

FR LX (1,1) LX (2,1) LX(3,1) LX (4,1) LX (5,1)

FR TD (3,2) TD (4,1) TD (4,2)

PD

OU RS SC FS RS AM ME=ML IT=40

**คำสั่งในการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ
ด้วยโปรแกรม LISREL**

คำสั่งในการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์หลังปรับโมเดล

TI model 01

DA NI=17 NO=918 NG=1 MA=CM

RA FI='C:\Users\princ\Desktop\DATA_SEM01.psf'

SE

12 13 14 15 16 17 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 /

MO NX=11 NY=6 NK=5 NE=2 LY=FU,FI LX=FU,FI BE=FU,FI GA=FU,FI PH=SY,FR

PS=DI,FR TE=SY TD=SY

LE

GM CHA

LK

MO SELF TEACH FAM MOD

FI PH(1,1) PH(2,2) PH(3,3) PH(4,4) PH(5,5) TE(1,1)

FR LY(3,2) LY(4,2) LY(5,2) LY(6,2) LX(1,1) LX(2,1) LX(3,2) LX(4,2) LX(5,3)

FR LX(6,3) LX(7,4) LX(8,4) LX(9,4) LX(10,5) LX(11,5) BE(2,1) GA(1,1) GA(1,2)

FR GA(1,3) GA(1,4) GA(1,5) GA(2,1) GA(2,2) GA(2,3) GA(2,4) GA(2,5)

VA 1.000 LY(1,1)

VA 0.605 LY(2,2)

VA 1.000 PH(1,1) PH(2,2) PH(3,3) PH(4,4) PH(5,5)

FR TE(6,2) TE(5,2) TE(1,4) TE(1,6) TE(4,5) TE(3,4) TE 3 6 TE 2 3 TE 1 2

FR TD(6,11) TD(1,8) TD(1,3) TD 2 8 TD 2 6 TD 6 9 TD 6 7 TD 2 5 TD 5 8 TD 8 11

FR TD 5 11 TD 4 5 TD 2 11 TD 7 8 TD 5 7 TD 1 9 TD 3 7 TD 4 7 TD 2 9 TD 6 10 TE 3 5

PD

OU ME=ML AM PC EF FS SS SC ND=3 IT=250 AD=OFF

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พงษ์รินทร์ คำสีทิพย์
วัน เดือน ปี เกิด	-
สถานที่เกิด	-
วุฒิการศึกษา	-
ที่อยู่ปัจจุบัน	-

